University of Alberta Library
0 1620 2352 5445

Повірена Памятника

Календар-Альманах

УКРАЇНСЬКОГО ГОЛОСУ

НА 1965 РІК

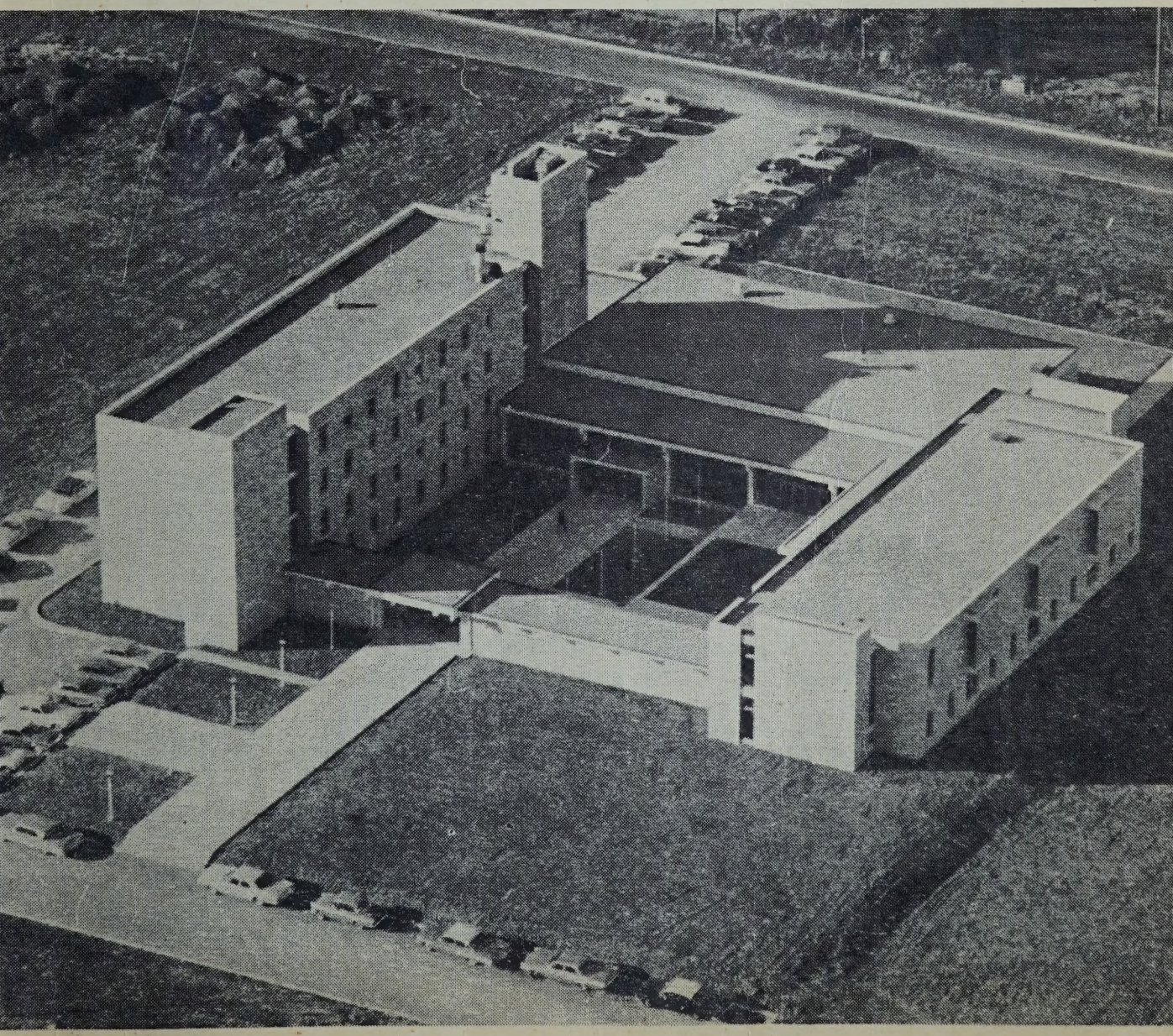

ПОДБАЙТЕ, ЩОБ ВАШІ ДІТИ БУЛИ ҐРАДУАНТАМИ

Університетська освіта — коштовна річ. Саме вписове за один рік студій становить приблизно $500. Помешкання, харчування і книжки піднесуть цю суму до $1,200 річно. Чотири роки студій коштуватимуть приблизно $5,000, пять років — $6,000.

Це великі гроші і не кожний батько може собі на такі видатки позволити.

ВЗАЇМНА ПОМІЧ подає добру розвязку: Візьміть для своїх дітей асекурацію у ВЗАЇМНІЙ ПОМОЧІ — 15 або 20-річний Ендавмент, або Ендавмент у віці 21 — на таку суму, яка буде вистарчальна на 4 чи 5 років студій в університеті. Канцеляція премій на випадок смерти батька вповні ґарантує вашим дітям повну суму, що зазначено на полісі, помимо того, що після смерти батька вже не потрібно нікому платити премій.

ЗАПЕВНІТЬ СВОЇМ ДІТЯМ УНІВЕРСИТЕТСЬКУ ОСВІТУ. ЗАБЕЗПЕЧІТЬ ЇМ НАГОДУ БУТИ ҐРАДУАНТАМИ!

За ближчими інформаціями вдавайтесь до найближчого відділу у вашій місцевості, або пишіть до головної канцелярії в Вінніпеґу.

UKRAINIAN FRATERNAL SOCIETY OF CANADA

BOX 3512, STA. B, WINNIPEG 4, MANITOBA, CANADA.

КАЛЕНДАР - АЛЬМАНАХ „УКРАЇНСЬКОГО ГОЛОСУ"

CALENDAR-ALMANAC

of

Ukrainian Voice

FOR THE YEAR

1965

Published and Printed by

TRIDENT PRESS LTD.

210 - 216 Dufferin Ave., Winnipeg 4, Manitoba, Canada

КАЛЕНДАР-АЛЬМАНАХ
Українського Голосу

НА ЗВИЧАЙНИЙ РІК

1965

Накладом і друком
ВИДАВНИЧОЇ СПІЛКИ ТРИЗУБ
210-216 Даффериен Аве., Вінніпеґ 4, Манітоба, Канада

UNIVERSITY LIBRARY
UNIVERSITY OF ALBERTA

Січень – January

1965 — має 31 днів — 1965

Звич. Кал. н. с.	Дні тижня	Церк. Кал.	УКРАЇНСЬКІ СВЯТА
1	П	19	**Грудень 1964.** Преп. Ілії Печер., Муч. Боніфатія
2	С	20	Свщм. Ігнатія Богоносця, Філогена Антиохійського
3	Н	21	**Неділя Св. Отців.** Св. Петра митр. Київ., Мчц. Юліян.
4	П	22	Вмч. Анастасії, Теодатії, Евода, Хризонта, мч. Зоїла
5	В	23	10 Муч. в Криті, Павла Єп. Неок.
6	С	24	**Свят Вечір.** Прп. муч. Євгенії.
7	Ч	25	**РІЗДВО ГОСПОДА НАШОГО ІСУСА ХРИСТА**
8	П	26	**СОБОР ПРЕСВЯТОЇ БОГОРОДИЦІ**
9	С	27	**Степана Первомуч.,** Преп. Теодора Архиєп. Царг.
10	Н	28	**Неділя по Різдві.** Св. 20,000 муч. в Никодимії спал.
11	П	29	14,000 дітей уб. Іродом, преп. Маркелла, преп. Марка
12	В	30	Мч. Анисії діви, прп. Теодора Царг.
13	С	31	Преп. Меланії рим., ап. Тимона
14	Ч	1	**Січень 1965.** **НОВИЙ РІК, Обрізання — Василія Вел.**
15	П	2	Преп. Сильвестра Печ., свщмч. Теогена, Св. Сильвестра
16	С	3	Прор. Малахії, Муч. Гордія.
17	Н	4	**Нед. перед Йорданом.** Собор 70-ти Апостолів
18	П	5	**Щедрий Вечір. Нав. Богоявленя.** (Піст) Мч. Теопемта
19	В	6	**ЙОРДАН — БОГОЯВЛЕННЯ — ВОДОХРЕЩА**
20	С	7	**Собор Івана Хрестителя.** Мч. Анастасія
21	Ч	8	Преп. Григорія Печ., преп. Георгія, преп. Домніки.
22	П	9	Мч. Полієвкта і Неарха, Петра Єп. Севастійського
23	С	10	Григорія Ниського, Преп. Дометіяна, Маркіяна
24	Н	11	**Нед. по Йордані.** † Преп. Теодосія вел., преп. Михаїла
25	П	12	Сави арх. Серб., Мч. Татіанни, преп. Евпраксії
26	В	13	Муч. Ермила й Стротоніка, преп. Якова і Максима.
27	С	14	Рівноап. Ніни, Св. От. уб. у Синаї
28	Ч	15	Преп. Павла Фівейського і Івана Кущника.
29	П	16	Покл. Кайданам Ап. Петра; Леоніли і внуків її.
30	С	17	Преп. Антонія Вел., Архила Іспов., Антонія Рим.
31	Н	18	**Нед. 32 по Зел. Св.** Св. Атанасія і Кирила арх. Олекс.

3. **Нед. Св. Отців.** Утр. Єв. 6 Лук. 36-53. Гол. 3-ий. Літ. Ап. Євр. 11:9-10, 17-40. Єванг. Мат. 1:1-25.
7. **Різдво Христа.** Утр. Єв. Мат. 18-25. Літ. Св. Ів. Зол. Ап. Галат. 4:4-7. Єв. Мат. 2:1-12.
8. **Собор Богородиці.** Літ. Ап. Євр. 2:11-18. Єв. Мат. 2:12-23.
9. **Стефана.** Літ. Ап. Дії Св Ап. 6:8-17; 7:1-15, 47-59. Єванг. Мат. 21:33-42.
10. **Нед. по Різдві.** Гол. 4-й. Ап. Галат. 1:11-19. Єванг. Мат. 2:13-23.
14. **Новий Рік.** Утр. Єв. Ів. 10:9-16. Літург. Св. Васил. Вел. Ап. Колос. 2:8-12; Євр. 7:26-28; 8:1-2. Єванг. Лук. 2:20-21, 40-52; Лук. 6:17-23.
17. **Нед. перед Йорданом.** Гол. 5-й. Ут. Єв. 8:Ів. 11-18. Літур. Ап. 2 Тимоф. 4:5-8. Єв. Марк. 1:1-8.

(Докінчення на 5-ій стор.)

UNIVERSITY LIBRARY
UNIVERSITY OF ALBERTA

ЗАПИСКИ НА СІЧЕНЬ

Рождество Христове це поруч Великодня найбільше християнське свято. Святкуймо ж його гідно за традицією, яку створив наш нарід. Обдаровуйте щедро колядників, що відвідають вас з колядою на гідну українську справу. Цього місяця припадають роковини проголошення самостійности і соборности УНРеспубліки. Подбайте, щоб ваша околиця відзначила Акти 22 січня відповідною програмою.

АСТРОНОМІЧНИЙ КАЛЕНДАР

Рік 1965 є звичайним роком і числить 365 днів.

Календарна весна починається 21-го березня — тоді маємо весняне зрівнання дня з ніччю.

Літо починається 22 червня; літна перемога дня над ніччю.

Осінь починається 23 вересня — тут приходить осінне зрівнання дня з ніччю.

Зима приходить 22 грудня — зимова перемога ночі над днем.

РІЖНІ СПОСОБИ ЧИСЛЕННЯ ЧАСУ

Християнська рахуба починається від народження Христа — тепер маємо 1965-ий рік.

Від охрещення Українського Народу Володимиром Великим 988 року маємо тепер 977 років.

Грецька Церква числить за Біблією Старого Завіту отже тепер маємо 7475-ий рік.

Жидівський рік, що почався в осени 1963 року, є 5726 роком.

Календар протестантів є назагал той самий, що в римо-католиків щодо свят, які ще в протестантів є.

Жиди починають свій календар від 7-го вересня, 3761-го року перед Христом. Отже щоб знати, який в жидів рік, то треба додати до християнської рахуби 3761. Їх рік захоплює вчасти наші два роки, бо починається восени.

Магометани числять рік по оборотах місяця, отже їх рік коротший від нашого і тому їх Новий Рік кожного року посувається 11 днів назад, так, що з зими вертається до літа, а там знов до зими.

(Продовження з 4-ої стор.)

19. **Йордан.** Утр. Єв. Марк. 1:9-11. Літ. Св. Ів. Зол. Апост. 2 Тита 2:11-14; 3:4-7. Єв. Мат. 3:13-17.
20. **Собор Ів. Хрестителя.** Ап. Кол. 19:1-8. Єв. Мат. 1:29-34.
24. **Неділя по Йордані.** Гол. 6-й. Утр. Єв. 9 Ів. 19-31. Літ. Ап. Єфес. 4:7-13. Єванг. Мат. 4:12-17.
31. **Нед. 32 по Зел. Святах.** Гол. 7-й. Утр. Єв. 10 Ів. 1-14. Літург. Ап. 1 Тимоф. 15-17. Єв. Лук. 18:35-43.

Лютий – February

1965 — має 28 днів — 1965

Звич. Кал. н. с.	Дні тижня	Церк. Кал.	УКРАЇНСЬКІ СВЯТА
1	П	19	Преп. Макарія, Лаврентія, Евтимія Печер.
2	В	20	† Преп. Євтимії вел., Мч. Інни.
3	С	21	Преп. Максима Іспов., Мч. Анастасія.
4	Ч	22	Преп. мч. Анастас. Печерського, Ап. Тимотея
5	П	23	Смч. Климента Єп. Анк., Мч. Агафангела
6	С	24	Преп. Ксенії, Мч. Вавила, Тимотея, Агапія
7	Н	25	Нед. 33 по Зел. Св. † Григорія Богосл. арх. Царг.
8	П	26	Преп. Ксенофонта і Марії та їх синів, Аркадія, Івана.
9	В	27	† Перен. мощів Івана Золотоуст., муч. Димитрія.
10	С	28	Преп. Єфрема Печ. Єп. Переяслав.
11	Ч	29	Прп. Лаврентія Печ. єп. Туров., Пер. Мощів Свщм. Ігн.
12	П	30	ТРЬОХ СВЯТИХ. Василія Вел., Григ. Бог., Івана Зол.
13	С	31	Св. Микити єп. Новгород., Св. Кири й Івана.
14	Н	1	**Лютий.** Нед. Митаря і Фарис. Трифона, м-ці Перп.
15	П	2	СТРІТЕННЯ ГОСПОДНЄ. Мч. Йордана, Гавриїла
16	В	3	Св. Симеона Богопр. і Анни Прор.
17	С	4	Преп. Ісидора Пилусіота, преп. Миколая.
18	Ч	5	Мчц. Агафії, Упок. Св. Теодосія єп. Чернігівського
19	П	6	Св. Вукола єп. Смірн., Мчц. Доротеї, Христ. й Калісти
20	С	7	Св. Партенія єп. Мампс., преп. Луки Еладського
21	Н	8	Нед. Блудн. Сина. Влмч. Теодора Стр., Прор. Захарії
22	П	9	Преп. Панкратія затвор. печер., Мч. Никифора
23	В	10	Преп. Прохора Печерського, Кн. Анни.
24	С	11	Свщмч. Власія Єп. Севат., преп. Димитрія.
25	Ч	12	Св. Мелетія арх. Антіохійського.
26	П	13	Преп. Мартиніяна, Зої й Фотини, Евлогія
27	С	14	Рівноап. Кирила Учит. Словян, Ісаакія Печерського
28	Н	15	Нед. Мясопустна. Преп. Пафнутія Печ., Ап. Онисима.

7. **Нед. 33 по Зел. Святах.** Гол. 8-й. Утр. Єв. 11 Ів. 15-25. Літург. Ап. 1 Тимоф. 4:9-15. Єв. Лук. 19:1-10.
12. **Трьох Святих.** Утр. Єв. Ів. 10:9-16. Літ. Ап. Євр. 13:7-16. Єванг. Мат. 5:14-19.
14. **Нед. Митаря і Фарисея.** Гол. 1-й. Утр. Єв. 1 Мат. 16-20. Літург. Ап. 2 Тимоф. 3:10-15. Єв. Лук. 18:10-14.
15. **Стрітення Господнє.** Угр. Єванг. Лук. 2:25-32. Літург. Ап. Євр. 7:7-17. Єв. Лук. 2:22-40.
21. **Нед. Блудного Сина.** Гол. 2-й. Утр. Єванг. 2 Марк. 16:1-8. Літург. Ап. 1 Кор. 6:12-20. Єванг. Лук. 15:11-32.
28. **Неділя Мясопустна (36 по Зел. Святах).** Гол. 3-й. Утр. Єв. 3 Марк. 16:9-20. Літ. Ап. 1 Кор. 8:8-13, 9:1-2. Єванг. Мат. 25:31-46.

ЗАПИСКИ НА ЛЮТИЙ

Цього року „Український Голос" вступає в 55-ліття своєї служби українському народові. Передплачуйте і читайте „Український Голос" та поширюйте його серед своїх сусідів і знайомих. Цей часопис був першим у Канаді, що назвав себе „українським". Він причинився до того, що наш нарід в Канаді національно усвідомився і став повноцінним партнером в канадійському суспільному житті.

КАЛЕНДАРНІ СПРАВИ НА 1965 РІК

Різдво — 7 січня у четвер.
Український Новий Рік — 14 січня у вівторок.
Йордан — 19 січня в четвер.
Мясниць від Різдва до Мясопустної неділі, 7 тижнів і 4 дні.
Трьох Святих — 12 лютого в пятницю.
Стрітення — 15 лютого в понеділок.
Мясне пущення — 28 лютого.
Сирне пущення — 7 березня.
Початок великого посту — 8 березня в понеділок.
Поклони — 7 квітня в середу.
Благовіщення — 7 квітня в середу.
Великдень — 25 квітня.
Вознесення — 3 червня в четвер.
Зелені Свята — 13 червня
Петра і Павла — 12 липня в понеділок.
Св. Володимира Великого, князя України 28 липня в середу.
Преображення Господнє — 19 серпня в четвер.
Успення Пресв. Богородиці — 28 серпня в суботу.
Різдво Пресв. Богородиці — 21 вересня в вівторок.
Воздвиження Чесного Хреста — 27 вересня в понеділок.
Вмч. Димитрія — 8 листопада в понеділок.
Архистратига Михаїла — 21 листопада в неділю.
Введення в храм Пресв. Богородиці — 4 грудня в суботу.
Апостола Андрея Первозванного — 13 грудня в понеділок.
Миколая Чудотворця — 19 грудня в неділю.
Зачаття Пресв. Богородиці — 22 грудня в середу.

Березень – March

1965 — має 31 днів — 1965

Звич. Кал. н. с.	Дні тижня	Церк. Кал.	УКРАЇНСЬКІ СВЯТА
1	П	16	Свщмч. Памфіла Кес. й Порфирія.
2	В	17	Преп. Теодора Мовчника Печерського, вмч. Теодора
3	С	18	Св. Льва єп. Рим., св. Флав. патр. Царгородського
4	Ч	19	Ап. Архима єп. Колос., Філімона і дружини Апфії.
5	П	20	Преп. Агатона Печ., преп. Льва єп. Катан., Мч. Садока.
6	С	21	Преп. Тимотея, Евстафія арх.
7	Н	22	Нед. Сиропустна. Мч. Маврикія, Фотини й 70 воїнів
8	П	23	Смч. Полікарпа, Преп. Івана, Антіоха
9	В	24	Преп. Єразма, перше й друге знайд. Гол. Івана Хрест.
10	С	25	Св. Тарасія, арх. Царгородського.
11	Ч	26	Преп. Порфирія єп. Газького, Мч. Саваст., мч. Івана
12	П	27	Преп. Тита Печ., Св. Прокопія, преп. Фалалея.
13	С	28	Преп. Василія, Марини, Кира, Протерія.
14	Н	1	**Березень.** Нед. 1 Вел. Посту. Прмч. Євдокія, Мч. Нест.
15	П	2	Преп. Теодота, єп. Керин., Арсенія
16	В	3	Смч. Евтропія, Клеоника, Василиска, Прп. Піями
17	С	4	Преп. Гарасима Лікійського.
18	Ч	5	Мч. Конона, преп. Марка посника, мч. Євлогія
19	П	6	Аморейських 42 Муч.: Милисена, Теодора
20	С	7	Свщ. Хереонських Єп. Василія, Ефрема, Евгенія
21	Н	8	Нед. 2 Вел. Посту. Преп. Теофілакта ісп., Мч. Теодор.
22	П	9	† 40 Муч. Севастійських: Акакія,
23	В	10	Мч. Кондрата, Кипріяна, Дионісія, Павла
24	С	11	Св. Сафронія патр. Єрусалимського
25	Ч	12	Преп. Теофана ісп., св. Григорія Двоєслова
26	П	13	Мчц. Христини, перен. мощів св. Никифора патр. Цар.
27	С	14	Св. кн. Ростислава Київ., преп. Бенедикта.
28	Н	15	Нед. 3 Вел. Посту. Хрестопокл. Мч. Агапія, Пуплія і ін.
29	П	16	Муч. Савини й Папи, ап. Ариставула.
30	В	17	† Преп. Олексія Чол. Божого, Преп. Павла Кипр.
31	С	18	Кирила Архиєп., Єрусал., Мч. Трофима і Евкратія

7. **Нед. Сиропустна (37 по Зел. Святах).** Гол. 4-й. Утр. Єв. 4 Лук. 24:1-11. Літ. Ап. Рим. 13:11-14, 14:1-14. Єванг. Мат. 6:14-21.

14. **Нед. І Посту (38 по Зел. Святах).** Гол. 5-й. Утр. Єв. 5 Лук. 5-35. Літ. Ап. Євр. 11:24-26, 32-40, 12:1-2. Єванг. Ів. 1:43-51.

21. **Нед. 2 Посту (39 по Зел. Святах).** Гол. 6-й. Утр. Єванг. 6. Лук. 24:36-53. Літ. Ап. 1) Євр. 1:10-14; 2) Євр. 7:26-28; 8:1-2. Єв. Марк. 2:1-12, та Ів. 10:9-16.

28. **Нед. 3 Посту (40 по Зел. Святах). Хрестопоклінна.** Гол. 7-й. Утр. Єв. 7. Ів. 20:1-10. Літ. Ап. Євр. 4:14-16; 5:1-6. Єванг. Марк. 8:34-38; 9:1.

ЗАПИСКИ НА БЕРЕЗЕНЬ

Цього місяця припадають роковини народження і смерти Тараса Шевченка, найбільшого поета нашого народу. Українці Канади і Америки здвигнули йому памятники у Вінніпеґу і Вашінґтоні. Збудуймо ж йому памятник у наших серцях. Читаймо і студіюймо його „Кобзаря". Набудьте для своєї домашньої бібліотеки чотиритомовий „Кобзар" з цінними статтями, поясненням і примітками визначного шевченкознавця проф. д-ра Леоніда Білецького. Цей чотиритомовий „Кобзар" можна набути в книгарні „Українського Голосу".

ПОСТИ

1. На Святий Вечір Різдва Христового.
2. На Святий Вечір Йорданський.
3. Великий Піст від понеділка по Неділі Сиропустній до суботи перед Великоднем. В 1965 році від понеділка 8 березня до суботи 24 квітня.
4. Петрівка від понеділка по Неділі Всіх Святих (першій по Зелених Святах) до передодня свята Петра і Павла. В 1965 році від 21 червня до 11 липня.
5. Спасівка завсіди від 14 серпня до 27 серпня отже до передодня Успення Прес. Богородиці.
6. В день памяти Усічення Голови Івана Хрестителя 11 вересня.
7. В день свята Воздвиження Чесного Хреста
8. Пилипівка, завсіди від 28 (15 цер.) листопада, отже від дня по Пилипі — до передодня (до Навечерія, Св. Вечера) Різдва Христового.
9. В Сирний тиждень до Неділі Сиропустної з набілом.

ЗАГАЛЬНИЦІ

1. Від Різдва до Богоявлення (Йордану) крім Йорданського Святого Вечора.
2. Від Неділі Митаря і Фарисея до неділі Блудного Сина.
3. Від Великодня до Неділі Томиної.
4. Від Зелених Свят до Неділі Всіх Святих.

Квітень – April

1965 — має 30 днів — 1965

Звич. Кал. н. с.	Дні тижня	Церк. Кал.	УКРАЇНСЬКІ СВЯТА
1	Ч	19	Муч. Хрисанфа й Дарії, муч. Клавдія, Іларія й Мавра
2	П	20	Преп. Ів., Сергія, Патрикія та ін. вбитих в мон. св. Сави
3	С	21	Преп. Якова іспов., св. Кирила єп. Катан.
4	Н	22	Нед. 4 Вел. Посту. Сщмч. Василія Анкир., сщмч. Дрос.
5	П	23	Преп. Нікона Печ., свмч. Нікона
6	В	24	Св. Артемія, преп. Захарія Печерського
7	С	25	БЛАГОВІЩЕННЯ ПРЕСВ. БОГОРОДИЦІ. (Поклони)
8	Ч	26	Собор Арх. Гавриїла, преп. Василія Нового, смч. Іринея
9	П	27	Св. Матрони Солунської, преп. Івана Прозорливого
10	С	28	Преп. Євстратія посника Печерського
11	Н	29	Нед. 5 Вел. Посту. Преп. Марка Єп. Арет., Кирила
12	П	30	Преп. Івана Ліствичника, Преп. Зосима
13	В	31	Преп. Іпатія цілит. Печер., Йони Мит. Київського
14	С	1	**Квітень.** Марії Єгипет., Преп. Георгія, Преп. Григ.
15	Ч	2	Преп. Тита, Мч. Амфіяна, Едесія, Полікарпа Алекс.
16	П	3	Преп. Никити Іспов. Мідійського, Мчц. Ірини.
17	С	4	Преп. Йосифа Многоболізного, Йосифа Піснопівця
18	Н	5	Нед. Цвітна. Муч. Агатопода й Теодула, преп. Марка
19	П	6	Св. Євтихія патр. Царг., уп. св. Методія
20	В	7	Св. Георгія іспов. Мітил., муч. Руфіна, Акиліни й 200 ін.
21	С	8	Преп. Никифонта єп. Новгородського
22	Ч	9	Страсний Четвер — Страсти. Муч. Євпсіхія
23	П	10	Страсна П'ятниця. Муч. Терентія, Африкана, Макс.
24	С	11	Страсна Субота. Свщмч. Антипи, Єп. Перг., преп. Фам.
25	Н	12	ВЕЛИКДЕНЬ — ВОСКРЕСЕННЯ ХРИСТОВЕ
26	П	13	Світлий Понеділок. Свщмч. Артемона Лаодикійськ.
27	В	14	Світлий Вівторок. Св. Мартини ісп. й єп. Риму
28	С	15	Благов. вел. кн. Мстислава Київського
29	Ч	16	Мчц. Агапії, Хіонії й Ірини, муч. Леонида і ін.
30	П	17	Свмч. Симеона єп. Перс і зним прсв. Авделія.

4. **Нед. 4 Посту (41 по Зел. Святах).** Гол. 8-й. Утр. Єванг. 8. Ів. 20:11-18. Літ. Ап. Євр. 6:13-20 та Єфес. 5:9-19. Єв. Марк. 9:17-31 та Мат. 4:25, 5:1-12.
7. **Благовіщення.** Утр. Єв. Лук. 1:39-49, 56. Літ. Ів. Золот. Ап. Євр. 2:11-18. Єванг. Лук. 1:24-38.
11. **Нед. 5 Посту (42 по Зел. Святах).** Гол. 1-й. На Утр. Єванг. 9. Ів. 20:19-31. Літ. Ап. Євр. 9:11-14; Гал. 3:23-29. Єванг. Марк. 10:32-45, та Лук. 7:36-50.
18. **Неділя Цвітна.** Утр. Єв. Мат. 21:1-11, 15-17. На Літург. Ів. Золот. Ап. Филип. 4:4-9. Єв. Ів. 12:1-18.
25. **ВЕЛИКДЕНЬ.** Літ. Св. Ів. Золот. Утр. Єв. нема. На Літург. Ап. Дії Св. Апост. 1:1-8. Єванг. Ів. 1:1-17. На Вечірні Єванг. Ів. 20:19-25.
26. **Світлий Понеділок.** Літург. Ап. Дії Св. Ап. 1:12-17. Єванг. Іван. 1:18-28.
27. **Світлий Вівторок.** Літург. Ап. Дії Св. Апост. 2:14-21. Єванг. Луки 24:12-35.

ЗАПИСКИ НА КВІТЕНЬ

В 1921 році передові українські громадські діячі заснували у Вінніпеґу українське товариство життєвого обезпечення, що згодом прийняло назву Українське Товариство Взаїмної Помочі в Канаді. Зі своїми багатьома асекураційними плянами як для дорослих, так і для дітей, Взаїмна Поміч ідеально надається для того, щоб послужити українцям у всіх їх асекураційних потребах. Несімо свій гріш до свого! Взаїмна Поміч провадить свою діяльність на основі і під контролею канадійських асекураційних законів і ваш гріш у Взаїмній Помочі має ґарантію тих законів.

ЗАБОРОНЕНИЙ ЧАС ВЕСІЛЬ І ЗАБАВ

1. Всі середи і пятниці крім загальниць.
2. Від початку Пилипівки до Богоявлення.
3. Від понеділка по Неділі Мясопустній до Неділі Томиної.
4. В Петрівку.
5. В Спасівку.
6. В день памяти Усічення Голови Івана Хрестителя.
7. В день Воздвиження Чесного Хреста.

ДЕРЖАВНІ СВЯТА В КАНАДІ

День Нового Року — 1 січня.
Велика Пятниця (латинська).
Вікторія Дей — 24 травня.
Домініон Дей — 1 липня.
День Праці (Лейбор Дей), перший понеділок у вересні.
День Подяки (Тенксґівінґ), другий понеділок у жовтні.
День Замирення (Армистис Дей) — 11 листопада.
Різдво Христове (латинське) — 25 грудня.

Травень – Мау

1965 — має 31 днів — 1965

Звич. Кал. н. с.	Дні тижня	Церк. Кал.	УКРАЇНСЬКІ СВЯТА
1	С	18	Прп. Івана, ісп. Косми єп. Халкед.
2	Н	19	Нед. Томина — Провідна. Преп. Івана спов.
3	П	20	Мч. Гавриїла, прп. Федора й Анастасія Синай.
4	В	21	Смч. Теодора і матері його Филипції.
5	С	22	Преп. Теодора, перен. мощів благов.
6	Ч	24	Влкмч. Юрія Побідоносця
7	П	24	Преп. Сави Печ., Муч. Стратила і 70 його воїнів
8	С	25	Ап. Марка, Македонія патр. Царг., преп. Сильвестра
9	Н	26	Неділя Мироносиць. Смч. Василія єп. Амасійського.
10	П	27	Преп. Степана Єп. Волод. Волин.
11	В	28	Апп. Ясона й Сосіматра, Муч. Дади, Макс. й Кинтил.
12	С	29	9 Муч. у Кизиці: Теогніда, Рут. і ін.
13	Ч	30	† Ап. Якова Завед., св. Никити єп. Новгородського
14	П	1	**Травень.** Свщмч. Макарія єп. Київ., прор. Єремії
15	С	2	† Перен. мощів Бориса і Гліба, св. Атаназія Олекс.
16	Н	3	Нед. Рослабленого. † Смерть преп. Теодосія Печ.
17	П	4	Мчц. Пелагії, свмч. Сильвана
18	В	5	Влмч. Ірини, преп. Михея, преп. Адріяна Монз.
19	С	6	Преп. Іова Почаїв., Св. Іова Многострадального.
20	Ч	7	Муч. Акакія, З'явлення Чесного Хреста в Єрусалимі.
21	П	8	† Ап. Івана Богосл., Арсенія Печерськ., Арсенія Вел.
22	С	9	Перен. Мощів св. Миколая Чуд., Пророка Ісаї
23	Н	10	Неділя Самарянки. Ап. Симеона Зилота, прп. Ізидора.
24	П	11	Рівноапост. Кирила й Мефодія.
25	В	12	Епіфанія Єп. Кипру, Германа Патр. Царгороду
26	С	13	Преп. Макарія Овруцького.
27	Ч	14	Муч. Ісидора воїна, преп. Серапіона Синдонита.
28	П	15	Св. Ісаї єп. Ростовського, Упок. преп. Ісаї Печ.
29	С	16	Преп. Теодора освящ., муч. Віта, Мод. й Крискентії
30	Н	17	Неділя Сліпонародженого. Ап. Андроника з 70-ти
31	П	18	Муч. Теодота Анкирського.

2. **Нед. Томина.** Гол. 7-й. Тропар. Утр. Єв. Мат. 23:16-20. Ап. Дії Св. Апост. 5:12-20. Єванг. Ів. 20:19-31.
6. **Юрія Побідоносця.** На Утр. Єв. Луки 12:2-12. На Літург. Ап. Дії Св. Апост. 4:25-31, та 12:1-11. Єванг. Іван. 5:24-30 та Ів. 15:17-27; 16:1-2.
9. **Нед. Мироносиць.** Гол. 2-й. Утр. Єв. Марк. 16:9-20. Літург. Ап. Дії Св. Апост. 6:1-7. Єванг. Марк. 15:43-47, 16:1-8.
16. **Нед. Розслабленого.** Гол. 3-й. Утр. Єв. Лук. 24:1-12. Літург. Ап. Дії Св. Апост. 9:32-42. Єв. Ів. 5:1-15.
23. **Нед. Самарянки.** Гол. 4-й. Утр. Єв. Ів. 20:1-10. На Літург. Ап. Дії Св. Апост. 11:19-26, 29-30. Єв. Ів. 4:5-42.
30. **Нед. Сліпонародженого.** Гол. 5-й. Утр. Єв. Ів. 20:11-18. Літург. Ап. Дії Св. Ап. 16:16-34. Єв. Ів. 9:1-38.

ЗАПИСКИ НА ТРАВЕНЬ

З приходом травня українські родичі повинні плянувати корисні шкільні вакації для своїх дітей. Шкільні вакації принесуть дітям найбільше користи, коли батьки запишуть їх на літні курси українознавства при Колеґії св. Андрея в Вінніпеґу, при виховавчих Інститутах і на літніх оселях. Не забуваймо, що „чого Івась не навчиться, то Іван не зможе".

ДНІ ПОМИНАННЯ ПОМЕРЛИХ

1. Субота перед неділею Мясопустною 7 березня. Парастас.
2. Друга, третя й четверта суботи Великого Посту.
3. Субота перед Зеленими Святами, 20 червня.
4. Субота перед Святом Св. Димитрія, 7 листопада.

ГОЛОСИ — РЯДОВІ НЕДІЛІ — РЯДОВІ УТРЕННІ ЄВАНГЕЛІЇ

Рядові Голоси — „Голос" в церковнім Богослуженню, це мельодія, або кілька мельодій, що на якусь одну неділю припадають. Таких Голосів, або голосових ґруп є 8, і бересь їх по черзі одної неділі один Голос, другої другй і т. д. Коли скінчиться 8-ий, то дальша неділя має знов 1-ий Голос.

Тому, що Голоси беруться чергою один за другим, вони звуться Голоси Рядові. Перший рядовий Голос в році починається завсіди від 2-ої Неділі по Зелених Святах і так голоси йдуть, повторяючись аж до 5-ої Неділі Великого Посту.

(Продовження на 17 стор.).

Червень – June

1965 — має 30 днів — 1965

Кал. н. с. Звич.	Дні тижня	Церк. Кал.	УКРАЇНСЬКІ СВЯТА
1	В	19	Свмч. Патрикія, Муч. Акакія.
2	С	20	Муч. Талалея, Муч. Олександра.
3	Ч	21	ВОЗНЕСЕННЯ ГОСПОДНЄ. Рівноап. Конст. і Єлени.
4	П	22	Муч. Василиска, Маркела, Кодра, Софії
5	С	23	Преп. мч. Михаїла Чорноризця, Леонтія єпископа
6	Н	24	Нед. Св. Отців. Преп. Симеона дивног., Микити ст.
7	П	25	Знайд. голови св. Івана Хрест., Свщмч. Ферапонта.
8	В	26	Св. Ап. Карпа й Алфея з 70-ти муч., Георгія Нового
9	С	27	Свщмч. Терапонта Сард.
10	Ч	28	Преп. Никити єп. Халд., Св. Ігнатія єп. Ростовського.
11	П	29	Препмч. Теодосії діви, Олександра патр. Александр.
12	С	30	Преп. Ісаака, муч. Наталії
13	Н	31	ЗЕЛЕНІ СВЯТА (ПРЕСВ. ТРОЙЦІ). Єп. Ерма з 70-ти
14	П	1	**Червень.** ДЕНЬ СВ. ДУХА. Муч. Юстина філос.
15	В	2	Вмч. Івана Сучав., Св. Никифора ісп. і патр. Царг.
16	С	3	Муч. Лукіяна, муч. Клав. і Іпатія
17	Ч	4	Св. Митрофана патр. Царг., преп. Лазара й Назарія
18	П	5	Блаж. Константина митр. Київ., свщмч. Доротея
19	С	6	Мч. Висаріона, преп. Іларіона ігум. Далматійського
20	Н	7	Нед. 1 по Зел. Святах. Мч. Теодота Анкер., Мч. Кир.
21	П	8	Св. Єфрема патр. Антіох., влмч. Теодора Стратилата.
22	В	9	Св. Кирила арх. Алекс., мчц. Текли
23	С	10	Преп. Силуана Печ., Смч. Тимотея
24	Ч	11	† Св. Ап. Вартоломея й Варнави, муч. Теопемпта
25	П	12	Преп. Онуфрія Вел., Петра Атонського
26	С	13	Мч. Акилини, преп. Анни, муч. Діодера
27	Н	14	Нед. 2 по Зел. Святах. Смерть князя Мстислава.
28	П	15	Прор. Амоса, Мч. Віта, Модеста.
29	В	16	Преп. Тихона Луковського, Мч. Тигрія, Евтропія
30	С	17	Муч. Мануїла, Савела й Ізмаїла.

3. **Візнесення Господнє.** Утр. Єв. Марка 16:9-20. На Літург. Ап. Дії. Св. Ап. 1:1-12. Єв. Лук. 24:36-53.

6. **Нед. Св. Отців. І-го Всел. Собору.** Гол. 6-й. Утр. Єв. Ів. 21:1-14. Літург. Дії Св. Апост. 20:16-18, 28-36. Єванг. Ів. 17:1-13.

13. **Зелені Свята. Пятидесятниця.** Утр. Єв. Ів. 20:19-23. Літург. Ап. Дії Св. Апост. 2:1-11. Єв. Ів. 37-52, 8:12.

14. **День Св. Духа.** На Літург. Ап. Єфес. 5:9-19. Єв. Мат. 18:10-20.

20. **Нед. 1 по Зел. Святах.** Гол. 8-й. Утр. Єв. Мат. 28:16-20. Літург. Ап. Євр. 11:33-40, 12:1-2. Єванг. Мат. 10:32-33, 37-38; 19:27-30.

27. **Нед. 2 по Зел. Святах.** Гол. 1-й. Утр. Єв. Марк. 16:1-8. Літург. Ап. Рим. 2:10-16. Єв. Мат. 4:18-23.

ЗАПИСКИ НА ЧЕРВЕНЬ

В червні кінчається шкільний рік. Пора місцевим проводам в українських околицях Алберти, Саскачевану і Манітоби подумати про поширення навчання української мови в середніх школах згаданих провінцій. В школах, де навчання української мови відбувалося, треба подбати, щоб воно продовжувался в новому шкільному році з більшим числом студентів. В школах, де такого навчання не було, але повинно бути, треба подбати, щоб у новому шкільному році таке навчання було. Заохочуйте учителів підвищувати свої кваліфікації до навчання української мови в „гай скулс".

ГОЛОСИ — РЯДОВІ НЕДІЛІ — РЯДОВІ УТРЕННІ ЄВАНГЕЛІЇ

(Продовження з 15 стор.).

Рядові Неділі — Перша неділя по Зелених Святах називається Першою Рядовою Неділею і від неї числяться всі дальші. З Рядовими Голосами й Утренними Євангеліями вони йдуть аж до пятої неділі Великого Посту, а з Апостолами і Євангеліями Служби Божої до послідних неділь перед Різдвом, а з деякими змінами до неділі перед неділею Митаря і Фарисея. Отже при кожній неділі зазначено, яка це чергова неділя, який тоді Голос (Гол. або Г.), яке Утреннє Євангеліє (Утр. Єв., або УЄ), та який Апостол і Євангеліє на Службі Божій.

Утренні Євангелії — Кожна неділя посвячена памяти Христового Воскресення, отже на недільній Утрени завсіди читається Євангеліє про Воскресення Христа (Воскресне Євангеліє). Таких Євангелій є 11. Вони також звуться Рядовими Утренними, чи Воскресними Євангеліями. Перше з них припадає завсіди на 1-шу Рядову Неділю, отже на Неділю Всіх Святх, що зараз по Зелених Святах. На 11-ту Рядову Неділю припадає 11-те Утренне Євангеліє, а на 12-ту знов 1-ше. Впарі з Утренними Євангеліями йдуть Євангельські Стихири на Утрени перед Славословієм.

Свята. — Свята мають свій окремий лад, отже можуть мати своє окреме Утренне Євангеліє, свій Апостол і Євангеліє на Службі Божій. Коли свято випаде в неділю, то деколи береться Апостол та Євангеліє і Неділі і Свята.

Окремий лад поза Рядовим маємо від Неділі Митаря і Фарисея до Зелених Свят.

Липень – July

1965 — має 31 днів — 1965

Звич. Кал. н. с.	Дні тижня	Церк. Кал.	УКРАЇНСЬКІ СВЯТА
1	Ч	18	Преп. Леонтія Печ., муч. Леонтія, Іпатія й Феодула
2	П	19	† Ап. Юди Брата Госп., Преп. Паїсії Велик.
3	С	20	Пам'ять угодників землі Волинської, свящ. Методія
4	Н	21	Нед. 3 по Зел. Св. Мч. Юліяна Тарсій., Преп. Юлія
5	П	22	Смч. Евсевія, Мч. Галактіона.
6	В	23	Мч. Агрипини, Мч. Евстахія, Гая, Урбана
7	С	24	Різдво Івана Хрестителя. Муч. Орентія.
8	Ч	25	Препмуч. Февронії, св. кн. Петра й Февронії, св. Леон.
9	П	26	Преп. Давида Солун., Івана Єп. Ґот. Діонисія.
10	С	27	Преп. Самсона страноприємця, блаж. Мартина
11	Н	28	Нед. 4 по Зел. Святах. Преп. Сергія і Гермогена.
12	П	29	СВ. АПОСТОЛІВ ПЕТРА й ПАВЛА
13	В	30	Собор 12-ти Апостолів. Мч. Михаїла, Мелітона
14	С	1	**Липень.** Свв. Косми й Демяна.
15	Ч	2	Св. Ювеналія патр. Єрус., Полож. чес. ризи Б. М.
16	П	3	Преп. Анатолія затв. Печер., муч. Якинта Кесар.
17	С	4	Св. Андрея Крит., свщмч. Теодора єп. Киринійського
18	Н	5	Нед. 5 по Зел. Святах. † Преп. Атанасія Антон.
19	П	6	Віднайдення мощів св. Юліянії.
20	В	7	Преп. Томи Малеїна й Акакія, Муч. Германа
21	С	8	Влмуч. Прокопія, св. Феодосії.
22	Ч	9	Свщмч. Панкратія єп. Тавром., св. Федора.
23	П	10	† Преп. Антонія Печер., Мч. Леонтія, Маврикія
24	С	11	† Смерть укр. княгині Ольги, муч. Евфимії
25	Н	12	Нед. 6 по Зел. Св. Муч. — Прокла й Іларія, прп. Мих.
26	П	13	Собор Арх. Гавриїла, Преп. Степана.
27	В	14	Ап. Акили з 70-ти і дружини Проскила, Муч. Онисима
28	С	15	Св. Володимира, Вел. князя України.
29	Ч	16	Свщмч. Антиногена і 10 муч. з ним, муч. Павла
30	П	17	Влмч. Марини, Преп. Леоніда, Мч. Еміліяна.
31	С	18	Преп. Івана Многостраждального й Павми затв. Печ.

4. **Нед. 3 по Зел. Святах.** Гол. 2-й. Утр. Єв. 3 Марк. 16:9-20. На Літург. Ап. Рим. 5:1-10. Єв. Мат. 6:22-33.
7. **Різдво Св. Івана Хрестителя.** Утр. Єв. Лук. 1:24-25, 57-68, 76-80. Літург. Ап. Рим. 13:12-14; 14:1-4. Єв. Лук. 1:5-25, 57-68, 76-80.
11. **Нед. 4 по Зел. Святах.** Гол. 3-й. Утр. Єв. 4 Лук. 24:1-12. На Літург. Ап. Рим. 6:18-23. Єв. Мат. 8:5-13.
12. **Петра і Павла Апостолів.** На Утр. Єв. Ів. 21:15-25. Літург. Ап. 2 Кор. 11:21-23, 12:1-9. Єванг. Мат. 6:22-33 і 16:13-19.
18. **Нед. 5 по Зел. Святах.** Гол. 4-й. Утр. Єв. 5. Лук. 24:36-53. На Літург. Ап. Рим. 10:1-10. Єв. Мат. 8:28-34, 9:1.
25. **Нед. 6 по Зел. Святах.** Гол. 5-й. Утр. Єв. 6 Лук. 24:36-53. На Літург. Ап. Рим. 12:6-14. Єв. Мат. 9:1-8.
28. **Володимира Великого.** Утр. Єв. Ів. 10:9-16. Літ. Ап. Гал. 1:11-19. Єв. Ів. 10:1-9

ЗАПИСКИ НА ЛИПЕНЬ

В липні починаються літні курси українознавства для української молоді. Подбайте, щоб ваші діти були учасниками цих курсів, бо без збереження української мови серед нашої молоді не збережемо культурних надбань нашого народу. Літні курси це також добра підготовка до продовження студій української мови в „гай скулс" степових провінцій Канади.

ЄВАНГЕЛІЇ Й АПОСТОЛИ НА ВАЖНІШІ ПОТРЕБИ

На Хрещенню — Мат. 28: 16—20; Рим. 6: 3—11.

На Вінчанню — Ів. 2: 1—11: Ефес. 5.

На Похороні старших — Ів. 5: 24—30. Сол. 4: 13—17.

На Похороні дітей — Ів. 6: 35—39, 1 Корин. 15: 39—45.

На освяченню церкви — Ів. 10: 22—28; Жид. 3: 1—4.

В посуху — Мат. 16: 1—6; Яков 5: 7—9, 17—18.

В слоту — Мат. 7: 7—11; Рим. 8: 22—27.

В слабостях — Луки 4: 37—44, Жид. 12: 6—13.

На всяке прошення — Мат. 7: 7—11, Филип. 4: 4—9 (те саме, що на Цвітну Неділю).

Над слабим — Мат. 8: 28—34, або 17: 14—18, або Мар. 5: 1—20, або 9: 17—31, або Луки 9: 37—43.

Мале освячення води — Ів. 5: 1—4, Жид. 2: 11—18.

Освячення води на Йордан — Мар. 1: 9—11; 1 Кор. 10: 1—4. Тоді ж читання (Парамеї); 1) Ісаії 35: 1—10, 2) Ісаії 55: 1—13. 3) Ісаії 12: 3—6.

Серпень – August

1965 — має 31 днів — 1965

Звич. Кал. н. с.	Дні тижня	Церк. Кал.	УКРАЇНСЬКІ СВЯТА
1	Н	19	Нед. 7 по Зел. Святах. Преп. Маркини, сестри Вас. В.
2	П	20	Св. Прор. Іллі. Знайдення Мощів Атанасія.
3	В	21	Преп. Онуфрія Мовч. й Онисима, Преп. Симона
4	С	22	Рівноап. Марії Магдалини.
5	Ч	23	Муч. Трофима, Теофіла і 13-ти з ними, Смч. Аполін.
6	П	24	† Муч. Бориса і Гліба. Преп. Полікарпа Архим. Печ.
7	С	25	Успіння прав. Анни, св. Олімпіяди й преп. Євпраксії
8	Н	26	Нед. 8 по Зел. Святах. Преп. Мойсея чуд. Печер.
9	П	27	Вмч. Пантелеймона, Прп. Наума.
10	В	28	Апп. з 70-ти: Прохора, Ніканора, Тимона
11	С	29	Муч. Каліника Кил., мчц. Серафіми
12	Ч	30	Апп. з 70-ти: Сили й Силувана, Крискента й Андрон.
13	П	31	Прав. Евдокима Кап., Мч. Уліти, Прав. Йосифа
14	С	1	**Серпень.** Хрещення України. Початок Спасівки.
15	Н	2	Нед. 9 по Зел. Святах. Перен. Мощів первч. Степана.
16	П	3	Прп. Ісаака, Далмата, Фавста.
17	В	4	Сім Молодців в Єфесі, Мартиніяна
18	С	5	Муч. Євсигнія, Кантидіяна, Єлифтерія, прав. Нони.
19	Ч	6	ПРЕОБРАЖЕННЯ ГОСП. - СПАСА. Упок. св. Теоктис.
20	П	7	Преп. Пімена Пост. Печер., Мч. Марини Воїна, Атерія
21	С	8	Преп. Григорія іконописця Печер., Еміліяна ісповід.
22	Н	9	Нед. 10 по Зел. Святах. Ап. Матея, Мч. Юліяна, і ін.
23	П	10	Мч. архидияк. Лаврентія, Сикста Єп.
24	В	11	Прмч. Василія і Теодора Печер., Преп. Федора Остр.
25	С	12	Муч. Фотія й Аникити., свщмч. Олександра Єп.
26	Ч	13	Св. Тихона Єп. Вороніж., пер. мощів Максима іспов.
27	П	14	Перен. Мощів Теодосія Печер., Прор. Михея, Мч. Лукії
28	С	15	УСПЕННЯ ПРЕСВ. БОГОРОДИЦІ Преп. Харистона
29	Н	16	Нед. 11 по Зел. Святах. † Нерук. образ Ісуса Христа.
30	П	17	Прп. Алипія Іконописця Печерського.
31	В	18	Муч. Флора і Лавра, Серапіона, Муч. Юліянії

1. **Нед. 7 по Зел. Святах.** Гол. 6-й. Утр. Єв. 7 Ів. 20:1-10. Літург. Рим. 13:1-7. Єв. Мат. 9:27-35.
8. **Нед. 8 по Зел. Святах.** Гол. 7-й. Утр. Єв. 8 Ів. 20:11-18. Літург. Ап. 1 Кор. 1:10-18. Єв. Мат. 14:14-22.
14. **Хрещення України. Початок Спасівки.** На Літургії Ап. 1 Кор. 1:18-24 та Дії Ап. 6:8-15; 7:1-5, 47-60. Єв. Ів. 19:6-11, 13-20, 25-28, 30-35 та Мат. 21:33-42.
15. **Нед. 9 го Зел. Святах.** Гол. 8-й. Утр. Єв. 9 Ів. 20:19-31. На Літург. Ап. 1 Кор. 3:9-17. Єв. Мат. 14:22-34.
19. **Преображення Господнє — Спаса.** На Утр. Єв. Лук. 9:28-36. Літург. Ап. 2 Петра 1:10-19. Єв. Мат. 17:1-9.

(Докінчення на 19-ій стор.)

ЗАПИСКИ НА СЕРПЕНЬ

Родичі, що мають дітей на університетських студіях, добре зроблять, коли подбають про їх перебування в українських виховавчих інституціях, якими є Колеґія св. Андрея на площі університету, Інститут П. Могили в Саскатуні, Інститут св. Івана в Едмонтоні і Інститут св. Володимира в Торонті.

ЗАГАЛЬНІ АПОСТОЛИ СВЯТИМ

Богородиці — Филип. 2: 5—11.
Ангелам — Жид. 2: 2—10.
Апостолам — 1 Кор. 4: 9—16.
Пророкам — 1 Кор. 14: 20—25.
Святителям — Жид. 13: 17—21.
Преподобним — Галат. 5: 22—6, 2.
Мученикам — 2 Тим. 2: 1—10.
Ісповідникам — Єфес. 6: 10—17.

ЄВАНГЕЛІЇ РЯДОВІ НА УТРЕНИ

(Воскресні), які при неділях зазначені лише числами.

1. Матея 28: 16—20.
2. Марка 16: 1—8.
3. Марка 16: 9—20.
4. Луки 24: 1—12.
5. Луки 24: 12—35.
6. Луки 24: 36—53.
7. Івана 20: 1—10.
8. Івана 20: 11—18.
9. Івана 20: 19—31.
10. Івана 21: 1—14.
11. Івана 21: 15—25.

(Продовження з 18-ої стор.)

22. **Нед. 10 по Зел. Святах.** Гол. 1-й. Утр. Єв. 10 Ів. 21:1-14. На Літург. Ап. 1 Кор. 4:9-16. Єв. Мат. 17:14-23.
28. **Успення Пресв. Богородиці.** Утр. Єв. Луки 1:39-49, 56. На Літург. Ап. Филипян 2:5-11. Єв. Луки 10:38-42; 11:27-28.
29. **Нед. 11 по Зел. Святах.** Гол. 2-й. Утр. Єв. 11 Ів. 21:15-25. Літург. Ап. 1 Кор. 9:2-12. Єв. Мат. 18:23-45.

Вересень – September

1965 — має 30 днів — 1965

Звич. Кал. н. с.	Дні тижня	Церк. Кал.	УКРАЇНСЬКІ СВЯТА
1	С	19	Муч. Андрея Стратилата і з ним 2593 Мучеників
2	Ч	20	Прор. Самуїла, муч. Севіра, Мемнона та 37 з ними
3	П	21	Преп. Аврамія, Ап. Тадея з 70-ти, Мч. Васси.
4	С	22	Мч. Агатоника, Зотика, Теопремія, Акиндини
5	Н	23	Нед. 12 по Зел. Св. Смч. Іринея Єп. Ліонського.
6	П	24	Перен. Мощів Петра Митр. Київського.
7	В	25	Ап. Тита з 70-ти, Іспов. Вариса, Ап. Вартоломея
8	С	26	Муч. Андріяна і Наталії, Сизанія, прп. Тифоя
9	Ч	27	Преп. Пімена Печер., свщмч. Кукши, св. Осії єп. Корд.
10	П	28	† Знайдення мощів Іова Почаївського, Преп. Сави
11	С	29	† Усічення голови Івана Предтечі
12	Н	30	Нед. 13 по Зел. Св. Олександра, Івана і Павла патр. Ц.
13	П	31	Упок. св. Івана митр. Київського.
14	В	1	**Вересень. Початок Церков. Року.** Преп. Симеона
15	С	2	Муч. Маманта, преп. Івана, патр. Царг. мч. Теодота
16	Ч	3	Свмч. Антима єп. Никомид., преп. Феоктиста
17	П	4	Муч. Вавили Єп. Антіох., Прор. Мойсея Боговидця
18	С	5	Прав. Захарії й Єлисавети, мч. Раїси, Атанасія
19	Н	6	Нед. 14 по Зел. Св. Чудо Архистр. Михаїла в Хонах.
20	П	7	Передпразн. Різдва Пресв. Богородиці.
21	В	8	РІЗДВО ПРЕСВ. БОГОРОДИЦІ. Муч. Руфи
22	С	9	Св. Богоотців Якима й Анни, мч. Руфа, пр. Лукіяна
23	Ч	10	Мчц. Минодори, Митродори й Нимфодори
24	П	11	Преп. Теодори Олекс., Муч. Серапіона, Кронида
25	С	12	Смч. Автонома єп., преп. Атанасія, муч. Юліяна
26	Н	13	Нед. 15 по Зел. Св. Муч. Корнилія сотн., Ппраз. В.Ч.Х.
27	П	14	ВОЗДВИЖЕННЯ ЧЕСНОГО ХРЕСТА. Піст.
28	В	15	Вмч. Никити, Преп. Филотея, Муч. Порфирія
29	С	16	Упок. Св. Кипріяна митр. Київ.
30	Ч	17	Мчц. Віри, Надії, Любови і матері їх Софії

5. **Нед. 12 по Зел. Святах.** Гол. 3-й. Утр. Єв. 1 Мат. 28:16-20. Літург. Ап. 1 Кор. 15:1-11. Єв. Мат. 19:16-26.
12. **Нед. 13 по Зел. Святах.** Гол. 4-й. Утр. Єв. 2 Марк. 16:1-8. Літург. Ап. 1 Кор. 16:13-24. Єв. Мат. 21:33-42.
19. **Нед. 14 по Зел. Святах.** Гол. 5-й. Утр. Єв. 3 Марк. 16:9-20. Літург. Ап. 2 Кор. 1:21-24; 2:1-4. Єв. Мат. 22:1-14.
21. **Різдво Богородиці.** На Утр. Єв. Луки 1:39-49, 56. На Літург. Ап. Филип. 2:5-11. Єв. Лук. 10:38-42, 11:27-28.
26. **Нед. 15 по Зел. Святах.** Гол. 6-й. Утр. Єв. 4 Лук. 24:1-12. Літург. Ап. 2 Кор. 4:6-15. Єв. Мат. 22:35-46.
27. **Воздвиження Чесного Хреста.** На Утр. Єв. Ів. 12:28-36. На Літург. Ап. 1 Кор. 1:18-24. Єв. Ів. 19:6-11, 13-20, 25-35.

Цього місяця треба урухомити працю українських шкіл. Ні одна українська дитина не сміє бути поза українською школою.

ЄВАНГЕЛІЇ НА СТРАСТЯХ В СТРАСТНИЙ ЧЕТВЕР

1. Івана 13: 31 до 18: 1.
2. Івана 18: 1—28.
3. Матея 26: 57—75.
4. Івана 18: 28—19: 1—16.
5. Матея 27: 3—32.
6. Марка 15: 16—32.
7. Матея 27: 34—54.
8. Луки 23: 32—49.
9. Івана 19: 25—37.
10. Марка 15: 43—47.
11. Івана 19: 38—42.
12. Матея 27: 62—66.

ЗА УПОКОЙ ЄВАНГЕЛІЯ Й АПОСТОЛИ

В понеділок — Ів. 5: 17—24; Рим. 14: 6—9.

Вівторок — Ів. 5: 24—30; 1 Кор. 15: 39—45.

Середу — Ів. 6: 35—39; 2 Кор. 5: 1—10.

Четвер — Ів. 6: 40—44; 1 Кор. 15: 20—28.

Пятницю — Ів. 6: 48—54; 1 Кор. 15: 47—57.

Суботу — Ів. 5: 24—30; 1 Солун. 4: 13—17.

Жовтень – October

1965 — має 31 днів — 1965

Звич. Кал. н. с.	Дні тижня	Церк. Кал.	УКРАЇНСЬКІ СВЯТА
1	П	18	Преп. Евменія Єп., Мч. Кастора, Аріядни
2	С	19	Мч. Трохима Саватія і Доримедонта, муч. Зосима
3	Н	20	Нед. 16 по Зел. Св. Влкмч. кн. Михаїла й бояр. Теод.
4	П	21	Ап. Кодрата з 70-ти, преп. Даниїла.
5	В	22	Свщмч. Фоки, прор. Йони, преп. отців в печерях
6	С	23	Муч. Андрея, Івана і Петра, Зачаття Св. Івана Хрест.
7	Ч	24	Мчц. Текли, преп. Нікандра, преп. Корпія
8	П	25	Преп. Ефрозини, Мч. Пафнутія і 546 з ним, Руфа
9	С	26	† Івана Богослова, Мч. Хири, прав. Гедеона судді
10	Н	27	Нед. 17 по Зел. Св. Мч. Калістрата і 49 воїнів з ним.
11	П	28	† Преп. Харит. Ісп., Мч. Марка.
12	В	29	Преп. Киріяка Отшел., Теофана, — Петронії
13	С	30	Св. Михаїла митр. Київського, свщмч. Григорія
14	Ч	1	**Жовтень.** Покров Пресв. Богородиці. Ап. Ананії
15	П	2	Св. Андрія, Свщмч. Кипріяна, мчц. Юстини
16	С	3	Преп. Дионисія затвор. Печер., свщмч. Діонисія
17	Н	4	Нед. 18 по Зел. Св. Свщмч. Еротея, Волод. Новгор.
18	П	5	Мч. Харитини, преп. Дамяна Печерського.
19	В	6	Ап. Томи з 70-ти Муч., Еротиїди Діви, Муч. Макарія
20	С	7	Преп. Сергія Печер., преп. Сергія
21	Ч	8	Преп. Пелагії, св. Таїсії, преп. Трифона
22	П	9	†Ап. Якова Алфеєвого з 12-ти, Преп. Андроника
23	С	10	Мч. Евлампія й Евлампії, собор угод. Волинських
24	Н	11	Нед. 19 по Зел. Св. Ап. Филипа з 70-ти, Теофана пост.
25	П	12	Мч. Прова, Тараха й Андроника.
26	В	13	Мч. Карпа, Преп. Венямина Печер., Преп. Никити
27	С	14	Преп. Николи Печерського, Мч. Назарія
28	Ч	15	Преп. Євфімія нового, первмч. Лукіяна Антіохій.
29	П	16	Муч. Лонгина Сотн., Леонтія, Дометея, Терентія
30	С	17	Прор. Осії, првмч. Андрея Критського
31	Н	18	Нед. 20 по Зел. Св. † Ап. Луки з 70-ти, преп. Юліяна.

3. **Нед. 16 по Зел. Святах.** Гол. 7-й. Утр. Єв. 5 Лук. 24:12-35. Літург. Ап. 2 Кор. 6:1-10. Єв. Мат. 25:14-30.
10. **Нед. 17 по Зел. Святах.** Гол. 8-й. Утр. Єв. 6 Лук. 24:36-53. На Літург. Ап. 2 Кор. 6:16-18; 7:1. Єванг. Мат. 15:21-28.
14. **Покров Богородиці.** На Утр. Єв. Луки 1:39-49, 56. На Літург. Ап. Филип. 2:5--11. Єванг. Лук. 10:38-42, 11:27-28.
17. **Нед. 18 по Зел. Святах.** Гол. 1-й. Утр. Єв. 7 Ів. 20:1-10. Літург. Ап. 2 Кор. 9:6-11. Єв. Луки 5:1-11.
24. **Нед. 19 по Зел. Святах.** Гол. 2-й. Утр. Єв. 8. Ів. 20:11-18. Літург. Ап. 2 Кор. 11:31-33; 12:1-9. Єв. Лук. 6:31-36.
31. **Нед. 20 по Зел. Святах.** Гол. 3-й. Утр. Єв. 9. Ів. 20:19-31. Літург. Ап. Галат. 1:11-19. Єв. Луки 7:11-16.

ЗАПИСКИ НА ЖОВТЕНЬ

Місяць жовтень став з традиції місяцем української книжки і преси. З приходом довших вечорів читайте твори українських письменників, збагачуйте свою бібліотеку новими книжками. Передплачуйте українську пресу, відновляйте передплату на „Український Голос", „Вісник" і „Промінь". Приготовляйтесь до участи в провінціяльних з'їздах Союзу Українців Самостійників. Допомагайте своїми жертвами розбудувати Фундацію СУС, щоб запевнити діяльності організації СУС міцну фінансову базу.

ЧИТАННЯ З СТАРОГО ЗАВІТУ НА ВСЕНОЧНІМ (Парамеї)

На Всеночнім на більші свята бувають Читання (Паремії, Парамеї) з Старого Завіту, отже тут подаємо, які коли береться.

Та поки що треба зробити такі уваги:

В Старім Завіті, що є старо-словянською мовою, перші пять книг звуться: 1. **Битіє,** 2. **Ісход,** 3. **Левит,** 4. **Числа,** 5. **Второзаконіє.** А в Біблії виданій українською мовою (Видання Брит. Т-ва) ті самі книги зовуться: 1-ша книга Мойсея, 2-га книга Мойсея, 3-та книга Мойсея, 4-та книга Мойсея і 5-та книга Мойсея. Отже і в зазначуванню Парамей будемо звати ті книги Книгами Мойсеєвими.

Старословянський біблійний поділ має також **Чотири Книги Царства,** а в українській мові ті чотири Книги зовуться: Перва Книга Самуїлова, Друга Книга Самуїлова, Перва Книга Царів, Друга Книга Царів. Коротко взявши, то в церк.-слов. є: 1-ша Книга Царств, 2-га Царств, 3-та Царств і 4-та Царств. А в українськім тексті те саме має заголовки: 1-ша Самуїла, 2-га Самуїла, 1-ша Царств, 2-га Царств. Цего послідного ми також будемо держатись в зазначуванню.

Ще кілька уваг щодо скороченв:

1М, 2М, 3М — це Перша Книга Мойсея, Друга і т. д.

Іс. — Ісаія, Єр. Єремія, Ез. — Езекиїл, Прип. — Приповістки Соломона, Ек. — Екклезіяст і др. подібно.

Отже хто уважно перегляне заголовки Старого Завіту, той буде знати, до чого скорочення відноситься.

Рожд. Пресв. Богор. — 1) 1М 28: 10—17. 2) Ез. 43: 27; 44: 1—4. 3) Прип. 9: 1—11.

Воздв. Ч. Хр. — 1) 2М 15: 22—27, 16: 1. 2) Прип. 3: 11—18. 3) Іс. 60: 11—16.

Покров Пр. Богор. — як на Рожд. Пресв. Богородиці.

Димитрія — 1) Іс. 63: 15—19; 64: 1—5, 8—9. 2) Єр. 2: 2—12. 3) Прем. 4: 7—15.

Михаїла — 1) Іс. Навина 5: 13—15. 2) Суд. 6: 2—7, 11—24. 3) Іс. 14: 7—20.

(Продовження на 27 стор.).

Листопад – November

1965 — має 30 днів — 1965

Звич. Кал. н. с.	Дні тижня	Церк. Кал.	УКРАЇНСЬКІ СВЯТА
1	П	19	Св. прор. Іоїля, муч. Уара.
2	В	20	Влмч. Артемія, Мч. Евора й Евнея, бл. Клеопатри
3	С	21	Преп. Іларіона Печер., муч. Дасія
4	Ч	22	Рівноап. Аверкія єп. Єрополь., св. Максиміліяна
5	П	23	Ап. Якова Брата Господ. з 70-ти, Ігнатія патр. Царг.
6	С	24	Преп. Арети Печ., преп. Сисоя й Теофіла Печерських
7	Н	25	Нед. 21 по Зел. Св. Мч. Маркіяна і Мартирія, св. Таїти.
8	П	26	**ВМЧ. ДИМИТРІЯ СОЛУН.** Прпмч. Йосифа, прп. Атан.
9	В	27	Преп. Нестора Літописця, св. Димитрія митр. Ростов.
10	С	28	Муч. Терентія, Неоніли, Савріла.
11	Ч	29	Мчц. Анастасії римлянки, преп. Аврамія, преп. Марії
12	П	30	Муч. Зиновія і Зиновії, Ап. Тертії, Марка Юста
13	С	31	Преп. Спиридона й Никодима Печер., ап. Стахія
14	Н	1	**Листопад.** Нед. 22 по Зел. Св. Косми і Деміяна.
15	П	2	Муч. Акиндина, Пигасія, Аффонія.
16	В	3	Преп. кн. Анни, муч. Акепсими єп., муч. Йосифа
17	С	4	Преп. Іоникія Вел., Ахила Печ., св. Івана
18	Ч	5	Муч. Галактіона й Єпистими, св. ап. з 70-ти: Патрова
19	П	6	Преп. Лука Печ., св. Павла Арх. Царг., преп. Варл.
20	С	7	Преп. Лазаря Галісій., 33 муч. в Мелітині
21	Н	8	Нед. 23 по Зел. Св. СОБОР АРХИСТР. МИХАЇЛА.
22	П	9	Онисифора Іспов. Печерського.
23	В	10	Ап. з 70-ти: Ераста Єп. Олимпа, Родіона
24	С	11	Муч. Мини, муч. Віктора
25	Ч	12	Св. Івана Милостивого, преп. Ніла, прор. Ахії
26	П	13	† Івана Золотоустого Архиєп., Мч. Манефи
27	С	14	**Пущення.** † Ап. Филипа Григорія Палами, арх. Тесал.
28	Н	15	Нед. 24 по Зел. Св. **Початок Пилипівки.** Мч. Гурія, і ін.
29	П	16	Ап. і Єванг. Матея Левія з 12-ти, прп. Сергія.
30	В	17	Григорія Єп. і Чудотвор. Неокесарії, Лазаря

7. **Нед. 21 по Зел. Святах.** Гол. 4-й Утр. Єв. 10. Ів. 21:1-14. Літург. Ап. Галат. 2:16-20. Єв. Лук. 8:5-15.
8. **Димитрія Солунського.** На Утр. Єванг. Мат. 10:16-22. Літург. Ап. 2 Тимоф. 2:1-10. Єв. Ів. 15:17-27; 16:1-2.
14. **Нед. 22 до Зел. Святах.** Гол. 5. Єв. 11 Ів. 21:15-25. Літ. Ап. Галат. 6:11-18. Єв. Луки 16:19-31.
21. **Собор Архистратига Михаїла (Нед. 23 по Зел. Святах).** Гол. 6-й. Утр. Єв. 1 Мат. 28:16-20. На Літург. Ап. Єфес. 2:4-10 та Євр. 2:2-10. Єв. Лук. 8:26-39 та Лук. 10:16-21.
28. **Нед. 24 по Зел. Святах.** Гол. 7-й. Утр. Єв. 2 Марк. 16:1-8. Літург. Ап. Єфес. 2:14-22. Єв. Лук. 8:41-56.

ЗАПИСКИ НА ЛИСТОПАД

Важливою датою є день Першого Листопада, коли 1918 року на західніх українських землях наш нарід взявся за творення своєї незалежної держави, обєднуючись Актом 22 січня 1919 року в одній незалежній соборній українській державі — Українській Народній Республіці. Відзначіть день Першого Листопада відповідною програмою у своїй місцевості.

ЧИТАННЯ З СТАРОГО ЗАВІТУ НА ВСЕНОЧНІМ (Парамеї)

(Продовження з 25 стор.).

Введення — 1) 2М 40: 1—5, 9—10, 16, 34—35. 2) 1 Цар. 7: 51; 8: 1, 3—7, 9—11, 3) Ез. 43: 27; 44: 1—4.

Николая — 1) Прип. 10: 7, 6, 3: 13—16; 8: 34—35. 2) Прип. 10: 31—32; 11: 1—2, 4, 3, 5—12. 3) Прем. 4: 7—15.

Нед. пер. Рожд. — 1) 1М 14: 14—20. 2) 5М 1: 8—11, 15—17. 3) 5М 10: 14—21.

Нов. Рік Вас. — 1) 1М 7: 1—2, 4—8, 3, 9—12, 14. 2) Прип. 8: 22—30. 3) Прип. 10: 31—32; 11: 1—2, 4, 3, 5—12.

Йордан, Водосвяття — 1) Іс. 35: 1—10. 2) Іс. 55: 1—13. 3) Іс. 12: 3—6. Тоді ж Апостол 1 Кор. 10: 1—4. Єв. Мар. 1: 9—11.

Трох Святих — 1) 5М 1: 8—11, 15—17. 2) 5М 10: 14—21. 3) Прем. Солом. 3: 1—9.

Стрітення — 1) 2М 13: 1—16. 2) Іс. 6: 1—13. 3) Іс. 19: 1—21.

Благовіщення (на Вечірни) — 1) 1М 28: 10—17. 2) Ез. 43: 27; 44: 1—4. 3) Прип. 9: 1—11. На Літ. 1) 2М 3: 1—8. 2) Прип. 8: 22—30.

Юрія — 1) Іс. 43: 9—14. 2) Прем. 3: 1—9. 3) Прем. 4: 7—15.

Рожд. Ів. Хрест. — 1) 1М 21: 1—8. 2) Суд. 13: 1—21. 3) Мал. 4: 1—6.

Ілії — 1) Цар. 17: 1—16. 2) 1 Цар. 18: 1—21. 3) 1 Цар. 19: 4—16.

Преображення — 1) 2М 24: 12—18. 2) 2М 33: 11—23; 34: 4—6, 8. 3) 1 Цар. 19: 3—9, 11—13, 15—16.

Усп. Богор. — 1) 1М 28: 10—17. 2) Ез. 43: 27: 44: 1—4. 3) Прип. 9: 1—11.

Зел. Свята — 1) 4М 11: 16—17, 24—29. 2) Йоіль 2: 23—32 (до „спасеться"). 3) Ез. 36: 24—28.

Петра і Павла — 1) 1 Посл. ап. Петра (Нов. Завіт.) 1: 3—9. 2) 1 Посл. Ап. Петра 1: 13—19. 3) 1 Посл. Ап. Петра 2: 11—24 (до „правдою жили").

(Продовження на 29 стор.).

Грудень – December

1965 — має 30 днів — 1965

Звич. Кал. н. с.	Дні тижня	Церк. Кал.	УКРАЇНСЬКІ СВЯТА
1	С	18	Мучч. Платона, Романа й Варула
2	Ч	19	Преп. Варлаама пер. ігум. Києво-Печ., прор. Авдія
3	П	20	Преп. Григорія Декаполита, Прокла, Євстахія
4	С	21	УВЕДЕННЯ В ХРАМ ПРЕСВ. БОГОР. Блаж. Ярополка
5	Н	22	Нед. 25 по Зел. Св. Ап. Филимона і з ним Архипа
6	П	23	Св. Амфілохія єп. Іконійського.
7	В	24	Влкмц. Катерини, влкмч. Меркурія, св. Августи
8	С	25	Священмуч. Климента й Петра.
9	Ч	26	Упок. Св. Ілюкентія, преп. Якова Сир.
10	П	27	Вмч. Якова Перського, Преп. Паладія
11	С	28	Прмч. Степана Нов., Муч. Іринарха, Василія, Петра
12	Н	29	Нед. 26 по Зел. Св. Преп. Нектара Печ., муч. Парамона
13	П	30	† Андрія Первозванного. Св. Фрументія арх.
14	В	1	**Грудень.** — Прор. Наума, Филарента, Онисима
15	С	2	Преп. Афанасія Печ., прор. Авакума, мч. Миронії
16	Ч	3	Прор. Софонії, преп. Івана єп. Колон., преп. Сави.
17	П	4	Вмч. Варвари і з нею Юлії, Преп. Івана Дамаскина
18	С	5	† Преп. Сави освящ. Гурія арх., муч. Філотея
19	Н	6	Нед. 27 по Зел. Св. МИКОЛАЯ ЧУДОТВОРЦЯ.
20	П	7	Преп. Івана посника печ., Св. Амврозія арх. Медіол.
21	В	8	Преп. Потапія Ап. з 70-ти, Состена, Кифи
22	С	9	Зач. Пресв. Богородиці від Св. Анни
23	Ч	10	Упок. Св. Іосафа єп. Білгор., Муч. Мини, Ермогена
24	П	11	Преп. Никона Печ., преп. Даниїла стовпника, прп. Луки
25	С	12	Св. Спиридона Єп. Тримиф., свщмч. Олек. єп. Єрус.
26	Н	13	Нед. 28 по Зел. Св. — Праотців. Преп. Мирдарія.
27	П	14	Мч. Тирса, Левкія, Калиника, Филимона.
28	В	15	Смч. Елевтерія і матери його Анфії, Степана Архиєп.
29	С	16	Прор. Аґґея, блаж. Теофанії, мчч. Прома й Іларія.
30	Ч	17	Преп. Даниїла і трьох отроків: Ананії, Азарії й Мисаїла
31	П	18	Муч. Севастіяна і воїнів його, Модеста Арх. Єрусал.

4. **Уведення в храм Пресв. Богородиці.** На Утр. Єванг. Лук. 1:39-49, 56. Літург. Ап. Євр. 9:1-7. Єв. Лук. 10:38-42; 11:27-28.
5. **Нед. 25 по Зел. Святах.** Гол. 8-й. Утр. Єв. 3 Марк. 16:9-20. Літург. Ап. Єфес. 4:1-6. Єв. Лук. 10:25-37.
12. **Нед. 26 по Зел. Святах.** Гол. 1-й. Утр. Єв. 4 Лук. 24:1-12. Літург. Ап. Єфес. 5:9-19. Єв. Лук. 12:16-21.
19. **Св. Миколая. Неділя 27 по Зел. Святах.** Гол. 2-й. Утр. Єв. 5 Лук. 24:12-35. Літург. Ап. Єфес. 6:10-17 та Євр 13:17-21. Єв. Лук. 13:10-17 та Лук. 6:17-23.
22. **Зачаття Пресв. Богородиці.** Літург. Ап. Галат. 4:22-31. Єв. Лук. 6:22-31.
26. **Неділя Праотців, 28 по Зел. Святах.** Гол. 3-й. На Утр. Єванг. 6 Лук. 24:36-53. На Літург. Ап. Колос. 3:4-11. Єванг. Луки 14:16-24.

ЗАПИСКИ НА ГРУДЕНЬ

Цього місяця організуйте коляду в користь гідної української справи. Приготовляйтесь до зустрічі великого рокового свята, яким є Різдво Христа. Святкуйте це велике свято згідно з нашими предківскими традиціями.

ЧИТАННЯ З СТАРОГО ЗАВІТУ НА ВСЕНОЧНІМ (Парамеї)

(Продовження з 27 стор.).

Цвіт. Неділя — 1) 1М 49: 1—2, 8—12. 2) Соф. 3: 14—19. 3) Зах. 9: 9—15.

Вознесення — 1) Іс. 2: 2—3 (до „стежками" Його). 2) Іс. 62: 10—63: 1—9. 3) Зах. 14: 1 (до: „Господень") — 4 (до: „на схід сонця"), 8—11.

ПОЯСНЕННЯ СКОРОЧЕНЬ

що приходять при означуванню Голосів Недільних Євангелій, Апостола та Євангелій на Службі Божій і др.

Гол. або Г. — Голос.
Утр. Єв., або УЄ — Утренне Євангеліє.
Літ. — Літургія або Литургія, отже Служба Божа.
Ап. — Апостол.
Діян. або Ді. — Діяння Апостолів.
Жи. — Жидів.
Рим. — Римлян.
1 Кор. — Перше до Коринтян.
2. Кор. — Друге до Коринтян.
Гал. — Галат і т. п.
Євангелисти: Мат., або Мт. — Матей: Мар., або Мр. — Марко; Лу. — Лука: Ів. — Іван.

Вишукування Апостолів і Євангелії:

Мт. 2: 1—12 значить: Матея 2-га Голова, а в ній читається від 1-го до 12-го стиха. Гал. 4: 4—7 значить: Послання до Галат Голова 4-та, а стихи в ній читається від 4-го до 7-го. Окремо звернемо увагу на таке означення: 1 Кор. 12: 27—13: 8. Це так розуміється: Перше до Коринтян, Голова 12-та, стихи від 27-го аж до слідуючої (13-тої) Голови, а дальше з Голови 13-ої до 8-го стиха. Себто читається в 12-ій Голові від 27-го стиха до кінця Голови, та дальше з Голови 13-ої до стиха 8-го.

Олександер Олесь

ЖИВИ УКРАЇНО

ЖИВИ, УКРАЇНО, ЖИВИ ДЛЯ КРАСИ,
ДЛЯ СИЛИ, ДЛЯ ПРАВДИ, ДЛЯ ВОЛІ!...
ШУМИ, УКРАЇНО, ЯК РІДНІ ЛІСИ,
ЯК ВІТЕР В ШИРОКОМУ ПОЛІ.

ДО СУДУ ТЕБЕ НЕ СКУЮТЬ ЛАНЦЮГИ,
І РУКИ НЕ СКРУТЯТЬ ВОРОЖІ:
СТОЯТЬ ТВОЇ ВІРНІ СИНИ НАВКРУГИ
З ШАБЛЯМИ В РУКАХ НА СТОРОЖІ.

СТОЯТЬ, ПРИСЯГАЮТЬ ТОБІ НА ШАБЛЯХ
І ЖИТИ І ВМЕРТИ З ТОБОЮ,
І ПРАПОРИ РІДНІ В КРИВАВИХ БОЯХ
НІКОЛИ НЕ ВКРИТИ ГАНЬБОЮ!

ВРОЧИСТЕ ВІДКРИТТЯ КОЛЕҐІЇ СВ. АНДРЕЯ
на площі Манітобського університету

В днях 4 і 5 липня 1964 року відбулось у Вінніпеґу святочне відкриття Колеґії св. Андрея на площі Манітобського університету. Ці святочні дні вже перейшли до історії під назвою величавого свята української культури в Канаді.

Ці дні започаткували нову добу в історії Колеґії, що була заснована ще в 1945 році. Від 1964 року ця Колеґія через свою асоціяцію з Манітобським університетом вивела українців в Канаді на ширшу арену наукового світу. Цей новий етап повинен привести Колеґію до повної афіліяції з університетом, і коли це станеться, українці матимуть свою першу, рівну з

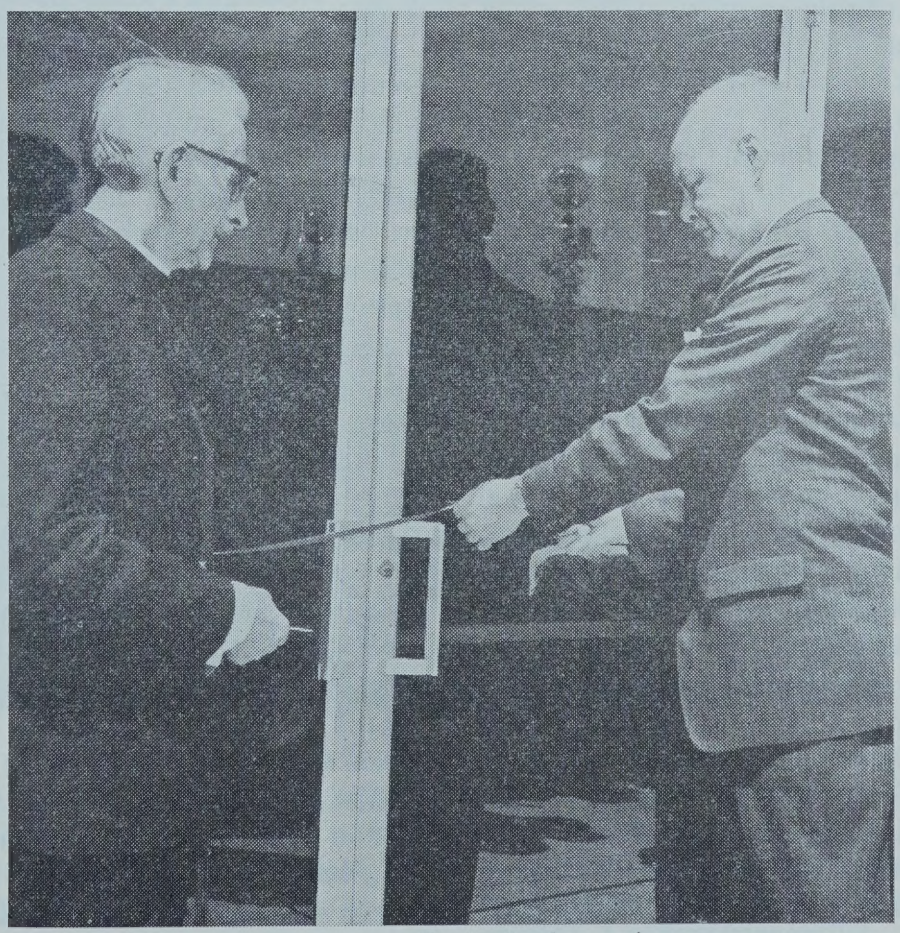

Д-р Гю Г. Сандерсон, президент Манітобського університету, перетинає ленту перед головним входом до нових будинків Колеґії і проголошує Колеґію св. Андрея відкритою. Зліва — о. д-р С. В. Савчук, принципал Колеґії.

усіма іншими афілійованими колеґіями університетську школу в Канаді, а може й одиноку на цілому американському континенті.

Реалізація задуму про побудову Колеґії на університетській площі була можлива завдяки високій жертвенности православних українців в Канаді, які поза поважними сумами зложеними ще перед відкриттям Колеґії пожертвували в часі самої урочистости посвячення і відкриття приблизно 30 тисяч долярів. Це була найбільша до цього часу сума, що була будьколи зібрана у звязку з відзначенням якоїсь одної важної події.

Реалізація того задуму стала можлива завдяки ідеалізмові, жертвенній праці і безприкладній посвяті о. д-ра С. В. Савчука, теперішнього принципала Колеґії.

Святочного посвячення довершив в заступстві Блаженнішого Митрополита Іларіона Архиєпископ Торонта і Східньої Канади Михаїл, в асисті Владик Андрея і Бориса і численного українського православного духовенства.

Символічно передав ключі принципалові Колеґії о. д-рові Савчукові президент Манітобського університету д-р Гю Г. Сандерсон. Він перетяв ленту і проголосив Колеґію офіційно відкритою.

Предсідником першої сесії офіційного відкриття Колеґії був проф. д-р Петро Кондра, заступник голови дирекції Колеґії і голова Будівельного комітету. Між почесними гостями крім названих вже трьох українських православних Владик були президент Манітобського університету — д-р Сандерсон, канцлер того ж університету — суддя Фрідмен, президент Брендон Каледж — д-р Джан Е. Роббінс, представники інших Колеґій афілійованих з університетом: Ст. Боніфас Каледж, Ст. Джанс Каледж, Ст. Павлс Каледж; премієр Манітоби — Дост. Даф Роблин, алдерман Славко Ребчук, що репрезентував мейора Дзюбу, представник муніципального уряду Форт Ґеррі — Р. Ванклінґ, президент КУК о. д-р Василь Кушнір, д-р Джордж Симпсон — старий приятель українців і професор-емерит Саскачеванського університету та проф. Ярослав Рудницький.

Промови і концерт

Вступну промову виголосив принципал Колеґії о. д-р С. В. Савчук, який коротко переповів історію Колеґії, історію побудови її нових приміщень на терені Манітобського університету і значення Колеґії для канадійських українців.

Премієр Манітоби Д. Роблин передав привіт для Колеґії від мешканців Манітоби і її уряду, а президент Манітобського університету, д-р Сандерсон зложив привіт від університету, при чому згадав теплими словами Митрополита Іларіона, що є почесним професором університету.

Владика Андрей у своїй привітальній промові сказав, що Колеґія св. Андрея це гордість й слава Української Греко - Православної Церкви в Канаді. Владика сказав що „Чим колись була для українського народу та його Церкви Академія Петра Могили в Києві, — тим у наші часи має стати Колеґія св. Андрея в Вінніпеґу.

Посвячення нових будинків Колеґії св. Андрея на площі Манітобського університету в суботу, 4-го липня 1964 р.

У вечірніх годинах в суботу 4 липня 1964 р. відбувся у великій авдиторії Колеґії концерт з багатою мистецькою програмою. На тому концерті виступав сильний і зіспіваний чоловічий хор під орудою п. В. Богоноса, солістка, добродійка Стефанія Сасс з Вінніпеґу, молодий скрипаль Роман Долинчук і гостя з Міннеаполісу пані Оксана Бринь.

В часі того концерту виступив з гарною промовою професор-емерит Саскачеванського університету, д-р Дж. Симпсон, якого вважають одним з найкращих друзів українського народу.

У своїй промові переплітаній різними цінними спогадами про зустрічі з визначними українцями і зокрема з теперішнім принципалом Колеґії св. Андрея о. д-ром Савчуком, він пригадав ролю старих українських піонерів, що клали тривкі підвалини під ту будівлю, яку уявляє собою сьогодні організоване українське життя. Зокрема згадав він про ролю „Українського Голосу" в розвитку українського життя в Канаді. При кінці проф. Симпсон звернувся з апелем до української молоді, що буде вчитися в Колеґії, щоб вона пильно вчилася і продовжувала традиції своїх предків, старих українських піонерів.

Привіти і пожертви на Колеґію

В неділю, 5 липня 1964 р. при співі на переміну двох церковних хорів, Катедрального під дириґентурою п. В. Богоноса і з Собору св. Покрови під проводом п. В. Палюка, відправлено св. Літургію, в якій взяли участь Владики і священики УГПЦеркви на чолі з первоієрархом тієї Церкви Митрополитом Іларіоном, який без огляду на стан свого здоров'я прибув на цю св. Літургію.

Після закінчення св. Літургії й обіду в їдальні Колеґії почалась в авдиторії загальна сесія, якою проводив редактор І. Г. Сирник. В часі тієї сесії складано привіти і на заклик судді І. Соломона переведено збірку на Колеґію.

Відкриваючи сесію, предсідник підкреслив історичне значення події відкриття Колеґії на університетській площі і візвав присутніх вшанувати память тих добродіїв і прихильників Колеґії, що відійшли у вічність. Всі приявні на сесії віднялись з місць і вшанували їх память відспіванням „Вічная память".

Після цього предсідник попросив Владику Михаїла, щоб він передав найкращі побажання Блаженнішому Митрополитові Іларіонові. Владика Михаїл перейняв це прохання і передав в імені Митрополита і свойому імені найгарячіші привітання дирекції Колеґії, усім співробітникам, будівельному комітетові і всім жертводавцям.

З черги почались привіти. Перший виступив з привітом д-р Олександер Данильчук з Канори, Саск. і зложив від себе $1000 на Колеґію. Після д-ра Данильчука з привітом виступив п. Семен Михайлюк зі Саскатуну, заслужений піонер, який брав активну участь у відродженні Української Греко-Православної Церкви в Канаді. З дальшими привітами виступали: о. С. П. Симчин, ректор Інституту св. Івана в Едмонтоні, д-р П. Смильський від імені Інституту св. Володимира в Торонті, адв. Т. Гуменюк, домініяльний голова Союзу Українців Самостійників, Павло Кіт з Торонта — голова Товариства Українців Самостійників, голова Союзу Українок Канади пані Анна Токарик, генеральний провідник Союзу Української Молоді Канади п. Богдан Радиш, від абсольвентів Теологічного факультету Колеґії о. Михайло Крищук, і як гість, о. д-р В. Левицький з Міннеаполісу.

Після закінчення усних привітів о. д-р Савчук прочитав цілу низку писемних привітів, які наспіли з ріжних сторін Канади, а також зі

З'єдинених Держав, Південної Америки, Европи і Австралії.

Кінцеве слово на урочистостях відкриття Колеґії св. Андрея на площі Манітобського університету виголосив о. д-р С. Савчук. Він закликав до того, щоб повести ще сильнішу місійну акцію серед нас самих і наших сусідів за тим, щоб вони стали приятелями та жертводавцями Колеґії, щоб вони вважали Колеґію своєю інституцією, щоб вони знали, що вона має завдання ще дальше розбудовувати наше релігійне, національне та наукове життя, що вона мусить стати осередком української православної і національної думки на весь світ, що при Колеґії треба якнайскорше розбудувати якнайбільшу українську бібліотеку, з якої могли б користати й черпати духовий корм не лише українці в Канаді, але щонайменше українці на всьому північно - американському континенті, а то й по всьому світі.

Після кінцевої промови о. д-ра Савчука предсідник покликав до слова достойного суддю І. Соломона, щоб він зробив заклик до складання пожертв на Колеґію. Перед тим закликом суддя І. Соломон в імені Колеґії висловив глибоке признання найбільшим її меценатам, між якими є такі імена як сл. памяті письменник Ілля Киріяк, який весь свій маєток записав на Колеґію, о. Василь Кудрик і суддя Михайло Стечишин, які записали свої цінні бібліотеки на Колеґію, п. Петро Зварич з Вегревил, Алберта, учитель і агроном Д. М. Шемелюк з Алберти, адвокат Т. Гуменюк з Торонта, фармер Юрій, О. Котелко з Вінніпеґу, якого нагороджено Почесною Грамотою, і Петро Оґризло, учитель-піонер.

До лісти нових меценатів вписав своє імя п. Микола Ковтуцький з Вінніпеґу, колишній фармер, який під час збірки на Колеґію зложив від себе і своєї дружини чек на тисячу долярів.

Після закінчення збірки, яка принесла приблизно 25 тисяч долярів (з попередніми і пізнішими впливами в днях відкриття Колеґії 30 тисяч долярів) предсідник подякував всім жертводавцям і учасникам свята.

Після відспівання національних гимнів всі учасники святочного відкриття Колеґії удались на парляментарну площу і зібрались коло памятника Тарасові Шевченкові. Там три Владики, а саме Михаїл, Андрій і Борис при участі багатьох священиків відправили Панахиду, яку гуртом відспівали всі приявні.

Після зложення гарного вінка, чого доконав суддя І. Соломон, всі приявні відспівали „Заповіт", і на цьому закінчилось оте велике і радісне свято української культури, — відкриття і посвячення першої високої української школи на терені Канади в асоціяції з Манітобським університетом.

ДЕНЬ 29-го БЕРЕЗНЯ 1864

(У 70-ті роковини засновин української сцени).

Яким сьогодні словом воскресить хвилину,
Як піднеслась колись завіса вперше вгору,
А з кону гарівний на залю подих злинув,
Що літніх ногей ніс красу, ніс пошум бору;
І смуток згаслих зір, і жаль блідої хмари,
Дівогу тужну пісню смерком під вербою —
Неслося над юрбою тужною луною...

А груди глядагів тремтіли, хвилювали,
Немов Дніпрові хвилі, грали та шуміли,
І в головах кружляло, і тіла дрижали,
І огі всіх якимись блисками горіли,
Усі задивлені в дітей малих громаду,
Що розстелилася немов тих маків квіти,
А кожний думу думав про велику раду,
Як прадіди дають унукам заповіти...

Була в цьому краса, поезія, зарід сили,
Вітхнення, наге янгол станув над юрбою
Та в сонце вів її над згарища, могили,
Над сірість будних днів, над грозен гамір бою,
Пригадував усе минуле, призабуте,
Розвіяне, пригасле, вмерле, а — кохане,
Що мов святий бальзам вливався в тихі нути
І клався на криваві, незагойні рани...

Плила зі сцени Пісня, українське Слово,
Як музика свята, що з Богом всіх вязала;
Ти скиптр тоді взяла у руки, Рідна Мово;
Ти надила, пестила, гріла, колисала,
Ти мала в собі гари першого кохання,
З дитягою сплетені ранньою мольбою,
В хвилини ж гніву — мала розгін гураґану,
І грому маєстат, і грім грізного бою!

І Рідне Слово, що вливалося у душу,
Ненаге на вселенній божеській антені,
Казало: „Я своїм вас гаром всіх порушу,
Ви підете за мною, теі, о, Rutheni,
Ви хрест свій візьмете, і підете за мною,
І хог скривавите не раз об камінь ноги,
Хог ще нераз впадете під хреста вагою —
Та з правої вже ви не зібетесь дороги!

Крізь труди, кров, крізь муки, злигодні, крізь бурі
Під Гетсеманський Сад ви, під Гору Оливну
У сонця спеці підете, в гаси похмурі,
В жарку липневу днину, в холодну осінь зливну,
І тільки деколи загрієтесь при ватрі!...

— — — — — — — — — — —

Такий був перший вегір в нашому театрі.

Степан Чарнецький.

Львів, 29. 3. 1934.

Степан Волинець

СТОРІЧЧЯ УКРАЇНСЬКОГО ГАЛИЦЬКОГО ТЕАТРУ

По довгім сні, мов внутр могили
Ми до життя ся знову пробудили...
(Омелян Огоновський).

Так на Придніпрянщині, як і в Галичині український театр відограв величезну ролю в збереженні, а дальше в поширенні і поглибленні національної свідомости в широких масах українського народу. Український народ все любив і сьогодні любить свій театр і все горнувся до нього, тому годиться відмітити його сторіччя, тим разом 100-річчя українського галицького театру. Воно сповнилось 29 березня 1964 року, але за прийнятим звичаєм, його святкування можна продовжити до 29 березня 1965 року й тому ми відмічуємо його в цьогорічному нашому Календарі-Альманахові.

Заслужені для повстання того театру постаті

Приступаючи до розповіді про історію того театру, годиться згадати найбільш заслужені для його повстання постаті, а саме о. Льва Трещаківського (1816—1874) визначного діяча Головної Руської Ради з 1848 р., і Юліяна Лаврівського, одного з основоположників „Просвіти", Наукового Товариства ім. Шевченка і клюбового товариства „Руська Бесіда".

Перший з них, а саме о. Л. Трещаківський ще в 1848 році видвигнув був ідею створення постійного українського театру у Львові і ідею побудови Народного Дому, в якому мала бути заля для вистав того театру.

Другий з них — Ю. Лаврівський, виготовив „Проєкт до заведення руського театру у Львові" і як член виділу „Руської Бесіди" довів до того, що таки створено постійний український галицький театр у Львові і що тим театром заопікувалась „Руська Бесіда".

Слід теж згадати й предтеч українського галицького професійного театру.

Перша українська галицька трупа з 1864 р. По середині **О. Бачинський,** перед ним сидить **Теофіля Бачинська,** останній на правому крилі **Ю. Нижанківський.**

Предтечі професійного театру в Галичині

Предтечами того театру були аматорські гуртки студентів духовної семинарії у Львові і аматорські гуртки в більших галицьких містах таких як Перемишль і Коломия. Ці аматорські гуртки ставили такі інсценізації й п'єси: Й. Лозинського — „Руське весілля", тодішнього галицького драматурга Рудольфа Моха (1816—1891) Й „Справа в селі Клекотині", „Терпен - спасен", „Розпука орендарська", „Опікунство" і ін.

Ставлено тоді теж перероблені під смак галицької публики „Наталку Полтавку" — І. Котляревського, що йшло під назвою „Дівка на відданні" і „Москаля чарівника", що йшов під назвою „Жовніра чарівника". Ставлено теж „Сватання на Гончарівці" — Квітки Основяненка під назвою „Сватання — або жених навіжений".

В жовтні 1848 року коломийський театральний діяч на відтинку аматорських гуртків о. І. Озаркевич виставив „Дівку на відданню" перед учасниками з'їзду „руських учених" у Львові. Тією виставою започатковано театральні вистави в столиці Галицької України.

Заснування першого професійного театру в Галичині

Щойно на початку 60-их років минулого століття, з ініціятиви товариства „Руська Бесіда" у Львові приступлено до здійснення давної

думки про заснування в Галичині постійного українського професійного театру. Душею тієї справи був один з провідників „Руської Бесіди" й тодішній визначний громадський й політичний діяч — Юліян Лаврівський.

На директора театру запрошено Омеляна Бачинського із Житомира. Він був уродженцем Галичини й був свояком Юліяна Лаврівського. Дня 9 січня 1864 року списано з ним умову, щодо українських вистав в 1864 році. Новонастановлений директор взявся організувати трупу, що мала спершу складатися з нефахових молодих людей. Деякі з них більш талановиті мали діставати грошеві винагороди.

Жіночий персонал мав складатися з аматорок. Зобовязалася їх підібрати сама дружина директора, Теофіля Бачинська.

Перша вистава

В дні 29 березня 1864 року, в залі Народного Дому у Львові в дуже урочистій обстановці відбулась перша вистава новозорганізованого театру. Для тієї першої вистави вибрано „Марусю" — Квітки Основяненка, яку О. Ґолембйовський переробив був на п'єсу. Він уміло використав багатий етнографічно-побутовий матеріял твору і на цьому тлі подав зворушливу історію чистого, вірного кохання Марусі й Василя. Музику до п'єси, що була насичена народно-пісенними мелодіями, скомпонував дириґент Житомирського дворянського театру — В. Квятковський.

Ця перша вистава українського галицького театру перемінилась у велике й радісне національне свято. Свято це почалося торжественною Службою Божою, що її в Успенській (так званій Волоській) церкві відправив крилошанин Михайло Куземський, пізніший Холмський єпископ. Успенська церква була переповнена масою народу. Було багато львівської та замісцевої інтеліґенції.

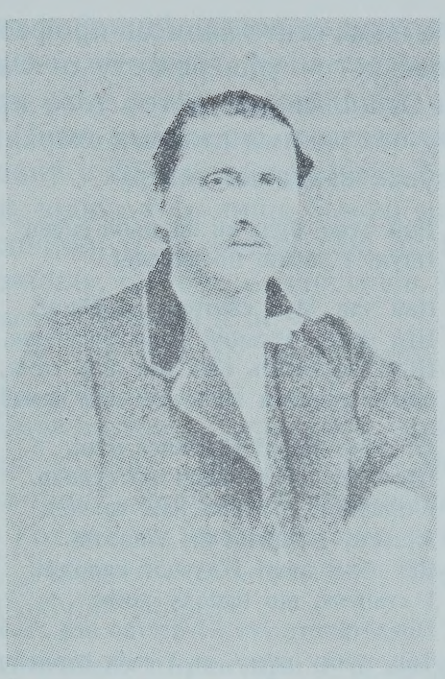

Омелян Бачинський,
перший директор українського галицького театру.

Вже після 7-ої години вечором заля „Народного Дому" була заповнена публикою по береги. Вистава почалась о год. 7.30, коли з'явився на залі цісарський намісник в Галичині граф Менсдорф та більший гурт світських і військових та духовних достойників, що позаймали перші ряди.

Коли завіса піднеслась, на сцені стояв гурт святково прибраних дівчат і хлопців. З посеред них вийшов наперед сцени студент львівського університету Льонгин Бучацький і виголосив пролог, що

його на це свято написав професор львівського університету о. Омелян Огоновський. Автор того прологу ось такими словами схарактеризував завдання театру:

Най отже буде ся народна сцена
Науці і забаві посвячена!

Най тая Муз святиня сповіщає,
Що нарід руський сили розвиває,
Щоб оказалась слів тих лож сама,
Що в руськім місті русинів нема!

О, доле наша! Окажися нині,
Щоб тут герої наші виступали,
І прадідну історію нам являли,
І істину і справи всі животні,
Всі пісні наші і думки народні.
І станеся, що народу житє
Представить тут богатство все своє:
Так сумну думу, як і сміх сердечний,
а з тим характер русинів конечний...

Кінчився цей пролог подякою для основника театру — Ю. Лаврівського.

Теофіля Бачинська
в ролі „Марусі", що була виставлена як перша вистава українського галицького театру в березні 1864 р. у Львові.

Вистава „Марусі" пройшла з великим успіхом. Публика з захопленням виявляла своє вдоволення і признання гарячими оплесками.

Героїнею вечора була Теофіля Бачинська, що грала ролю Марусі. Ролю Наума грав Омелян Бачинський, ролю Насті грала Контецька, ролю Розмазовського грав Михайло Юрчакевич, ролю цирулика грав Юліян Нижанківський, ролю свата грав Пл. Сероїчковський, ролю Василя грав С. Коблянський.

Історики українського театру кажуть, що початок того театру зроблений виставою „Марусі" був дуже щасливий. Вистава припала до вподоби й поставила українську сцену відразу на високий на ті часи мистецький рівень. Заговорили про український театр не тільки крайові часописи, але й віденська, столична преса.

Що тоді писали про цю виставу

День першої вистави і відкриття театру, тобто день 29 березня 1864 року перетворився на справжнє свято української культури. Заля Народного Дому вмістила лише половину бажаючих бути на виставі. Вистава перевершила всі сподівання публики. Кореспондент краківської, німецької газети „Кракауер Цайтунг" писав:

„Мушу визнати, що я трохи неспокійно чекав її (тобто вистави). Але я дуже радо помітив свою помилку, коли замість дилетантів побачив артистів, котрі відограли драму з такою правдою почувань, з таким глибоким зрозумінням своїх ролей і з такою легкістю і виразністю, що публика була захоплена".

Теофіля Романович - Рожанковська зі своїм чоловіком.

Найбільший успіх мала Теофіля Бачинська, артистка з Божої ласки, великий сценічний талант, прещедро вивінувана природою.

Праця театру в терені

Перший свій театральний сезон театр пробув у Львові. Цей сезон тривав від 29 березня до 21 липня 1864 року та обіймав 22 різнородні вистави.

З оригінальних українських творів виставлено тоді: „Марусю" та „Сватання на Гончарівці" — Квітки Основяненка, „Наталку Полтавку" та „Москаля чарівника" — І. Котляревського, та „Назара Стодолю" — Т. Шевченка, якого виставлено в дні 5 травня 1864 року й це була перша документально підтверджена поява Шевченкової п'єси на українській сцені.

З дрібніших і другорядних українських п'єс ставлено тоді такі як: „Покійник Опанас", „Бувальщина", „Кум мірошник" або „Сатана в бочці", „Один подарував, а другий потішив". Крім того ставлено цілу низку перекладних п'єс.

Після закінчення театрального сезону у Львові театр виїхав в терен, відвідуючи лише більші міста Галичини й Буковини такі як Перемишль, Самбір, Станиславів, Коломия, Чернівці й ін.

За той час до репертуару театру увійшли нові п'єси такі як „Щира любов", „Гаркуша", „Чумак український", „Запорожці", „Чорноморці", „Ревізор" і „Одружіння" — Гоголя, та такі історичні п'єси як „Настася", „Ярополк", „Олег", „Довбуш" і інші.

Визнатніші директори і режисери

За час свого довгого існування театр „Руської Бесіди" мав часи високого підйому і глибокого упадку. Часто мінялися його директори і мистецькі керівники та актори.

Іван Біберович,
один з визначних директорів українського галицького театру.

Першим директором українського галицького професійного театру був Омелян Бачинський. Він був директором в роках 1864-67 і другий раз в 1881 році. В часі другого його директорування виставлено перший раз в Галичині „Запорожця за Дунаєм". Першою жінкою, що її призначено директором українського галицького театру була Теофіля Романович. За час її дирекції театр був високо піднісся.

За часів дирекції І. Біберовича і І. Гриневецького (1882—1889 і 1892) в галицькому театрі були найкращі артисти яких знає історія театру в Галичині а саме, Степан Стефурак, Кость Підвисоцький, В. К. Плошевський, Пясецький, С. Санецький, Кожикевич, а з пань — І. Біберовичева, О. Підвисоцька, Пясецька, Антоніна Танська (пізніша Осиповичева) — і Стефуракова. Пізніше ряди визнатних галицьких сценічних талантів збагатили такі постаті як Катря Рубчакова, Василь Юрчак, Лесь Курбас, Йосип Гірняк, Микола Бенцаль, а зі співаків і співачок такі постаті як Соломія Крушельницька, Фільомена Лопатинська, Іван Рубчак і Василь Коссак.

З дальших директорів, що їх слід згадати були:

Тит Ґембіцький (1900), Михайло Губчак (1901—1904), Йосиф Стадник (1906—1913). За дирекції Йосифа Стадника виставлено перший раз на українській галицькій сцені цілий ряд европейських опер таких як „Фавст" — композитора Ґуно, „Продана наречена" — Сметани, „Жидівка" — Галеві, „Мадам Батерфляй" — Пуччіні, „Кармен" — Бізе, „Євгеній Онєгін" — Чайковського, „Оповідання Гофмана" — Оффебаха, „Травіята" — Верді, „Сицилійське парубоцтво" — Маскані, „Галька" — Монюшки і з українських опер „Роксоляну" —

Іван Гриневицький,
директор українського галицького театру і визначний режисер.

Йосиф Стадник,
довголітній директор українського галицького театру.

Д. Січинського і „Катерину" — Аркаса.

Останнім передвоєнним директором театру „Руської Бесіди" був Роман Сірецький, талановитий аматор і фанатичний прихильник театру. За його дирекції, мистецьким керівником і режисером театру був український поет і теж великий прихильник і знавець театру — Степан Чарнецький.

Війна, що вибухла в літку 1914 року, заскочила театр „Руської Бесіди" в подільському, повітовому місті Борщеві і він там серед воєнної метушні розпався.

УКРАЇНСЬКИЙ ТЕАТР „БЕСІДИ" ЗА ДИРЕКЦІЇ Р. СІРЕЦЬКОГО.

Стоять в задньому ряді (із ліва доправа): Горак, Шварц (скрипак), Ерб (флетист), Едельманова, А. Бучма, Михайло Коссак (капельник), Сеник-Петрович, О. Чарнецький, М. Курцеба (редактор), музикант (невідомого і мені), О. Ремез, Шмінда (музикант), Мокрицький (музикант).

Другий ряд числячи згори (посередині): Майхер, Лесь Курбас, Р. Сірецький (директор), Катря Рубчакова, Степан Чарнецький (режисер), Г. Литвинівна, Катря Пилипенко, К. Бендалюк, Лєнбер (машиніст), Чайковський — „Михась" (реквізитор).

Третій ряд: Е. Кохан Катря Рубчаківна (сестра Рубчака), Кравчук-Петровичева, Трумпусова, Ярина Коссакова (сестра Стадникової, дружина Василя Коссака), Дякова (сестра Рубчакової), Трумпус, Співак (фризієр).

Четвертий ряд: Гречанівський, П. Сорока, Коссакова, Новаковський (Камцьо).

Трохи нижче: Ванда Сорокова, Ол. Комарич-Комаричівна, Леонтовичева, Ганна Юрчакова, Заревичівна.

Сидять із ліва доправа: Василь Юрчак, Альоша Фельдман-Польовий, І. Данчак, І. Рубчак, А. Нижанківський, Василь Коссак (із Сонею Юрчаківною).

Першим кваліфікованим режисером українського галицького театру був Кость Підвисоцький, який перейняв досвід М. Старицького і М. Кропивницького. Він перший поставив на галицькій сцені незабутню п'єсу М. Старицького — „Ой, не ходи Грицю".

Другим замітним режисером після Підвисоцького був Андрій Мужик-Стечинський, батько Софії Стадникової. А. Стечинський, це був самобутній акторський талан, обдарований до того гарним тенеровим голосом. Один рік (1905—1906) режисером театру „Руської Бесіди" був визначний придніпрянський театральний артист Микола Садовський, що в тому часі враз з Марією Заньковецькою побував в Галичині.

Марко Кропивницький

Придніпрянські корифеї на галицькій сцені

Корифеї українського театру на Придніпрянщині дали свій вклад теж у розвиток українського галицького театру.

Першим з них, що побував в Галичині і виступав на сцені галицького театру, був Марко Кропивницький. Його (що мав тоді 35 років) запросила до Галичини в 1875 році тодішня директорка галицького театру — Теофіля Романович. Вона доручила йому режисерію опереток.

Перший його виступ був в Тернополі в ролі Хоми Кичатого у Шевченковім „Назарі Стодолі", та вже слідуючого дня повторено „Назаря" з Кропивницьким у титуловій ролі. Відтак виступив він ще в „Чорноморцях" в ролі Кабиці, в „Сватанні на Гончарівці" в ролі Стецька, а в „Гаркуші" і „Шельменку" в титулових ролях. Вся публика захоплювалась його грою і співом. Про його виступи в Тернополі згадує у своїх споминах д-р Євген Олесницький.

На початку XX століття, в роках 1905—1906 побували в Галичині такі світочі українського придніпрянського театру як Микола Садовський, Марія Заньковецька, Северин Паньківський та капельник Бойченко.

Микола Садовський обняв мистецький провід театру. За час свого побуту він відвідував переважно більші міста такі як Коломия, Станиславів, Стрий, Перемишль, Львів, Тернопіль та інші. Його репертуар складався в більшій частині з творів Карпенка Карого таких як „Мартин Боруля", „Суєта", „Сто Тисяч", „Сава Чалий", „Бур-

Микола Садовський

лака", „Наймичка", „Без таланна". З інших авторів він ставив: Старицького — „Зимовий вечір", Кухаренка — „Чор номорці", Чірікова — „Жиди", Островського „Хабарник" і п'єси інших авторів.

Після від'їзду М. Садовського з Галичини українська галицька сцена ще довго жила споминами того, що зі собою вніс на неї цей великий артист і режисер. Микола Садовський між іншим показав галичанам, як співати народні пісні.

Не менші заслуги для українського галицького театру має теж Марія Заньковецька, артистка на велитенську міру, як про неї писали галицькі театральні рецензенти. Вона навчила галицьких артисток як грати жіночі ролі в українських народних п'єсах.

Визнатніші актори передвоєнного театру „Бесіди"

За життя визнатні театральні артисти заживають великої слави. Їх оплескують, обкидують цвітами і нерідко носять на руках. Коли ж вони зійдуть зі сцени через недугу, старість або помруть, про них скоро забувають. Така акторська доля. Відмічуючи 100-річчя українського галицького театру, згадаймо хоч декого з них.

Отож до визнатніших акторів і акторок першого періоду праці українського галицького театру належать: Омелян і Теофіля Бачинські, Павлин Стахурський, Ю. Нижанків-

Марія Заньковецька,
геніяльна театральна артистка.

ківський, Антін Моленцький, М. Юрчакевич, В. Лукасевичівна, М. Контецька, Теофіля Романович-Рожанковська, Іванна Королевич, Марійка Романович-Рожанковська, М. Душинський, Л. Наторський, А. Людкевич, і згадувані вже Степан Стефурак, Кость Підвисоцький, В. К. Плошевський, Пясецький.

Дальше годиться згадати таких як Є. Санецький, Кожикевич, Данилович, Осипович, Тит Ґембіцький, Лясковський, Андрій Мужик-Стечинський, К. Радкевичівна, М. Ольшанський, Новицький, Курманович, С. Підвисоцький, Ольховий, А. Вітошинський, Бенза, М. Левицький, Концевич, Гулевич, І. Сероїчковський.

З визнатніших акторок годиться згадати таких як І. Біберовичева, О. Підвисоцька, Антоніна Танська (пізніша Осиповичева), Стефуракова, Р. Контецька і М. Контецька, В. Лукасевичівна, М. Смолинська, Т. Клітовська, А. Богданівна, М. Сприньо, С. Якимовичівна, О. Морельовська, В. Закшевська, М. Альтерівна, Чижовська, Олена Ґембіцька, О. Підвисоцька.

Найвизнатнішою постаттю на сцені українського галицького театру в тих часах був один з найбільших трагіків на українській сцені а саме Володислав Плошевський. Він між іншим грав знаменито ролю Франца Мора в п'єсі Ф. Шіллера „Розбійники" і, як відмічувала тодішня театральна критика, дорівнював своєю грою тодішньому великому німецькому трагікові Александрові Моісі.

В дальшому періоді праці галицького українського театру з'явились нові акторські сили такі як І. Ляновська, Марія Слободівна (пізніше дружина письменника Антона Крушельницького), С. Янович (батько Леся Курбаса) Ванда Яновичева, Василь Юрчак, один з

Іванна з Коралевичів Біберовичева

В. Плошевський
в ролі Франца Мора в п'єсі Ф. Шіллера — „Розбійники".

ТЕАТР „БЕСІДИ" ПІД ДИРЕКЦІЄЮ Т. ҐЕМБІЦЬКОГО

Почавши з заднього ряду стоять зліва доправа: І. Даньчак, М. Поліщукова, В. Юрчак, Ганна Юрчакова, В. Петровичева, В. Сеник-Петрович, В. Кулеруківна, І. Костів, О. Леонтовичева, П. Дяків, М. Сірківна, А. Шеремета, Ю. Твардієвич.

Сидять зліва доправа: П. Поліщук, О. Ґембіцька, А. Осиповичева, М. Заячківський (театральний референт „Бесіди"), Т. Ґембіцький (директор), Ом. Стечинська, Катря Рубчакова, Ольга Левицька (сестра А. Бучми), О. Шереметова.

В лежачій і сидячій поставі: Михайло Коссак (капельник), І. Рубчак, Йосиф Стадник, І. Григорович, Амброзій Нижанківський.

найбільших коміків на українській сцені, А. Шеремета, Ольга Левицька (сестра А. Бучми), Амброзій Бучма, Катерина Рубчакова, Іван Рубчак, Амброзій Нижанківський, Фільомена Лопатинська, Сеник Петрович з дружиною з дому Кравчуківною, сестрою Фільомени Лопатинської, Василь Коссак з дружиною Яриною, сестрою Стадникової, Йосип Стадник, Софія Стадникова (дочка А. Стечинського), Лесь Курбас, Євген Кохан і його дружина з дому Рубчаківна (сестра І. Рубчака), Петро Сорока з дружиною Вандою, П. Дяків, Антоніна Дякова, сестра Катрі Рубчакової, І. Даньчак, Катря Пилипенко (придніпрянка родом з Таганрога), Олександер Фельдман (Альоша Польовий, жидівського походження, родом з Волині).

Не всіх їх тут згадано, бо немає на це можливости. Більшість з них вже відійшла у вічність. Ті, що залишились в живих, це вже люди похилого віку. Перед одними й другими слід схилити в пошані голови усім тим, що люблять й цінять український татр.

Капельники й музиканти

Згадуючи про директорів, режисерів і акторів не слід забувати про капельників театральних оркестр. Капельниками в українському театрі від зарання його існування були: Ляйбольд-Шмацяжин-

ський (до 1866 р.). Після нього був Черній. В 70-их роках по черзі дириґували театральною оркестрою і хорами — Гунєвич, (співтворець Вахнянинової опери „Купало"), Айзенберґер і Лясковський. Потім довгі роки був театральним капельником Франц Доліста, а по нім Адам Трумпус.

Від травня 1896 року капельником був Михайло Коссак (брат Катрі Рубчакової). Він був капельником театральної оркестри аж до вибуху світової війни із вийнятком 1905 року, коли М. Садовський спровадив був з Києва Бойченка. В часі війни і після неї театральними капельниками були: Ярослав Барнич, А. Баландюк-Поперечний, Краснопера, Гладилович, Б. Сарамага і ін.

Не збереглись списки музикантів театральної оркестри, тому згадаємо лише декілька з них, а саме Шварца — скрипака, Єрґа — флейтиста, Мокрицького і пузоніста Шмінду.

Декоратори

Декораторами для театру „Бесіди" були по черзі, Польман, Корнило Устиянович, А. Яблонський, Влодарський, І. Діль (декоратор львівського міського театру), В. К. Плошевський (згадуваний вже вище великий трагік), С. Томасевич, Лев Горбачевський, Ж. Бальк (декоратор львівського міського театру), Іван Майхер, Петро Дяків і після війни Боровик.

Гардеробщики, реквізитори, фризієри і машиністи

Про гардеробщиків, реквізиторів, фризієрів, і машиністів історики театру дуже рідко згадують, а без них ніякий професійний театр, а навіть аматорський театр не міг би існувати. За С. Чарнецьким подаємо для памяті три прізвища працівників театру в тих ділянках а саме: машиніст — Лєнгер, реквізитор (той, що завідує театральними реквізитами тобто такими речами як шаблі, булави, обруси, рушники, посуда і т. п.) — Михась Чайковський і фризієр (той що робить перуки, допасовує їх до роль і характеризує акторів) — Співак.

Дуже важливу ролю сповняє в театрі суфлер. Без доброго суфлера ніякий театр не міг би існувати. На жаль збереглись лише два імена таких суфлерів а саме, Ілля Дячок з передвоєнних часів і Степан Хомик з воєнних і післявоєнних часів.

Драматурги і композитори

Український галицький театр знайшов своїх ориґінальних драматургів таких як Іван Франко, О. Барвінський, Григорій Цеглинський, Омелян Огоновський і ін.

Крім них, цілий ряд перекладачів своїми перекладами збагатили репертуар українського галицького театру. З поміж них слід згадати: Ксенофонта Климковича, Остапа Левицького, Івана Франка, Євгена Олесницького. Між перекладачами були й актори як от О. Бачинський і Йосиф Стадник.

Поза драматургами щиро працювали для театрального репертуару українського галицького театру й галицькі композитори такі як — М. Вербицький (1815-70), Іван Лаврівський (1822-73), Віктор

Матюк (1852—1912), Порфір Бажанський (1836—1920), Сидір Воробкевич (1838—1903), Наталь Вахнянин (1841—1908), Денис Січинський (1865—1909), Максим Копко (1859—1919), Станислав Людкевич, Ярослав Лопатинський, Ярослав Вінцковський (Ярославенко) й інші.

Театральна бібліотека

Український галицький театр мав дуже цінну театральну бібліотеку, що складалась із понад 600 примірників. Всі ці примірники мали для театрального вжитку величезну вартість, бо на них були замітки цілого ряду режисерів між якими були й дуже визначні режисери. Було в театральній бібліотеці теж багато музичних творів, а головно партитур. Вся ця бібліотека враз з іншим театральним майном пропала в подільському повітовому місті Борщеві, де театр захопив вибух першої світової війни. Така доля зустрічала дуже часто різні інші здобутки української культури, почавши ще з татарського лихоліття а скінчивши на недавній пожежі в бібліотеці київської Академії Наук, під час якої пропали надзвичайно цінні архівні речі і книжки.

Кінець старого театру „Бесіди"

Кінець старого театру „Бесіди", як вже було сказано, був в Борщеві, де його заскочила перша світова війна. Там пропало всеньке, довгими роками збиране театральне майно. Пропали усі костюми, декорації, театральна й музична бібліотеки.

З Борщева актори розбрелись хто до родини, хто до приятелів чи знайомих. Частина акторів опинилась в Тернополі і там під проводом Леся Курбаса вони зорганізувались в трупу, яка в роках 1915-16 давала вистави, що звались „Тернопільські театральні вечорі". У склад того театрального гурту, крім Леся Курбаса, входили ще Фільомена Лопатинська, Микола Бенцаль, Теодосія Бенцалева (перша дружина М. Бенцаля), Ганна Юрчакова, Іван Рубчак, Володимир Калин, Маріян Крушельницький і інші.

Відновлення театру „Бесіди" в часі війни

В часі війни після звільнення Львова від російської окупації, Василь Коссак пробував зорганізувати так званий „Людовий театр", що згодом прийняв був назву театру „Бесіди". Крім Василя Коссака і його дружини Ярини виступали ще в тому театрі Костів з дружиною (сестрою Рубчакової), Туся Кренівна, Наталя Левицька, Катря Пацулівна, Марійка Криштальська, Ірена і Лінда Парохоняківни, Михайло Онуфрак, Лесь Гринішак, Осип Прибильський і пізніше Володимир Демчишин.

Коли до Львова повернув із примусової еміграції з Відня радник Альфред Будзиновський, відомий передвоєнний активний театрал, „Українська Бесіда" (як вона тоді вже називалася) передала йому свою концесію, якою досі користувався Василь Коссак. За його дирекції збільшився склад театру, до якого увійшли нові сили такі як Лесь Новіна-Розлуцький, Катря Пилипенко, Катря Козакова, Йосип Гірняк, Іван Попель, Осип Бодак і цілий ряд січових стрільців

Наталка Левицька-Ничка

як от Євген Банах, Луць Лісевич, Степан Волинець, Юрко Танчаковський, Степан Хомик і інші, що згодом творили так званий стрілецький театр.

Коли в 1917 році після звільнення Тернополя з російської окупації, повернули такі старі артисти театру „Бесіди" як Іван Рубчак з дружиною, Бенцаль з дружиною, Альоша Польовий і інші, тоді „Українська Бесіда" передала дирекцію театру в руки Катрі Рубчаковій.

Під її дирекцією при тихій допомозі команданта Коша УССтрільців — отамана д-ра Никифора Гірняка і команданта Збірної Станиці УССтрільців у Львові отамана д-ра Михайла Волошина, цей театр перемінився згодом в Український Стрілецький Театр, що має свою окрему історію.

Український стрілецький театр

Під правно формальним оглядом це був театр „Української Бесіди", але у своєму мужеському складі він мав майже виключно українських січових стрільців і кількох вояків австрійської армії і кількох „цивілів".

Цей театр у воєнному часі сповняв дуже важливу культурну ролю, бо давав розвагу тисячам українських вояків, що служили в австрійській армії, що переїжджали через Львів чи інші більші міста, де той театр давав вистави і пригнобленому затяжною війною українському населенню.

Крім того той театр обслуговував теж полеві частини, як це було у випадку, коли стрілецький театр виїхав був на вистави до прифронтового тоді міста Калуша. Армією на тому фронті командував генерал Терстіянський, хорват по походженню. Він радо вітав виступи українського стрілецького театру.

Для історії варт пригадати хоч деякі імена артистів і артисток того театру, що збереглись в памяті його учасників, що ще живуть.

В першу чергу слід назвати імена старих, фахових акторів таких як Іван Рубчак, Амброзій Нижанківський, Микола Бенцаль, Євген

ГУРТОК АРТИСТІВ СТРІЛЕЦЬКОГО ТЕАТРУ

Сидять зліва направо: Ярослав Гриневич (син письменниці Катрі Гриневичевої), Луць Лісевич, Євген Банах, Степан Волинець, Степан Хомик (суфлер).
Стоять зліва направо: Лесь Новіна-Розлуцький (в шапці), за ним без шапки — Юрко Танчаковський, і дальше за порядком — Володимир Демчишин, Йосип Гірняк, Євген Кохан, Ярослав Барнич (капельник стрілецького театру), О. Прибильський.

Іван Рубчак
в стрілецькім однострою.

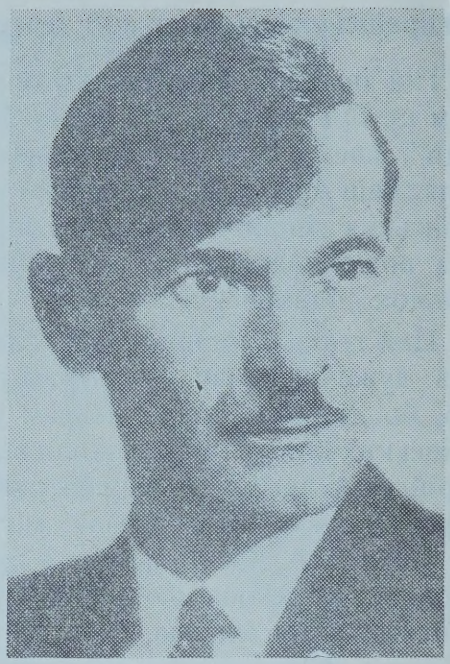

Ярослав Барнич,
капельник стрілецького театру.

Кохан (знаменитий актор і режисер), Василь Коссак, Петро Сорока, Н. Горак. Всі вони були зареєстровані в рядах УССтрільців.

З молодшої стрілецької братії були в тому театрі: Йосип Гірняк, Лесь Новіна - Розлуцький, Ярослав Барнич, (талановитий дириґент і композитор), Волод. Демчишин, Лесь Гринішак, Євген Банах, Фуно Волинець (з Перемишля)— соліст, Степан Волинець зі Львова, (автор цих стрічок), Луць Лісевич (актор, балетмайстер і дуже добрий перукар), Степан Хомик (знаменитий суфлер), Осип Прибильський, Ярослав Гриневич, Юрко Танчаковський, Н. Мельник (якого стрільці називали „Єзус", бо в часі карпатських боїв він ходив все з довжелезною палицею вищою за нього, так як біблійні пастирі).

З вояків, що служили в австрійській армії, слід згадати поручника д-ра Григорія Ничку і хорунжого Михайла Онуфрака (не пригадується чи цей останній служив при УССтрільцях). Обидва вони були тяжко ранені на фронті і один з

Поручник Григорій Ничка,
член стрілецького театру.

ГУРТОК УССТРІЛЬЦІВ — АРТИСТІВ СТРІЛЕЦЬКОГО ТЕАТРУ.

Вгорі зліва направо стоять: Я. Гриневич, Л. Новіна-Розлуцький, Е. Банах, Е. Кохан, Ю. Танчаковський.
Від гори до долу сидять: Й. Гірняк, Л. Лісевич, С. Хомик, С. Волинець, на самій долині з лірою В. Демчишин.

них (д-р Ничка) виконував тоді у Львові запільну службу, а М. Онуф рак, був на довгій виздоровній відпустці.

З так званих цивілів були в тому театрі Альоша Польовий, оперовий співак, родом з Волині, Іван Попель (знаменитий бас), Осип Бодак (добрий тенор) і студент ветеринарії Бокало, добрий хорист-бас.

Між артистками того стрілецького театру були такі передвоєнні театральні артистки: Катря Рубчакова, Антоніна Осиповичева, Катря Пилипенко, Наталка Левицька, Ольга Левицька (з дому Бучмівна, сестра Амброзія Бучми), Ярина Коссакова, Ванда Сорокова, Катерина Коханова (сестра Рубчака), Антоніна Дякова (сестра Рубчакової), Якимова (дружина усусуса Якимова з дому Качмариківна, колись добра оперова співачка).

З тодішнього жіночого театрального молодняку в стрілецькому театрі, слід назвати Катрю Козакову-Вірленську, що зразу вибилась на першорядну артистку (три сестри Парахоняківни, Ірена, що згодом вийшла заміж за Л. Лісевича, Лінда і Туся), Уляна Бале-

Катря Пилипенко,
визначна артистка і співачка
в ролі „Кармен".

вичева, (знаменитий альт), дві сестри Купчинські, дочки театрала Тадея Купчинського. Одна з них вийшла згодом заміж за поета Сказинського, який виїхав був в Україну і там його большевики розстріляли.

Після того, як Кіш і Вишкіл як теж більшість складу Збірної Станиці УССтрільців у Львові виїхали весною 1918 року в Україну і були розташовані в околицях міста Єлисавету, де постоєм стояла полева формація УССтрільців, стрілецький театр у старому складі перестав існувати. З його решток, що залишились у Львові (залишились майже самі артистки) твориться літом 1918 року під адміністраційним проводом молодого Гаврисевича так званий „Український Ювілейний Театр", якого концесією диспонував радник Альфред Будзиновський. Літом 1918 року цей театр виїхав до Чернівців, де поповнився місцевими акторами такими як Терлецький, Балевич і кількома аматорами. Цей театр давав свої вистави в міському черновецькому театрі а згодом давав вистави у Вижниці і Снятині, де його захопив Листопадовий переворот. Зі Снятина цей театр переїхав до Станиславова, де грав постійно у великій театральній залі Монюшка аж до часу відвороту Української Галицької Армії за Збруч. За Збручем продовжував він свою працю як театр тієї армії. В трикутнику смерти багато артистів того театру загинули, між ними й Катря Рубчакова та Лесь Новіна-Розлуцький.

Катря Козак-Вірленська

ЗНИМКА ГРУПИ АРТИСТІВ „УКРАЇНСЬКОГО НЕЗАЛЕЖНОГО ТЕАТРУ" ЗІ ЛЬВОВА ЗРОБЛЕНА ЛІТОМ 1921 Р. В НЕМИРОВІ

Сидять зліва доправа: М. Бенцаль з дружиною Оленою, Наталя Левицька-Ничка, за нею в клячучій поставі артист Н. Левицький, Н. Попович, адміністратор (в заступстві д-ра Г. Нички), Н. Краснопера — тенор-соліст.
Стоять зліва доправа: Степан Волинець, тодішній член того театру, проф. Кипріян і його брат, що гостили театр в Немирові, і на самому краю А. Баландюк-Поперечний — диригент театральної оркестри і хору.

Остання дія театру „Бесіди"

По війні рештка акторів старого театру, що повернули до Львова, враз з новими акторами пробували відновити театр „Української Бесіди".

В 1920 році повстає у Львові під фірмою „Української Бесіди" так званий „Незалежний Театр". Його режисером був Микола Бенцаль, а адміністратором д-р Григорій Ничка. Праця того театру виповнила прогалину в театральній справі до приїзду до Львова

Олена Бенцалева

осінню 1921 р. Олександра Загарова, який відкриває нову світлу карту в історії театру „Бесіди". Театр „Бесіди" під мистецьким проводом О. Загарова і Й. Стадника твориться на базі скромних кадрів „Незалежного Театру". Про вистави театру під керівництвом О. Загарова і Й. Стадника Львівський театральний журнал „Театральне мистецтво" з 15 квітня 1922 року подає, що: „У львівському театрі „Української Бесіди" за час з 20 жовтня 1921 року по 10 квітня ц. р. (тобто 1922 р. — замітка наша) виставлено такі опери: „Барон циганів" І. Штравса — 6 раз, „Циганська любов" Ф. Лєгара — 6 раз, „Галька" Монюшка — 6 раз, „Продана наречена", комічна опера Ф. Сметани — 3 рази, „Пан Сотник" Козаченка — 2 рази, „Катерина" М. Аркаса — 4 рази, „Запорожець за Дунаєм" Гулака Артемовського — 3 рази, „Наталка Полтавка" І. Котляревського — 1 раз, „Ноктюрн" М. Лисенка — 2 рази.

В головних ролях виступали артисти: І. Туркевичівна, С. Стадникова, М. Гребінецька, Л. Парахоняківна, О. Бенцалева, О. Голіцинська, І. Рубчак, Т. Бесарабів, А. Гаєк, М. Бенцаль, М. Крушельницький, П. Сорока, І. Даньчак".

Олександер Загаров, це визначний актор і режисер, вихованець славного реформатора російського театру — К. Станіславського. Найбільше значення Загарова, як казали театральні критики того часу, було в його режисерії. Своєю постановкою таких творів, як Винниченка „Гріх", „Закон", Молієра — „Тартіф", Гавптмана — „Візник Геншель", Ібсена „Примари" Енґля — „В пристані". Загаров зацікавив не лише українські кола у Львові.

Прикрашувала ті п'єси своєю грою талановита артистка Марія Морська — дружина О. Загарова.

Олександер Загаров,
визначний актор і режисер.

Марія Морська,
дружина О. Загарова, визначна театральна артистка.

Олена Голіцинська,
в ролі Юм-Юм в оперетці „Мікадо".

О. Загаров виховав теж й підтягнув нові кадри українських акторів між якими були такі як О. Голіцинська, Наталя Левицька, Маріян Крушельницький і Володимир Блавацький. Загаров перший вивів у нас на сцену Шекспіра поставивши його драму „Отелло", що відкрило шлях до постановки Шекспірового „Гамлета" в 1943 році на сцені Львівського міського театру, що слід вважати вершиною мистецьких осягів українського галицького театру на рідних землях.

По від'їзді Загарова зі Львова на Закарпаття, старий театр „Української Бесіди" перестав існувати. Творяться нові театри, які мають свою окрему історію.

Наслідники тетару „Бесіди"

Отож наслідницею „Української Бесіди" як опікунки українського театру зробилася кооператива „Український Театр", що вела, а радше опікувалася „Театром ім. Тобілевича, в якому мистецький провід спочивав спочатку в руках Йосифа Стадника, а згодом його директором став Микола Бенцаль. Крім того театру намножилася ціла громада приватних театральних труп і в Галичині і на Волині таких як театр ім. М. Старицького, театр Когутяка, театр Карабіневича, театр „Веселка", театр „Заграва", театр „Відродження" і інші.

Із безлічі отих мандрівних труп вибилися були на передові місця „Театр ім. Тобілевича" під управою М. Бенцаля і Театр „Заграва" під керівництвом талановитого актора і режисера Володимира Блавацького (правдиве прізвище Трач).

Щойно в часі другої світової війни Львів знову став центром театрального життя, бо тут довкруги В. Блавацького, який очолював Львівський міський опер-

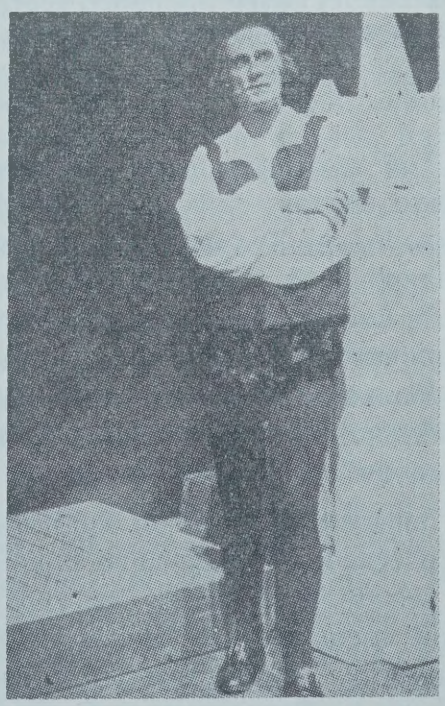

Володимир Блавацький
в ролі „Гамлета".

Теофіля Бачинська,
визначна артистка.

Кость Підвисоцький,
визначний актор.

ний театр, згуртувались тодішні найкращі акторські сили між ними старий березілець Йосип Гірняк. Мимо своєї назви оперного театру, той театр плекав крім опери ще й оперету, драму і самостійний балет.

Той театр дав цілий ряд культурних вистав таких як „Мина Мазайло" — М. Куліша, „Камяний господар" — Л. Українки, „Ревізор" — М. Гоголя, Самодури" і „Хитра вдовичка" — Ґольдоні, „Скупар" — Мольєра, „Тріюмф прокурора Дальського" — К. Гупала, „На полі крови" — Л. Українки та ін.

Завершенням праці драматичного сектора Львівського оперного театру була перша на українській сцені вистава Шекспірового „Гамлета" в постановці Йосипа Гірняка і з Володимиром Блавацьким у титульній ролі.

Доля замітніших українських акторів

Житєвий шлях українських акторів не був встелений рожами, а їхня доля дуже часто була незавидна. Згадаємо про долю декількох замітніших з них.

Теофіля Бачинська, що довгі роки була окрасою української сцени, на старші літа зійшла зі сцени і померла в нужді в Самборі 1904 р.

Омелян Бачинський, перший директор українського галицького професійного театру і визначний актор в старших роках, зійшов зі сцени, вступив на службу до австрійської дирекції скарбу в Самборі де й помер цілковито забутий в 1906 році.

Іван Гриневецький, директор театру, визначний актор і режисер, помер від апоплексії в Перемишлі 12 січня 1889 року. Укра-

їнська перемиська громада справила йому величавий похорон.

Кость Підвисоцький, талановитий актор, але неспокійний дух і вічний бурлака, після 28-річної праці в театрі, опинився на ласкавому хлібі у пароха села Річки о. Олександра Сабата. При кінці життя дістав від „Руської Бесіди" 100 австрійських корон допомоги і за ті гроші заложив собі крамничку в селі Медусі недалеко Гелича, де й помер 12 червня.

Володимир Казимир Плошевський, один з найбільших артистів української сцени, був з роду спокійної вдачі, лагідний і все задуманий. Виснажений сценічною працею, збожеволів на сцені під час вистави „Розбійників" Ф. Шіллера в Станиславові. Його перевезено до лікарні для умово хворих у Кульпаркові коло Львова, де він і помер 29 січня 1892 року. Похоронений на старому Стрийському кладовищі у Львові,

В. Плошевський,
один з найбільших трагіків на українській сцені.

Андрій Мужик-Стечинський,
визначний артист, батько Софії Стадникової.

що тепер перемінене на публичний парк і слід по його могилі загинув.

Степан Янович (справжнє прізвище Курбас — батько Леся Курбаса), талановитий актор і режисер. З під його руки вийшли такі актори як Іван Рубчак, Катря Рубчакова, Василь Коссак, Йосиф Стадник й інші з того покоління акторів. В наслідок перевантаження працею він важко занедужав на нерви. Ця недуга передвчасно загнала його в могилу, подібно як В. Плошевського. Помер у домі свого батька, що був парохом у Скалаті.

Андрій Мужик-Стечинський втік був в 1866 році з 6-ї кляси ґімназії до театру. Був поставним і вродливим хлопцем. Мав гарний теноровий голос. Був талановитим актором і добрим режисером. На українській сцені пробув 30 років й на сцені помер, коли на пробі п'єси „Хата за селом" в Зо-

Антоніна Осиповичева

Соломія Крушельницька

лочеві звалився на землю і помер на удар серця. Було це 5 квітня 1896 р. Похоронений в Золочеві.

Антоніна Осиповичева (дівоче прізвище Скршіван, чешка з роду). Народилась в Празі 1855 р. На українську сцену вступила під прибраним прізвищем Танської в 1882 році і пробула на тій сцені коло 40 років. Була окрасою й гордістю української сцени. За молодих літ мала дуже гарний голос. Грала у всіх народних п'єсах, співала у всіх оперетках. З роками перейшла на ролі старших жінок. В часі її 30-літнього ювілею сценічної праці, велика співачка Соломія Крушельницька піднесла їй срібний вінок.

Померла в цілковитому забутті в соняшний листопадовий ранок 1926 року при вулиці св. Петра у Львові. Похоронена на Личаківському кладовищі.

Василь Юрчак, один з найбільших артистів української галицької сцени. Народився в Скалі над Збручем в 1876 р. До театру вступив в 1897 р. Театральні критики вважали його серіозним, глибоким, народним драматичним таланом. Він був типом актора з Божою іскрою в грудях. Помер від сухіт у Теребовлі в 1914 році, де й похоронений.

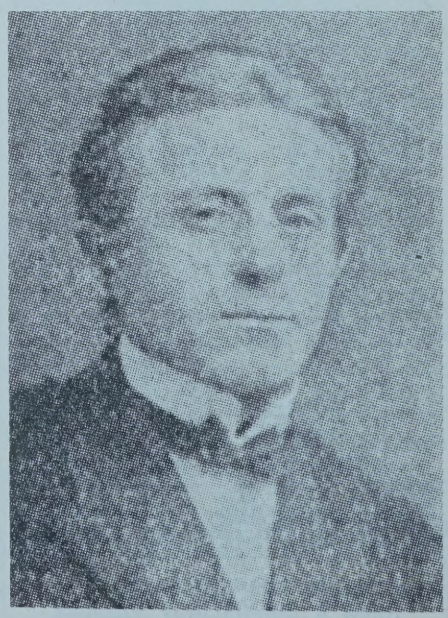

Василь Юрчак

Катря Рубчакова народилась в 1880 році в Чорткові, Галичина, в талановитій родині Коссаків. За оцінкою театральних критиків була вона найбільшою артисткою української галицької сцени. Вона була остоєю, окрасою й душею українського галицького театру.

До театру вступила в осени 1896 р. На вершини сценічної гри вибилась тяжкою працею над собою. Мала вроджений сценічний талан, та глибоку мистецьку інтуїцію. Несла на собі ввесь репертуар українського театру в Галичині. Її біографи кажуть, що за час своєї довголітної праці на українській сцені грала більш сотки роль і грала їх з глибоким відчуттям і великим захопленням. Була вивінувана природою чудовим ліричним голосом і співала майже у всіх операх, які ставив український галицький театр.

Катря Рубчакова
в ролі „Гальки" в однойменній опері.

Катерина Рубчакова в ролі „Марусі" (остання ява з „Не ходи Грицю").
Сеник-Петрович — „Гриць", В. Юрчак — „Хома".

Померла Катря Рубчакова тихо і в забутті 22 листопада 1919 року на Зазбручанському Поділлі в селі Зінківцях коло Камянця Подільського в молодому віці, бо на 39 році життя. Там вона й похована і могила її в повному забутті.

Не маємо можливости, з огляду на невеликі розміри цього історичного нарису, подати сильветки усіх визнатніших діячів і діячок української галицької сцени, одначе не можна поминути таких постатей як Іван Рубчак, що був знаменитим і незабутнім виконавцем таких роль як Іван Карась в „Запорожці за Дунаєм", Кабиця в Чорноморцях", Кальман Жупан в „Бароні циганськім", не говорячи вже про виконування ним басових партій Мефіста у „Фавсті", чи кардинала в „Жидівці".

Не можна не згадати Софії Стадникової, дочки Андрія Стечинського, незабутньої виконавиці таких роль, як Маруся Богуславка в однойменній п'єсі, „Гандзя" в однойменній п'єсі, чи Сафі в „Бароні циганськім".

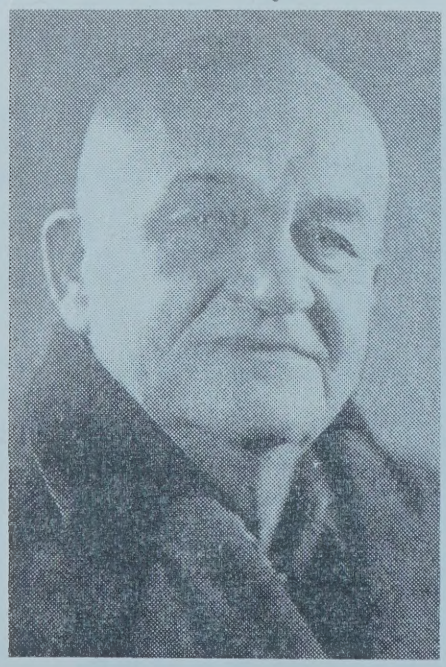

Іван Рубчак,
визначний актор і співак українського галицького театру.

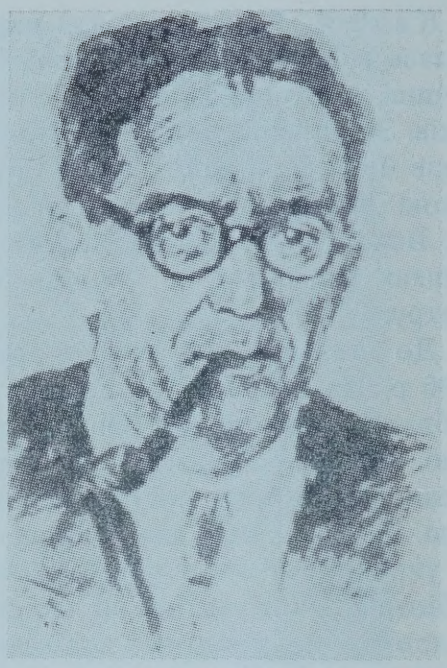

Йосиф Гірняк,
визначний актор і режисер.

Не можна не згадати Йосифа Стадника, довголітнього директора театру „Бесіди", доброго режисера і невтомного перекладача чужомовних п'єс для українського театру.

Між ними слід теж окремо згадати наймолодшого з них, а саме Миколу Бенцаля, якого акторський талан розвинувся і заблистів в цілій ширині щойно під час війни й по війні.

Окрема згадка належиться тим театральним артистам, уродженцям Галичини, що перші свої кроки ставили на галицькій українській сцені, але їхній акторський талан розвинувся і заблистів щойно на придніпрянських сценах. До них належать: Лесь Курбас, Амбросій Бучма і Ма-

Амброзій Бучма

р і я н Крушельницький (два останні належать вже до категорії совєтських українських акторів, що без застережень визнали совєтський режим, належали до комуністичної партії і були підпорою совєтського режиму), і Йосипа Гірняка, якого талан розвинувся під керівництвом вмілої руки Леся Курбаса і який скоро заблистів як талановитий актор і здібний режисер.

Вкінці слід згадати одного з найвизнатніших акторів молодшого покоління, а саме Володимира Блавацького, що вийшов частинно зі школи Леся Курбаса а частинно зі школи Олександра Загарова. Побувавши короткий час на Придніпрянщині, він повернув на дошки української галицької сцени й працював для розвитку українського галицького театру.

ТЕАТРАЛЬНА СПРАВА В КАНАДІ

Українські переселенці привезли з собою з рідного краю крім інших духових цінностей теж й любов до української сцени. Як тільки вони сяк так загосподарились, почали думати про організацію аматорських вистав.

Початки аматорських вистав занотовано у Вінніпеґу ще в 1904 році, коли до того міста прибув молодий студент коломийської ґімназії Іван Антонюк і замешкав в хаті свого краяна Кирила Ґеника. Він зорганізував гурт аматорів, підготовив його й той гурт відограв „Сватання на Гончарівці". Ця чи не перша українська театральна вистава на терені Канади відбулась мабуть в хаті К. Ґеника. Точних відомостей про це не маємо.

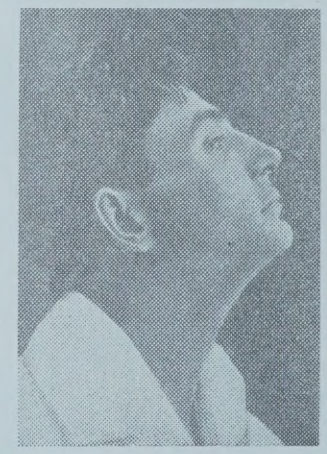

Лесь Курбас

В половині жовтня 1909 року аматорський гурток зложений з фармерської молоді з околиць містечка Ст. Норберт і підготований тодішнім учителем в тій околиці, пізнішим українським православним священиком Василем Кудриком, відограв у Вінніпеґу „Украдене щастя" Івана Франка. (Дехто з

сучасників каже, що цю виставу підготовив і виставив С. Ковбель).

Ця вистава відбулась в соціялістичній галі, що находилась тоді на розі вулиць Манітоба і Паверс. Глядачів було всього 40 осіб, а вступ коштував 40 центів.

Це дало поштовх до організації аматорських гуртків при церквах і в 1911 році ці гуртки почали вже винаймати для своїх вистав жидівську галю так званого „Квінс театру". І так „Товариство ім. Марії Заньковецької" було зорганізоване при так званій „Великій церкві" св. Миколая при вул. Мек-Ґреґор, а „Товариство ім. І. Котляревського" при так званій „Малій

ПРОСВІТНО-ДРАМАТИЧНЕ ТОВАРИСТВО „БОЯН" У ВІННІПЕГУ В 1913 Р.

Горішний ряд, зліва направо: Е. Кракалія, Марія Боянівська, С. Басістий, І. Горіненко, С. Фодчук, І. Лутовий, Доця Проскурняк, К. Слюзар, Н. Вагнер.

Середній ряд, сидять зліва направо: О. Боянівський, А. Кирилюк, І. Слюзар, Н. Ферлей, С. Ковбель, І. Грибик, А. Паньків, К. Паньків:

Долішний ряд, сидять зліва направо: Гр. Блок, В. Купченко, В. Бабій, Боднар, Білінський, А. Ковбель.

церкві" св. Володимира й Ольги при тій самій вулиці.

Одиноке Товариство „Боян" було, так би мовити, світським товариством. Одначе згодом і всі інші театральні гурти і товариства усамостійнились і стали світськими.

Оживлення театральної справи

Театральна справа оживилась у Вінніпеґу як з'явились такі театральні діячі як С. Ковбель, В. Казанівський, І. Трач, О. Боянівський, Марія Боянівська, Маруся Угринюк, Ілля Мандзюк, Максим Пасічняк і інші, що їх можна сьогодні назвати піонерами театральної справи в Канаді. Оживилась вона теж й тому, що за неї взялись такі товариства, як товариство „Боян", „Товариство ім. Заньковецької" і Т-во ім. Котляревського.

В 1913 році товариство „Боян" виставило в залі театру „Ґранд опера" такі п'єси як „Невольник" — М. Кропивницького і „Назар Стодоля" — Т. Шевченка. З'явились і ориґінальні, написані вже в Канаді п'єси такі як „Дівочі мрії" і „Ляхотатари" що їх автором був С. Ковбель.

В суботу 16 лютого 1918 року товариство „Боян" виставило в залі Ґранд опера оперету Кухаренка-Лисенка „Чорноморці".

В 1921 році побудовано в Вінніпеґу перші українські театральні залі. Були це залі „Інституту Просвіти", Товариства „Просвіти" і „Товариства ім. Шевченка" на передмісті Вінніпеґу Бруклендс.

Театральної залі Робітничого Дому при вулиці Причард українські аматорські гуртки не могли вживати, бо большевицька управа того Дому цензурувала п'єси, які там ставлено і все, що їм не подобалось, вони з п'єси скреслювали. В п'єсах ставлених в тому Робітничому Домі не сміло бути нічого протимосковського.

Репертуар драматичних гуртків у Вінніпеґу

Репертуар аматорських гуртків при різних товариствах у Вінніпеґу постійно поширювався. Після „Чорноморців" пішли такі вистави як „Запорожець за Дунаєм" (виставлено перший раз в Канаді 12 травня 1917 р.), „Перехитрили" — М. Кропивницького, „Ходачкова шляхта" — Гр. Цеглинського, ‚Дай серцю волю, заведе в неволю".

В оперетах і в опері виступали в провідних ролях такі виконавці

Василь Казанівський,
канадійський театральний діяч і режисер.

як С. Ковбель, Осип Боянівський, Юрко Ґеник, пані Марія Боянівська, пані Слюзарева, пані М. Вергунова і пані Є. Павлюкевич.

„Товариство ім. Заньковецької" виставило в тих часах такі п'єси як комедію Г. Грушівського — „Розбиті надії", „Душогуби", оперету „Підгіряни", „Катерина мужичка", Льва Толстого — „Сила темряви", Колесниченка — „Воскресіння", „Вічна пісня".

Товариство ім. І. Котляревського виставило такі п'єси як „Верховинці", Чірікова, „Євреї", М. Кропивницького, „Титарівна", „Лиха іскра поле спалить і сама щезне", Тобілевича.

Товариство „Бандурист" при Інституті Просвіти давало такі вистави як „Маруся Богуславка", „Невольник", „Вій" та інші п'єси. Режисерами в тому Товаристві були спочатку п. В. Балешта, Байдак, а вкінці довший час працював як режисер п. Остапчук.

Товариство ім. Шевченка на Вінніпеґському передмісті Бруклендс при допомозі вінніпеґських товариств виставило в „Квінс театрі" такі п'єси як „Зайдиголова", „Лимерівна, та „Лісова квітка". Дохід з тих вистав пішов на „Рідну школу", яку це товариство утримувало.

Об'єднані драматично - співацькі товариства давали в новій залі „Інституту Просвіти" такі вистави як „Павло Полуботок", С. Черкасенка — „Про що тирса шелестіла", Винниченка — „Чорна пантера й білий медвідь", Й. Штравса — „Барон циганів", інсценізацію „Мотрі" — Л. Лепкого, „Недоспівана пісня", „Марусю Богуславку",

Максим Пасічняк,
канадійський театральний діяч і дириґент.

інсценізацію „Миколи Джері" — Нечуя-Левицького, що її зробив В. Казанівський, інсценізацію „В неділю рано зілля копала" — О. Кобилянської.

Крім названих вже п'єс слід згадати ще такі п'єси як „Ой не ходи Грицю", „Наталка Полтавка" і „Наймичка", що їх виставило т-во „Боян", „Ясні зорі", „Хмара", „Кума Марта", що їх виставило „Товариство ім. Заньковецької" і „Циганку Азу", „Вихрестку", „Купала" та „Думу про Нечая" що їх виставило Товариство ім. Котляревського. Взагалі ж найкраще виведеними виставами в тих часах були: „Маруся Богуславка", „Запорожець за Дунаєм", „Ой не ходи Грицю", „Між двох сил" та „Чорна Пантера і Білий Медвідь" — Винниченка, „Кол Нідра — Пісня Ізраїля", „Ревізор", „Ясні Зорі", „На-

зар Стодоля" — з „Вечерницями" — Ніщинського, „Барон циганів", „Ноктюрн", „Лебедин", „Павло Полуботок".

Театральні діячі

З вдячністю повинні ми згадувати тодішніх театральних діячів, що жертвенно та з великим замилуванням працювали тоді у Вінніпеґу для українського театрального мистецтва. З мужчин були це такі: В. Казанівський, О. Боянівський, Максим Пасічняк (дириґент), С. Ковбель, Юрко Ґеник, Іван Трач, Матвій Попович, Яків Самотілка, Іван Слюзар, Василь Білинський, П. Юндак, Іван Дорочинський, Теодор Федик, Михайло Губіцький, Іван Григораш, В. Брилинський, Н. В. Бачинський, В. Кухта, Р. Дудар, Григ. Угринюк, В. Буґарешта, А. Блонський, А. Буряник.

Крім М. Пасічняка дириґентами в тих піонерських для театральної справи в Канаді часах були ще — Петро Юндак, проф. Є. Турула, о. Юрій Цукорник, В. Свистун, др. П. Маценко.

З пань діяльними на українській сцені в тому часі були такі: Маруся Угринюк, обдарована сценічним талантом, тодішня театральна критика називала її „Зіркою української сцени", Марія Боянівська, (обдарована гарним сопрановим голосом, співала сольові оперові партії такі як Одарки в „Запорожцю", мала теж драматичний талан), Слюзарева, Анна Янішевська, Е. Павлюкевичева, М. Вергунова, Поповичева, Н. Гречко, панна К. Владика. М. Чернявська, Ольга Павлова.

Драматичні гуртки поза Вінніпеґом

Процвітали драматичні гуртки й поза Вінніпеґом. У своїх спомина

Марія Боянівська
в ролі Одарки в опері „Запорожець за Дунаєм".

нах Петро Зварич пише, що у Веґревил, Алберта, драматичні гуртки були дуже діяльні так перед першою світовою війною як зараз після неї. За 20 років відіграно там понад 60 представлень тобто пересічно по три представлення річно.

Були драматичні гуртки і в Торонті. Драматичний гурток при Українськім Народнім Домі від 1926 р. до 1946-го року відограв 457 представлень, тобто пересічно по 22 представлення річно.

Були теж драматичні гуртки в інших місцевостях, але на жаль трудно сьогодні зібрати відомості про їх працю. До століття Канади усі товариства, що при них працювали драматичні гуртки, повинні б подати в пресі на основі своїх старих протоколів подрібні дані про їхню працю. Нашим завданням було дати лише загальний образ театральної справи в Канаді у звязку

з відмічуванням 100-річчя українського галицького театру.

Упадок і відродження театральної справи в Канаді

З поширенням звукового фільму а згодом з поширенням телебачення, театральна справа в Канаді підупала як підупала вона зрештою в цілому цивілізованому світі.

Аматорські гуртки жевріють ще тут і там серед молодечих організацій. Останнім часом є спроба заснувати у Вінніпеґу постійний, оснований на професійній засаді український театр. Піднявся цього шляхотного завдання гурт любителів української сцени під проводом п. Я. Семчишина. Цей театр дав до 1964 року вже чотири успішні вистави у міському Плейгавзі у Вінніпеґу, а саме — оперу М. Лисенка — „Ноктюрн", народну п'єсу М. Старицького — „Ой, не ходи Грицю", І. Котляревського (музика М. Лисенка) — „Наталку Полтавку" і оперу С. Гулака-Артемовського „Запорожець за Дунаєм".

Василь Паговський

Дума про Івана Безрідного

(Заспів)

О, Галицька Земле свята, споконвіку багрова!
Закляла Ти серце і душу мою в гужині.
І стала ріднійша як мати; і стала гудова
Як молодість, що вже не верне ніколи мені.

Невже мені Тебе, Нене, огима не взріти?
Ні думами здумати тугу у марнім голі?
А жити — не жити, скитальцем ридати і скніти
Проклятим до віку — і впасти в нерідній землі!?

Що дня цілим серцем до Тебе я шлюся, молюся
Хилюся на кожную грудку скровавлених піль
Цілую устами святую... А мислями бюся
В темницю і, плагуги, гую, як плаге Твій біль...

О, Галицька Земле свята, споконвіку багрова!

У сні Тебе багу — у сонці красою облиту,
Як багив в Жулигах дитиною в раю Твій гар:
У золоті збіжа, а в рігки блакитні повиту —
На горах сон синій в низу грають маки як жар:

Була ж бо Ти красна дівгина, а стала тополя,
Ждуги козака з України, куди він пійшов...
Пійшов тай загинув, Ти гнешся від вітру край поля,
А поле — як море, филює, гервоне як кров!

Найкраще, що маю, у пісню складаю орлину
І клигу до гину і мегу в огонь з моїх дум —
А гей воскрешу я живло на велику годину...
Гей вдарю в дзвін слави довігної смерти на глум.

О, Галицька Земле свята, споконвіку багрова!

Де пісню погати огненну, що душа від смерти?
Кригить в небо Дух наш з розгоном архангельських крил:
Не вмерти роздертим на гверти — вал смерти відперти!
В Загірю я гую гук труб з тисяглітних могил...

Встає Ярослав Осмомисл; — що підпер сині гори
Карпати полками з заліза, Дунай затворив;
Метав бремена на султани крізь облаки в море —
А нині зове дзвоном слави свій Галиг на зрив...

О, Галицька Земле свята, споконвіку багрова!

Встають королі: Твій Данило і внук його Юрій; —
З Холму до Київських стін
В обороні Европи відперли вони вал жовтої бурі...
Сьогодня — багрові стовпи серед сонних руїн!

Встає Лев зо стін Льва з Високого замку в сузіря; —
Що з гір заорав Закарпаття Дажбожим огнем,
Мечем загородив і золотом засіяв Загіря...
Аж гнеть срібним клюгем гір до сонця отворить терем.

Веде всіх Великий Роман; — що здвиг з корня державу
Від моря до моря, буй-крила на схід розпостер,
В тіяру верг мег — бо світ заходу вбгала в темряву, —
А тепер бє змія Веремія, що землю роздер...

О, Галицька Земле свята, споконвіку багрова!

Стоять коло мене князі в срібну зброю закуті
В шеломах зі золота з львом на герлених щитах —
Я ж плагуги, пісню пишу на перламуті
Пурпурою всім поколінням в огненних словах.

Диктують князі — я жаріюсь, громами кидаю, —
Що я одержимий їх духом, умілець краси,
Отворю уста, — то все мушу кригати з одгаю:
О, Галицька Земле багрова, а деж Ти єси?!

Хіба не живеш Ти кохана на віки у грудях народу,
Що кров князя Льва погув в жилах тепер в боротьбі!?
Мав імя: Івана без долі, Івана без роду,
А виборов кровю і кістьми безсмертя Тобі...

О, Галицька Земле свята, споконвіку багрова!

Він знов впав у бою з ордою ударений в тімя
Із заду — а славу кроваву взяв „добрий" сусід, —
Та внуком Дажбога воскрес, в сонці взрів своє ім'я
І славу й державу, обкраданий з них п'ятьсот літ.

Сусід вкрав корону, а кости князів верг до Сяну
І збурив всі замки старинної велигі в нас —
Та памятник той, що поставлю над Сяном Івану
Не знищить кулак, ні язик, ні гармати, ні ґаз!

Як Дажбог ударить: дванадцять! — Іван встане валом
Зубгастим і гострим на злогин змієвих голов —
Змолотить всі гори, до дна збурить море провалом
Вулькану, де лявою вибухне кров, Твоя кров...

О, Галицька Земле свята, споконвіку багрова!

Із духа Івана зросте Україна соборна,
А з крови в державі розквітне вселюдська краса —
Безкрая як світ, неосяжна, як дух непоборна
Як вігність, а сильна як смертна коса...

О, Галицька Земле свята!

У квітні, 1923.

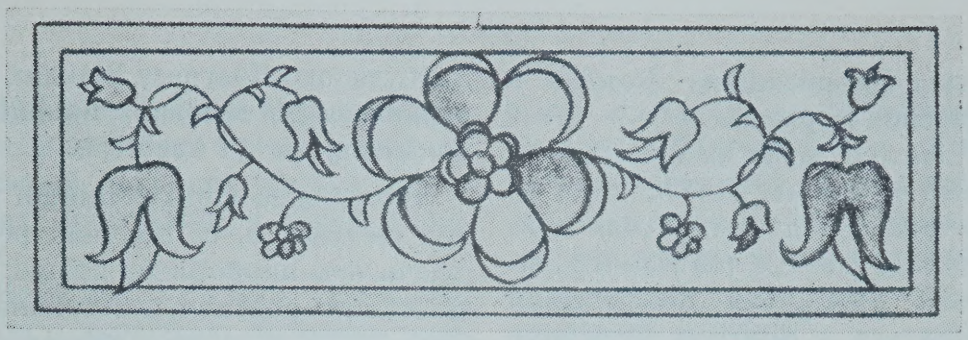

Шевченківські Дні у Вінніпеґу

Шевченківські дні у Вінніпеґу, під час яких відмічено 150-річчя з дня народження Тараса Шевченка, пройшли гідно.

Мейор міста Вінніпеґу окремою проклямацією, підписаною в середу 2-го вересня, проголосив дні 5, 6 і 7 вересня Шевченківськими Днями.

Головні вулиці міста, Мейн і Портедж, були прикрашені канадійськими і українськими прапорами. Українські книгарні у своїх виставових вікнах влаштували виставки Шевченківських видань.

ПАН-АМЕРИКАНСЬКА УКРАЇНСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ

У звязку з Шевченківськими Днями в Вінніпеґу, відбулася в пятницю 4-го вересня, в домі президента ПАУК о. д-ра В. Кушніра, 7-ма сесія Пан-Американської Української Конференції, яка була в цілості присвячена справі підготовки до скликання Світового Конґресу Вільних Українців, тобто тих українців, що живуть в країнах вільного світу. На цій сесії були подані звіти про працю, що її проробила Програмова Комісія у Він-

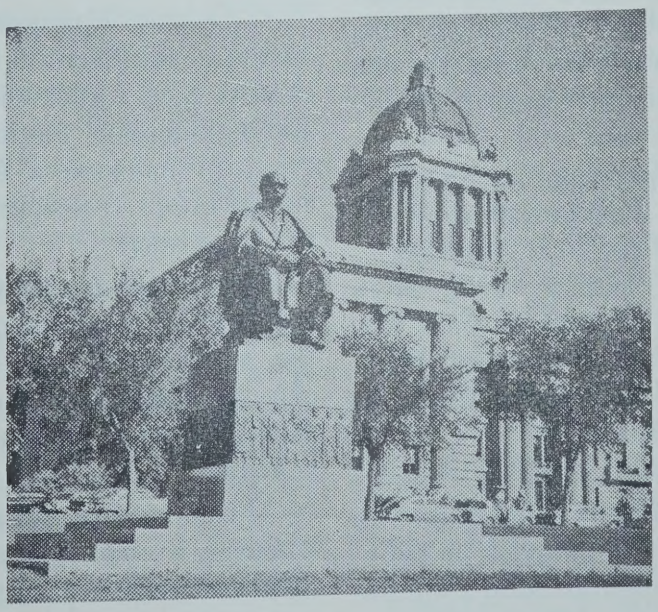

Памятник Тарасові Шевченкові на площі перед Манітобським Парляментом.

ніпеґу і Організаційна Комісія в З'єдинених Державах.

У висліді нарад на цій сесії узгіднено комунікат ПАУК, зміст якого нижче подається. Для пригадки слід сказати, що Пан-Американська Українська Конференція складається з Комітету Українців Канади, Українського Конґресового Комітету в З'єдинених Державах Америки і з подібних українських обєднань у Південній Америці.

ЗМІСТ КОМУНІКАТУ:

VII Сесія ПАУК для обміркування звітів Підготовчого Комітету в справі скликання Світового Конґресу Вільних Українців відбулася в днях 4 і 5 вересня 1964 року у Вінніпеґу, Канада.

В нарадах взяли участь представники з Канади: Впр. о. Монс. Василь Кушнір, ред. І. Г. Сирник, п. Іван Іванчук, інж. В. Коссар, і дир. Володимир Кохан; із ЗДА пп. Йосиф Лисогір, Ігнат Білинський і Василь Мудрий, та з Венесуелі інж. Венедикт Васюк і Богуміл Васюк. Гостем на сесії був сенатор Павло Юзик.

Відкрив і проводив нарадами о. д-р В. Кушнір, а секретарювали пп. І. Білинський і ред. І. Г. Сирник.

Предметом нарад були звіти Програмової і Організаційної Комісії Підготовчого Комітету ПАУК для скликання Світового Конґресу Вільних Українців.

Від Програмової Комісії звітував дир. В. Кохан, інформуючи про пророблену працю. У висновках подав пропозиції змін і доповнень до проєктів Організаційної Комісії в справі правильника для майбутнього Конґресу Вільних Українців та до основних принципів прийнятих на VI Сесії ПАУК.

Про працю Організаційної Комісі звітував п. В. Мудрий, реферуючи про пророблену працю, зокрема про розсилку матеріялів VI Сесії ПАУК усім українським громадським центральним організаціям та їхню позитивну відповідь в справі їх становища до скликання Світового Конґресу Вільних Українців.

По звітах Комісій відбулася виміна думок, у висліді якої дійшло до узгіднення і спрецизування окремих питань, звязаних з підготовкою Світового Конґресу. Зокрема узгіднено три точки запропоновані Програмовою Комісією, а саме:

1. Будучи громадянами вільних держав, основаних на демократичних вольностях, будемо стояти на сторожі демократичного правопорядку.

2. Будемо працювати над вихованням своїх земляків в українському дусі і дбати про збереження української національної субстанції, вважаючи це необхідним складовим елементом доброго громадянина.

3. Підкреслюючи важливість культурних надбань окремих народів, заступаємо погляд необхідности збереження української культури і мови в країнах нашого поселення.

Після виміни думок в справі участи в Конґресі узгіднено: учасниками Конґресу будуть:

а) Представники Центральних Репрезентацій.

б) Представники Церковних Ієрархій, крайових громадських організацій, наукових установ та станових організацій у вільних країнах.

Крім цього будуть запрошені як гості українські політичні середовища і організації.

Усі вище названі мають погодитися виразно на плятформу Конґресу.

Відносно доповідей на Конґресі устійнено таку тематику і проблематику:

а) Українці в діяспорі.

б) Сучасний стан на рідних землях і способи нашої допомоги визвольній боротьбі українського народу.

в) Концепція нашої політики в житті країн нашого поселення.

Особливу увагу присвячено обміркуванню справи створення Секретаріяту Світового Конґресу Вільних Українців і у висліді обміну думок рішено пропонувати Світовому Конґресові наділити ПАУК повновластю покликати діловий секретаріят Світового Конґресу, який за свою діяльність відповідав би перед ПАУК аж до часу скликання чергового Світового Конґресу Вільних Українців.

БЕНКЕТ У РОЯЛ АЛЕКСАНДРА

В суботу вечером в Роял Александра готелі відбувся бенкет, головною метою якого було вшанувати проф. Ватсона Кирконнела, президента Акадійського університету в Новій Скошії, і проф. Костя Андрусишина, голову славістичного департаменту при Саскачеванськім університеті, за те, що вони опрацювали переклади на англійську мову антології українських поетів, а також переклали повністю Шевченкового „Кобзаря". Крім цих двох, президія Комітету Українців Канади рішила відзначити мистця п. Івана Кейвана за його працю: „Шевченко як образотворчий мистець".

Покликаний до слова проф. Кирконнелл розказав в хронологічному порядку як прийшло до того, що він разом з проф. Андрусишином взявся за опрацювання антології українських поетів і Шевченкової поетичної творчости, вказуючи при тому, яка це була виснажуюча праця, щоб переклади були викінчені на час.

Проф. Кость Андрусишин у своїй зворушливій промові дав признання Комітетові Українців Канади за те, що він заініціював і взяв на себе відповідальність за видання вище згаданих праць, і сказав, що це повинен бути тільки початок, бо перекладів нашого письменства на чужі мови абсолютно замало, а ми мусимо говорити до світу тими мовами, які він розуміє.

Перед промовами професорів Кирконнелла і Андрусишина промовляв Дост. Геррі Гейс, міністер рільництва в федеральнім уряді, який репрезентував премієра Пірсона і канадійський уряд. Він дав признання українським піонерам за їх вклад у розвиток Канади і радив українцям не забувати своєї історії, традиції і мови:

„Для мене велич Канади виявляється в тому, що так багато людей ріжної крови і з ріжною спадщиною культур можуть жити в згоді, об'єднані почуттям спільних інтересів і рівности усіх громадян".

Привіт від Манітобського уряду виголосив міністер здоров'я С. Г. Витней, а мейора Степана Дзюбу репрезентував алдерман Славко Ребчук.

Були приявні на бенкеті п. Джан Діфенбейкер, провідник офіціяльної опозиції в парляменті, і Ерик Вилис лефтенант-ґовернор Манітоби.

Грамоти і медальйон Т. Шевченка вручив авторам перекладів, президент КУК о. д-р В. Кушнір.

Серед присутніх були також гості з Америки, відпоручники ПАУК: Ігнат Білинський, який є секретарем ПАУК, і п. Василь Мудрий.

ВІДКРИТТЯ ФУНДАЦІЇ

В неділю 6-го вересня о годині 12-ій в полудне відбулося в авдиторії КУК при 456 Мейн офіційне відкриття Залізної Фундації ім. Тараса Шевченка.

Святочне засідання відркила короткою привітальною промовою пані Марія Вавриков і попросила до президіяльного столу членів вибраної 22 травня 1964 року Ради Директорів і Контрольної Комісії Фундації. Рада Директорів складається з таких осіб (в поазбучному порядку): Гаврисишин Теодора, д-р Глинка Ізидор, Дима Марія, Качор Андрій, суддя Соломон Іван, Хімко Теодор, сенатор Юзик Павло.

Контрольна комісія складається з таких осіб: Вавриков Марія, Кобзей Тома, Крипякевич Петро, Мартинович Богдан, Романів Семен.

На президіяльному столі находилась шкляна урна з землею із могили Тараса Шевченка на Канівській горі, що символізувала єднання української еміґрації в Канаді із українським народом в Україні сущим. Це у своїй промові підкреслив президент КУК о. д-р В. Кушнір. Він відкриваючи офіціяльно Залізну Фундацію ім. Тараса Шевченка, побажав нововибраній Дирекції тієї Фундації, щоб під її керівництвом Фундація розвинулась і допомогла творити цінності на відтинку культури.

Майно Фундації перебрала Дирекція символічно у виді надрукованого першого річного звіту і трьох цінних книжок: Англомовної Антології Української поезії, Кобзаря у перекладі на англійську мову, і праці мистця Кейвана про мистецьку творчість Т. Шевченка.

Голова нової дирекції д-р І. Глинка подякував попередній провізоричній дирекції за видання тих монументальних книжок і заявив, що нова дирекція відкриває кампанію на зібрання грошей на Залізну Фундацію у висоті одного мільйона долярів. Ця сума повинна бути зібрана до свята 100-ліття Канади, що припадає в 1967 році.

Закінчилася ця урочистість відкриття Залізної Фундації ім. Тараса Шевченка коротким, але дуже милим концертом, в часі якого виступали зі співом панна Оксана Онуфрійчук й п. Ярослав Щур, а з деклямацією п. В. Севериненко.

МАНІФЕСТАЦІЙНИЙ ПОХІД

Після урочистости відкриття Шевченківської Фундації відбувся маніфестаційний похід до памятника Шевченкові.

Під час свого побуту у Вінніпеґу, голова Виконавчого Органу УНРади Микола А. Лівицький поклав в суботу 12 вересня 1964 р. вінок від В. О. у стіп памятника Шевченкові. На знимці зправа доліва: С. Мокрій, фін. секр. Т-ва Сприяння УНРаді, С. Волинець — голова того Товариства, М. А. Лівицький — голова В. О. УНРади, В. Кохан — екз. дир. КУК, А. Добрянський — ред. „Нового Шляху", за ним Г. Кукса — член президії КУК, побіч Д. Лобай, член Президії КУК, за ним Ю. Гвоздулич, М. Оброца — секретар Т-ва Сприяння УНРаді, П. Крипякевич почесний голова відділу КУК у Вінніпеґу.

В поході маршувало коло 3,000 осіб і несено коло 30 прапорів, між ними пять прапорів пяти етнічних груп, що брали участь в поході і урочистостях на площі леґіслятури. Були це групи білорусів, естонців, латишів, литовців, поляків і словаків.

До маршу приґравала українська духова оркестра з Чікаґо в силі 50 музикантів під орудою п. Романа Поповича і оркестра шотляндських дударів.

КОЛО ПАМЯТНИКА ШЕВЧЕНКОВІ

Кульмінаційною точкою Шевченківських святкувань у Вінніпеґу були промови, покладення вінків у стіп памятника і покладення у стіп того памятника землі з Канівської гори, що має бути вмурована під памятник.

Усіх учасників святочної програми коло памятника було коло 10 тисяч.

Прапори і транспаренти, що їх несено в часі походу, впорядчики уставили в окремі групи. Осібну групу творили ті, що складали вінки від різних організацій. Вінків було коло 50, між ними на першому місці був вінок від централі КУК.

Урочистість коло памятника почалася молитвою, яку провів о. д-р Савчук. Після молитви промовляв президент КУК о. д-р В. Кушнір. Він пригадав, що три роки тому многі тисячі українців були свідками відкриття того памятника, у стіп якого ми сьогодні з обновленими серцями також многотисячним гуртом прийшли зложити свій доземний поклін найбільшому синові України в 150-річчя його народження. У стіп памятника ми повинні скласти обіт, що будемо працювати над собою в дусі його ідей, щоб в нас було одно серце й одна душа. При кінці своєї промови о. д-р В. Кушнір піднесеним голосом проголосив, що за кілька хвилин у стіп памятника буде покладена урна із землею з могили Т. Шевченка в Каневі, що буде закопана в одному з рогів памятника і таким чином земля з Батьківщини злучиться з канадійською землею.

До памятника підійшли п. Ф. Онуфрійчук з Йорктону, третій віцепрезидент КУК, п. І. Іванчук і координатор президії КУК Юрій Гвоздулич і склали у стіп памятника Шевченкові урну з землею з Чернечої гори в Каневі.

В тому моменті похилилися усі прапори, а велика духова оркестра з Чікаґо відограла мелодію „Заповіту", яку підхопила многотисячна маса людей, які були зібрані на парляментарній площі. Після того за викликом предсідника урочистости почалося складання вінків у стіп памятника. Перший був вінок від централі КУК і його поклали перший віцепрезидент КУК ред. І. Г. Сирник і другий віцепрезидент КУК інж. В. Коссар.

В часі складання вінків о. шамбелян Добрянський прочитав привіт від неприявного під цю пору у Вінніпеґу ієрарха Української Католицької Церкви, Митрополита Максима Германюка.

Головного промовця, колишнього премієра Канади, п. Джана Діфенбейкера представив сенатор П. Юзик, пригадавши, що це він,

як колишній премієр Канади, відкрив три роки тому цей памятник, а сьогодні знову прибув до Вінніпеґу, щоб взяти участь у вшануванні памяті поета в 150-ліття з дня його народження.

ПРОМОВА ДЖ. ДІФЕНБЕЙКЕРА

Привитаний бурхливими оплесками, достойний гість станув у стіп памятника і виголосив свою промову, в якій заявився за визволенням всіх поневолених із пут будь-якого поневолення й тим разом виступив гостро проти закріпачення мільйонів людей, в тому і українців, совєтським режимом. Коли він ще був премієром Канади, він звертався до Хрущова, щоб він дав народам, що находяться під його пануванням, право на вільні вибори та дав їм можливість самим рішити якого роду уряду вони хочуть.

Українці в Канаді користуються повною свободою. Оце у Вінніпеґу відбувала свої наради Пан-Американська Українська Конференція, яка приготовляє скликання Світового Конґресу українців, що живуть у вільному світі. Промовець вірить, що смолоскип свободи все таки горить, і що прийде такий час, що Світовий Конґрес зможе відбувати свої наради в Києві.

Ця заява Дж. Діфенбейкера була прийнята гарячими оплесками.

В дальшій своїй промові Дж. Діфенбейкер сказав, що цей памятник, який він відкрив в 1961 році, став сьогодні святинею, до якої, як паломники, спішать українці з цілого цього континенту.

Совєти намагаються привласнити собі Шевченка і використовувати його в своїх цілях.

Урочистість під памятником закінчилась молитвою, що її промовив о. С. Їжик.

Після тієї молитви і відспівання національних гимнів, на площі коло памятника концертувала українська духова оркестра з Чікаґо під дириґентурою п. Романа Поповича.

АКАДЕМІЯ КОНЦЕРТ

В міській авдиторії, що вміщає коло 4 тисячі осіб, відбулася в неділю 6 вересня, починаючи з 8-ої години вечора, академія-концерт. Почалася вона „Заповітом", що його відспівав збірний мішаний хор в силі коло 100 хористок і хористів.

Присвяту Шевченкові виголосив перший віцепрезидент КУК, ред. І. Г. Сирник. Він прочитав також привітальну телеграму від міністра закордонних справ п. Павла Мартина, який висловив жаль, що з огляду на тиск міжнародних проблем не міг приїхати до Вінніпеґу, і побажав Комітетові Українців Канади найкращих успіхів в переведенні програми Шевченківських Днів.

Як перший, виступив мішаний хор Спілки Української Молоді і Об'єднання Жінок Ліґи Визволення України під дириґентурою о. Петра Романишина.

„Три прелюди" — Д. Фоменка, „Спомин" — Нестора Нижанківського і „Сюіту до слів Шевченка" — Б. Лятошинського відограла на фортепіяні відома вже сьогодні в музичному світі піяністка панна Люба Жук.

Головним промовцем на Академії був канадійський поет-лавреат Вилсон МекДоналд з Торонта, який виголосив „Слово про Шевченка".

Промовець з ентузіязмом висловлювався про Шевченка, з якого творчістю познайомився, прочитавши від дошки до дошки англомовного „Кобзаря" в перекладі проф. Кірконнела і проф. Андрусишина.

З поодинокими творами Шевченка він познайомився ще давніше. Недавно він був в Києві і мав нагоду познайомитись з чаром країни, що видала такого поета як Шевченко. Його треба подивляти за його глибоку простоту у вислові найскладніших переживань і за його високий гуманізм. Надзвичайно важливий у житті кожного народу є релігійний елемент, і в Шевченка, говорив п. МекДоналд, цей елемент є схоплений виразніше, як у Шекспіра.

В поезії Шевченка багато музики, й тепер його поезії в англійському перекладі збагатять канадійську культуру.

Промовець дав признання українцям, що вони вміють вшановувати своїх великих поетів, чого доказом хоч би оті Шевченківські дні, яких ми є свідками.

Поет МекДоналд відчитав свій вірш, що його він присвятив Шевченкові і який подаємо в українському перекладі:

ГРОМАДА й ОДИНИЦЯ

Де прокляття легкодушности бушує в сім'ї, там мусить бути хоч одна людина, що спаленіє з сорому за своїх, та заговорить до їх совісти.

(Форстер)

Для людини, що здатна хотіти, немає нігого неможливого.

(Мірабо)

Коли ти помітив, що хтось зробив помилку, поправ його лагідно і скажи в гому він помиляється. Коли твоя спроба буде безуспішна, то склади вину лише на себе самого, або ще краще, нікого не вини, а продовжай бути лагідним.

(Марк Аврелій)

Героєм є той, хто потрапить зробити приятеля зі свого ворога.

(Галмуд)

Ми повинні дякувати тим, що звертають нам увагу на наші недомагання. Хоч від того, що нам звернено увагу на наші недомагання, вони не зникнуть, тому що їх за багато в нас. Але коли вони нам вже відомі, то вони погинають тривожити нашу душу, не дають нашій совісті заглухнути й ми стараємось поправитись і звільнитись від наших помилок.

(Паскаль)

ТАРАС ШЕВЧЕНКО

В неволі був готири й двадцять літ,
Кріпацтвом скований на кпини й глум;
А дев'ять літ він знав Свободи світ
І щастя творгости, крилатих дум.

Та одяг волі, що його здобув,
Змінив він на невільника ярмо
За свій народ... Лиш глупий не збагнув,
Чого вернувся він в неволю знов.

До людства він любов над міру мав,
Про гас новий все мріяв у журбі;
Любив Свободу і свою віддав,
Щоб Рідний Край здобув її собі.

Коли ж в стражданнях тілом став слабим,
Огнем любови шлях він показав;
В терпіннях за народ він став святим.
Спасителем новим Вкраїни став.

Переклав *М. М.*

Подано за *„Новим Шляхом"*.

Вилсон МекДоналд — канадійський поет-лавреат.

Після „слова про Шевченка" продовжувався Концерт. Згідно з програмою того Концерту виступали мужецький хор під орудою п. В. Богоноса, Юний СУМ, що виконав хореографічний образ укладу пані Нижанківської-Снігурович, оперовий співак з Торонта п. Йосип Гошуляк і мішаний хор УНО під керівництвом п. В. Климкова.

Окремо слід згадати про виступи милих гостей з Чікаґо, а саме: великої української духової оркестри під дириґентурою п. Романа Поповича. Ця оркестра приґравала в часі маніфестаційного походу, концертувала на парляментарній площі коло памятника Шевченкові в часі урочистостей у стіп того памятника, і також концертувала в часі академії-концерту, виступаючи між поодинокими точками програми і влаштувавши свій окремий маленький, але дуже милий концерт на кінці програми.

Слід підкреслити, що всі Шевченківські урочистости були добре обслужені пресою, радіо і телевізією. Багато моментів з тих урочистостей було знято фоторепортерами Сі-Бі-Сі. Зокрема слід згадати, що з Монтреалу приїхали на ці урочистости українці, що працюють в системі Сі-Бі-Сі, а саме: панове д-р Марко Антонович і О. Бачинський. Можна надіятись, що завдяки їх жертвенній праці багато моментів Шевченківських святкувань у Вінніпеґу будуть передані в Україну.

Зло породжує тільки зло, яке неминуге, раніш ги пізніш повертається проти того що його породив.

(О. П. Оглоблин).

КРАЙОВА ПЕРЕДКОНҐРЕСОВА КОНВЕНЦІЯ

В понеділок, 7-го вересня 1964 року відбулася в авдиторії КУК Крайова Передконґресова Конвенція, в якій взяло участь коло 70 осіб.

Відкриваючи її, президент КУК о. д-р В. Кушнір відмітив, що вона відбувається саме в „День Праці", який ціла Канада і ми враз з нею урочисто святкуємо, оцінюючи і шануючи світ праці, до якого належить величезна більшість нашої національної спільноти в Канаді. На залі були приявні представники з Венесуелі інж. В. Васюк зі своїм сином архітектом Б. Васюком, і гостя з Америки, пресова референтка СФУЖО, українська письменниця і журналістка, та громадська діячка — пані Ірина Винницька-Пеленська.

Цілу конвенцію виповнили три вступні доповіді екзекутивного директора КУК п. Володимира Кохана і дискусія над тими доповідями.

Ці доповіді були такі: „Світовий Конґрес Вільних Українців", „Статут КУК" та бікультуризм і білінґвілізм". Над тими доповідями, а головно над справою зміни статуту КУК розвинулась жива дискусія.

Коло години 5-ої по полудні закінчилась Передконґресова Конвенція КУК і враз з тим закінчились тридневні величаві святкування 150-річчя з дня народження найбільшого сина України Тараса Шевченка. Ці святкування пройшли гідно й достойно, як на це заслужив собі наш геніяльний поет і національний пророк.

С. В.

Максим Рильський

Максим Рильський, це один з найбільших українських поетів сучасної доби. Він був великим майстром українського слова, письменником високої культури і був глибоко-гуманною людиною.

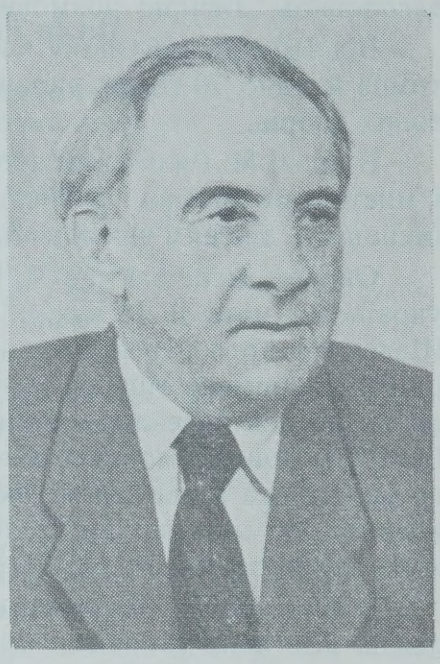

Максим Рильський,
народився 19 березня 1895 р. —
помер 24 липня 1964 р

Народився Максим Тадійович Рильський в Києві 19 березня 1895 р. — помер в Києві 24 липня 1964 р.

У Рильського, як кажуть його коментатори, були три великі таланти. Він був ліриком, ліричним епіком і перекладачем поезії. Більшість того, що в цих трьох ділянках у Рильського справді цінне, було написано в 20-их роках, коли він належав до так званого „пятірного грона" неокласиків. Один з того „грона" а саме Юрій Клен, якому ще перед другою світовою війною вдалося вирватися з Совєтського Союзу і виїхати за границю, так писав про Максима Рильського:

„В пекучий день, коли пахтять ясміни,
Читайте, друзі, „Чумаків" і „Сіно"...
"Poetae Maximo" (я згоден з тим),*
Раз Зеров написав йому в присвяті.
Чи ж означало Maximus „Максим"?
Чи може мало слово те віддати
Ту найприкметнішу з усіх прикмет,
Якою відзначався наш поет?
Це ж він запалював гарячі квіти,
Які кресали іскри в нашу кров.
Це я б про нього мусів говорити,
Що у змаганні лебедя зборов:
„Аще кому хотяше пісньтворити,
Тогда пущаеть десять соколов".
Чия ж рука здушила спів у горлі
Що він забув і лет і клекіт орлій?

(Це було написано в тому часі, як Рильський діставав відзнаки за пісні про Сталіна, і що ясно показувало задушеного вже поліційною рукою поета — замітка редакції).

---

*) Найбільший поете.

Писати почав М. Рильський на 16-му році життя. Перша збірка його поезій вийшла була в 1917 році. Останній його прозовий твір під заголовком „Вечірні розмови" вийшов у 1964 році.

Від 1917 до 1964 року появились 33 збірки його поезій, одно тритомне й одно 10-томне видання його творів і кілька збірок його прозових творів.

В прозі М. Рильський виступає як блискучий публіцист, літературо і мистецтво-знавець та вчений етнограф і фолкльорист, за що його іменовано дійсним членом Академії Наук.

Окреме місце займає М. Рильський як перекладач. Він переклав на українську мову із 13 чужих мов понад чверть мільйона рядків поезії. Шедевром його перекладницької праці залишиться його переклад віршованого роману Міцкевича під наголовком „Пан Тадеуш". Знавці твердять, що цей переклад є найкращий з усіх перекладів „Пана Тадеуша" багатьма іншими мовами. Завдяки перекладницькій праці М. Рильського українська мова неначе якимсь велитенським скоком досягла таких вершин, які інші західні мови брали протягом многих століть, як кажуть коментатори Рильського.

В 30-их роках біжучого століття, в часі сталінського терору, незалежна поетична творчість поета була поліційно обірвана і як він сам каже: „Ох пісню не одну, на корені підтято".

В цьому Календарі Альманахові подамо в уривках кілька зразків поетичної творчості Максима Рильського, які покажуть міць його поетичного пера — (Редакція).

М. Рильський

ЖАЙВОРОНОК

Вився жайворонок, вився над полями,
Розважав людськую тугу він піснями.
Вився жайворонок в небі у блакиті,
Сонця золотом гарягим оповитий.
Вився з вільними піснями над полями,
Вився жайворонок, вився над женцями.
Було важко працювати, піт котився
Та що з того — понад нами спів той лився.
Той спів вільний і небесний спів блакиті,
Вився жайворонок, сонцем оповитий.
Звідкіля ж взялась та куля, що убила
Любу пташку, що всі люди так любили?
Звідкіля ж взялась та куля громовая,
І деж ділась срібна пісня, хто це знає?
На землі лежить недвижно пташка вбита,
Сонцем слави і любови оповита.

М. Рильський

ЧУМАКИ

(Уривки з першої пісні)

В повітрі дощ, і гречка пахне тепло
Немов розлився бурштиновий мед;
Косар на луці косу дзвінко клепче,
Деркач біжить шаліючи, вперед.

І я відроджуюсь, мовляв, „із пепла"
І знов стаю не „спец", але поет,
Котрий, як каже олімпієць Ґете,
До птиці схожий, як і всі поети.

***

Краса і думка, дві сестри-близнята.
Давно на морі людському пливли.
Як наші предки вгилися ставати
На дві ноги, — вони немов орли
Вели змагання щире і завзяте,
Щоб вирвать нас із вікової мли, —
І Рим залізний потрясли плебеї
Огнем завзяття й молотом ідей.

***

По простому, в минулім є терни,
Але є також і вінки тернові,
Царі у зброї зради і війни
І бунтарі зі зброєю любови.
Хай же згадають дочки і сини,
Що їм будуєм підмурівок новий
Не тільки з юних поривів ясних,
Але і з давніх мислів золотих.

М. Рильський

ЛЯГЛА ЗИМА

Лягла зима. Завіяло дороги.
Тремтять хати від холоду. Клуні
Ховають жито миршаве і вбоге,
Мороз — погрози пише на вікні.
О, бідний той, хто крізь завої сині
Іде самотньо, мовчки, без мети:
Лише гуртом і пущі і пустині
З піснями з гуком можна перейти.
І в час, як білі пави ронять піря
На тишу сіл, на хворі городи,
Виходжу на засніжене подвіря —
І раптом стану юний і радий,
Бо по дорозі з бідними саквами,
Та з міццю думки, волі і руки
Несхиблено, непереможно, прямо
У дальню даль простують юнаки.
Колись шукали істин Піфагори,
І для жерців горів огонь наук, —
Тепер всесвітні перелоги оре
У вбогу свиту вдягнений селюк.
Він дасть землі, Микула новочас-
[ний
Незнану міць — і процвіте земля,
І стане лан, як стан златопоясний,
І нові вруна випестить рілля.
Ідуть і йдуть: А на порозі мати
Заплаканим майнула рукавом...
І пада сніг лапатий, волохатий
Спокійно й велично над селом.

(„Крізь бурю й сніг")

М. Рильський

Віє вітер зза воріт

Віє вітер зза воріт,
На воротях сірий кіт.

Вітер сірому котові
Чеше вусики шовкові.
Кіт муркоге, кіт воркоге,
Наге щось сказати хоге.

(„Гомін і відгомін”).

М. Рильський

Затремтіли крила

Затремтіли крила
Сонних вітряків,
І герешню білу
Вітер розбудив.

І війнув на книги,
Розметав листи...
Серце, ти не з криги,
Не з заліза ти?

(„Гомін і відгомін”).

М. Рильський

Різдвяний сонет

Незмінний свідку пращурів моїх,
Золотооке небо! Ясний світе!
Тобі мої замислені привіти,
Акорди перші співів Різдвяних.

Казки ієрогліфів золотих,
Незримих рук усім видимі квіти,
Як багить вас і серцю не радіти,
Як не забуть усіх турбот земних.

Під дальній звук урогистого [дзвону
Ви воскресили вбогий Віфлеєм
І схилену над яслами Мадонну.

Ви світите перед великим днем
Над бідною кривавою землею —
Нового світу новою зорею.

(„Синя далечінь”).

АРАБСЬКА МУДРІСТЬ

1. *Ніколи не стидайся спитати про те, гого не знаєш.*
2. *Повздержливість це дерево, якого корінням — вдоволення, а плодами — спокій.*
3. *Все говори правду, хогби ти й знав, що вона буде немила.*
4. *Угений, що не переводить в діло своєї угености, подібний до головіка, котрий орав би, але відтак не сіяв.*

* * * * * *

„Держи язик за зубами”. „Мовги язигку, будеш їсти кашку”. І тим подібні народні пословиці виказують коротко, як треба панувати над своїм язиком. Та не кожний однак уміє над ним панувати й герез „довгий язик” нераз приходить до великого нещастя. Щоби герез „довгий язик” не потрібно наражати себе й других на прикрості, найліпше держатися таких правил: Говори по других, менше про других, все добре о других: ніколи — щоби себе оправдувати, — все з можливістю: — ніколи проти правди, — все рішуго за правду: ніколи в досаді, — все успокоївшися по гніві.

* * * * * *

Розлугені подружжя пхають дітей на роздоріжжя.

ЛІТОПИС УКРАЇНСЬКОЇ РЕВОЛЮЦІЇ І ДЕРЖАВНОГО БУДІВНИЦТВА

ГЕТЬМАНСЬКА ДОБА

Продовжуємо наш Літопис Української Революції і державного будівництва, що ми його почали були в нашому Календарі-Альманахові з 1963 року. Там подали ми хід подій з часів Української Центральної Ради.

В цьогорічному Календарі-Альманахові подамо хід подій в добі Гетьманщини. Це найкоротша доба в найновішій нашій історії, бо тривала всього сім і пів місяця, а саме від 30 квітня до 14 грудня 1918 року.

Ця доба найбільш спірна в нашій найновішій історії. Має вона своїх гарячих прихильників і оборонців в кругах українських гетьманців зорганізованих вже після упадку української держави, але має теж не менш гарячих противників в кругах прихильників Української Народної Республіки з часів Центральної Ради і пізніше часів Директорії.

Ще мабуть не наспів час на спокійну й безсторонну оцінку осіб і подій тих часів, бо ще живуть свідки й учасники повязані з тими подіями своїм серцем і своїм умом. Могтимуть оцінити їх спокійно й об'єктивно щойно ті, що прийдуть „по наших вже кістках".

В нашому короткому Літописі, ми подамо лише об'єктивно факти й документи, а читачі на основі тих фактів і документів хай самі стараються виробити собі погляд на цю коротку добу нашої найновішої історії.

Пригадуємо дві сентенції, що ми їх були подали на кінці нашого вступу до подій часів Української Центральної Ради. Вони такі:

1. „Мертві сорому не знають, і якщо вони навіть помилялись то історія і наша пам'ять їм зобовязані простити".

2. „Мертві помилок виправити не можуть, і даремною стратою часу було б адресувати до них якінебудь вимоги".

ПЕРЕД ГЕТЬМАНСЬКИМ ПЕРЕВОРОТОМ

Гетьманський переворот був місяць наперед приготований. З ініціятиви генерала Павла Скоропадського була створена таємна організація, що називалась „Українська Народна Громада". Найдіяльнішими її членами були: М. Сахно-Устимович, В. Кочубей, В.

Любинський, М. Ґіжицький, М. Воронович і інші. Серед них були ворожі українському рухові люди, як от М. Воронович. Для того типу людей гетьманський переворот був лише засобом для того, щоб задержати свої маєтности.

В контакті з ними була дійсно українська, патріотична „Українська Демократична Хліборобська Партія" на чолі з братами В. і С. Шеметами та Вячеславом Липинським. Ця партія не у всьому була згідна зі створеною генералом П. Скоропадським „Українською Народною Громадою".

Сам Павло Скоропадський був нащадком гетьмана Івана Скоропадського, але не в простій лінії, а по лінії його брата. Він був бойовим генералом і по вибуху революції виявив своє ставлення до України тим, що в 1917 році українізував корпус, яким командував, був на чолі Вільного Козацтва і прагнув допомогти Центральній Раді. Одначе, відчуваючи недовіря до себе, відійшов від своєї військової діяльности.

Переворот відбувся з благословення, під опікою і охороною німецького командування в Києві, яке одначе поставило генералові Скоропадському цілий ряд умов, на які він погодився. Ці умови були такі:

Розпуск Центральної Ради; Установчі Збори, до яких депутати були обрані в січні 1918 р. не повинні були відбутись, а вибори до законодавчих установ України мали відбутись у порозумінні з німецьким командуванням, і тільки після „заспокоєння" країни; всі виступи проти німецького й австрійського окупаційного війська в Україні мали бути карані німецькими й австрійським польовими судами; „непевні" елементи мали бути усунені від влади, а земельні комітети мали бути скасовані; земельна власність на землю відновлялася, селяни повинні були заплатити за землю, яку одержали; більші маєтки „в межах закону" могли зберігатися; Військова поміч німців буде оплачена Україною.

Оці, вище вичислені умови, були прийняті генералом П. Скоропадським і вони визначали цілу політику гетьманського періоду.

ГЕТЬМАНСЬКИЙ ПЕРЕВОРОТ

Квітень 1918

Сам переворот був здійснений на З'їзді Союзу Земельних Власників, що відбувся в Києві 29 квітня 1918 р., і який проголосив генерала Скоропадського гетьманом України. Але перед тією датою стались в Києві події, що їх слід пригадати.

В ніч з 26 на 27 квітня німці обезброїли першу українську „Синю Дивізію", що складалась з колишніх полонених і перебувала тоді в Києві.

28 квітня німці з панцирними автами і кулеметами зробили наїзд на Центральну Раду, що саме тоді відбувала своє засідання. Арештовано міністрів, примусово припинено засідання Центральної Ради з переведенням персональних обшуків у присутніх на засіданні членів Ради і декого з публики, що прислуховувались нарадам Ради.

Зроблено теж обшук в канцелярії Ради. Ніхто тоді не виступив в Києві в обороні Центральної Ради. Її пробували боронити тільки київські Січові Стрільці.

29 квітня (був це понеділок) в приміщенні міського цирку при вулиці Миколаївській на З'їзді землевласників і хліборобів, що відбувався під охороною німецького війська, відбулись вибори гетьмана. Про ці вибори тодішні газети писали так: (подаємо за П. Христюком „Українська Революція").

„З'їзд відкрив селянин Коваленко промовою, якою вітав присутніх, висловлюючи надію, що, може, скоро явиться тверда власть, котра створить порядок і „зробить наш край могучим". (В дальшій своїй промові він критикував Центральну Раду і її політику).

Інші промовці, між якими були селяни і поміщики, теж критикували Центральну Раду і домагались її усунення.

Коло 3-ї години на з'їзд прибув генерал Скоропадський в товаристві офіцерів. Коли він зайняв місце в льожі, Коваленко звернувся з трибуни до з'їзду з запитом: „Якої ж влади нам треба? — Гетьмана! Залунало в цирку, і в цей мент всі звернулися до льожі, в якій сидів генерал Скоропадський. Це власне був момент вибору гетьмана.

Слідували ще короткі промови і оклики: „Нехай живе гетьман!" Генерал Скоропадський опустив льожу і появився на сцені. Оклики ще збільшилися. Він поцілувався з членами президії з'їзду, а потім, коли в залі стало спокійно, звернувся до присутніх з словами:

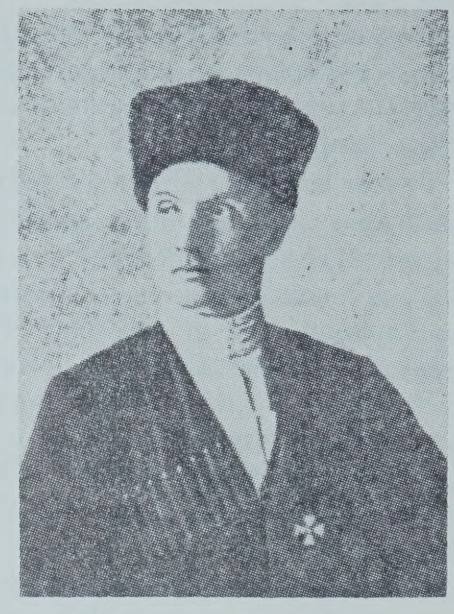

Гетьман Павло Скоропадський.

„Панове! Дякую вам за те, що поручаєте мені власть. Не для користи беру я на себе тягар хвилевої власти. Ви сами знаєте, що всюди шириться анархія і що тільки тверда власть зможе завести лад. На вас хлібороби, і на добре думаючих кругах населення буду опиратися. Молю Бога, щоб дав нам силу врятувати Україну".

Промову гетьмана покрито окликами: „Ура! Многая літа! Нехай живе ясновельможний гетьман!" Гетьмана піднесено на руки і обнесено по залі.

Після цього гетьман Скоропадський відправився до собору св. Софії і зложив присягу на вірність України. На площі св. Софії відбувся молебень, а єпископ Никодим зробив обряд постриження і помазання гетьмана.

30 квітня 1918 р. на мурах Києва появився маніфест гетьмана Скоропадського під наголовком „Грамота до всього українського народу". Тією „Грамотою" була

скасована Українська Центральна Рада і попередній соціялістичний уряд як теж були скасовані земельні комітети.

Разом із тією грамотою оголошено теж „Закони про тимчасовий державний устрій України". Ці „Закони" передавали всю законодавчу владу в руки гетьмана. Він також був, — як це було сказано в „Законі" — „верховним воєводою армії та фльоти". Контроля над судами й правосильністю видаваних законів покладалась на генеральний суд.

Закони, що були видані Центральною Радою, касувалися. Скасовано назву „Українська Народна Республіка" і заведено нову, а саме „Українська Держава".

Травень

2 травня. Зараз після гетьманського перевороту відбулась нарада представників партій, що входили до Центральної Ради. Цю нараду скликали так звані соціялісти-федералісти і на ній крім їх представників були ще представники соціяльних демократів, соціялістів-самостійників і соціялістів- революціонерів. Ця нарада рішила звернутись до найвищих представників німецької влади і вказати на тяжкі наслідки гетьманського перевороту. Делеґації від тієї наради, що явилась до начальника штабу німецької окупаційної армії генерала Ґренера, цей генерал сказав, що гетьмана признала найвища німецька влада і він залишиться.

3 травня відбулась нова нарада згаданих вище партій. Постановлено домагатись, щоб німці, коли вже дійсно не можна було усунути генерала П. Скоропадського, назвали його тимчасовим президентом Української Республіки і скасували назву „гетьман". Соціялісти-федералісти рішились приступити до формування гетьманського кабінету, та вже було за пізно, як сказав генерал Ґренер.

Того ж дня „отаман ради міністрів" (так за гетьмана називали премієрів) М. Василенко сформував провізоричний кабінет до якого крім Василенка увійшли: А. Ржепецький (член російської партії так званих конституційних демократів теж популярно званих кадетами), С. Гутнік — банкир, жидівського походження, Кіяніцин (кадет — поміщик), Ю. Соколовський — (кадет, малорос), Ю. Ваґнер (кадет), В. Любинський (лікар), Бутенко (кадет), М. Чубинський (малорос), Г. Афанасьєв (україножер), А. Слівінський (полковник), М. Ґіжицький (поміщик).

Кілька днів пізніше було пороблено в тому складі кабінету деякі незначні зміни. Головою ради міністрів і міністром внутрішніх справ став Ф. Лизогуб, полтав-

---

Світ був би багато кращим, як би кожен був хоч на половину таким добрим, яким він бажає бачити свого сусіда.

* * *

Людина, котра думає, що не робить помилок, перш за все не вміє помічати тих помилок.

* * *

У малярстві секрет майстерності прихований між схожістю і несхожістю; зайва схожість це вульгарність, а несхожість — це обман.

ський поміщик, член російської партії так званих „октябристів". Василенко залишився міністром освіти і тимчасово виконуючим обовязки міністра закордонних справ.

В днях 8—10 травня мав відбутись в Києві Селянський З'їзд. На з'їзд прибуло коло 12 тисяч селянських депутатів. Гетьманська влада не дозволила відбути цей з'їзд і при допомозі німців його розігнала. Президію з'їзду і членів мандатної комісії з'їзду заарештовано і замкнуто в тюрму. Після цього члени з'їзду потайки зібрались в околиці Києва в так званому „Голосіївському лісі" і там відбули свої наради. Цей з'їзд, що перейшов до історії як „Другий Всеукраїнський Селянський З'їзд", ствердивши, що він репрезентує собою 20 мільйонів українського селянства, гостро запротестував проти втручування німців у внутрішні справи України і заявився проти гетьманської влади.

В тому самому часі відбувся в Києві з'їзд російської „Партії Народної Свободи", яку теж називано „Партією Конституційно Демократичною" або коротко „кадетами". До неї належали теж деякі українці з кругів поміщиків, промисловців і інтеліґенції. Цей з'їзд заявив, що його учасники піддержують гетьманський уряд і його політику.

10 травня появилась в київській пресі довша декларація гетьманського уряду, в якій було сказано, що гетьман не змагає до того, щоб стати самодержавцем. Гетьманський уряд намірений міцно проводити в життя ідею всесторонного розвитку української національної культури, забезпечення прав української мови в школі та державних і громадських організаціях і зміцнення усіх форм української державности. Дальше в декларації була обіцянка скликання народного представництва і впровадження господарської і земельної сомоуправи.

14 травня відбулось з дозволу гетьманської влади гучне зібрання чорносотенної, реакційної російської політичної організації відомої під назвою „Союза Русского Народа", що змінив свою назву на „Русский Народный Союз".

24 травня Український Національно - Державний Союз подав на руки гетьмана Скоропадського обширний меморіял. Цей Союз постав зараз після гетьманського перевороту. До нього увійшли такі тодішні українські партії і організації: Партія Демократів-Хліборобів, Українська Партія Самостійників-Соціялістів, Українська Трудова Партія, Партія Соціялістів-Федералістів і Об'єднана Рада Залізниць України та Головна Рада Всеукраїнської Почтово-Телеграфної Спілки.

Проповідувати з проповідальниці, захоплювати слухачів промовою з трибуни, викладати з університетської катедри є далеко легше ніж виховувати одну дитину.

* * *

Великі думки родяться в людському серці.

* * *

Ненависті не можна побідити ненавистю, ненависть можна подолати лише любовю.

В меморіялі поданім тим Національно-Державним Союзом були скарги на те, що гетьманський кабінет міністрів не є український по своєму складі і по своїй політичній орієнтації, що нова гетьманська адміністрація відкрила скрізь похід проти українства. Меморіял кінчився такими словами: Все доводить, що сучасний кабінет міністрів врятувати державу від анархії і безладдя, установити тверду владу, оперту на довірю народу, та зміцнити самостійну українську державу не зможе, і тому вище підписані українські партії й організації висловлюють йому вотум недовіря".

Червень

6 червня відбулось в Харкові з дозволу гетьманської влади зібрання російських монархістів, на якому обрано для керування справами організації організаційний комітет. Російські монархісти мали повну організаційну свободу в Україні.

В першій половині червня на домагання німецького командування в Україні гетьманський уряд видав тимчасовий земельний закон, якого головні основи зводились до того, що одна особа мала право набути не більше як 25 десятин (десятина рівна приблизно двом і пів акра) сільськогосподарської землі; землю мали право купувати теж спілки з тим, що на кожного члена спілки припадало по 25 десятин землі і по упливі двох років земля мусіла бути поділена між спільниками з тим, що кожний з них не міг дістати більше як 25 десятин землі; земельні банки мали право закуповувати землю і ліси в необмеженій кількості і потім розпродувати її тим, що бажали її купити.

На початку червня 1918 року відбувся в Києві скликаний росіянами всекрайовий з'їзд батьківських комітетів, якого російські делеґати дорікали гетьманському урядові, що він, мовляв, проводить „спішну й насильну українізацію шкільництва".

Знаменний був виступ пані Луначарської, яка на з'їзді мала доповідь на тему „Майбутнє української школи в Україні". Вона доводила, що: підтримка московської школи в Україні потрібна не в імя російського шовінізму, а для інтересів української державности...

Вона доводила, що:

„На Україні завсігди були і будуть дві культури: стара — московська, і молода — українська. Стремління останньої (тобто української — замітка редакції) ви перти першу в коротшому часі — не дасть нічого практичного і приведе тільки до загуби всякої творчости і всякої культури в Україні".

16 червня відбувся в Києві Всеукраїнський Земельний З'їзд. Цей з'їзд вислав на руки гетьмана обширний меморандум, в якому зверталося увагу на те, що гетьманські карні відділи „катують селян, насилують жінок і дівчат, грабують, накладають контрибуції, палять села, арештовують безсудно і безвинно розстрілюють".

Дальше в тому меморандумі було сказано, що різні посади в Україні обсаджується чужинцями, що „все українське взято під підозріння", що „всю Україну до тюрми звозять".

З'їзд домагався від гетьмана між іншим „повернення і повної ґарантії всіх горожанських рівностей та негайних виборів до Українських Установчих Зборів та скликання їх не пізніше як до кінця 1918 року".

Липень

7-го липня відбувся в Києві в Софійському Соборі молебень улаштований російськими „єдиноделимцями" за царя Миколу II, на якому між іншим співали царський гимн „Боже царя храні".

8-го липня 1918 р. появився закон про засоби боротьби з розрухою сільського господарства, на основі якого губерніяльні земельні комісії мали право видавати обовязкові постанови про примусове виконання місцевим населенням термінових сільськогосподарських робіт так на своїх ґрунтах як і на поміщицьких, коли вони потребуватимуть допомоги сільського населення. В додаток до того закону вийшов ще закон про передачу хліба врожаю 1918 року державі, хліб мав бути поданий державі по твердим цінам.

23-го липня відбувся в Києві великий з'їзд російських монархістів, який обмірковував справу відновлення російської імперії в старих межах під скипетром всеросійського монарха.

Серпень

На початку серпня 1918 року оголошено „Статут Українського Національного Союзу" якого першим головою був А. Ніковський. В першому параграфі того статуту говорилось:

„Мета Союзу: а) утворення міцної самостійної Української Держави; б) боротьба за законну владу на Україні, відповідальну перед парляментом; в) боротьба за демократичний виборчий закон у всі установи, по пятичленній формулі; г) оборона прав українського народу і української держави в міжнародній сфері".

7-го серпня представники уряду Української Держави й уряду Всевеликого Війська Донського підписали умову, на основі якої Ростов на Дону, Таганріг і вся Донецька округа без згоди населення закріплялась за Всевеликим Військом Донським.

30 серпня Український Національний Союз запротестував проти тієї угоди ухваливши резолюцію, в якій між іншим було сказано, що Ростовська, Таганрозька і Донецька округи, залюднені майже цілком українським населенням, відділюють мимо волі того населення від України і віддають під владу донського уряду, що позбавляє повних політичних прав українське населення, в кількості більше як півтора мільйона осіб.

Василь Діденко

УКРАЇНА

Я люблю, коли хуртеґа
Ліпить снігом у шибки.
Я люблю, коли малеґа
Хутряні вдяга шубки.
Я люблю, коли сніжинки
В неї тануть на щоках.
Я люблю, коли ялинки
Пахнуть глицею в лісах.
Я люблю, коли синиця
Ходить легко по гіллю.
Я люблю морозом гріться,
Зиму сніжну я люблю.

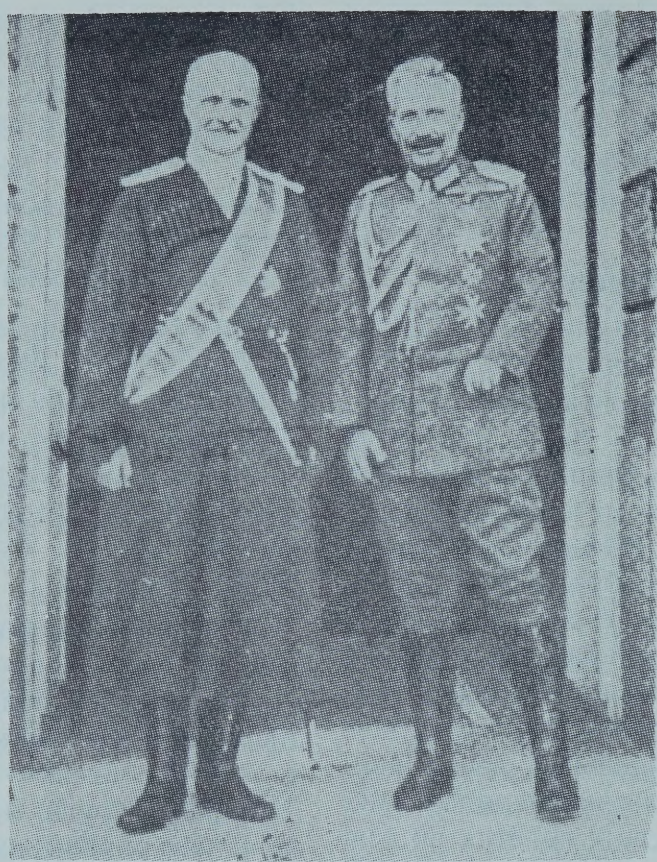

Гетьман Павло Скоропадський і німецький цісар Вільгельм II. Знимка зроблена під час відвідин гетьмана Берліну в 1918 р.

Вересень

На початку вересня 1918 р. гетьман П. Скоропадський відбув подорож до Німеччини, де склав візиту цісареві Вільгельмові II. Внаслідок тієї подорожі німецький уряд погодився передати Україні обсаджену німцями чорноморську фльоту й не робити перешкод у формуванні української реґулярної армії.

Жовтень

5-го жовтня 1918 р. гетьман через міністра закордонних справ Дмитра Дорошенка запросив до себе представників Українського Національного Союзу на розмови. Союз вислав В. Винниченка (голову) та членів президії А. Ніковського і Х. Шевця.

Розмова відбулась, як писали газети — „в дуже прихильнім тоні". Делегація висловила погляд Союзу на внутрішню й закордонну політику Української Держави, вказала на необхідність переведення демократичної земельної реформи.

В середині жовтня 1918 р. Український Національний Союз оголосив за підписом В. Винниченка й Петра Дідушка „Заяву про внутрішнє й міжнароднє становище України. В тій „Заяві" розрахованій на громадську опінію Цен-

тральних Держав, Союз між іншим писав:

„Ми не вважаємо сучасний уряд на Україні повномочним і законним представником Української Держави. Сучасний кабінет міністрів, складений переважно з старих урядовців самодержавного російського режиму, чужий народові національно і ворожий йому політично та соціяльно, має опору тільки в невеличких колах великих аґраріїв та королів промисловости, не розуміє і не може розуміти нових підстав життя, на які стає весь світ".

Цікаве є закінчення тієї „Заяви", коли після покликання на проголошене президентом Вілсоном право націй за самовизначення говориться:

„Український Національний Союз вважає цілком природним і необхідним злучення в один державний український організм всіх заселених українцями земель, які до цього часу через історичні та міжнародні обставини не ввійшли в склад Української Держави, цебто: Східньої Галичини, Буковини, Угорської України, Холмщини, Підляша, частини Басарабії з українським населенням, частини етнографічно - української Донщини, Чорноморії і Кубані".

17 жовтня десять гетьманських міністрів (Василенко, Афанасьєв, Ржепецький, Гербель, Гутнік, Романов, Зіньківський, Ваґнер, Кокольцев і державний секретар Завадський), подали на руки голови ради міністрів Ф. Лизогуба „Записку в справі зовнішної політики України" в якій було сказано, що Україна „має узгляднювати в своїй закордонній політиці інтереси Росії в цілому, тобто ці 10 гетьманських міністрів видвигнули клич відбудови великої Росії.

Премієр Лизогуб та міністри Кістяковський, Дорошенко, Бутенко і Любинський виступили проти домагання авторів записки. Вони не погодились брати на себе місію відбудови великої Росії і стояли на тому, що на мировій конференції Україна має виступати тільки в своїм імені і боронити тільки свої інтереси.

18 жовтня кабінет Ф. Лизогуба подався до димісії. Гетьман Скоропадський й Лизогуб звернулись до Українського Національного Союзу за кандидатами на міністерські портфелі. Кандидатів було подано.

19 жовтня було утворено новий кабінет міністрів у такому складі: Ф. Лизогуб — голова ради міністрів, А. Ржепецький — міністр фінансів, О. Рагоза — міністр військових справ, Дмитро Дорошенко — міністр закордонних справ, О. Лотоцький (соціяліст-федераліст, бувший генеральний писар в кабінеті В. Винниченка в часах Центральної Ради) — міністр віроісповідань, М. Славинський (соціяліст федераліст) — міністр праці, П. Стебницький (соціяліст федераліст, бувший комісар Центральної Ради при Тимчасовому правительстві в Петрограді) — міністр народньої освіти, Бутенко — міністр доріг, В. Любинський — міністр народнього здоров'я та опікування, С. Гербель — міністр продовольчих справ, В. Рейнбот — міністр внутрішніх справ, А. Вязлов (соціяліст федераліст, бувший во-

линський губерніяльний комісар за часів Центральної Ради) — міністр юстиції, В. Леонтович — міністр хліборобства, С. Мерінґ (поміщик і власник цукроварні) — міністр торгівлі і промисловости.

Цей українсько - російський коаліційний кабінет проіснував до 15 листопада 1918 року.

Листопад

9 листопада появилось офіціяльне повідомлення про те, що німецький цісар Вільгельм II „вирішив відмовитись від престолу".

10 листопада, гетьман Скоропадський оголосив Чернігівщину, Полтавщину і Київщину на військовому стані. Приспішеним темпом йшла організація, „Особливого Корпусу", що був в розпорядженні самого гетьмана. Офіцерів від 35-го до 43-го року життя мобілізувалось. В тому часі орґан єдиного московського національного фронту „Русскій Голос", що виходив на терені України, писав:

„Телеграф приніс вістку про те, що в Одесі і Севастополі готуються до зустрічі союзників. Ми полишаємо тимчасом на боці всі наслідки цієї радісної вістки крім одного. Це й тільки це одне примушує нас зараз зітхнути вільно і легко: загорілась зоря обєднання Росії, загорілась зоря нової, світлої будуччини! Привіт тим, для кого шість букв імени „Россія" були, єсть і будуть єдині, а не шістьома частинами того, що не повинно бути ні єдиним, ні великим, ні самостійним".

Того ж дня гетьман Скоропадський звернувся „до всіх громадян України" зі спеціяльною грамотою, в якій закликав зберегти спокій, „не розпалювати ворожнечі", відмовитись „від яких би то не було самочинних виступів" „не наражати країну на небезпеку".

Дальше в тому зверненні гетьман обіцяв скликати сойм та перевести земельну реформу. У зверненні була теж погроза, що уряд „має достаточно сили, щоб не допустити до жодного порушення державного порядку".

12 листопада в Києві було організовано німецькими вояками Раду Солдатських Депутатів під головуванням фельдфебеля Кірхнера. Поруч з постановами про демократизацію військового режиму, Рада Солдатських Депутатів постановила „підтримувати повний порядок у військових частинах, щоб здійснити нормальну евакуацію".

13 листопада 1918 р. відбулося в помешканні міністерства шляхів таємне засідання представників всіх політичних партій, що входили в склад Українського Національного Союзу (в тому числі соціялістів - федералістів, Київських Січових Стрільців, залізничників і Селянської Спілки). На тому засіданні було обрано Директорію Української Народної Республіки в складі: В. Винниченко, член Української Соціял - Демократичної Партії — голова, С. Петлюра, член тої самої партії (його кандидатуру поставили Січові Стрільці), Ф. Швець (кандидат Селянської Спілки), а за партійною приналежністю член партії соціялістів-революціонерів, хоч активної участи в роботі тієї партії не брав), П. Андрієвський (соціяліст самостійник)

і А. Макаренко (кандидат залізничників, непартійний). Двох останніх, як подає П. Христюк, було обрано умовно і тимчасово.

Симона Петлюру було обрано поза очи. Він був дав раніш свою згоду увійти в склад Директорії. На передодні засідання, на якому була обрана Директорія, він був виїхав в Білу Церкву до Січових Стрільців, куди мала виїхати Директорія.

14 листопада гетьманський генеральний штаб розіслав по „корпусах української армії" спішну телеграму про „можливість утворення єдиного протибольшевицького фрснту з метою захисту культури та права". В генеральному штабі, штабові офіцери, під проводом полковника Слівінського розробляли плян „об'єднання командування військами Дона, України та Добровольчої Армії під верховним командуванням командира Добровольчої Армії, генерала Денікіна".

Ще перед тим гетьман мав засекречену зустріч з отаманом Донського війська генералом Красновим, на якій було умовлено, що гетьман Скоропадський „має рішучо піти по шляху довершення того тяжкого, але великого і славного, що приготовила для нього історія" (як сказав генерал Краснов), тобто по шляху відбудови Росії.

Того дня українські міністри вийшли зі складу коаліційного уряду і того ж дня гетьман покликав новий, тим разом вже однородний російський кабінет у складі:

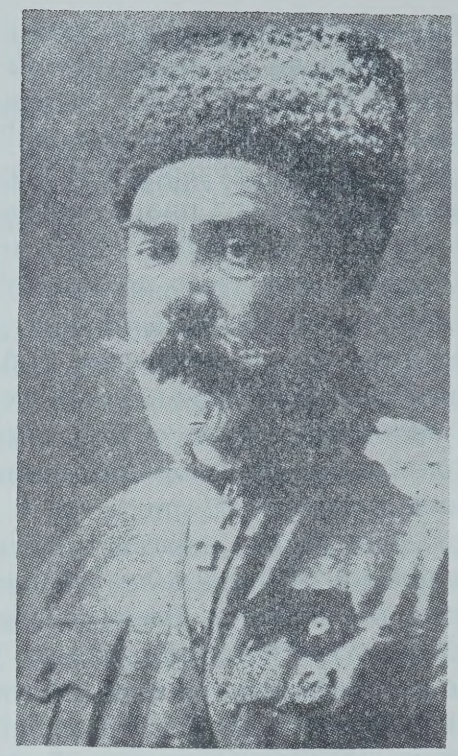

Білогвардійський генерал Антін Денікін.

С. Н. Гербель — голова ради міністрів і тимчасовий міністр хліборобства, А. К. Ржепецький — міністр фінансів, І. Кістяковський — міністр вутрішніх справ, Г. Є. Афанасьєв — міністр закордонних справ, Д. О. Щуцкой — тимчасово виконуючий обовязки військового міністра, адмірал А. Г. Покровський — морський міністер, проф. В. А. Косінський — міністр праці, С. Ф. Мерінг — міністр торгівлі і промисловости, В. П. Науменко — міністр народньої освіти, В. Г. Глінка — міністр продовольчих справ, В. Є. Рейнбот — міністр юстиції, С. Н. Петров — державний контрольор, В. Ю. Любинський — міністр здоров'я, М. М. Воронович — міністр віроісповідань, В. Є. Ляндсберг — тимчасово управляючий міністерством шляхів, С. Завадський — державний секретар.

Того ж 14-го листопада 1918 р. було оголошено „Грамоту Гетьмана всієї України до всіх українських громадян і козаків України", якою касувалась суверенність Української Держави і проголошувалась федерація України з Великоросією. Ось зміст того документу:

„Перемиря між Німеччиною і Державами Згоди заключено. Найкривавіша війна скінчилась, і перед народами всього світу стоїть складне завдання утворити основи нового життя.

„Серед решти частин многострадальної Росії на долю України випала порівнюючи більш щаслива доля. Україна перша завела у себе основи порядку й законности. При дружній допомозі Осередніх Держав вона заховала спокій аж до нинішного дня. Ставлячись з великим співчуттям до всіх терпінь, які переживала рідна їй Великоросія, Україна всіма силами старалась допомогти своїм братам, оказуючи їм велику гостинність і піддержуючи їх всіма можливими засобами в боротьбі за відновлення в Росії твердого державного порядку.

„Нині перед нами нове державне завдання. Держави Згоди здавна були приятелями колишньої великої і єдиної Російської Держави. Тепер, після пережитих Росією великих заворушень, умови її майбутнього істнування повинні, безумовно, змінитись. На інших принципах, на принципах федеративних повинна бути відновлена давня могутність і сила Всеросійської Держави. В цій федерації Україні належить зайняти одно з перших місць, бо від неї пішов порядок і законність в краю і в її межах перший раз свобідно віджили всі принижені й пригноблені большевицьким деспотизмом громадяни бувшої Росії. Від неї ж вийшла дружба й єднання з славним Всевеликим Доном і славними Кубанськими і Терськими Козацтвами. На цих принципах, які — я вірю — поділяють і всі союзники Росії, Держави Згоди, а також яким не можуть не співчувати всі без винятку інші народи не тільки Европи але і всього світу, повинна бути збудована майбутня політика нашої України. Їй першій належить заслуга в справі утворення Всеросійської федерації, якої конечною метою буде відновлення Великої Росії.

„В осягненню тієї мети лежить запорука добробуту, як всієї Росії, так і забезпечення економічного розвитку цілого українського народу на міцних підставах національно - державної самобутности. Глибоко переконаний, що інші шляхи були б загибіллю для самої України, я кличу всіх, кому дорога її майбутність, тісно звязана з бу-

---

Впаде камінь на горщик — горе горщику, впаде горщик на камінь — теж горе горщику, так чи інакше, все горе горщику.

(Талмуд)

Найкращий спосіб пімститись на тому, що вас обидив, це не поступати так як він поступив.

(Марк Аврелій)

Хто є мудрий? Той що чого небудь у всіх научився.

Хто є сильний? Той що потрапить сам себе приборкати.

Хто є багатий? Той хто вдоволяється тим, що має.

(Талмуд)

дуччиною і щастям всієї Росії, з'єднатися біля мене і стати грудьми на захист України і Росії. Я вірю, що в цій святій патріотичній справі ви, громадяни і козаки України, а також і решта людности, дасте сердечну і могутню підтримку.

„Новосформованому нами кабінетові я доручаю найближче виконання цього великого історичного завдання. Павло Скоропадський".

В ніч з 14 на 15 листопада на вулицях Києва розліплено відозву Директорії Української Народньої Республіки, якою гетьман оголошувався узурпатором (той, що силою захопив владу) влади і зрадником української держави.

Майже рівночасно з відозвою Директорії, появилась в Білій Церкві відозва Симона Петлюри, в якій він як головнокомандуючий військами Директорії закликав всіх українських солдатів і козаків до збройного виступу проти гетьмана.

15 листопада новоутворений гетьманський кабінет міністрів оголосив („срочно") повідомлення про свої найближчі завдання такого змісту:

1. Праця коло відбудування єдиної Росії на федеративних основах з задержанням на Україні всіх прав на розвиток її державности і національної самобутности;

2. Збереження і зміцнення державного ладу на Україні, що може бути осягнуто лишень при умові забезпечення України від анархії і большевизма;

3. Негайне оголошення закону про Державний Сойм і вибори до нього на демократичних основах;

4. Земельна реформа на основах, оповіщених Паном Гетьманом в грамоті від 29 жовтня 1918 р.;

5. Охорона поліпшень умов праці;

6. Звільнення торгу від обмежень і в першу чергу скасування хлібної монополії та твердих цін на хліб;

7. Негайно має бути вжито самих рішучих заходів до відновлення залізничого транспорту і до полегшення харчових і житлових недогод служащих і робітників на залізницях.

Того ж дня Директорія виїхала до Білої Церкви, де стояли Січові Стрільці на чолі з полковником Коновальцем.

16 листопада 1918 р. почалось в Білій Церкві повстання проти гетьмана. Плян того повстання вироблено при участи представників Січових Стрільців (Є. Коновальця і А. Мельника) і представників залізничників А. Макаренка і генерала Осецького. Цей плян був затверджений центральними комітетами українських соціял-демократів і соціялістів-революціонерів (центральної течії).

Будь правдомовний навіть у відношенні до дитини: виконай те, що ти їй пообіцяв, інакше ти привгиш її до брехні.

(Талмуд)

Є в нас такі вади, що держаться нас лише завдяки іншим нашим вадам і які пропадають тоді коли ми знищимо в нас наші основні вади. Так падуть на землю галузки, коли ми підрубаємо стовбура.

* * *

„Неможливо" — це слово, що находиться в словарі лише глупих людей... Вища мудрість — це тверде рішення.

(Наполеон)

17 листопада частини Січових Стрільців зайняли Фастів. Німці проголосили невтральність.

18 листопада в бою під Мотовилівкою війська Директорії розгромили російські частини, що піддержували гетьмана.

21 листопада війська Директорії почали облягати Київ, в якому находились теж німецькі частини.

При кінці листопада Директорія переїхала з Хвастова до Винниці. Там почалась організація адміністративного і урядового апарату. Винниця перетворилась в тимчасову столицю республіканської влади.

Німецька „Велика Рада Солдатських Депутатів" стала була по стороні гетьмана заявляючи, що переможна Антанта через французького консула в Одесі Ено вимагає, щоб німці не пускали повстанських військ у Київ, погрожуючи за невиконання цього наказу різними репресіями.

Директорія почала переговори з німцями, в наслідок яких визначено під Києвом демаркаційну лінію.

Грудень

12 грудня 1918 р. відбулась в Козятині конференція приїхавшої з Києва делегації Вищої Німецької Команди з делегацією Директорії (в склад якої входив генерал Греків і д-р Осип Назарук). Німці погодились здати Київ. Було підписано відповідний договір. Німці проголосили свій невтралітет.

14 грудня 1918 р. гетьман Павло Скоропадський зрікся влади передавши її в руки свого уряду. Остання його грамота звучала:

„Я гетьман всієї України, на протязі семи з половиною місяців прикладав усіх своїх сил, щоб вивести край з того важкого становища, в якім він перебуває. Бог не дав мені сил справитися із цим завданням, і нині я з огляду на умови, які тепер склалися, керуючися виключно добром України, відмовляюся від влади. Павло Скоропадський, 14 грудня 1918 р. місто Київ". Текст зречення був уложений доброю українською мовою.

Останній гетьманський уряд передав владу Директорії. Документ про ту передачу був виготовлений в російській мові і звучав:

„Обсудив требавоние Директории, Совет Министров постановил сложить с себя полномочия и передать власть Директории". Під тим документом були підписані: голова Ради Міністрів Гербель, міністр торгівлі і промислу — С. Мерінґ, міністр внутрішніх справ — Ігор Кістяківський, міністр фінансів Ржепецький, міністр народньої освіти В. Науменко, державний контрольор — Петров і міністр праці — Косинський.

Отже відбулось зовсім законне передання гетьманським урядом своєї влади Директорії й тому Директорія і її наслідники являються леґальними переємниками державної влади в Україні.

Негайно по капітуляції гетьманського уряду над вечір 14 грудня Український Революційний Комітет призначив Раду Комісарів, як тимчасову найвищу політичну владу в Києві до приходу Директорії.

19 грудня 1918 р. Директорія залишивши Винницю в'їхала урочисто до Києва. Українська Народ-

на Республіка була відновлена. В новітній історії України починається доба Директорії.

Гетьман Павло Скоропадський переодягнений в німецький військовий мундир переховувався деякий час в Києві, а пізніше виїхав вкупі з німецькими вищими офіцерами за межі України до Німеччини.

***

ПРАЦЯ ГЕТЬМАНСЬКОГО УРЯДУ НА КУЛЬТУРНОМУ ВІДТИНКУ

Не можна закінчити розповіді про добу гетьманщини не згадавши про працю гетьманського уряду на культурному відтинку. Отож за влади гетьмана перетворено київський університет на український державний університет. Відкрито український університет в Камянці Подільському та Історико-Філологічний Факультет в Полтаві. В старих російських університетах у Києві, Харкові, Одесі, в новому університеті в Катеринославі (сьогодні Дніпропетровськ), в Київській Духовній Академії і Історично-Філологічнім Інституті в Ніжині створено катедри української історії, мови, історії української літератури.

Засновано теж Національну Ґалерію, Національний Музей, Український Державний Архів, Національну Капелю. Була відкрита Українська Академія Наук, за створення якої дбало Українське Наукове Товариство в Києві ще за часів Центральної Ради.

Протягом одного літа 1918-го року організовано нових, або українізовано старих понад 50 ґімназій. Створені були стипендії для здібніших українських учнів. Виданий був закон про утворення Центральної Бібліотеки Української Держави, засновані були Український Державний Театр та Державна Драматична Школа в Києві. Рада міністрів асиґнувала міністерству освіти поважні суми на видання українських підручників для шкіл. Взагалі ж у 1918 році випущено небувалу до того часу в Україні кількість книжок і періодичних книжок. Таку інтенсивну працю на культурно-освітнім відтинку Україна завдячувала передовсім своїм діячам відданим цій справі, але цьому культурному розвиткові сприяв теж і гетьманський уряд.

Опрацював **С. Волинець.**

Опрацьовано на основі таких джерел:

Павло Христюк — Замітки і матеріяли до історії української революції 1917—1920 рр.

В. Винниченко — Відродження Нації.

Проф. Дмитро Дорошенко — Історія України.

Велика Історія України — Видання Івана Тиктора.

Енциклопедія Українознавства.

ПИЛЬНУЄ СЕБЕ

При зустрічі двох друзів, перший глянувши на стомлений вигляд другого, запитав:

— Чому ти виглядаєш таким стомленим? Напевно ти важко працював?

— Так, це правда, — відповів другий.

— Я сьогодні стримував двох зайців, приборкував дві лисиці, не дозволяв відлетіти двом яструбам, наглядав за змією, аби вона когонебудь не вжалила і тримав на ланцюгу лева.

— Де ж ці хижі звірі, птахи і змія, за якими ти наглядав?

— Це я сам. Послухай мене. Два зайці, це мої ноги, які охочі бігти туди, куди не годиться. Вони постійно бажають заячими стрибками звернути на хибні дороги.

Дві лисиці — це мої руки. Вони мають таку властивість, щоб вміло і хитро хватати чуже добро і схильні все, належне ближньому і загалові, рахувати своїм і не зупинятися перед тим, щоб заволодіти результатами праці інших.

Два яструби — це мої очі. Зі швидкістю кинутого згори каменя кидаються ті яструби на свою жертву. Так швидко можуть діяти й мої очі. Їх притягає багато гарних річей у царстві спокус. Їх все тягне „полетіти донизу" до вибраної цілі. Я постійно мушу боротись з ними.

Змія — це мій язик. Якщо за тією змією не слідкувати, то вона може дуже багатьох людей ужалити і спричинити багато терпіння і сліз. Язик — якщо за ним не слідкувати, може накоїти багато лиха і біди так в родині, як і в суспільстві.

Слідкувати за язиком, це досить важка праця, але праця необхідна та обовязкова: „Бо хто хоче любити життя та бачити добрі дні, нехай здержить свого язика від лихого..."

Лев — це моє „я". Лев, що знаходиться в степу, на волі, це загроза для мирних тварин. При зустрічі з ними, він нападає на них і пожирає. Де лев на волі, там панує страх і тривога, там все дрожить перед його жорстокою силою і мусить коритися його жорстокій владі.

Думаю, що ти тепер зрозумів, чому я виглядаю таким стомленим.

Одного мудреця в давнину запитали, що, на його думку, найкоштовніше для людини?

„Час", — відповів він; бо за допомогою часу можна придбати все, а самого часу не можна ні за що купити.

„Чи ти любиш життя" — не розтрачуй часу, бо час — матеріял, з якого виткане життя.

Часто кажуть, що час це гроші; ні, час важніший від грошей; на жаль, багато людей не вміє його оцінити.

Змарнування часу — найбільша втрата. Хто у двадцять років нічого не знає, а в тридцять нічого не робить, той у сорок років нічого не буде мати.

Час короткий, час летить, а вічність наближається. Не трать ні одної хвилини, щоб не придбати протягом неї чогось для вічности.

ЯЗИКАТА ХВЕСЬКА

САТИРА і ГУМОР

Нема гірше од того чоловіка, що не вміє язика за зубами вдержати. А найбільше лиха з жінками. Тільки що почує, зараз уже й задзвонила по всьому селу: „Ой, кумасю ріднесенька, що я чула! Та тільки глядіть, нікому не кажіть, бо це таке, що нікому й знати не можна, я це вам тільки". І почала! А кума почула та другій кумі, а та третій, а третя п'ятій — десятій, і ото вже всі про те знають, чого не треба нікому знати.

От були собі чоловік і жінка. Петро і Хвеська. І гарна б жінка була Хвеська, усім гарна, та тільки на язик швидка. Що не скаже їй чоловік, усе своїм добрим язиком розплеще. Просто хоч нічого їй не кажи! Уже її чоловік і прохав, і вмовляв, і сердився — нічого не помага!

От раз поїхав Петро орати та й виорав гроші, скарб. А було це ще за панщини. І думав він: „Як довідається оконом, то відніме. А довідається неминуче, бо від Хвеськи не сховаєшся, вона по всьому селу рознесе. Що його робити?"

Думав, думав, бідолаха, та й надумав. „Треба, — каже, — одучити її од такої поганої звички. Та й гроші щоб не пропали".

Ото взяв він ті гроші, привіз їх додому, заховав, а жінці нічого й не каже. А другого дня Петро — в базар: купив там трохи не з лантух бубликів та зайця застреленого, а вертаючись з базару, привернув до річки та витяг з ятерів та з верші рибу, а зайця положив у вершу.

Тоді рибу ту одніс у ліс і порозкидав попід кущами, а ті бублики взяв та й пощіпляв усі на одній груші, що на краю лісу стояла. Тоді вертається додому, пообідали з жінкою, от він і каже їй:

— Жінко, а ходімо в ліс, пошукаємо, чи не притхнулась там риба, то позбираємо!

А Хвеська каже:

— Що це ти, чоловіче, здурів, чи що? Хіба ж таки буває у лісі риба?

— Авжеж, буває, — каже Петро. — Здається, сьогодні ліс притхнувся, то ми й назбираємо риби. Ось ходім лиш!

Хвеська не вірить, а все ж пішла. Приходять у ліс, коли так: то під тим, то під тим кущем лежить риба. Петро тоді й каже:

— А що, Хвесько? Не казав я тобі?

— Оце диво! — говорить вона. — І родилася, і хрестилася, а такого дива не бачила!

— Ну добре, — каже Петро, — ходім лишень до річки, чи не піймався часом заєць у ятір або в вершу!

— Тю на тебе, чоловіче! Чи ти не здурів? — каже Хвеська. — Де ж таки видано, щоб зайці у верші ловились?

— Не видано! От же ти й риби в лісі не бачила, а єсть же! Ходім лиш! — каже він.

Пішли... Виходять на узлісся, аж стоїть груша і на їй бубликів рясно — аж віти гнуться. Хвеська кричить:

— Чоловіче, чоловіче! Чи бачиш? — бублики на груші!

— Та бачу, — каже чоловік, — то що?

— Та як же таки: бублики на груші! Хіба ж таки бублики ростуть на груші?

— Звісно, не ростуть, — каже він. — А то, мабуть, бублейна хмара йшла та й зачепила ліс, — оце й зосталися бублики.

— Ну же чоловіче, струсювати!

Струсили, ідуть до річки. Витяга чоловік ятір — нема нічого, витягає другий — нема: тоді тягне вершу, аж у їй заєць.

— Ох ти ж, моя ненько! — скрикнула Хвеська. — Заєць у верші! І родилась, і хрестилась, такого не бачила!

— То що, що не бачила? — каже Петро. — Не бачила, то побачиш! Ходім лиш додому, а то вже пізно.

Ото позабирали все та й пішли. Приходять додому, жінка й почала:

— І що то, чоловіче, за день такий! І родилась, і хрестилась, такого дня не бачила: риба в лісі, заєць у верші, бублики на груші!

— Це ще нічого, — каже Петро, — от що диво, що я сьогодні й гроші знайшов.

— Йо?!

— Ій-бо, знайшов!

— А де ж вони, чоловіче?

— Та ось! — витягає ті гроші.

— Отепер же, чоловіче, будемо ми багаті!

— Будемо, — каже чоловік, — та не дуже, бо як оконом довідається, то зараз одніме.

— От! каже жінка. — А як він довідається? Щоб мені те та се — я нікому не скажу!

— Гляди ж, жінко, не кажи, а то буде нам лихо. Та гляди, не кажи нікому й про те, що ми в лісі та в річці знаходили, бо люди як довідаються, що це був такий день, то зараз догадаються, що я гроші знайшов, бо в такі дні звичайно скарби знаходять.

Отак Петро каже жартуючи, а Хвеська:

— Добре, — каже, — нікому в світі не скажу.

Ото аж надвечір чути галас, гомін на селі.

— Чоловіче, а що то таке? — Хвеська питається. — От там! — каже. — Та що-бо там таке? Я піду та подивлюсь!

— От не дивись та не слухай поганого, — каже Петро.

А Хвеська:

— Та ну-бо, Петрику, голубчику, ріднесенький, скажи!

— Та то, — каже чоловік, — наш пан економ та покрав у пана ковбаси, то тепер його по селу водять та ковбасами б'ють, щоб більше не крав!

Це ж чоловік так собі, на сміх, вигадує, а Хвеська вже й повірила, вже кортить їй.

— Ох лишенько! Побіжу я до куми Меланки та розкажу! — скрикнула Хвеська, та так і схопилася з місця.

— От не ходи краще та сиди дома! — каже чоловік. — Хіба ти не знаєш нашого економа? Він як довідається, що ти про його таке розказувала, то й тебе й мене з'їсть.

Хвеська послухалась і не пішла. Ото й терпить вона, не каже нічого про ті гроші день чи два, а далі таки не втерпіла — як таки про своє щастя не розказати? І побігла до куми Меланки. Прибігла, „добридень" сказала, сіла. Сидить: от-от хочеться сказати, та боїться. А далі:

— От горе на світі убогому, хоч би й нам. Хотіла справити собі нові чоботи к святу, так нема за що й справити.

А кума Меланка й собі:

— Що правда, то правда, кумасю, я ж кажу!

А Хвеська не дає їй і доказати та зараз своє:

— Ну, та, може, Бог дасть, скоро не будемо вбогі...

— Як то так? — питається кума Меланка, а сама вже й вуха нашорошила.

— Ох, кумасю, не знаю, як і казать...

— Та кажіть-бо, кажіть, — умовляє кума Меланка.

— Та не знаю, як і казать, бо це діло таке, що нікому, нікому не велів чоловік казати!

— Ох, ненько! Та хіба ж я така? Та я все одно, що стіна! — каже кума Меланка.

— Ну, кумасю, — каже Хвеська, — це вже я вам тільки, та глядіть же — нікому, нікому!

Та й давай пошепки про ті гроші.

Тільки Хвеська з хати, а кума Меланка за свиту та до куми Пріськи:

— Ох, кумочко, чи ви чули?...

А тут свято трапилось, кума Пріська пішла до куми Марини, а в неї є кума Явдоха — то так, що вже й бесіда готова. Погуляли та й про Петрові гроші погомоніли.

А тут саме на той день Петро та й посварився за щось на Хвеську і добре-таки нагримав. Вона тоді:

— Стривай же ти, такий-сякий! Коли так!...

І побігла, і вже дзвонить по всьому селу, що її чоловік налаяв і трохи не бив, і що він гроші знайшов, і що він ховається з ними, і все.

Ото день чи два проминуло — кличуть Петра в контору до економа. Той на його зараз мокрим рядном:

— Кажи, такий-сякий, знайшов гроші?

— Ні, — каже Петро, — не знаходив.

— Як не знаходив? Адже твоя жінка каже!

— А що ж, пане, що моя жінка каже? Моя жінка не сповна розуму, то вона чого й на світі нема наплете!

А то чи так! — каже економ. — Покликать же сюди жінку!

Ото зараз тую Хвеську приводять. Питається оконом:

— Знайшов твій чоловік гроші?

— Знайшов, — каже, — паночку, знайшов!

— А що — питається тоді оконом у Петра, — бачиш?

— Та що ж, — каже той, — вона чого не наплете! А ви краще спитайте її, пане, коли се було?

— А коли се було? питається оконом.

— Еге! Коли! Саме тоді, як ліс притхнувся та ми ходили в ліс по рибу та під кожним кущем рибу збирали.

— Ще що далі скажеш? — питається Петро.

— Еге, що! Тепер уже не одберешся! Саме тоді й було, як ми рибу в лісі збирали і бублейна хмара йшла, і в лісі бубликів ми натрусили, і в вершу заєць піймався.

— Ото слухайте, пане, — каже Петро, чи ж вона до діла плете? Нехай вона вам до пуття розкаже, коли й як те було.

— Еге, коли й як! Саме тоді, як увечері вас, милостивий пане, по селу водили...

— А чого мене водили по селу? — питається оконом.

— Коли ж... вибачайте, пане... Уже коли питаєтесь, то казатиму. Тоді саме як вас били ковбасами, що ви у пана покрали...

Як скрикне ж економ:

— Ах, ти така-сяка! Як ти мені смієш таке казати?! Візьміть її та дайте доброго хлосту, щоб катзна чого не базікала!

Тут Петро оступився, почав просити, що його жінка не сповна розуму.

Ото пан подумав, подумав — і справді дурна, — узяв та й пустив.

От ідуть вони вдвох, Хвеська з Петром, він собі сміється з-під вуса, а вона й носа похнюпила, розчовпала, що вклепалась. Прийшли додому, вона в плач:

— Так ти, — каже, — мене підвів!

— Хвесько, жінко моя люба! — каже Петро, — не я тебе підвів, ти сама себе підвела! От не ляпай ніколи подурному язиком, то й нічого не буде. А тепер не сердься та давай помиримося.

Ото й помирились, живуть та потрошку ті гроші тратять. А Хвеська бачить, що лихо побагато балакати, та й знишкла.

„Свій дім — своя воля"

Хомиха чоловіка била
(Не на лихо ж Хому Хомиха вчила!:
Хома Постіл
Від жінки заховавсь — під піл
І, в три погибелі звернувшися, трусився
І плакав і просився...
Хомиха з рогачем присікалась: „вилазь!
Вилазь, личино зла!"... Хома в куточку бгавсь
І плачучи озвавсь:
„Не вилізу! — тобі я потурати годі —
Я господин в своїй господі!"

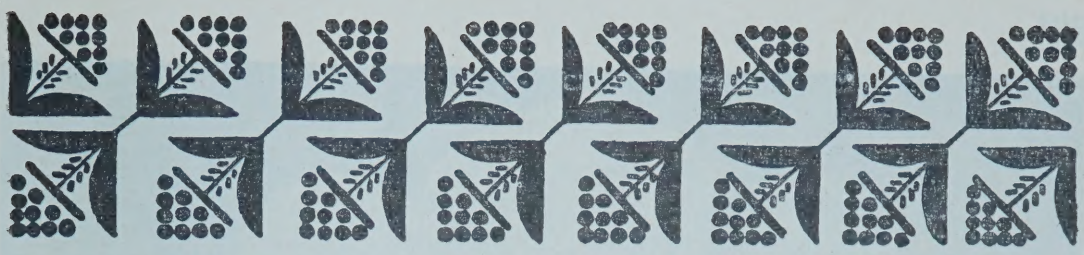

ДЕРЖАВИ СВІТУ

Від часів розвалу Римської імперії та розпаду її на цілий ряд національних держав не було ще такого, щоб на очах одного покоління розпадались віковічні велитенські колоніяльні імперії і на їх руїнах народжувались нові, невідомі досі, національні, незалежні держави.

Сьогодні на світі є 131 незалежних держав. Це число не є ще остаточне. Воно може на наших же очах збільшуватись, коли будуть творитись ще нові держави (як от в південно-східній Африці, де з тяжким трудом родиться новий державний твір з колишніх британських протекторатів Родезії і Ніяссаленду), або зменшуватись, через творення федерації малих і слабосилих державних творів, як це було у випадку створення сфедерованої держави Маляйзії в Азії і федерації Танганіки із Занзібаром в Африці.

Найбільше незалежних держав бо аж 37, є в Европі, за нею йде Африка із 36 своїми незалежними державами, за нею Азія із 31 незалежними державами, за нею Південна Америка із 10 державами, Центральна Америка із 6 державами, так звана Океанія на Тихому океані із 5 державами, з яких найбільша це Австралія і вкінці три острівні держави на Карібському морі біля Середущої і Південної Америки і три в Північній Америці.

В одному лише десятилітті, а саме між роками 1954—1964 повстало у світі 44 нових держав в тому в Африці 30 держав, в Азії і Океанії 8 держав, на західній півкулі дві держави, в Европі одна держава (Мальта).

Спершу подамо краї так званого Старого світу, тобто Азії, Африки й Европи, а згодом так званого Нового світу, до якого належать обидві Америки з приналежними географічно до їх континентів островами і вкінці так звану Океанію, до якої належать Австралія і острови Тихого Океану.

Назви країн, з короткими відомостями про них подаватимемо в поазбучному порядку. Це допоможе читачам нашого Календаря Альманаху орієнтуватися скоро в укладі сьогоднішного світу. — **Редакція.**

СТАРИЙ СВІТ

АЗІЯ

Афґаністан (королівство). простір: 250,966 квадратних миль. Населення (1951 р.): 13,799,037 (пушту, 60%; таджіків, 30.7%; узбеків, 5%; монголів і інших 3.8%). Пануючий шах — Могаммед Загір. Столиця: Кабуль. Монетарна одиниця: афґані. Мови: пашто і перська. Релігія магометанська (суннітів, 90%, шіітів, 10%).

Бурма. Від 1948 р. незалежна республіка. Простір: 261,789 квадр. миль. Населення (1962 р.): 22 міл.

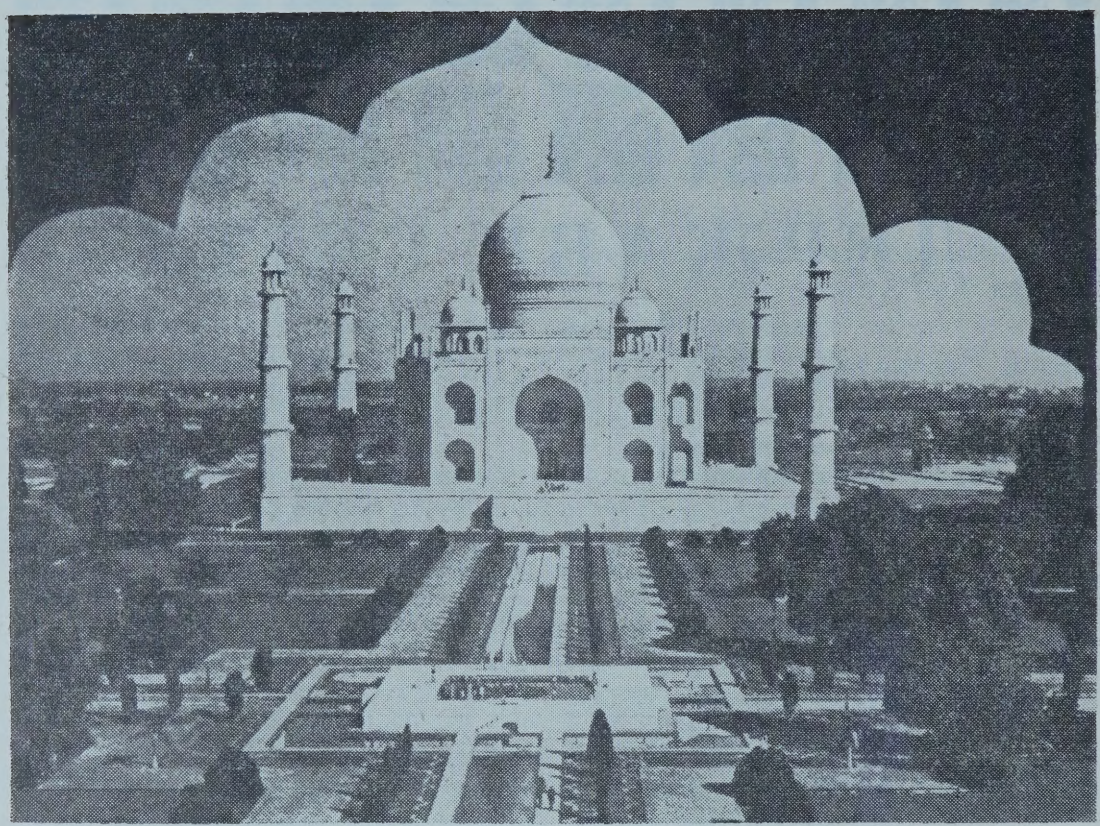

Тадж Магаль: мармуровий мавзолей, який казав побудувати індійський цісар Джеган для своєї укоханої дружини. Це одна з найкращих будівель у світі. Побудована в XVII столітті.

342,000 в тому 60% бурманців; 6% індійців; 1% китайців і коло 25% інших. Релігія: 90% буддистів, 3% магометан, 3% гінду, 2% християн, 2% інших. Столиця — Ранґун. Мова: бурманська (70%) і англійська. Монетарна одиниця: кіят.

Бгутан — королівство (Магараджа Джіґме Дорйі Ванґчук). Столиці: Пунакга (в зимі); Таші-Хго (літом). Монетарна одиниця: індійська рупія. Мова: тибетанський діялект. Релігія: буддійська.

Вієтнам (республіка), колишня французька колонія, від 1954 р. незалежна держава. Простір: 65,948 квадр. миль. Населення (1962 р.): 14,900.000. Столиця: Сайґон. Монетарна одиниця: пястр. Мови: аннамійська і французька. Релігії: буддійська і християнська.

Вієтнамська Демократична Республіка (північний комуністичний Вієтнам). Колишня французька колонія. Від 1954 р. під владою комуністів. Простір: 60,156 квадр. миль. Населення (1960 р.): 15 міл. 916,955. Столиця: Ганої. Монетарна одиниця: донґ. Мови: аннамійська, французька, китайська. Релігії: буддійська і християнська.

Ємен (республіка). Простір: 75,290 квадр. миль. Населення (1962 р.): 500,000. Столиця: Сана. Монетарна одиниця: ріял. Мова: арабська. Релігія: магометанська.

Ізраїль (республіка). Простір: 7,993 квадр. милі. Населення (1961 р.): 2,173,923, в тому 88.9% жидів; 7.6% магометанів; 2.5% християн; 1% інших. Столиця: Єрусалим, (жидівський сектор). Монетарна одиниця: ізраїльський фунт.

Індія (від 1947 р. незалежна держава, член коммонвелту). Простір: 1,261,416 квадр. миль. Населення (1961 р.): 439,072,893, в тому 85% гінду, 9.9% магометан, 2.3% християн, 1.7% сікгійців і 1.1% інших. Столиця: Ню Дельгі. Монетарна одиниця: рупія. Головні мови: гінді, англійська, бенґальська, санскрит, таміль, урду.

Індонезія (республіка). Простір (враз з прилученою недавно частиною Нової Ґвінеї): 575,893. Населення (1961): 96,385,348. Столиця: Д'якарта. Монетарна одиниця: рупія. Мови: маляйська (багаса), голляндська, яванська, сундайська. Релігії: в більшості магометанська, але є теж християнська, брамінська і буддійська групи.

Ірак (республіка). Простір: 167,568 квадр. миль. Населення (1961 р.): 6,637,222 — в тому 75% арабів, 15% курдів, 3.75% іранців і 6.25% інших. Столиця: Баґдад. Монетарна одиниця: дінар. Мови: арабська і курдійська. Релігії: магометанська — 93.6%, християн — 3,1%, жидів — 2.5%.

Іран, цісарство (пануючий цісар) шах ель шах — Могаммед Реза шах Пагляві. Населення (1962 р.): 21,349,684 (в тому іранці або перзи, курди і азербайджанці). Столиця: Тегеран. Мови: перська, курдійська, азербайджанська. Релігія: в більшості магометанська, крім того різні малі християнські групи і парси (староперська релі-

Типи індійок і індійців.

Китайська маса.

Йорданія, Гашемітське королівство. Король Гуссейн І. Простір: 37,297 квадр. миль. Населення (1961 р.): 1,691,123. Столиця: Амман. До Йорданії належить йорданський сектор Єрусалиму. Монетарна одиниця: йорданський дінар. Мова: арабська. Релігії: магометанська — 92%, християнська — 8%.

Камбоджа (королівство), колишній французький протекторат, від 1954 р. незалежна держава. Площа: 66,607 квадр. миль. Населення (1962 р.): 5,737,853. Столиця: Пном-Пенг. Монетарна одиниця: ріель. Мови: камбоджська, французька, аннамійська. Релігія: буддійська.

Китай (по китайськи Чунґ-Гуа Мін-Куо). Простір (враз з Манджурією і Тибетом, але без Формози): 3,691.502) квадр. миль. Населення: (1962 р.): 700,000,000. Столиця: Пекінґ. Монетарна одиниця: китайський доляр (юан). Мова: китайська. Релігії: визнавці Конфуція, буддисти і таоісти (визнавці науки Ляотсе, що походив з Тао).

Корея, країна поділена на дві частини: північну — комуністичну і південну демократичну республіку. Простір: 85,286 квадр. миль. Населення (1960 р.): 33,244,117. Головні міста: Сеуль (столиця південної Кореї), Пійонґ-Янґ (столиця північної Кореї). Монетарна одиниця: вон. Мови: корейська, китайська, японська. Релігії: буддійська, конфуціоністи, таоісти, християни.

Куваіт. Від 1961 р. незалежне князівство на чолі із шейком, що називається Абдула ас-Салім ас-Субаг. Простір: 5,335 квадр. миль. Населення (1961 р.): 321,621. Столиця Куваіт. Монетарна одиниця: дінар. Мова: арабська. Релігія: магометанська.

Ливан (Лібанон) — республіка. Простір: 4,015 квадр. миль.

Населення (1960 р.): 1,783,000. Воно складається з арабів, вірменів, черкесів і турків. Столиця: Бейрут. Монетарна одиниця: ливанський фунт. Мови: арабська і французька. Релігії: християнська — 54%, магометанська — 44%, інші — 2%.

Ляос. Королівство. Король — Саванґ Ватгана. Колишній французький протекторат. Від 1954 р. незалежна держава. Простір: 91,428 квадр. миль. Населення (1961 р.): 1,850,000. Головні міста: Вієнтіяне (адміністративна столиця), Люанґпрабанґ (королівська столиця). Монетарна одиниця: кіп. Мова: ляотська. Релігія: буддійська.

Маляйзія (від 1963 нова сфедерована з Маляї, Сінґапуру, північного Борнео і Сараваку держава) член Коммонвелту. Простір: 128,512 квадр. миль. Населення (1963 р.): 9,979,708. Столиця: Куаля Люмпур. Монетарна одиниця: маляйський доляр. Мови: маляйська, китайська, тамільська, англійська. Релігії: магометанська, християнська, буддійська.

Монгольська народня Республіка. Простір: 604,247 квадр. миль. Населення: (1962 р.): 998,000, в тому коло 100,000 росіян і коло 50.000 китайців. Столичне місто Улян Батор. Монетарна одиниця: туґрік. Мови: монгольська і російська. Релігія: буддійська.

Непаль — королівство. Пануючий король — Магендра Бір Бікрам. Простір: 54,362 квадр. миль. Населення (1961 р.): 9,387,661. На це населення складаються різні етнічні групи, між ними племя ґурка і тибетанці. Столичне місто Катмунду. Монетарна одиниця: непальська рупія. Населення розмовляє різними місцевими говорами. Релігія: гінду і буддійська.

Пакістан (від 1956 р. незалежна держава, член Коммонвелту. Складається із двох частин східної і західної, відділені від себе великими просторами Індії. Простір: 365,529 квадр. миль. Населення (1961 р.): 93,720,613, в тому 86% магометан, 13% гінду і 1% інших. Столиця західнього Пакістану: Лягоре. Столиця східнього Пакістану: Дакка. Федеральна столиця: Карачі. Монетарна одиниця: пакістанська рупія. Головні мови: бенґалі, урду, англійська, гінді і пунджабі.

Савді Арабія — королівство. Король Савд ібн Абдуль аль Азіз. Столиця: Мекка(релігійна) і Ріядг. Монетарна одиниця: ріял. Мова: арабська. Релігія: магометанська. Крім того в Азії існують такі арабські країни, що є маленькими князівствами на чолі з шейками, та є або колоніями, або протекторатами:

[**Аден** (британська колонія). Простір: 75 квадр. миль. Населення 200 тисяч.

Аден (британський протекторат). Простір: 112,000 квадр. миль. Населення: 950 тисяч.

Барейські острови (князівство на чолі із шейком). Простір: 231 квадр. миль. Населення: 152 тисячі.

Оман і Маскат (султанат). Простір 82,000 квадр. миль. Населення 565 тисяч.

Кватар (князівство на чолі з шейком). Простір: 4,000 квадр. миль. Населення: 55 тисяч.

Трашел Ковст (піратське побережжя) — князівство на чолі з шейком. Простір: 32,278 квадр. миль. Населення: 110 тисяч.]

Сирія (республіка). Простір: 71,228 квадр. миль. Населення (1960 р.): 4,555,265 (араби, вірмени, курди, турки, французи). Столиця: Дамаск. Монетарна одиниця: сирійський фунт. Мови: арабська, арамейська, французька. Релігії: магометанська — 86.3%, християнська — 12.8%, жидівська — 1%.

Тайленд (Сіям), королівство. Пануючий король: Буміболь Адуляйдей (Рама IX). Простір: 198,455. Населення (1960 р.): 26,257,916, в тому 90% сіямців, 3.4% китайців, 3.4% індійців і маляйців. Решта інші. Столиця: Банґкок. Монетарна одиниця: багт. Мови: сіямська і китайська. Релігії: буддисти 95%, магометани 4%, і інші 1%.

Тибет (номінально незалежний під правлінням Панчен Лями, одначе під строгою і необмеженою контролею комуністичного Китаю). Простір: 471,660 квадр. миль. Населення (1957 р.): 1,270,000. Столиця: Льгаса. Монетарна одиниця: санґ.

Туреччина (республіка). Простір: 301,380. Населення (1960 р.): 27,829,198, в тому 94% турків, 2.2% греків, 1,4% болгарів, решта інші. Столиця: Анкара. Монетарна одиниця: турецький фунт. Мови: турецька, грецька, болгарська. Релігія: в більшості магометанська.

Філіппіни (республіка). Простір: 115,707 квадр. миль. Населення (1960 р.): 27,455,799. Основна маса населення філіппінці з дрібними групами китайців, американців, еспанців і інших. Столичне місто — Квізон Сіті. Монетарна одиниця: пезо. Мови: місцеві говори, крім того англійська і еспанська. Релігії: римо-католицька — 82.9%, протестантська — 2%, магометанська — 4.1%.

Формоза (Тайван) — національний Китай. Простір: 13,952 квадр. миль. Населення (1962 р.): 11,301,656. Столиця Тайпеі.

Цейльон (від 1948 р. незалежна держава), член Коммонвелту. Простір: 25,332 квадр. миль. Населення (1961 р.): 10,167,000, в тому сінґалезців 69%, тамільців 21%, мурів 6%, бурґерців і евразійців 0.5% і інших 3.5%. Столиця: Кольомбо. Монетарна одиниця: цейльонська рупія. Мови: англійська, сінґалезька і тамільська. Релігії: буддистів 61%, гінду 22%, магометан 7%, християн (здебільшого римо-католиків), 9%, інших 1%.

Японія (Ніппон) — цісарство. Цісар (тенно, або мікадо): Гірогіто. Простір: 142,726 квадр. миль. Населення (1960 р.): 93,418,501. Столиця: Токіо. Монетарна одиниця: єна. Мова: японська. Релігії: буддисти — 60%, шінтоісти — 21% та малі відсотки католиків і протестантів.

Преса мусить мати свободу говорити все, аби певним людям відобрати свободу робити все, що вони хотять.

(Л. Мерреонуар — французький міністр інформації)

Політик мусить мати все на увазі, що він має до діла з людьми, які не є дурніші за нього.

* * *

Кращі люди не ті, що ждуть на випадок, а ті які беруть його міцно в свої руки, підгиняють собі і роблять його своїм слугою.

(Е. Г. Чапін)

АФРИКА

Альжирія. Колишня французька колонія, від 1962 р. незалежна держава. Простір: 919,561 квадр. миль. Населення (1960 р.): 10 міл. 055,000. Столиця: Альжир. Монетарна одиниця: альжир. франк. Мови: арабська і французька. Релігії: магометанська, римо-католицька, жидівська.

Бразвільське або **середуще Конґо,** колишня французька колонія від 1960 р. незалежна республіка, член французької спільноти. Простір: 134,479 квадр. миль. Населення зложене з різних муринських племен, (1962 р.): 864,679. Столиця: Бразвіль. Монетарна одиниця: франк французької спільноти. Мови: французька і африканські говори. Релігії: анімістична (поганська), трохи християн.

Бурунді (королівство). Колишня бельгійська колонія, що дістала незалежність в 1962 р. Простір: 10,747 квадр. миль. Населення (1960 р.): 2,234,131. Король (Мвамі): Мвамбутса IV. Столиця: Усумбура. Монетарна одиниця: франк. Мови: свагілі, банрія-рванда, французька. Релігії: римо-католицька, протестантська, магометанська.

Горішня Вольта, колишня французька колонія, від 1960 р. незалежна республіка, член французької спільноти. Простір: 105,869 квадр. миль. Населення (1961 р.): 4,400,000. Столиця: Уаґадуґу. Монетарна одиниця: франк французької спільноти. Етнічні групи: моссіси і бобосійці. Мови: французька і африканські говори. Релігії: анімістична (поганська), християнська і магометанська.

Ґабон, колишня французька колонія від 1960 р. незалежна республіка, член французької спільноти. Простір: 102,317 квадр. миль. Населення зложене з різних муринських племен (1961 р.): 447,880. Столиця: Лібрвіль. Монетарна одиниця: франк французької спільноти. Мови: французька і африканські говори. Релігії: анімісти (погани) і християни.

Ґана, колишня британська колонія від 1960-го року незалежна республіка. Член Коммонвелту. Простір: 92,100 квадр. миль. Населення (1960 р.) 6,726,815 (майже в цілості африканське). Столиця: Акра. Монетарна одиниця: ґанський фунт. Мови: місцеві муринські говори і англійська мова.

Ґвінея, колишня французька колонія, від 1958 р. незалежна республіка. Простір: 94,926 квадр. миль. Населення зложене з місцевих муринських племен. (1960 р.): 3,000,000. Столиця: Конакра. Монетарна одиниця: ґвінейський франк. Мови: французька і місцеві муринські говори. Релігії: анімістична (поганська), магометанська, християнська.

Змарнування часу — найбільша втрата. Хто у двадцять років нічого не знає, а в тридцять нічого не робить, той у сорок років нічого не буде мати.

* * *

Зловживання часом — це запис проти нас на небесах. Кожна безкорисно проведена година є новим викривагем проти нас на небі.

* * *

Час короткий, час летить,а вічність наближається. Не трать ні одної хвилини, щоб не придбати протягом неї чогось для вічности.

Дагомей, колишня французька колонія, від 1960 р. незалежна республіка в складі французької спільноти. Простір: 44,696 квадр. миль. Населення зложене з різних муринських племен. (1960 р.): 1,934,447. Столиця: Порто-Ново. Монетарна одиниця: франк французької спільноти. Мови: французька і африканські говори. Релігії: анімістична (поганська), християнська і магометанська.

Етіопія (Абіссинія). Цісарство (цісар Гайлє Селяссі І.). Простір: 457,142 квадр. миль. Населення (1961 р.): 22,000,000 (в тому 20% абісинців або так званих амгара, 50% ґалля і 30% інших. Столиця: Аддіс Абаба. Монетарна одиниця: етіопський доляр. Мови: амгарійська і арабська. Релігія: християнська (копти) і магометанська.

Замбія, в суботу 24 жовтня 1964 року повстала в Африці нова африканська держава, що дістала назву Замбія. Досі ця країна була знана під назвою Північна Родезія. Вона положена в центральній Африці і на півночі граничить з республіками Конґо і Танґаніка. Столицею нової держави є Люсака. Першим її президентом став Кеннет Каунда лідер боротьба за незалежність Північної Родезії. Замбія під назвою північної Родезії була під пануванням Великої Британії 60 років. Вона буде 36-ою незалежною африканською державою і 20-им незалежним членом Коммонвелту. Простір Замбії становить 290,323 квадратних миль. Вона має коло два і пів мільйона населення.

Єгипет (З'єдинена Арабська Республіка, арабська назва Міср). Простір: 386.100 квадр. миль. Населення (1960): 26,059,000 (в тому 95.4% єгиптян, 1.7% арабів, 0.6% греків і 2.3% інших). Столиця: Каїро. Монетарна одиниця: єгипетський фунт. Мова: арабська. Релігії: магометанська 91%, християнська (переважно копти і православні) 8%.

Камерун (республіка), колишня німецька, а згодом французька колонія. Незалежність дістала в 1960 р. Простір: 183,376 квадр. миль. Населення (1960 р.): 4 міл. 97 тис., в тому 17 тис. европейців. Столиця: Яунде. Монетарна одиниця: франк французької спільноти. Мови: французька, і ціла низка муринських діялектів. Релігії: християнська, магометанська і частинно анімістична, тобто поганська.

Кенія колишня британська колонія, від 1963 р. незалежна республіка, член Коммонвелту. Простір: 224,960 квадр. миль. Населення (1961 р.): 7,287,000. Столиця: Найробі. Монетарна одиниця: східньо - африканський шіллінґ. Мови: банту, свагілі, гінду, англійська. Релігії: магометанська, християнська, анімістична (поганська).

Конґо (колишня бельгійська колонія, від 1960 р. незалежна республіка). Простір: 905,063 квадр. миль. Населення: (1961): 14 міл. 450,000. Столиця: Леопольдвіль. Монетарна одиниця: конґолезький франк. Мови: французька і різні муринські говори. Релігії: фетишизм (поганська), римо-католицька, протестантська, магометанська. Етнічні групи: банту, суданезці, нілотіки, піґмеї і гаміти.

Ліберія (республіка). Простір: 43,000 квадр. миль. Населення (1960 р.): 1,290,000, в тому 99% муринів з дуже маленьким відсотком американських муринів, білих і інших. Столиця: Монровія. Монетарна одиниця: ліберійський доляр. Офіціяльна мова англійська, крім того вживаються місцеві муринські говори. Релігії: протестантська, (офіціяльна), католицька і місцеві племінні поганські вірування.

Лібія, королівство. Король Ідріс І. Простір: 679,358 квадр. миль. Населення (1962 р.): 1,240,000, в тому 93% берберійців з арабською домішкою, 5% італійців і 2% жидів. Столиця: Тріполіс. Монетарна одиниця: лібійський фунт. Мови: арабська і італійська. Релігії: магометанська — 93%, християнська — 5%, жидівська — 2%.

Мавританія, колишня французька колонія, від 1960 р. незалежна республіка, член французької спільноти. Простір: 419,229 квадр. миль. Населення (1961 р.): 792,019. Столиця: Нуакшот. Монетарна одиниця: франк французької спільноти. Етнічні групи: мавританці (білі), муринські групи такі як тукуленці і сараколці. Мови: французька, арабська і муринські говори. Релігія: магометанська.

Малі, колишня французька колонія, від 1960 р. незалежна республіка, член французької спільноти. Простір: 464,874 квадр. миль. Населення зложене з різних муринських племен (1961 р.): 4,100,000. Столиця: Бамако. Монетарна одиниця: малійський франк. Мови: французька й африканські говори. Релігії: магометанська, анімістична (поганська), християнська.

Маляві, колишній британський протекторат Ніяссаленд (від 1891 р.). Від липня 1964 р. незалежна держава, член британського Коммонвелту. Простір 45,747 квадратних миль. Населення близько 4 мільйони в тому 3,900,000 муринів, 8,000 білих і 12,000 азіятів, головно гіндусів. Столиця Зомбо. Мова: різні місцеві муринські говори.

Маляґасі (Мадаґаскар), колишня французька колонія, від 1960 р. незалежна республіка, член французької спільноти. Простір: 230,035 квадр. миль. Населення різні місцеві племена (1961 р.): 5,577,000. Столиця: Тананаріво. Монетарна одиниця: франк французької спільноти. Мова французька і місцеві маляґаські говори. Релігії: римо-католицька, протестантська і інші.

Марокко — королівство. Пануючий король — Гассан II. Простір: 174,471 квадр. миль. Населення (1960 р.): 11,626,470. Столичне місто — Рабат. Монетарна одиниця: діргам. Мови: арабська, французька, еспанська. Релігія: магометанська.

Дмитро Писанчин,
стрілець УГА

Наша Україна

Зійшло сонце ізза гори
Освітило доли,
Тай зацвили ріжні квіти
По нашій діброві.

Ходять діти маленькії,
Пісоньки співать,
Свою милу Україну
Люблять та кохають.

Та же наша Україна —
Вона ж для нас мати ...
В ній на світ ми народились,
Хоґемо й вмирати.

І. V. 1923.

Ніґер, колишня французька колонія, від 1960 р. незалежна республіка, член Французької Спільноти. Простір: 489,206. Населення зложене з різних муринських племен. (1962 р.): 3,112,000. Столиця: Ніямей. Монетарна одиниця: місцевий франк. Мови: французька і місцеві африканські говори. Релігія: магометанська і інші.

Ніґерія, колишня британська колонія, від 1960 р. незалежна республіка, член Коммонвелту. Простір: 356,669 квадр. миль. Населення (1962 р.): 36,500,000. Столиця: Ібадан. Монетарна одиниця: ніґерський фунт. Мови: місцеві говори, арабська, англійська.

Південна Африка (республіка). Простір (без південно - західної Африки): 472,359 квадр. миль. Населення (1960 р.): 15,841,128 (без південно - західної Африки) в тому 20.9% европейців, 66.9% муринів з племені банту, 9.2% мішанців і 3% азіятів. Столиця: Преторія. Монетарна одиниця: ранд. Мови: англійська і голляндська. Релігії: різні Протестантські Церкви і Римо-католицька Церква. Під зарядом Південної Африки є колишня німецька колонія — Південно-західна Африка.

Побережжя Слоневої Кости, колишня французька колонія, від 1960 р. незалежна республіка, член французької спільноти. Простір: 124,502 квадр. миль. Населення різні муринські племена (1961 р.): 3,343,000. Столиця: Абіджан. Монетарна одиниця: франк французької спільноти. Мови: французька і африканські говори. Релігії: анімістична (поганська), магометанська, християнська.

Рванда (республіка), колишня бельгійська колонія, стала незалежною державою в 1962 р. Простір: 10,169 квадр. миль. Населення (1960 р.): 2,694,749. Столиця — Кіґалі. Монетарна одиниця: франк. Мова: свагілі, французька та місцеві муринські говори. Релігії: римо - католицька, протестантська, магометанська.

Сенеґаль, колишня французька колонія, від 1960 р. незалежна республіка, член французької спільноти. Простір: 76,124 квадр. миль. Населення (1961 р.): 2,973,285. Зложене з різних муринських племен. Столиця: Дакар. Монетарна одиниця: франк французької спільноти. Мови: французька і місцеві африканські говори. Релігії: магометанська, анімістична (поганська) і християнська.

Сієрра Леоне, колишня британська колонія, від 1961 р. незалежна республіка, член Коммонвелту. Простір: 27,925 квадр. миль. Населення (1961 р.): 2,450,000. Столиця: Фрітавн. Монетарна одиниця: західньо-африканський фунт. Мови: банту, англійська. Релігії: анімістична (поганська), християнська, магометанська.

Сомалія (республіка), колишня британська і італійська колонія стала незалежною державою в 1960 р. Населення: хамітське (1961 р.): 2,030,000. Столиця — Моґадішу. Монетарна одиниця: сомальо. Мова: сомалійська. Релігія: магометанська.

Судан (республіка), колишня британсько - єгипетська колонія, від 1956 р. незалежна держава. Простір: 967,491 квадр. миль. Населення хамітське і муринське (1962 р.): 12,289,000. Столиця: Хар-

тум. Монетарна одиниця: суданський фунт. Мови: арабська, англійська і різні місцеві муринські говори. Релігії: магометанська, християнська і поганська.

Танґаніка, колишня британська колонія, від 1962 р. незалежна республіка, член Коммонвелту. Простір: 361,800 квадр. миль. Населення (1962 р.): 9,560,400. Столиця республіки: Дар ес Саляам. Монетарна одиниця: східньо-африканський шілінґ: Мови: свагілі і англійська. Релігії: християнська, магометанська, гінду.

Ця республіка об'єдналася з другою маленькою простором острівною африканською державою Занзіґар і в дні 29 жовтня 1964 р. дістала спільну назву: Об'єднана Республіка Танзанія.

Тоґо (республіка), колишня британська і французька колонія, від 1960 р. незалежна держава. Простір: 21,853 квадр. миль. Населення муринське: 1,439,772. Столиця: Льоме. Монетарна одиниця:

Мурини з Тоґо радіють, що дістали незалежність.

франк французької спільноти. Мови: французька і ріжні місцеві говори. Релігії: християнська, магометанська, поганська.

Туніс (республіка). Простір: 48,332 квадр. миль. Населення (1961 р.): 4,254,000, в тому 89.9% тунісців, 4.5% французів, 2.6% італійців. Столиця: Туніс. Монетарна одиниця: дінар. Мови: арабська, французька, італійська. Релігія: в більшості магометанська.

Уґанда, колишня британська колонія, від 1962 р. незалежна республіка, член Коммонвелту. Простір: 93,981 квадр. миль. Населення (1961 р.): 6,845,000. Столиця: Кам - Паля, Монетарна одиниця: східньо - африканський шілінґ. Мови: англійська, банту, свагілі, суданська. Релігія: християнська.

Центрально - Африканська республіка, колишня французька колонія, від 1960 р. незалежна держава і член французької спільноти. Простір: 241,313 квадр. миль. Населення зложене з різних місцевих племен (1960 р.): 1,227,236. Столиця: Банґуі. Монетарна одиниця: франк французької спільноти. Мови: французька і африканські говори. Релігії: поганська, деяка кількість християн.

Чад, колишня французька колонія, від 1960 р. незалежна республіка і член французької спільноти. Простір: 470,733 квадр. миль. Населення (1962 р.): 2,674,990. Столиця: Форт-Лямі. Монетарна одиниця: франк французької спільноти. Етнічні групи: араби, сарасійці, пелсійці. Мови: арабська, французька і африканські говори. Релігії: магометанська, християнська, анімістична (поганська).

ЕВРОПА

Австрія (республіка). Простір: 32,374 квадр. миль. Населення (1961 р.): 7,073,807. Столиця: Відень. Монетарна одиниця: шіллінґ. Мова: німецька. Релігія: римо-католиків 89%, протестантів 6%, інших 5%.

Англія (З'єдинене Королівство Великої Британії і Північної Ірляндії, королева Єлисавета II). Простір: 93,898 квадр. миль. Населення (1961 р.): 52,834,229 (англійці, шкоти, валійці і ірляндці). Столиця: Лондон. Монетарна одиниця: фунт стерлінґів. Мова: англійська, валійська, ґеликська (шкотська). Релігія: евангелики різних відтінків і церковних організацій, римо-католики і жиди.

Велика Британія очолює так званий Коммонвелт. До Коммонвелту належать такі держави:

Кипр — в Европі; Ґана, Кенія, Ніґерія, Сієрра Леоне, Танґаніка - Занзібар — Уґанда — в Африці — Канада, Ямайка, Трінідад і Тобаґо — на західній півкулі. Цейльон, Індія, Маляйзія, Пакістан — в Азії. Австралія і Нова Зеляндія на так званій Океанії.

Членів Коммонвелту трактуватимем як окремі самостійні держави і про них буде мова, коли на них прийде черга в поазбучному порядку.

Тепер подамо цілий ряд посілостей Великої Британії, що є їй підчинені чи то як колонії, чи як протекторати. До них належать: Ґібральтар в Европі; Базутоленд, Бешуаналенд, Ґамбія, Мавріціюс, Родезія, Остров св. Олени, Острови Сешелс — в Африці; Багамас, Бардадос, Бермудас, Британська Ґуяна, Британське Гондурас, Кайман Айлендс, Фалкленд Айлендс, Лікард Айлендс, Тюркс енд Кайкос Айлендс і Виндвард Айлендс у західній гемісфері; Аден (колонія), Аден (протекторат), Брунеі, Гонґ Конґ, Мелдів Айлендс — в Азії; Фіджі, Ґилберт енд Елліс Айлендс, Науру, Папуа — Ню Ґвінея, Соломон Айлендс, Тонґа Айлендс в Океанії, тобто на Тихому океані.

Альбанія (Народна Республіка). Простір: 11,100 квадр. миль. Населення (1960 р.): 1,625,378 (альбанців 99.8%). Столиця: Тріана. Монетарна одиниця: лек. Мова: альбанська. Релігії: магометанів 65%, православних 23%, римо-католиків 11%, інших 1%.

Андорра. Півнезалежна держава на пограниччі Франції і Еспанії, де законодатну владу виконує Генеральна Рада, що складається з 24 членів, а виконавча влада спочиває в руках Першого Синдика. Простір: 175 квадр. миль. Населення (1960 р.): 8,959 осіб. Мова: катальонська. Релігія: римо-католицька.

Одного мудреця в давнину запитали, що, на його думку, найкоштовніше для людини?

„Час", — відповів він: бо за допомогою гасу можна придбати все, а самого гасу не можна ні за що купити.

* * *

Чи ти любиш життя? — Не розтрагуй гасу, бо гас — матеріял, з якого виткане життя.

* * *

Часто кажуть, що гас то гроші: Ні, гас важливіший від грошей: на жаль, багато людей не вміють його цінити.

Бельгія, королівство. Король Бодуен І. Простір: 11,779 квадр. миль. Населення (1962 р.): 9 міл. 228,729. Столиця: Брюссель. Монетарна одиниця: бельгійський франк. Мови: флямандська, 50%; французька, 39%; флямандської і французької мови вживає рівночасно 15% населення; німецька, 1%.

Болгарія. Народна республіка. Простір: 42,829 квадр. миль. Населення (1961 р.): 7,981,000, в тому болгарів 91%, турків 6%, циганів 2%. Столиця: Софія. Монетарна одиниця: лев. Мови: болгарська, турецька. Релігії: православних 84.4%, магометан 13.5%, жидів 0,8%, римо-католиків 0,8%, інших 0,5%.

Ватикан (Стато делля Чітта дель Ватікано). Простір: 108.7 акра. Населення (1962 р.): 1,000, в тому 85% італійців і 15% швайцарців і інших. Монетарна одиниця: ліра. Мови: латинська і італійська. Релігія: римо-католицька.

Голляндія (Нідерлянди) — королівство. Пануюча королева: Юліянна. Простір: 12,616 квадр. миль. Населення (1962 р.): 11,721,416 (в більшості голляндське). Столиця: Гаґа, головний порт Амстердам. Монетарна одиниця: ґульден. Мова: голляндська. Релігії: протестантська і католицька.

Греція (Гелляс). Королівство — король Константин XIII. Простір: 50,547 квадр. миль. Населення (1961 р.): 8,388,553 (в тому 92,8% греків, 3,8% турків, 1,3% македонців, решта інші. Столиця: Атени. Монетарна одиниця: драхма. Мови: грецька і турецька. Релігії: православна 96%, магометанська 2%, жидівська 1,1%, решта інші.

Данія (королівство, король Фридрих IX.). Простір: 16,619 квадр. миль. Населення (1960 р.): 4,585,256. Столиця: Копенгаґа. Монетарна одиниця: корона. Мова: данська. Релігія: евангелицько-лютеранська. До Данії належать: Фаерські Острови (540 квадр. миль) і Ґренляндія, що має простір 840,000 квадр. миль і 33.113 населення.

Еспанія (номінально монархія). Простір: 194,883 (враз з Балеарськими і Азорійськими островами). Населення (1960 р.): 30 міл. 430,698. Столиця: Мадрид. Монетарна одиниця: пезета. Мови: еспанська, баскійська, каталянська. Релігія: римо-католицька. Еспанія має малі колонії в Африці: Іфні, еспанська Сагара, еспанська Ґвінея.

Ірляндія (республіка). Простір: 27,136 квадр. миль. Населення (1961 р.): 2,814,703. Столиця: Даблін. Монетарна одиниця: ірляндський фунт. Мови: ґелік і англійська. Релігії: римо-католицька,

---

Не осуджуй свого ближнього, доки не будеш на його місці.

(Талмуд)

Не існує людини без народу, без національности. Поняття „національність" включає в себе не лише територіяльне походження, а й мову, традиції, культурну атмосферу, багатовіковий досвід попередніх поколінь.

* * *

Живи на світі так, як будьтоби ти за хвилину мав попрощатись зі своїм життям, як будьтоби час, що ще тобі залишився до кінця життя, це несподіваний для тебе подарунок.

(Марк Аврелій)

94.3%, протестантська, 4.2%, решта інші.

Ісляндія (республіка). Простір: 39,768 квадр. миль. Населення (1961 р.): 180,058, майже в цілості ісляндці. Столиця: Рейкіявік. Монетарна одиниця: корона. Мова: ісляндська. Релігія: лютеранська.

Італія (республіка). Простір: 116,304 квадр. миль. Населення (1961 р.): 50,463,762 — в більшості італійське. Столиця: Рим. Монетарна одиниця: ліра. Релігія в більшості римо-католицька.

Кипр (республіка — член Коммонвелту). Простір: 3,572 квадр. миль. Населення (1960 р.): 577,615, в тому 448,857 греків, 104,350 турків і 24,408 інших. Столиця: Нікозія. Монетарна одиниця: кипрійський фунт. Мови: грецька, турецька, англійська. Релігії: греко-православна і магометанська.

Ліхнетштайн, князівсто. Пануючий князь — Франц Йосиф II. Простір: 61 квадр. миля. Населення (1960 р.): 16,628. Столичне місто— Вадуз. Монетарна одиниця: швайцарський франк. Мова: німецька. Релігія: римо-католицька.

Люксембурґ — велике князівство. Великий князь Жан. Простір: 999 квадр. миль. Населення (1960 р.): 309,359. Столиця: Люксембурґ. Монетарна одиниця: люксембурський франк. Мови: французька і німецька. Релігія в більшості римо-католицька.

Мадярщина (республіка). Простір: 39,919 квадр. миль. Населення (1960 р.): 9,976,530 (в тому більшість мадярів з німецькою, словацькою і румунською меншинами). Столиця: Будапешт. Монетарна одиниця: форінт. Мови: мадярська, 98.7% і мова німецька, словацька та румунська у дрібних відсотках. Релігія: римо-католицька — 67%, кальвіністи — 22.8%, лютерани — 3.3%, жиди — 1.5%, православні — 2.5%, інші — 1%.

Мальта. Від 1814 р. британська колонія. В дні 20 вересня 1964 р. стала незалежною державою. Розташована в середземному морі на південь від Італії. Загальний простір 122 квадр. милі, сама Мальта — 25 квадр. миль, остров Ґозо — 26 квадр. миль, остров Соміно — 1 квадр. миля. Населення: 325,500 осіб. Мова: італійська і англійська. Релігія: в більшості римо-католицька. Столиця: Ля Валєтта. Це аграрна країна, з дуже слабо розвиненою промисловістю, стратегічно важливий пункт.

Монако, князівство. Пануючий князь: Реніє III. Простір: 369 квадр. акрів. Населення (1961 р.): 22,297. Столичне місто: Монако, друге місто Монте Карльо зі славним касином гри. Монетарна одиниця: монакський франк. Мова: французька. Релігія: римо-католицька.

Німецька Федеративна республіка, (Західна Німеччина). Простір (без західного Берліну): 95,742 квадр. миль. Населення (1961 р.): 56,173,207 (без західного Берліну). Столиця: Бонн. Монетарна одиниця: німецька марка. Мова: німецька. Релігії: протестантська 52.2%, католицька, 43.8%, інші 4%.

Німецька Демократична республіка (Східна Німеччина). Простір (без східного Берліну): 41,648 квадр. миль. Населення (1962 р.): 16,024,000 (без східного Берліну). Столиця: східний Берлін. Монетарна одиниця: Остмарк. Релігії: протестантська, 81.3%, римо-католицька, 12.1%; інші, 6.6%.

Норвеґія (Норґе) — королівство. Пануючий король — Олаф V. Простір: 125,064 квадр. миль. Населення (1962 р.): 3,626,000, в тому 98.7% норвежців, і малий відсоток шведів і інших. Столичне місто: Осльо. Монетарна одиниця: корона. Мова: норвезька. Релігія: лютеранська.

Польща (народна республіка). Простір: 120,359 квадр. миль. Населення (1960 р.): 30,100,800. Столиця — Варшава. Монетарна одиниця: злотий. Мова: польська. Релігії: римокатолицька, жидівська, протестантська.

Портуґалія (республіка). Простір: 35,527 квадр. миль. Населення (1960 р.): 9,130,410. Столиця — Лісбона. Монетарна одиниця: ескудо. Мова: портуґальська. Релігія: римо-католицька. Портуґалія має такі заморські колонії: Анґоля, Острови Кейп Верд, Мозамбік, портуґальська Ґвінея, острови Сао Томе і Прінсіп (в Африці) і острови Макао і Тімор в Азії.

Румунія (народна республіка). Простір: 91,699 квадр. миль. Населення (1961 р.): 18,566,932 — в тому 85.7% румунів, 9.4% мадярів, 2.2% німців і менші групи турків, українців, жидів, болгарів і циганів. Столиця — Букарешт. Монетарна одиниця: лея. Мови: румунська, мадярська, українська, німецька, турецька. Релігії: православна — 81%, греко-католицька — 9%, римо-католицька — 7%, інші — 3%.

Сан Маріно (одна з найстарших республік у світі. Положена на території Італії). Простір: 23.6 квадр. милі. Населення (1962 р.): 16.000. Столиця: Сан Маріно. Монетарна одиниця: ліра. Мова: італійська. Релігія: римо-католицька.

СССР (Совєтський Союз) складається із 15 союзних республік, з яких 7 положені в Европі і 8 в Азії. Загальна площа: 8,649,489 квадратових миль. Всього населення (1962 р.): 219,700,000, в тому 58.4% росіянів, 16.6% українців, 3.1% білорусів, 2.9% узбеків, 2.5% татарів, 1.8% казахів, по 1.3% вірменів, азербайджанців і грузинів. Решта 10% припадає на приблизно 100 інших народів. Це цифри взяті зі совєтської урядової статистики. Вони переборщені в користь росіян. Столиця СССР— Москва. Монетарна одиниця: рубель. Мов стільки скільки народів. Релігіїя православна, католицька, магометанська, жидівська, лютеренська. Республіки, що входять в склад Совєтського Союзу:

Російська Соціялістична Федеративна Совєтська Республіка, яку коротко називають „Російська Федерація". Простір: 6,593,391 квадр. миль. Населення (1959 р.): 117 міл. 534,000. Столиця: Москва.

Українська СССР. Простір 232,046 квадр. миль. Населення (1959 р.): 41,869,000. Столиця: Київ.

Казахська ССР. Простір 1,064,092 квадр. миль. Населення (1959 р.): 9,309,000. Столиця — Альма Ата.

Білоруська ССР. Простір: 80,154 квадр. миль. Населення (1959 р.): 8,054,000. Столиця: Мінськ.

Узбекська ССР. Простір: 158,069 квадр. миль. Населення (1959 р.): 8,105,000. Столиця — Ташкент.

Грузинська (або Георгійська) ССР. Простір: 26,872 квадр. миль.

Населення (1959 р.): 4,044,000. Столиця — Тифліс (Тбілісі).

Азербайджанська ССР. Простір: 33,475 квадр. миль. Населення: 3,697,000. Столиця — Баку.

Литовська ССР. Простір: 25,174 квадр. миль. Населення (1959 р.): 2,711. Столиця — Вильно (Вільніюс).

Молдавська ССР. Простір: 13,012 квадр. миль. Населення (1959 р.): 2,884,000. Столиця — Кишинів.

Латвійська ССР. Простір: 24,595 квадр. миль. Населення (1959 р.): 2,193,000. Столиця — Риґа.

Естонська ССР. Простір: 17,413 квадр. миль. Населення (1959 р.): 1,196,000. Столиця — Таллін.

Кіргизька ССР. Простір: 76,641 квадр. миль. Населення (1959 р.): 2,065,000. Столиця — Фрунзе.

Таджикська ССР. Простір: 55,019 квадр. миль. Населення (1959 р.): 1,980,000. Столиця — Душамбе.

Вірменська ССР. Простір: 11,506 квадр. миль. Населення (1959 р.): 1,763,000. Столиця — Еріван.

Туркменістанська ССР. Простір: 188,417 квадр. миль. Населення (1959 р.): 1,516,000. Столиця — Ашхабад.

Фінляндія (фінляндська назва Суомі Тасавальта) — республіка. Простір: 130,120 квадр. миль. Населення (1960 р.): 4,448,575 (в тому 90% фіннів і 10% шведів). Столиця: Гельсінкі. Монетарна одиниця: фінська марка. Мови: фінська і шведська. Релігії: євангелицько-лютеранська 95.4%, православна 2%, і інші 2.6%.

Франція (республіка). Простір: 212,822 квадр. миль. Населення (1960 р.): 46,300,000 (в тому 96.6% французів і 3.4% інших). Столиця: Париж. Монетарна одиниця: франк. Релігії: римо-католицька — 97.5%, протестанти й інші — 2.5%. До Французької Спільноти, тобто до французького Коммонвелту входять такі колишні французькі африканські колонії, а сьогодні незалежні африканські держави: Мавританія, Дагомей, Побережжя Слоневої Кости, Ніґер, Сенеґаль, Малі, Горішня Вольта, Центрально-африканська республіка, Ґабон, Чад, Бразвільське Конґо, Маляґасі. Крім того до Франції належать такі заморські колонії і посілості: французька Ґуяна, Ґваделюпа, Мартініка та Ст. Пієр і Мікельон — на західній півкулі; Французька Полінезія, Нова Каледонія, Нові Гебриди, південні і антарктичні території та острови Валліс і Футуна на Тихому Океані. острови Коморо на Індійському океані, французьке Сомалі.

Чехо-Словакія (соціялістична республіка). Площа: 49,367 квадр. миль. Населення (1961 р.): 13 міл. 741,529 (в тому 67% чехів, 23.7% словаків, 3.2% мадярів). Решта припадає на поляків, жидів і українців, яких є понад 80 тисяч в Словаччині на так званій Пряшівщині. Столиця: Прага. Братіслава (сто-

---

Як маєш ворога, хоч би це була тільки мурашка, то будь обережний.

(Східня пословиця).

Заздрісного не примириш навіть найбільшою ласкою.

(Східня пословиця).

Вірний приятель лучший ніж взояк.

(Східня пословиця).

Довг пече як вогонь.

(Східня пословиця).

лиця Словаччини). Монетарна одиниця: корона. Мови: чеська, словацька, українська, мадярська, німецька. Релігії: римо-католицька, православна, протестантська, жидівська.

Швайцарія (республіка). Простір: 15,941. Населення (1960 р.): 5,429,061. Столиця: Берно. Монетарна одиниця: швайцарський франк. Мови: німецька — 71.0%, французька — 20.4%, італійська — 6%, романська — 1.1%. Релігії: протестантська — 57%, римо-католицька — 41%, решта інші.

Швеція, королівство. Пануючий король Ґустав Адольф V. Простір: 173,649 квадр. миль. Населення (1960 р.): 7,495,129. Столиця — Стокгольм. Монетарна одиниця: корона. Мова: шведська. Релігія: лютеранська.

Югославія (Федеративна Соціялістична Республіка). В склад Югославії входять такі території: Сербія, Чорногора, Босня, Герцеґовина, Хорватія, Славонія, Словінія, Дальматія і Македонія. Простір: 98,766 квадр. миль. Населення (1961 р.): 18,538,150, в тому 41.7% сербів, 23.5% хорватів, 8.8% словінців, 5.3% македонців, 4.4% альбанців і 16.3% інших. Столиця: Білгород (Београд). Монетарна одиниця: дінар. Мови: сербо-хорватська, словінська, македонська (всі офіціяльні). Релігії: православна — 49,6%, римо-католицка — 36.8%, магометанська — 12.5%, інші — 1.1%.

* * *

НОВИЙ СВІТ

ПІВНІЧНА АМЕРИКА

З'єдинені Держави Америки (ЗДА). Федеративна республіка. Простір без Гаваїв і зовнішних посілостей 3,628,150 квадр. миль. Населення: 180,600,000 (в тому 18,800,000 муринів, 523,000 індіянів, 460,000 японців, 237,000 китайців. Між білими є коло 25 міл. неанглійського походження, між ними коло 4,000,000 німців, понад 2,000,000 поляків, коло 2,000,000 еспанців і коло 2,000,000 жидів, коло півтора мільйона французів, понад один мільйон українців. Столиця: Вашінґтон. Монетарна одиниця: американський доляр. Мова — англійська. Релігія: різні протестантські церкви, римо-католицька, православна і інші релігії привезені еміґрантами.

Канада (член Коммонвелту). Простір (лише суша без озер): 3,560,238 квадр. миль; ціла площа враз з водами: 3,851,809 квадр. миль. Населення (1964 р.): понад 19 міл. (британців 48%; французів 31%; німців 4%; українців 3%; інших 14%. Головні міста: Оттава (столиця), Монтреал, Торонто, Венкувер, Едмонтон, Гемилтон, Вінніпеґ, Келґарі, Квебек. Монетарна одинциця: канадійський до-

---

Коли вмирає в народі свідомість своїх власних культурних вартостей, умирає в ньому його національна свідомість. Коли вмирає культура, вмирає нація.
(Проф. К. Біда).

Коли хтось хоге знищити і вбити націю, вбиває і нищить її культуру — забороняє вживати її мову, забороняє їй творити власну літературу, нищить її шкільництво.
(Проф. К. Біда).

ляр. Релігії: євангелики різних відтінків і церковних організацій 45%, римо-католиків 43%, інших (в тому православних і греко-католиків 12%).

Мехіко (республіка). Простір: 761,600 квадр. миль. Населення (1962 р.): 37,233,000 — в тому 55% метисів, 29% індіянів, 15% білих, 1% інших. Столиця: Мехіко-Сити. Монетарна одиниця: пезо. Мови: еспанська — 96.4%, індіянські говори — 3.6%. Релігія: римо-католицька.

ЦЕНТРАЛЬНА АМЕРИКА

Гондурас (республіка). Простір: 43,277 квадр. миль. Населення (1961 р.): 1,883,480, в тому 89.9% метисів, 6.7% індіян, 2.1% неґрів і 1.3% білих. Столиця: Теґусіґальпа. Монетарна одиниця: лемпіра. Мова еспанська. Релігія: римо-католицька.

Ґватемаля (республіка). Простір: 42,042 квадр. миль. Населення (1961 р.): 3,952,944. Столиця: Ґватемаля. Монетарна одиниця: квацель. Мова: еспанська. Релігія: римо-католицька.

Нікараґва (республіка). Простір: 57,143 квадр. миль. Населення (1962 р.): 1,551,688, в тому 69% метисів, 17% білих, 9% муринів і 5% індіян. Столиця: Манаґва. Монетарна одиниця: кордоба. Мова: еспанська. Релігія: римо-католицька.

Коста Ріка (республіка). Простір: 19,652 квадр. миль. Населення (1962 р.): 1,251,397, в тому 97.6% білих і метисів, 1.9% муринів, решта індіяни і азіяти. Столиця: Сан Хозе. Монетарна одиниця: кольон. Мова: еспанська. Релігія: римо-католицька.

Панама (республіка). Простір: 28,753 квадр. милі. Населення (1960 р.): 1,075,541, в тому 65,34% метисів, 13.31% муринів, 11.07% білих, 9.53% індіян. Столиця — Панама Ситі. Монетарна одиниця: балбоа. Релігія: римо-католицька — 93%, протестантська — 6%, інші — 1%.

Ель Сальвадор (республіка). Простір: 8,260 квадр. миль. Населення (1960 р.): 2,501,278. Столиця: Сан Сальвадор. Монетарна одиниця: кольон. Мова: еспанська. Релігія: римо-католицька.

ПІВДЕННА АМЕРИКА

Арґентина (республіка). Простір: 1,072,067 квадр. миль. Населення (1960 р.): 20,005,691 (коло 90% европейського походження, головно еспанського і італійського; 3% індіян, а решта іншого походження). Столиця: Буенос Айрес. Монетарна одиниця: пезет. Мова: еспанська(офіціяльна) і італійська. Релігія: римо-католицька, 92.7%; протестантська 1.9%; жиди 1.6%, інші 3.8%.

Болівія (республіка). Простір: 424,163 квадр. миль. Населення (1962 р.): 3,549,000 (індіян — 52.9%, метисів — 32%, білих — 14.8%. Столиця: Ля Паз. Монетарна одиниця: болів'яно. Мова: еспанська. Релігія: римо-католицька.

Бразілія (республіка). Простір: 3,286,470 квадр. миль. Населення (1960 р.): 70,528,625, в тому 61.7% білих, 26.5% метисів, 11% муринів, решта інші. Головні міста: Бразілія (столиця) Сао Павльо, Ріо де Жанейро. Монетарна одиниця: крузейро. Мова: португальська. Релігія: римо-католицька, 95%.

Венесуеля (республіка). Простір: 352,142 квадр. миль. Населення (1961 р.): 7,523,999, в тому 65% метисів, 20% білих, 8% муринів, 7% індіянів. Столиця: Каракас. Монетарна одиниця: болівар. Мова: еспанська. Релігія: римо-католицька.

Еквадор (республіка). Простір 105,684 квадр. миль. Населення (1962 р.): 4,653,000 (в тому 41% метисів, 39% індіянів, 10% білих, 5% муринів, 5% інших. Столиця: Квіто. Монетарна одиниця: сукр. Мови: еспанська і квешуа (індіянська). Релігія: римо-католицька.

Кольомбія (республіка). Простір: 439,512 квадр. миль. Населення (1962 р.): 14,768,510. Столиця: Боґота. Монетарна одиниця: пезо. Мова: еспанська. Релігія: римо-католицька.

Параґвай (республіка). Простір: 157,047 квадр. миль: Населення (1962 р.): 1,857,000, в тому 94,9% метисів, 3% білих і 2.1% індіянів. Столичне місто — Асунсіон. Монетарна одиниця — сварані. Мова: еспанська. Релігія: римо-католицька.

Перу (республіка). Простір: 496,000 квадр. миль. Населення (1961 р.): 10,016,322, в тому 53% білих і метисів, 46% індіянів, 1% азіятів і муринів. Столичне місто — Ліма. Монетарна одиниця: соль. Мова: еспанська і індіянські говори. Релігія: римо-католицька.

Уруґвай (республіка). Простір: 72,172 квадр. миль. Населення (1962 р.): 3,083,855, в тому 89.1% білих і 10.9% інших. Столиця: Монтевідео. Монетарна одиниця: пезо. Мова: еспанська. Релігія: римо-католицька.

Чіле (республіка). Площа: 286,397 квадр. миль. Населення (1960 р.): 7,339,546. Столиця: Сантіяґо. Монетарна одиниця: ескудо. Мова: еспанська. Релігія: римо-католицька.

ОСТРОВНІ ДЕРЖАВИ НА КАРІБСЬКІМ МОРІ

Гаїті (республіка). Простір: 10,714 квадр. миль. Населення (1962 р.): 4,346,000, в тому 95% муринів і 5% мулятів. Столиця: Порт-о-Принс. Монетарна одиниця: ґурд. Мова: французька. Релігія: римо-католицька і поганська.

Домініканська республіка. Простір: 18,703 квадр. миль. Населення (1960 р.): 3,013,525, (в тому метисів і мулятів 60%, білих 28% і муринів 12%. Столиця: Санто Домінґо. Монетарна одиниця: домініканський пезет. Мова: еспанська. Релігія: римо-католицька.

Куба (республіка). Простір: 44,318 квадр. миль. Носелення (1962 р.): 7,068,000, (в тому 72.8% білих, 14.5% мулятів, малий відсоток азіятів). Монетарна одиниця: пезо. Мова: еспанська. Релігія: римо-католицька.

Трінідад і Тобаґо (від 1962 р. незалежна держава, член Коммонвелту). Простір: 1,980 квадр. миль. Населення (1960 р.): 819,399. Сто-

---

Філософ Сократ сказав якось молодому багатієві, отоґеному підлабузниками:

— Юнаґе, мені шкода тебе, ти такий самітний!

***

Людська зависть і злоба як грабіжні звірюки ждуть на свою жертву, щоби зловити її у пригожу годину.

(Роксоляна).

Різдвяний Остров (Крістмес Айленд), один з типових для Океанії Островів.

лиця: Порт-оф-Спейн. Монетарна одиниця: західньо-індійський доляр. Мови: англійська, індійська і китайські діялекти. Релігії: християнська, гінду, магометанська.

Ямайка (від 1962 р. незалежна держава і член Коммонвелту). Простір: 4,411 квадр. миль. Населення (1960 р.): 1,613,880. Столиця — Кінґстон. Монетарна одиниця: ямайський фунт. Мова: англійська. Релігія: евангелицька і римо-католицька.

ОКЕАНІЯ

Австралія (член Коммонвелту). Простір: 2,971,081 квадр. миль. Населення (1961 р.): 10,508,189 (без старих австралійських туземців чорної раси, яких є приблизно коло 50 тисяч). Головні міста: Канберра (столиця), Сідней, Мелборн, Аделяйда. Монетарна одиниця: австралійський фунт. Мова: англійська. Релігії: 60% евангеликів, 20.7% римо-католиків, 7.1% інших християн і 11.9% інших вірувань.

Нова Зеляндія (член Коммонвелту). Простір: 103,736 квадр. миль. Населення (1961): 2,414,984, в тому 93.3% европейців, 5.9% маорів і мішанців, 0.8% інших. Столиця: Веллінґтон. Монетарна одиниця: новозеляндський фунт. Мова: англійська. Релігії: понад 65 евангеликів, понад 14% римо-католиків і коло 20% інших.

Західнє Самоа, колишня британська колонія, від 1962 р. незалежна держава, одна з найменших у світі. Простір: 1,090 квадр. миль. Населення (1961 р.): 114,427. Столиця: Апія. Монетарна одиниця: новозеляндський фунт. Мови: полінезійські говори. Релігія: християнська.

А. Чехов

Лист шевчика Івася до дідуся

(Переклав Ст. В.)

Івась Жуків, десятилітній мальчуган, що його три місяці тому віддали на науку до шевця Аляхіна, в ніч перед Різдвом не клався спати. Діждавшись того, що його хазяїни і челядники пішли на утреню, він добув із шафи хазяїна пляшечку з чорнилом, ручку із заржавілим пером і розклавши перед собою зім'ятий кусок паперу, почав писати. Перед тим заки вивів першу букву, він кілька разів з острахом поглянув на двері й на вікна, з під лоба глянув на темний образ, по обидвох сторонах якого простягались полички з копитами і переривчасто зітхнув. Папір був розкладений на лавці, а сам він клячав перед лавкою на колінах.

„Дорогий дідусю, Костянтине Макаровичу; — писав він. — І пишу тобі листа. Поздоровляю вас з Різдвом і бажаю вам всього від Господа Бога. Немає в мене ні батька, ні неньки, тільки ти один остався в мене".

Івась перевів очі на темне вікно, в якому миготів відблиск його свічки, і перед його очима ясно стала постать його дідуся, Костянтина Макаровича, що служив нічним сторожем у панів Живарьових. Був це дрібненький, тоненький але надзвичайно в'юнкий і рухливий шістдесятпятьлітній старичок з постійно усміхненим обличчям і п'яними очима.

У день він спав в челядній кухні або гуторив з кухарками, а нічю, одягнутий в об'ємистий кожух, ходив довкруги обійстя й калатав своєю калаталкою. За ним спустувши голови, ступають стара сучка Каштанка і псюга Вюн, названий так за свою чорну краску й тіло довге, як у ласиці.

Цей Вюн був незвичайно поважний і ласкавий, він улесливо дивився так на своїх, як і на чужих, але до нього не мали довіря. Під видом отої його поважности і покірливости скривалась дійсно єзуїтська лукавість. Ніхто краще від нього не потрапив зрадливо підсунутись і хапнути за ногу, закрастися до льодовника або вкрасти в мужика курку. Йому вже нераз відбивали задні ноги, зо два рази його вішали, кожного тижня немилосердно били майже до смерти, а він все вихрапувався.

Тепер дідусь, напевно стоїть при воротах, глядить напівприжмуреними очима на вікна сельської церкви і притупуючи валянками, балагурить з челяддю. Його калаталка привязана до ременя. Він сплескує руками, кулиться від холоду і старечо хихикаючи, підщипує то покоївку, то кухарку: — може понюхаєте табаки? каже він, підставляючи бабам свою табакерку.

Баби нюхають і чихають. Дід попадає в надзвичайну радість, заливається веселим сміхом і кричить:

— Висякайся, бо примерзне!

Дають понюхати табаки й собакам. Каштанка пчихає, крутить писком, і ображена відходить в сторону. Вюн же з шанобливости не пчихає і вертить хвостом. А погода чудова. Повітря тихе, прозоре й свіже. Ніч темна, але видно ціле село з його білими дахами і струмочками диму, що вється з коминів, видно дерева посріблені інеєм, видно кучугури снігу. Всеньке небо засіяне весело моргаючими зірками, і Молошний Шлях, блистить так ясно, начебто його перед Празником помили й потерли снігом...

Івасик зітхнув, вмачав перо в чорнило й продовжував писати:

„А вчора я дістав прочухана. Хазяїн виволік мене за волосся на двір і вишпарив мене ременем за те, що я колишучи їхню дитину заснув знечевя. А на тижневі хазяйка веліла мені вичистити оселедця і я почав з хвоста, а тоді вона вирвала в мене з рук того оселедця і його головою почала тицяти мене в лице. Челядники насміхаються з мене, посилають до шинку за горілкою і велять красти у хазяїна огірки, а хазяїн бє чим попало. А їжа негодяща. Вранці дають хліб, на обід дають трохи каші а на вечерю теж хліб, а чаю чи борщу ані крихітки, хоч самі хазяїни мало не лопнуть від них. А спати мені кажуть в сінях, а коли їхня дитина плаче, я зовсім не сплю а гойдаю колиску. Любий мій дідусю, зроби мені Божеську ласку, забери мене звідсіль до дому, на село, бо я ніяк не годен тут видержати... Кланяюсь тобі низенько і буду вічно Бога молити, забери мене звідсіля, а то я помру..."

Івасик скривив рота, потер своїм чорним пястучком очі і захлипав.

„Я буду тобі тютюн терти, — продовжував він, буду Богу молитись, а коли треба то вибий мене як Сидорову козу. А коли ти думаєш, що немає для мене заняття, то я Христа ради попрошусь до прикажчика й буду йому чистити чоботи, або замість Федька піду помагати пасти худобу, як підпасок. Мій дорогий дідусю, не можу більше терпіти, просто одна смерть. Хотів було сам пішки втекти на село, так чобіт в мене нема, боюся морозу. А коли підросту, то за те буду тебе кормити і ніякої кривди не дам тобі зробити, а коли помреш то буду за упокій душі твоєї молитись, так як за матіньку мою Палагну.

„А Москва, це великий город. Доми всі панські і багато коней, а овець немає і собаки не злі. Зі звіздою тут діти не ходять і на крилос співати нікого не пускають, а раз я бачив в одній крамниці за вікном вудки з гачками на всяку рибу, навіть є один такий гачок, що пудового сома можна вловити. І бачив я такі крамниці, де є всяке оружжя так, як в нашого пана, так що мабуть рублів зо сто кожне з них коштує... А в мясних крамницях і тетерваки і рябчики, і зайці, а де їх стріляють, то продавці про це не кажуть.

„Любий дідусю, а коли в панів буде ялинка з подарунками, то візьми для мене позолочений горіх і заховай його в зеленій скри-

ночці. Попроси у панянки Ольги Ігнатівної, скажи, що це для Івася".

Івась тяжко зітхнув і знову глянув в сторону вікна. Він згадав, що за ялинкою для панів завсігди ходив до ліса дідусь і брав зі собою внука. Веселі були часи! І дід кахкав і мороз кахкав, і дивлячись на них Івась і собі кахкав. Бувало, заки вирубати ялинку, дід викурить люльку, довго нюхає табаку, посміється над прозябнутим Івасиком... Молоді ялинки, окутані інеєм, стоять неподвижно й ждуть, котра з них має згинути? Аж тут ненароком крізь кучугури стрілою мчиться заєць... Дід не годен витримати щоб не гукнути.

— Лови, лови... лови! Ах, ти куций чорте!

Зрубану ялинку дід таскав до панського дому, а там забирались прикрашувати її. Більш за всіх поралась коло ялинки панунця Ольга Ігнатівна, улюблениця Івася. Коли ще жила Івасева матуся Палагна і служила в панів за покоївку, Ольга Ігнатівна кормила Івася мороженим і не маючи іншої роботи вивчила його читати, писати, рахувати до ста і навіть танцювати кадриля. Коли ж Палагна померла, сирітку Івася відправили в челядню кухню до його дідуся, а з кухні в Москву до шевця Аляхіна...

„Приїжджай, любий дідусю, — продовжував писати Івась, — Христом Богом благаю тебе, забери мене звідсіля. Пожалій ти мене сироту нещасного, а то все мене б'ють і їсти страшно хочеться, а нудьга така що й сказать не годен, все плачу. А кілька днів тому хазяїн шевським копилем вдарив мене по голові, так, що я впав й на силу прочуняв. Нещасне моє життя, гірше від собачого... А ще кланяюсь Олені, і кривому візникові Юркові, і гармонії моєї нікому не давай. Остаюсь твій внук Іван Жуков, любий дідусю, приїжджай".

Івась склав написаного листа в четверо, і вложив його в коверту, що він купив її вчора за одну копійку... Подумавши трохи, він вмочив перо й написав адресу:

В село дідусеві

Потім почухав потилицю і додав: „Констянтинові Макаровичові". Вдоволений тим, що йому не перешкодили в написанні листа, він надів шапку і не вдягаючи кожушинки, прямо в сорочці вибіг на вулицю...

Продавці з мясної крамниці, яких він запитував вчора, сказали йому, що листа треба вкинути в поштовий ящик, а вже з тих ящиків їх вибирають і розвозять по всіх усюдах на поштових тройках з пяними візниками і голосними дзвіночками. Івась добіг до першого поштового ящика і всунув дорогоцінного листа у шпаринку ящика...

Заспокоєний солодкими надіями, він по упливі години сильно заснув... Йому снилась тепла піч. На печі сидить дідусь, спустивши босі ноги й читає його листа кухаркам... Коло печі ходить Вюн і вертить хвостом.

1886 р.

ДВА КУМИ

— Здоров, Василю, Пане-брате!
— Здоров, кумасю, мій Кіндрате!
— Чи ти ще там здоров та жив?
— Ох, братіку! — Василь завив: —
Мого ти лишенька не знаєш,
Що так питаєш!
Бог покарав мене: я погорів:
Уся худібонька пропала.
Неначе язиком корова ізлизала...
— Оце пак лихо! глянь... коли ж воно і як?
— А так!
Неділь вже, мабуть, з вісім буде —
Святками до мене зібрались добрі люди...
На бесіді, вже звісно, попились...
От як усі вже розійшлись,
Пішов я з каганцем до коней у повітку,
Бодай би й не ходить!...
Я, бачся, каганець усе ховав під свитку,
Та якось теє... зирк — горить!
І, батечку! як обхопило —
Усе до курочки згоріло:
Сам трохи — трохи не пропав...
Та це й тужу вже восьмую неділю...
Бодай би я був не діждав!
Ти ж, куме, як? — Ох, не питай, Василю!
І чим я Бога прогнівив...
Колись я, братіку, правесенько ходив, —
Теперички, дивись, до чого вже дожився!
Зовсім калікою зробився!...
До мене на святках наїхало гостей:
Дядьки, брати та дехто із людей...
Як милим гостям не радіти?
Уся кумпанія гарненько підпила...
Поліз у погріб я дулівки ще вточити
(Дулівочка-первак — така смачна була!)...
Щоб іноді з вогнем біди не наробити,
Що ж, пане-брате! біс мене як пхнув —
Я й покотивсь... ще як не вбивсь — не знаю.
Теперечки хоч плач — не плач,
Оттак, як бач,
На дерев'янці шкандибаю.
— Дурні! — озвавсь до них Трохим: —
Жалкуйте на себе, бо що за диво в тім,
Що в Василя все погоріло,
А в тебе ногу ізломило!
Погано п'яному і поночі, й з огнем.
— Так що ж його робити?
Не все ж ходить із ліхтарем!...
— Ой, бити б вас обох та бити!
Горілочки не треба вельми пити.

СПИСОК МІСЦЕВОСТЕЙ РІДНОГО КРАЮ

(Продовження списка поміщеного в Календарі-Альманахові з 1964 р.).

В нашому Календарі-Альманахові з 1964 року ми подали були місцевості таких 13 повітів Галичини, що охоплюють територію південного Поділля, Покуття, Гуцульщини і східньо-карпатського Підгіря: Борщів, Бучач, Городенка, Гусятин, Копичинці, Заліщики, Коломия, Косів, Надвірна, Скалат, Снятин, Станиславів-Богородчани, Товмач і Чортків.

Враз зі списком поміщеним в Альманахові з 1963 року подали ми досі список місцевостей з 33 повітів Галичини. В цьогорічному нашому Календарі-Альманахові подаємо вже кінцевий список місцевостей решти Галичини, Засяння й Лемківщини. В цей список входять місцевості таких 28 повітів: Березівського, Горлицького, Грибівського, Добромильського, Дрогобицького, Жовківського, Короснянського, Ланцуцького, Ліського, Мостиського, Новосандецького, Новотарського, Переворського, Перемиського, Равського, Ряшівського, Рудецькго, Самбірського, Сокальського, Старосамбірського, Стрижівського, Стрийського, Сянішького, Турчанського, Цішанівського, Яворівського, Ярославського і Ясельського.

З тих 28 повітів лише 6 входять в цілості в склад Української ССР, а саме: Дрогобицький, Жовківський (Жовкву большевики перезвали на Нестеров), Самбірський, Старосамбірський, Стрийський і Турчанський.

Території п'яти повітів, а саме — Добромильського, Мостиського, Равського, Сокальського і Яворівського є сьогодні поділені. Їх східні частини належать до України, а західні до Польщі. Це мусять мати на увазі наші читачі, що будуть користуватись нашим списком.

Решта 17 повітів, яких територія положена вже за Сяном, на південно-західнім Підкарпатті і на Лемківщині, находяться вже в межах сучасної Польщі.

Для орієнтації читачів подаючи в поазбучному порядку повіти будемо при кожному з них подавати до якої категорії він належить.

На самому кінці, після списку місцевостей Галичини, Засяння й Лемківщини подаємо коротенькі списки найважніших місцевостей Підляша й Холмщини. Є це майже виключно міські місцевості знайдені нами на невеликій мапі сучасної Польщі. Інших джерел, щоб подати повний список місцевостей Підляша і Холмщини, ми не мали.

В наступному нашому Календарі-Альманахові за 1966 рік буде поданий повний список місцевостей Буковини і Закарпаття

і тих місцевостей Бачки в Югославії, де живуть українські поселенці.

Радимо читачам наших Календарів-Альманахів зберігати їх річники, щоб мати цілість матеріялів, що в них поміщені.

Коли б читачі наших Календарів-Альманахів мали завваги чи пояснення до поданих нами списків місцевостей Рідного краю, просимо їх присилати на адресу „Українського Голосу".

Один з наших читачів звернув нам увагу на те, що в попередньому списку місцевостей поданому в Календарі-Альманахові за 1964 рік, на сторінці 132 подано помилково назву села Перемилів, Гусятинського повіту. Там надруковано замість Перемилів — Перешилів. Просимо справити цю помилку. — **Редакція.**

Повіт Березів

(цілий в границях сучасної Польщі, подаємо лише українські місцевості).

Бартківка, Бахір, Близне, Будзин.

Вара, Видрна, Витрилів, Володж, Воля Велодзька, Воля Оріхівська, Воля Комборська, Воля Ясеницька.

Гарта, Гачів, Глудно, Грушівка, Гута.

Диня Дилягова, Динів (місто).

Іздебки.

Кінське Комборни, Коростенко, Іскриня, Костева, Кремяна, Кривоє.

Ластівка, Липник, Лубна.

Машнівці.

Невістка.

Обарим, Оріхівці.

Павлокома, Пересітниця, Поруби.

Селиська, Сільниця, Стара Весь.

Темешів.

Улюч.

Ходорівки.

Шкляри.

Яблінка, Яблониця Польська, Яблониця Руська, Ясениця, Яснів.

Повіт Горлиці

(цілий в границях сучасної Польщі, подаємо лише українські місцевості).

Баниця, Білянка, Біч, Блехнарка, Бодаки, Боднарка, Бортне.

Вапенне, Висока, Війтова, Вірхня, Воловець.

Ганчова, Гладишів, Грибів (місто), Гута Висовська.

Долге, Долини, Драгашів.

Змигород (місто).

Ждиня.

Квятонь, Кленчани, Климківка, Кобилянка, Конечна, Кремпна Крива, Кунькова.

Либуша, Липна, Липники, Ліщини, Лосє, Луг.

Маластів, Мацина, Велика, Мацина Мала.

Незнаєва, Новиця.

Пантна, Перегонина, Присліп, Пстружне.

Радоцина, Реґетів, Рихвалд, Ріпки, Розділє, Ропиця Руська.

Сандечка, Свєржова, Святкова, Святківка, Сквиртне, Смерековець, Сятниця.

Устє Руське.

Чорне.

Шимбарк Шклярки.

Ясінка.

Повіт Грибів

(цілий в границях сучасної Польщі, подаємо лише українські місцевості).

Баниця, Берест, Біличка, Більцарова, Богуша, Брунари, Брунари Нижні.

Вафка.

Грибів (місто).

Ізби.

Камяна, Королева Руська.

Перунка, Поляни, Пташкова.

Снітниця, Ставиша, Строже.

Фльоринка.

Чорна, Чертижне, Чирна.

Яшкова.

Повіт Добромиль

(частинно в Польщі).

Арламів.

Березка, Бирча, Бориславка, Боровиця, Ботошівка, Брежаав, Буневичі.

Війткова, Велике, Велиця, Воля Коронецька, Воля Крецівська.

Городиско, Грабівниця, Грозьова, Грушова, Гуйско (або Войско), Губичі, Гувники, Гута Березка, Гучко.

Добромиль (місто), Добрянка.

Жогатин.

Катиня, Квасинина, Княжпіль, Комаровичі, Кописно, Коростно, Коронець, Котів, Крайна, Креців, Криве, Кропивник, Кросценко коло Хирова, Кузьмина.

Липа, Лімна, Лісковате, Ліщава Горішна, Ліщава Долішна, Ліщавка, Ліщини, Лодинка, Лопушанка, Лопушниця, Ляхова, Ляцке.

Макова, Малява, Мигова.

Нанова, Нижанковичі, Нове місто, Нове село, Новосілки Дудинські.

Папортно, Пацлав, Передільниця, Підмостє, Поляна, Посада, Посада Риботицка, Пяткова Руська, Пяниця.

Риботичі, Розпутє, Ропенка, Ростока, Рудавка.

Сенькова, Сівчина, Сопотник, Стара Бирча, Старява Сяніцька.

Тарнава, Тиряна Волоська, Трійця, Тростянець, Трушовичі.

Юречкова.

Явірник Руський, Ямна Гірна, Ясениця Сівчинська.

Повіт Дрогобич

Бачна, Баня Котовська, Бистре, Бистриця, Більче, Більче-Волиця, Болехівці, Борислав (місто), Бояри, Брониця, Брониця Горішна Бруховиця, Буховиця.

Вацовичі, Волостин, Волянка, Вороблевичі.

Гаї, Гаї Вижні, Голуцко, Груда, Грушова Горішна, Грудь, Губичі.

Далява, Дережиці, Добрівляни, Доброгостів, Довге Церковне, Довге, Дрогобич (місто), Дубина.

Завурє, Загатє, Заколоть, Зджанна.

Кавсько, Колпець, Криниця, Кропивник Новий, Кропивник Старий.

Ластівки, Летня, Липовець, Лишня, Липиці, Літиня, Локоть, Лужок Долішний, Любінка.

Махалевичі, Мартинопіль, Медвежа, Мединичі, Млинки Сівкові, Монастир Дережицький, Монастир Лишнянський, Модрич.

Нагуєвичі, Нагуєвичі Нижні.

Опака, Опака Вижна, Опари Церковні, Орове.

Перепростина, Підбуж, Підбуж Вижний, Підмонастирок, Попелі, Попелі Долішні.

Раневичі, Раделичі, Раковець, Рибник, Рихтичі, Ріпчиці, Ролів.

Слобода, Смільна, Снятинка, Солець, Солонсько, Станиля, Старе Село, Стебник, Сторонна, Східниця.

Тиків, Трускавець (містечко — живець), Тустановичі.

Угорсько - Добряни, Улично, Унятичі, Урож, Урож Горішний, Урож Долішний.

Шкільники.

Якубова Воля, Ясениця Горішна, Ясениця Долішна, Ясениця Сільна.

Повіт Жовква

Артасів.

Батятичі, Бащиця, Бесіди, Бір, Блищиводи, Борова, Боянець, Брище, Бутини.

Вербляни, Вечерки, Винники, Войнів, Волиця, Воля Висоцька, Воля Жовтанецька, Вязова.

Гиравка, Глинсько, Горбовиця, Гребенці, Грушка, Гута Монастирська, Гутиско.

Дальнич, Дворці, Деревня, Добрусин, Дорогошів Великий, Дорогошів Малий.

Желдець, Жидів, Жовква (місто), Жолтанці, Жуки.

Завада, Замочок, Зашків, Звертів, Здешів, Зіболки, Зубів міст.

Казумин, Качмари, Колоденце, Колодно, Константинівка, Кошелів, Крехів, Куликів (містечко), Куликів - Мертвиці, Кулява, Кунин, Куниська Воля.

Липина, Лугова, Любеля,

Майдан, Мачишин, Мервичі, Могиляни, Монастир, Мокротин, Мости Великі (містечко).

Нагорці Нове Село, Новий Став.

Оплітна.

Передримихи Великі, Передримихи Малі, Перемивки, Пили, Поляни, Пристань, Провала.

Руда - Хами.

Скварява Нова, Скварява Стара, Смереків, Сопошин, Станиславка, Сулимів.

Товмач, Туринка.

Уднів.

Фійна.

Хитрейки.

Цетуля.

Червинець, Честині.

Шишаки.

Повіт Коросно

(цілий в границях сучасної Польщі, подаємо лише українські місцевості).

Баранє, Барвінок, Бзянки.

Ванівка, Вишовадка, Вільшня, Вілька, Братківська, Вороблик Королівський, Вороблик Шляхоцький.

Гирова.

Дукля (містечко).

Жидівське.

Зиндранова, Змислівка.

Івонич.

Климківка, Коросно (місто), Красна або Коростенка.

Ладжин, Лютча.

Мисцова, Мілче, Мшанна.

Ольховець.

Петрова Воля, Поляни, Посада Долішна.

Риманів, Ріпник, Роги, Ропянка.

Смеречне.

Тилява, Тиханя, Трестяна, Торговиска.

Чорноріки.

Повіт Ланцут

(цілий в Польщі, подаємо лише українські місцевості).

Білобереги, Бриска Воля.

Городиско.

Дубно.

Жолиня, Жухів.

Курилівка.

Лежайськ (місто), Лукова.

Ожанна.

Прохоєць.

Старемісто (місто), Сідлянка.

Повіт Ліско

(цілий в Польщі).

Балигород (місто), Бальниця, Бандрів, Бахльова, Безміголова Береги Гірні, Береги Горішні, Бережниця Нижна, Бережниця Вижна, Береска, Беріжка, Бистрє, Бібрка, Бреликів, Бук, Буковець.

Ванькова, Великополе, Веремінь, Ветлина, Видрне, Волковиця, Волосате, Воля Горянська, Воля Мацькова, Воля Мигова, Воля Постолова.

Габківці, Гільське, Гільське Лютовиско, Глинне, Городок, Горянка, Гочів, Гошів, Гошівчик, Гузелі, Гучвиця.

Дашівка, Дверник, Должиця, Дзюрдзів, Жерденка, Жерниця Вижна, Жерниця Нижна Жолобок, Журавин.

Забродь, Завадка, Завій, Завозь, Загочевє, Задвіря, Замлинє, Затварниця, Звиняч, Здвижень, Зубенсько Зубраче.

Кальниця, Каменка, Колониця, Криве, Криве коло, Тісни, Кривка.

Лишня, Ліско (місто), Ліщовате, Лобозів, Лодина, Лопінка, Луг, Лукавиця, Лукове, Лупків, Лучки, Лютовиска.

Манів, Мичків, Мичківці, Монастирець, Мочари, Мхова.

Насічне, Новосілки.

Ольхова, Ольшаниця, Орелець, Остре, Ошварова.

Панишів, Поляна, Полянки, Полянчин, Посада Ліска, Постолів, Присліп Протісне.

Радева, Райське, Ридне, Рівна, Ропенка, Росолин, Росохате, Ростоки, Руденка, Рябе.

Середне, Середне Велике, Середне Село, Середниця, Скородне, Смерек, Смільник, Соколє, Соколова Воля, Солина, Солинка, Станкова, Стежниця, Стефкова, Стрвяжик, Струбовиска, Студенне Ступосяни Суковате.

Тарнова Гірна, Тарнова Дільна, Творильне, Телесниця, Терка, Тискова, Тисовець Тісна (Цісна) (містечко).

Угерці Мінеральні, Устіянова, Устіянова Горішна, Устіянова Долішна, Устрики Горішні, Устрики Долішні.

Хміль, Хонець, Хревт.

Царинське.

Чашин, Чорна, Чорна Горішна, Чорна Долішна.

Щербанівка.

Яблінки, Яворець, Ялове, Янківці, Ясінь.

РІЗНИЦЯ

Різниця між відвагою і обережністю. Відвага: підійти до боксера і вилаяти його при всіх.

Обережність: сказати це саме, але по телефону.

***

Розумний помиляється і сумнівається, дурний є непомильний.

***

„Що вмієте доброго, того не забувайте, а чого не вмієте, того вгіться".

Повіт Мостиська

(частинно в Польщі).

Арламовська Воля.

Баличі, Бар (присілок), Боєвичі, Боляновичі, Бортнятин, Буховичі.

Вишенка, Волостів, Волчищовичі, Вуйковичі, Ганковичі, Годині, Голодівка Гориславичі, Гусаків (містечко).

Дидятичі, Дмитровичі, Довгомостиська.

Еленка.

Завада, Завадів, Заверхи, Загороди, Заріче, Золотковичі.

Йорданівка.

Кальників, Княжий Міст, Конюшки, Королин, Коців, Кочержин, Крисовичі, Крукеничі, Кульматичі,

Липники, Людків, Ляцка Воля, Ляшки Гостинні.

Макунів, Малнів, Малнівська Воля, Мильниці, Мистичі, Мишлятичі, Мілятин, Мокряни Великі, Мокряни Малі, Мостиська (місто), Мочеради.

Никловичі, Новосільці.

Орховичі, Острожець.

Пакість, Підгать, Підліски, Пісок, Пникут, Пникут Горішний.

Радиничі, Радоховці, Рудники, Руствечко.

Сокіл, Соколя, Соломінка, Стоянці, Старява, Судова Вишня (місто), Сянники (присілок).

Тамановичі, Тулковичі (присілок), Тулиголови.

Цвіржа.

Чернява, Чижевичі, Чишки.

Шешеровичі.

Бернард Шов сказав, що добре ги погане виховання подруг найкраще оцінити по тому, як вони сваряться.

***

Ярослав Мудрий:

„Не хогу я лиха, а добра хогу братам і українській землі".

***

Жінці важге дожити до 100 років, як головікові, бо жінка на деяких роках затримується по кілька років.

***

Здоровля тільки одне — а хворіб тисягі.

Повіт Новий Санч

(цілий в границях сучасної Польщі, подаємо лише українські місцевості).

Андреївка.

Барновець.

Верхомля Велика, Верхомля Мала, Войкова.

Дубне.

Жеґестів.

Злотне, Злоцке, Зубрик.

Кожушка, Криниця - живець (місто) і Криниця - село, Крижівка.

Лабова, Лабовець, Лелюхів, Ломниця, Лосє.

Маргань, Мацієва, Милик, Мохначка Вижна, Мохначка Нижна, Мушина (містечко), Мушинка.

Нагоєва, Новий Санч (місто), Новавесь.

Пивнична, Поворозник.

Рибень, Ростока Велика, Ростоки.

Складисте, Солотвини, Старий Санч (місто).

Тилич (містечко).

Утрин Вижний.

Чачів.

Щабник.

Ястрабик.

Повіт Новий Торг

(чисто польський повіт в горах Татрах де збереглись лише п'ять лемківських українських сіл).

Біловода.

Чорновода.

Шляхтова.

Щавниця.

Явірки.

Повіт Переворськ

(цілий в Польщі, подаємо лише українські місцевості).

Бібрка, Біла Видачів.

Видачів, Вільха Буковська.

Гадлі, Глоговець, Гориці, Горличина, Грежка.

Залісє.

Канчуґа, Кречовичі.

Матисівка, Миротин.

Нижатичі.

Розбор.

Сінів.

Тарнавка, Тринча.
Убішин.
Явірник.

Повіт Перемишль

(більша частина в Польщі).

Аксманичі.

Бабичі, Бакунчиці, Барич, Батичі, Бахів, Бахурець Берендовичі Библо, Биків, Бовило, Болестрашичі, Боратичі, Боршевичі, Брилинці, Буців, Бушковичі, Бушковички (присілок).

Валява, Вапівці, Вильче, Вишатичі, Вілюничі, Вірко, Вірочка Вітошинці, Воля Болестрашицька, Воля Кривецька.

Гарбарі, Гдешичі, Германовичі, Глумча, Гнатковичі, Горохівці, Грабовець, Грушатичі.

Даровичі, Девятичі, Добра Шляхоцька, Дрогобичка, Дрогоїв, Дроздовичі, Дубецько, Дуньковичі, Дусівці.

Журавиця.

Заболотці, Залісє Ольшанське, Зелене, Зоротовичі.

Іскань.

Кінківці, Клоковичі, Княжичі, Коляса, Комара, Конюхи Конюша, Коритники, Корманичі, Коровники, Красичин, Красичі, Кречкова, Кривча, Кривча над Сяном, Кругель Великий, Кругель Малий, Купка, Купятичі.

Лентівня, Лодина, Лучиці.

Мальговичі, Малковичі, Мацьковичі, Медика Мижинець, Мільнів, Мнише, Молодовичі, Мриголод.

Нагорчани, Накло, Негрибка, Нижанковичі (містечко), Нінадова.

Ольшани, Оріхівці, Острів.

Пацьковичі, Перекопане, Перемишль (місто), Пикуличі, Підгірє, Підзамче; Підскалє, Плешевичі, Поздляч, Полхова, Поповичі, Пралківці, Прірва.

Речпіль, Рожубовичі, Рокшичі, Руське Село, Рушельчиці.

Саночани, Селиська, Сельці, Середна, Сілець, Сіракісці, Склад Сольний (присілок), Скопів, Сливниця, Станиславчик, Стібно, Стобенце, Строневич.

Уйковичі.

Фредрополь.

Халупки Дусівські, Халупки Медицькі, Хирина, Хиринка, Хідновичі, Холовичі, Храпличі.

Цибулянка, Циків.
Шечині.
Яксманичі.

Повіт Рава Руська

(частинно в Польщі).

Беженка, Белзець, Біла, Біла з Заявлінєм, Бішків, Боброїди, Борсучина, Буди,

Вербиця, Верхи, Верхрата, Вілька Вербицька, Вілки Мазовецькі, Войтівщина, Воля, Вороблячин, Воронів, Воротно.

Гай Лісовий, Галані, Гійче, Голе, Голе Мале, Горай, Гори, Гребенне, Грині, Груси, Гута Зелена, Гута Любичівська Гута Обединська.

Дачани, Девятер, Диниська, Домашів.
Журавці.

Забіря, Завалило, Замок, Заставє, Змислів, З'явленє.

Івонки.

Камінка Волоська, Камінна Гора, Камінка Липник, Камінка Лісова, Камінка Нова, Камінка Старесело, Карів, Клепанів, Корні, Корчів, Корчмин, Кремянка, Криве, Крушина, Кузики, Кучерій.

Лавриків, Липник, Березина, Лози, Лужки, Лужок, Любича Княжа, Любича Камеральна, Львівок.

Маґерів (містечко), Махнів, Махнівок, Медвежа, Милява, Мімиця, Монастир, Монастирок, Мости Малі, Мощана, Мриголоди.

Новий Двір, Немирів (містечко), Новосілки Кардинальські, Новосілки Передні.

Окопи, Ольшанка, Остобіж.

Парипси, Пeратин, Переїзд, Підгіря, Підліся, Пільце, Погорисько, Подубці, Помлинів, Потелич, Потік, Прусє Пунки.

Рава Руська (місто повітове), Радруж, Рата, Річиця, Річки, Річне, Руда, Руда Лісна, Руда Монастирська Руда Окіпська.

Салаші Салаші Смолянські, Селиська, Середина, Синковичі, Слободяки, Смолин, Сопот Великий, Соснове, Стаї, Сторонна.

Теглів, Тенетиська, Торношин.

Угнів (місто), Улицько, Улицько Зарубане, Улицько Середкевич, Ульгівок.

Хлівчани (містечко), Хоронів.

Шавари, Школики.

Щебиця, Щепятин, Щирець.

Ямниці, Ясенівка.

Повіт Рудки

Адріянів.

Бенькова-Вишня, Березець, Бірче, Бирчичі, Болозва Долішня, Бучали.

Ваньковичі, Вербіж, Вістовичі, Вощанці.

Голодівка, Гонятичі, Горбачі, Горбуля, Горожанка Велика Горожанка Мала, Гошани Грабівно, Громно.

Долобів, Дубаневичі.

Загірє.

Кагуїв, Катариничі, Кліцко, Кнігиничі, Колбаєвичі, Колодруби, Комарно, Конофости, Конюшки Королівські, Конюшки Сіменівські, Конюшки Тушголовські, Коропуж, Косовець, Костельники, Кропильники, Крукавець, Купновичі.

Литовка, Лісничівка, Ловчиці, Ляшки Завязані.

Малпа, Мальованка, Михайлевичі, Монастирець, Мости.

Никонковичі, Ніговичі, Новесело, Новосілки Гостинні, Новосілки Опарські, Острів, Острів Погорецький.

Палинки, Перевергів, Пили, Підвисоке, Підгайчики, Підзвіринець, Піски, Погорці, Подолини, Подольці, Поріче Грунт, Поріче Задвірне, Поріче Любинське, Проскурне.

Ричиків, Розділовичі, Романівка, Рудки (місто).

Сайків, Саска Домінікальна, Саска Камеральна, Свинюша, Сороки, Сусулів.

Татаринів, Тершаків, Топільниця, Тушголови.

Угерці Винявські.

Хишевичі, Хлопи, Хлопи Чайковські, Хлопчиці.

Чайковичі, Черних́ів, Черкаси, Чоловичі.

Шептичі.

Якимчиці, Яремків, Ясенів, Яструбків, Ятвяги.

Повіт Самбір

Бабина, Баранчичі, Береги, Берестяни, Биків, Билина Велика, Билинка Мала, Биличі, Бісковичі, Блажів, Букова.

Ваневичі, Винники, Викоти, Волоща, Воля Баранецька (або Волиця), Воля Блажовська, Воля Райнова, Волянка, Воютичі, Вяцковичі.

Глинне, Гординя, Горішняни, Городище, Грушова, Грушова Долішна, Гуменець.

Дорожів, Дорожів Долішний, Дорожів Горішний, Дорожів Середний, Дубляни, Дубрівка.

Зади (присілок), Зарайське, Звір.

Калинків, Ковиничі, Корналовичі, Корничі, Котованя, Крукеничі, Кульчиці.

Лопушна, Лука, Лукавиця, Луновичі, Лютовиска.

Майнич, Максимовичі, Містковичі, Мокряни, Монастирець, Морозовичі, Мости, Мшанець.

Надиби, Недільна, Новошиці.

Озимина, Ольшаник, Ортиничі.

Пиняви, Посада, Пруси, Пяновичі.

Радловичі, Райтаревичі, Ракова, Рогізно, Садковичі, Самбір (повітове місто), Середина Горішна, Середина Долішна, Сикерчиці, Сілець, Смільниця, Созаль, Спас (присілок), Спринка, Сприня Велика, Страшевичі, Стрілки, Стрілковичі, Стрільбичі, Ступниця, Сушиня Рикова.

Татари, Тожів, Торгановичі, Торчиновичі.

Угерці Заплатинські.

Фороща.

ЗМІНА ПОГЛЯДІВ

Хто гесно шукаюги правди змінює свої погляди, той є людиною гести. Хто змінює свої погляди тому, що сподівається зробити ліпший інтерес на іншім погляді, той є шкідником, гідним призирства.

Хто не змінює своїх поглядів, тому що не пізнає правди, то гаси переходять над ним до порядку. Така людина може бути дуже гесною людиною, але ги вона при цьому й розумна, це тільки гас може показати.

Щоб признатись до зроблених помилок, треба двох регей: пізнання помилки і відваги. Хто пізнає зроблену помилку, а не має відваги признатися до неї, той є звигайним боягузом.

(Шинайх)

Чаплі, Черхова, Чишки, Чуків.
Щаде.
Янів (присілок), Ятвіги.

Повіт Старий Самбір

Бандів, Бачина, Березів, Березниця, Білич Горішний, Білич Долішний, Болозів Горішний, Бусовиска, Бушковиця.

Виців, Волошинова, Волча Долішна.

Галівка, Глубока, Головецько Горішне, Головецько Долішне, Гордовичі, Горянка, Грозьова.

Завадка, Заділок, Заріче, Засадки, Заселко.

Кобло Старе, Коблянська Воля, Кунів.

Лаврів, Лібохова, Лінина Велика, Лінинка Мала, Лопушанка Хомина, Лужок Горішний, Ляшки Муровані.

Папрочизна, Плоске, Потік Великий.

Россохи.

Сасси, Слохин, Смеречка, Смільниця, Старасіль (місто), Старий Самбір (повітове місто), Сусідовичі, Сушиця Велика, Сушиця Мала.

Тарнавка, Твари, Терло, Тершів, Товарня, Топільниця, Турє, Турє Горішне.

Устрики Долішні.
Фульштин.
Хирів.
Шумина.

Повіт Сокаль

Бабинець, Барані Перетоки, Бишів, Безеїв, Белз (містечко), Бендюга, Бобятин, Боратин, Бояничі, Будинін, Буява.

Ванів, Василів Великий, Варяж, Вербіж, Вижлів, Винники, Витків, Войславичі, Волиця Комарова, Волсвин, Ворохта.

Гатовичі, Гільче, Глухів, Гоголів, Гора, Горбків, Городиловичі, Городище, Гута Сілецька.

Добрачин, Довжнів.

Жабче Муроване, Жнятин, Жужель.

Завишень, Завонє, Залуже, Збоїска, Зубків.

Ільковичі.

Клюсів, Конотопи, Копитів, Корчин, Костяшин, Кристинопіль (місто), Ксаверівка, Куличків.

Лещатів, Лещків, Лівче, Ліски, Лубов, Лучиці.

Маджарки, Мельники, Мищів, Мошків.

Нисмичі, Ніновичі, Новий Двір.

Опільсько, Осердів, Острів.

Пархач, Первятичі, Переводів, Перемислів, Переспа, Пецикорів, Пивовщина, Поздимир, Потуриця, Прусинів.

Равщина, Радванці, Реклинець, Рожанка, Рожджалів, Розалівка, Роятин, Русин.

Савчин, Свитазів, Святківці, Себечів, Сілець Белзкий, Скоморохи, Сокаль (повітове місто), Спасів, Стремінь, Стенятин, Сулимів, Суха Воля.

Тартаків, Тартоковець, Теляж, Тишиця, Торки, Тудорковичі, Тусів.

Угринів, Ульвівок.

Хлопятин, Хоробрів.

Цеблів.

Шарпанці, Шмитків.

Яструбичі.

Повіт Стрижів

(цілий в Польщі, подаємо лише українські місцевості).

Бережанка, Близянка, Баранівка, Буди Бережанські, Буди Висоцкі.

Гвоздянка.

Жизнів Годова.

Небилець.

Опарівка.

Повіт Сянік

(сьогодні цілий в Польщі).

Андрушківці.

Балутянка, Белхівці, Биківці, Біла Гора, Болтушова, Боська, Буків, Буківсько.

Вздрів, Вернеївка, Вислок Вижний, Вислок Нижний, Вислочок, Височани, Відрани, Вілька, Віське, Волиця, Воля Вижна, Воля Нижна, Воля Петрова.

Є регі, про які мудрець розповість усьому народові; є регі, про які мудрець скаже вибранцям народу; є регі про які мудрець може сказати лише вузькому кругові своїх приятелів; а є такі регі, про які мудрець хог і знає, то не може нікому сказати.

(Переповіджено за А. Міцкевичем)

І це теж відомий факт, що кожний нарід, творяги свою культуру, забарвлює її специфікою свого духа і ментальности.

(Проф. К. Біда).

Гачів, Гірки, Глиниці, Глубоке, Грабівка, Грабовниця, Гулучків, Гумниска.

Дальова, Дарів, Довге, Должиця, Долина, Дошно, Дубрівка Польська, Дубрівка Руська, Дудинці, Душатин.

Заболотці, Завадка, Завої, Загіря, Загутин, Залуж, Заршин, Заршинська Посада, Заславє, Збоїска, Зминиця.

Камінне, Камянка, Карликів, Кожушне, Команьча, Королик Польський, Королик Волоський, Костарівці, Куляшне.

Липовець.

Маківці, Межибрід, Миків, Мимонь, Мокре, Мочарне, Морохів Мощанець, Мриголод.

Нагоряни, Надоляни, Небоцко, Новосільці Гнєвош, Новотанець.

Ольхівці, Ольховець, Ордехова, Ославиця.

Пакошівка, Пашова, Пекарки, Пелня, Писарівці, Підгай, Побідно, Побури, Половці, Полонна, Поляни Суровичні, Попелі, Посада, Посада Ольхівська, Посада Риманівська Горішна, Посада Сяніцка, Прелуки, Прибишів, Прусік, Пулави.

Радошиці, Ракова, Ратнавиця, Рачкова Репедь, Рудавка, Рудавка Риманівська.

Семушов, Сенькова воля, Синява, Согорів Горішний, Согорів Долішний, Сторожі Великі, Сторожі Малі, Страхотини, Суровиця, Сянік (повітове місто), Сянічок.

Тарнавка, Тирява Волоська, Тирява Сільна, Токарня, Трепча, Туринсько, Турепоть.

Фаліївка.

Черемха, Черешнів, Чертеж, Чистогорб.

Шкляри.

Щабне.

Юрівці.

Явірник, Яворова Воля, Ялин, Ясень, Ясенів, Яслиська, Ячмирська Посада, Ячмір.

Повіт Турка

Багновате, Беньова, Бережанець, Бережок, Бистре, Боберка, Боберка Вижна, Бориня, Ботелька Вижна, Ботелька Нижна, Ботля, Буковець, Буковина.

Висоцко Вижне, Висоцко Нижне, Вовковіят, Волосянка Велика, Волосянка Мала, Волче Горішнє, Волче Долішнє.

Гвоздець, Гнила, Головсько, Горб, Гусне Вижне, Гусне Нижне.

Дзвиняч Гірний, Дидьова, Дільче, Дністрик Воловецький, Дністрик Дубовий, Должки.

Жукотин.

Завадка, Завадка коло Козьової, Загірка, Задільсько, Закичера, Залісє Ляцьке, Зворець, Зубриця.

Івашківці, Ільник, Ільник Запорожський, Ільник Затянський, Ільник Королівський, Ісаї, Ісаї Зарічні.

Каменець, Кичера, Комарники, Кондратів, Кочанчат, Красне, Криве, Кривка, Криптуля.

Либохора, Липє, Ліпна, Локтьове, Лопушанка Лехнова, Лопушанка Хомина, Лосинець, Луг, Лютовиська.

Матків, Махновець, Мельничне, Мита, Молдавсько, Мохнате.

Петрушак, Прислів.

Радич, Риків, Рипяна, Річка, Розлуч, Ропавсько, Росохач.

Свидник, Середина, Смеречка, Сморже, Соколики, Ставище, Стрілки, Сухий Потік Сянки.

Тарнова Вижна, Тарнова Нижна, Тисовиця, Топільниця, Тростянець, Турка (повітове місто), Турочки Вижні, Турочки Нижні.

Фльорич.

Хащів.

Шандровець, Шумяч.

Яблінка Вижна, Яблінка Нижна, Яблонів, Явора, Явора Горішна, Явора Долішна, Яворів, Ясениця Замкова, Ясінка Масьова, Ясінка Стецева.

Земля єсьм і відходжу в землю.

(О. Довженко: Життя в цвіту).

Скорий поспіх — людям посміх.

(Українська пословиця).

Життя складається з дрібних регей, але життя само не є дрібною ріггю.

(С. Щепановський)

Не треба жалувати за тим, що минуло. Вважай, щоб за свої сьогоднішні вгинки ти не потребував жалувати в майбутньому.

Повіт Цішанів

(сьогодні майже цілий в Польщі).

Антоники.

Баляї, Башня, Башня долішна, Бігалі, Борова Гора, Бохів, Брохи, Брусно, Брусно Нове, Бучина.

Вілька Горинецька, Вілька Жапалівська, Воля Олешицька.

Гамарня, Герешки, Гірче, Гораєць, Горинець, Гримаки, Гута Кришталева, Гута Ружанецька Гута Стара.

Дахнів, Диків Новий, Диків Старий, Дубрівка Сигла, Дуброва, Дубина, Духничі.

Жапалів, Жир, Жуки, Жуків.

Забіла, Закіпці, Залуж.

Ігнати.

Кадлубиська, Козаки, Козівка (присілок), Корняки, Коровиця, Коровиця Голодівська, Коровиця Лісова, Коровиця Мала, Криве, Крупець, Курії.

Липовець, Липина, Липсько (містечко), Липє, Лихачі, Лівча, Ліси Ями, Лукавиця, Лукавці, Любачів, Люблинець, Люблинець Новий, Ляки.

Майдан, Мельники Підлуби, Мильків, Млинки, Місточко Груші, Мокриці, Молодів, Молодівці, Мощаниця.

Нароль місто, Нароль село, Німстів, Нова Гребля, Нове село, Новини Горинецькі.

Олешичі, Онишки, Опака, Осередки.

Палюхи, Папєрня, Підлісина, Плазів, Подемщина.

Райхай, Руда, Руда Рожанецька, Руда Щутківська.

Салаші, Синявка, Сливниця, Соліги, Солтвина, Старі Олешиці, Старе Село, Стельмахи, Сухоліс.

Тарасівка, Тимуші, Типили, Тиці, Томси.

Улазів, Ушківці.

Футори, Футори Дахнівські.

Хижі, Хлівиська, Хмилі, Хатилюб.

Цівків.

Черевинки, Чернявка.

Щутків.

Ялина, Яриба.

Повіт Яворів

(частинно в Польщі).

Березина Велика, Березина Мала, Бідун, Божа Воля, Боровиї, Брухналь, Будзин, Будомир, Бунів Бучина.

Великі Очі, Вербяни, Верховина, Вілька Змієвська, Вілька Росновська, Вовча Гора, Воля, Воля Глиницька, Воля Рогізнянська.

Гнійне, Гірка, Глиниці або Гнійниці, Гора, Гораєць, Гребля, Грицкове, Грушів, Грушовичі Гук, Гуки, Сусаки

Ґереґи.

Дацки Дерняки, Добри, Дрогомишль, Дуброва, Дуни

Ждани.

Завадів, Завалє, Залуж, Залуг, Запусть, Змієвиська.

Каміноброд, Клониці, Кобильниця Волоська, Кобильниця Руська, Коблів, Ковалі, Когути, Коханівка, Краковець (місто), Крушини, Кут.

Лапівка, Липне, Лісновичі, Лісок, Ліщенне, Любині, Ляшки.

Марки Мартини, Мельники, Мельниці, Млини, Молошковичі, Морянці, Мосбеґ, Мужиловичі, Мурованка.

Нагачів, Новоселиця, Нове Село, Новосілки.

Ожомля, Ольшани, Ольшаниця.

Передвірє, Підлуби, Подлози, Поруби, Поруденко, Порудно, Прилбичі.

Римянка, Роби, Рогізно, Романів, Руда Коханівська, Руда Краковецька, Рудів.

Свидниця, Селиська, Семерівка, Сенатів, Сеньове, Серни, Скло, Сколин, Солиги, Стадники, Стариська, Стені.

Тарнавиця, Тростянець, Тучапи.

Улиця.

Халупки, Хоменки, Хомяки, Хоросниця, Хотинець.

Цетули.

Чапляки, Чернилява, Чернокінці, Черник, Чолгин.

Шебє, Шумляв.

Щеплоти.

Яворів (місто), Яжів Новий, Яжів Старий.

Повіт Ярослав

(сьогодні цілий в Польщі).

Адамівка.

Бабяки, Белі, Бистревичі, Бобрівка, Боратин, Буковина, Бучина.

Варцаби, Вербна, Ветлин, Вигнанки, Вилева, Висоцко, Вілька Полкинська, Волховате, Воля Розвинецька, Воля Угорська, Вязовниця.

Гавловичі, Гайди, Гарбарі, Глубоке.

Деревєвки Шмулі, Дибків, Дмитровичі, Добковичі, Добра, Добча, Дубровиця, Дубровиця Мала, Дуньковичі Великі.

Жовнірів.

Загороди, Задуброва, Заліска Воля, Заміхів, Заріче коло Ярославя, Засанє, Заставне, Заяці, Зєлінки.

Ігнаше.

Йодлівка.

Качмари, Квіки, Кидаловичі, Кіселів, Кобилюхи, Кобарники, Козли, Колачки; Конячів, Копань, Кореница, Крамарівка, Красне Криве, Кругель Павловський, Кругель Пелкинський, Кубаки, Кудрики, Кут Шумлянський.

Лази, Лахмани, Лежахів, Лівці, Людків, Ляківська Воля, Ляшки Довгі.

Майдан, Маковисько, Малехи, Мельники, Михалівка, Мишталі, Молині, Молодич, Монастир, Моровсько, Мочуги, Мощани, Мунина, Мурії, Мякиш Новий, Мякиш Старий.

Нагірне, Неліпковичі, Ніновичі.

Ольхова, Острів.

Павлова, Павлосів, Палюхи, Пержили, Перемістє Горішне, Пивода, Пискоровичі, Підгаї, Підліг, Піскори, Покриви, Полкині, Полнятичі, Поріхник, Походаї.

Радова, Радимно (місто), Риплин, Ришкова Воля, Розбір Довгий, Розбір Округлий, Рожнітів, Розвиниця, Рокітниця, Рудка, Рудоловичі, Рудчина.

Свобідна, Святоє, Сінява, Скибяки, Сколошів, Скуратки, Слобода, Слоти, Собєтин, Сосниця, Старина, Стежки Добрянські, Стежки Червоновольці, Сурмачівка, Сурохів.

Тапин Великий, Тверде, Теребень, Теплиці, Теплиці Горішні, Тивоня, Тиневичі, Тішатин, Тонке, Труші, Тулиголови, Туроки, Тухля, Тучапи.

Угорка.

Халупки, Халупки (присілок), Харитони, Хлопичі, Ходані, Хорів.

Цаплапи, Цигани, Цідили, Цетуля, Цюрки.

Чедани, Челятичі, Червона Воля, Черці, Чостковичі, Чудовичі.

Шегли, Шпоти.

Щитні.

Ямки, Янковичі, Яцковичі, Ярослав (повітове місто).

Повіт Ясло

(цілий в Польщі, подаємо лише українські місцевості).

Березова.

Воля Цеглинська.

Гальбів, Граб, Гута Крамська, Гута Самокляска.

Дошниця.

Змигород (містечко).

Івонич.

Клопотниця, Котань, Крампна.

Мрокова.

Ожинна.

Перегримка.

Ростайне.

Самокляски,

Фолюш.

Яворє, Ясло (місто).

Підлясся

(неповний список).

Біла Підляська.

Вишниці, Вілковишки, Володава.

Желехів.

Кодень, Константинів.

Ломази, Лосиці.

Маріямпіль Межиріччя, Межиріччя Підляське.

Острів, Острів Любельський.

Парчів, Пилява.

Радзин, Радзин Підляський.

Славатичі, Соколів, Суховоля.

Тарногород, Тереспіль, Тишівці, Томашів.

Янів Підляський.

Холмщина

(неповний список).

Білгорай.

Вербиця, Вожучин.

Городло, Грубешів.

Дорогуськ, Дубінка.

Замістя, Звіринець.

Красностав.

Любачів.

Рейовець.

Стрижів.

Тарногород, Тишівці, Томашів Любельський.

Уханє.

Холм.

Щебришин.

УСМІХНІМОСЬ

ДВА БРАТИ

(Народня казка)

Було собі два брати: багатий і бідний. От виїхали вони на поле орати. Коли це приходить до них сам Бог. Підійшов попереду до багатого та й каже:

— Здоров чоловіче!

— Здоров!

— Що це ти робиш?

— Орю, а потім буду сіяти жито.

— Нехай тобі Бог родить.

— Уродить і без Бога, бо у мене земля добра.

Бог нічого не сказавши, перейшов через його ниву та підійшов до бідного.

— Здоров, чоловіче!

— Здоров!

— Що це ти робиш?

— Орю, а потім буду сіяти жито.

— Нехай тобі Бог родить.

— Спасибі, чоловіче добрий. Як дасть Бог, то і вродить.

От прийшло літо й два брати пішли подивитися кожний на своє жито. Дивиться бідний на свою ниву: аж таке ж то гарне жито вродило, таке гарне, що на диво тай годі. А багатий подивився на свою нивку: чорт-ма, нічогісінько, — гола рілля тільки та стежка, де пройшов Бог, поросла високим густим житом.

Тоді бідний і каже багатому:

— Ото брате, як ми орали, приходив до нас сам Бог.

— Як ти знаєш?

— А дивися ж: де пройшов по твоїй ниві, то там і гарне жито, а де не пройшов, то там нема нічого.

— А шкода ж, — каже багатий, — якби я та був знав, що Бог, то я б був по всій ниві його виводив.

***

ХИТРА ВІДПОВІДЬ

Чи знаєш добре птахи?

Знаю.

То скажи мені, котрий із тих двох, що сидять на дереві є кос, а котра ворона?

Також питання... цей, що сидить біля коса... це ворона.

***

РОЗУМНА ВНУЧКА

Бабуся поучає Галю кажучи: „Ти повинна бути осторожна. Ось „Червона шапочка" була легковірна і її вовк з'їв.

Галя: — І бабусю теж...

***

ЧЕСНІСТЬ

Господар мешкання звертається до злодія, якого спіймав на гарячому:

— Зараз же повиймай все із мішка і поклади на стіл!

Злодій: — Ні, так буде нечесно. Адже половину цих речей я взяв із іншого мешкання.

***

ОБЕРЕЖНІСТЬ

— Дай слово, що ніколи не скажеш моїй дружині про цих 100.00 дол., які я в тебе позичаю!

— Дай і ти слово не сказати, що в мене є стільки грошей, щоб позичити.

***

ЇЇ НЕМА ДОМА

— Чи тато дома?

— Ні.

— А мама?

— Мама також казала сказати, що її немає.

О. Маковей

СВІДОК

Я просив знайомого суддю, щоб мені позволили прислухатись розправам в суді, і дав мені знати, коли буде що інтересне. Я бажав придивитися нашим людям з села, бо я їх мало знаю, а в суді є нагода пізнати їх ліпше, бо вони то більше, то менше подратовані справою, для котрої їх покликали з села, і виявляють свої думки і вдачу не раз дуже різко. Суддя казав мені звичайно, що нема нічого інтересного. Але раз передав мені возним карточку, на котрій писав:

„Я вишлю Вам сьогодні Василиху Калинчукову з Комарівки, і Ви переслухаєте її в такій справі: Петро Мафтеїв і Олексій Зелепуга мають поле об межу. На межі плота вже давно не було. Сього року Мафтеїв поклав новий пліт, а Зелепуга вночі розібрав і викинув. Каже, що Мафтеїв заліз йому з плотом на його поле. З того процес. Ґрунтових книг і мап нема, бо згоріли в часі війни. Тому треба свідків питати про границю між сусідами. Калинчукова є свідком. Буду Вам вдячний, коли Ви мені коротенько переповісте все, що вона Вам буде розказувати".

Справді Василиха прийшла. Поважна, статечна господиня, літ коло п'ятдесяти, у новім кожусі і з головою, перев'язаною потрійно: одна хустка покривала голову, друга в'язала її від чола на потилицю, третя від тімені попід бороду. Чудно було, що вона чула ще щось в таких тяжких перев'язках, з котрих було видко тільки частину лиця.

Я привітав її: — Ви Калинчукова Василиха з Комарівки?

— А я, прошу пана, Василиха. А мене ви звідки знаєте?

— Як же не знати такої славної ґаздині?... Ви тут прийшли до суду за свідка в справі того плота, що Зелепуга поклав, а Мафтеїв розкинув.

— Не Мафтеїв! — скрикнула баба перелякано. — Хто ж вам таке сказав?! Зелепуга розкинув.

Я заглянув до записки, що мені прислав суддя, і поправив себе: — так - так, то Зелепуга розкинув, я забув. Ну, як же ж то було?

— Але ви мене послухаєте? — питалася Василиха і кивнула головою, мовби просила, щоби я їй не відмовив. — Бо тамтой пан, що мене слухав, не мав часу і все казав: скоро; скоро! — та й не вислухав всього. А то я найліпше знаю, по чиїм боці правда.

— Говоріть, ґаздине, я вас послухаю і все запишу собі.

Ґаздиня, дуже вдоволена, махнула собі кулаком попід ніс і почала оповідати:

— То, прошу пана, так було. Заскаржив Николай Мафтеїв, той, що його мама була сліпа на одне око, Василя покійного Штефана Зелепуги за поле. Ще Николай покійний та тримали доньку війтову, того, що тепер вже третій по нім, як він був, та дав Катерині пайку, а Штефан поклав пліт насеред загона. Тепер прийшла комісія та й викинула пліт.

— Чекайте, ґаздине. Се ви про який пліт говорите? Адже його поклав Петро Мафтеїв, а ви кажете про якогось Штефана.

— Е! прошу пана, то я кажу про той пліт, що я ще дівкою запам'ятала. Ну, прийшла комісія і викинула пліт. Але Штефанів брат, Тодор, той, що його вуйка сестра та покумалася з Грицишиним Николаєм, каже, що він також приналежний до тої пайки. Вони ще притягнули Тодосія і Івана Семенового з гори коло майдану. А Тодосія син, Николай, та ходив до дівки Грицишинової та й тепер вмішався також до тої пайки. Бо каже, що його мачуха Василина, що була за Тимофієм Кобзаєвим, ще його первого брата похресниця, — бо вона та Олексій Зелепуга, Штефанів син, то були якось в третім хресту, а Николай Тодосія то був зведенюк, — то як Тодосійова жінка, Оксана, вмерла, то він оженився з Василихою покійного Тимофія. Адже ви її мусили знати?

— Знав! — кажу я. — Як же ж ні? Я вже не нинішній. То ви досі казали про родину Зелепуги?

— Де ж там! Се Мафтейова родина.

— Ага! Ну, то говоріть дальше, я все записую.

— Пишіть, паночку, най буде по правді, як Бог приказав. Так слухайте дальше! Семен Забурений, ще покійного Васильчука братової первої сестри син, що мав тестя — ой! ой! як же він звався? Так мені лиш на язиці плиничиться... той, що байки казав... ага! Прикопій звався він — то він оже-

Traditional Ukrainian Cookery

Савелі Стечишин

Ця куховарська книжка, написана в англійській мові, здобула собі популярність не тільки серед українських господинь, але також серед англійської публіки в Канаді і З'єдинених Державах.

Книжка має сотні ріжних українських приписів, короткі описи українських святочних звичаїв, ілюстрації та „індекс" при кінці книжки що допомагає господиням скоро віднайти сторінку, де поданий припис, за яким вони шукають.

Книжка має 498 сторін, друкована на першоклясному папері, гарний читкий друк, тверда полотняна оправа з кольоровою паперовою, артистично викінченою обгорткою.

Замовляйте її для себе або в подарунку.

Ціна $5.50 з пересилкою.

UKRAINIAN VOICE

Box 3629, Sta. B. WINNIPEG 4, MAN.

За всякими аптекарськими речами вдавайтесь до:

CHARLES DRUG

291 Selkirk Ave.
Cor. Charles St.,
WINNIPEG

Phone JU 2-4898

ЕВГЕН УГРИНЮК, власник

нився з Марією: а Марія з Николаєм тримали до хресту в Таньки Василевої, що коло потока, і вони собі також приходили не чужі, бо її мама, а моя тета, Настасія Калинчукова і Фрузина Дьордійова, що була за Грицем Макухом, то були собі дуже близькі, так Семен, чоловік Марії, також вмішався до того права. Але бо й Николай, ще Грицевого брата від першої жінки син, той, що йому, вибачте, свині хату завалили, — то-то було сміху колись на ціле село, — і він також пристав до того права. Але суд відкинув рекурс і ґрунт дав Василеві, другому синові Николайового діда.

— Заждіть, ґаздине, хвилиночку, нехай я собі допишу. Ваша родина, бачу, не маленька.

— О, є нас доста, слава Богу. А що дітей тепер по війні як маку. Мене сеї осені сім раз за куму кликали.

— Не пропадемо?

— Ей, де там!

— Ну, добре. Тепер я вас, ґаздине, хочу спитати: ви досі говорили про той давній пліт, чи про новий?

— Про давній, ще як я дівкою була. То, вважайте, не проста справа. Тягнеться не від нині. Я вам зараз розповім все, як Бог приказав, і присягну.

— Се не потрібне. Ви вмієте читати?

— Ні!

— Я вам тут напишу карточку, і ви з тою карточкою вернетеся до того пана судді, в котрого ви нині були. Він слухав уже інших свідків і, може, поїде на комісію і мене візьме, то ми на місці розберемо, по чиїм боці правда. Згода?

— Та що робити? Але я би вам дуже хотіла розповісти, як то було.

— То вже на місці в Комарівці.

До судді написав я карточку:

„Відсилаю Вам з подякою Василиху Калинчукову. Від неї знаю дещо тільки про давній пліт, ще як баба дівкою була. До нового плота я не дійшов, бо дуже далеко, найменше тридцять літ. А в мене нема стільки часу".

З тою запискою вислав я Калинчукову до судді, котрий, певно, вже дійшов до нового плота.

Поняття культури так нерозривно звязане з поняттям народу, нації, що їх відмежувати не можна. Це поняття близькі, суміжні, споріднені.

(Проф. К. Біда).

БАРИЛЮК І КУЧЕР

АДВОКАТИ і НОТАРІ

BARYLUK & KUCHER

2nd Floor **456 Main St.**

WINNIPEG 2, MAN.

942-5151 942-5152

Павло Грабовський

УПЕРЕД

Павло Грабовський (1864—1902), псевдонім Павло Граб, поет, журналіст і критик, родом з Харківщини. За участь у революційній народницькій організації П. Грабовського в 1886 р. арештовано і заслано в Сибір до Іркутської губернії. За дальшу революційну діяльність він був в 1889 р. знову увязнений і після відсидження в тюрмі трьох і пів року був засланий до Якутської області. З 1899 року жив на засланні в місті Тобольську, де й помер.

Підтримуючи звязок з Галичиною, друкувався в журналах „Зоря", „Народ", „Життя і Слово" і „Літературно-Науковому Вістнику". Поезія П. Грабовського присвячена переважно громадським і патріотичним темам. Співзвучних мотивів шукав він у поетів яких перекладав, а перекладав він твори таких поетів як Бернс, Петефі, Гайне, Некрасов, Рилеєв, Курочкін і ін. У Львові ще при кінці 19 століття вийшло кілька його дрібних збірок. В Києві вийшла в 1941 році збірка його поезій, а в роках 1959-60 тритомне, повне видання його творів. В 1964 році відмічено 100-річчя з дня його народження.

Уперед за край рідний та волю,
За окутий, пригноблений люд,
Хог нігого не знайдеш, крім болю,
Хог нас жде невіддягений труд!

Уперед проти зла однодумно!
Розрослася ворожа юрба.
Не гадаймо прожити безсумно,
Бо життя — неминуга борба.

Уперед, хто не хоге конати,
Статись трупом гнилим живуги!
Сміле слово — то наші гармати,
Світлі вгинки — то наші мегі.

Уперед до завзятого бою
За громадські та власні права,
Коли бути бажаєм собою,
Коли серце позор відгува!

Уперед до звершення замірів,
Що поклав дев'ятнадцятий вік:
Скиньмо владу катів-бузувірів,
Щоб людиною став головік!

Уперед! Годі скніти рабами,
Час кормигу гидливу знести!
Наші кубла нам стануть гробами,
Швидко знівегать ясність мети.

Уперед! Не жде поступ всесвітній:
На шляху пристаюгих лиша.
Інший лад, інший мир заповітний
Виробляє із себе душа.

Уперед проти хижих порядків!
Гине войник, ги здобиг бере,
Він стежки протира для нащадків,
Його діло ніколи не мре!

Входити в наш світ із засвігеною ліхтарнею спокійного, але критигного роздуму — це досить ризиковна справа. Ми привикли до двох скрайностей: або до задушливого кадила, або до ненависницької боротьби, яка гасто негребує нешляхотною зброєю підозрів і наклепів, у якій їх автори не вірять.

* * *

Такт людини — це здібність стояти на власних ногах, не наступаюги нікому на пальці.

Не підозрівай людей на підставі самих лише поголосок доти, доки не переконаєшся, що ті поголоски правдиві.

* * *

Культура народу — це рефлекс (відблиск — зам. ред.) його духового життя, усіх тих духових сил, що він їх розвиває і маніфестує.

(Проф. К. Біда).

Немає культури понаднаціональної, немає культури універсальної.

(Проф. К. Біда).

Павло Грабовський,
народився 11 вересня 1864 р. — помер 12 грудня 1902 р.

ДО СОЛОВЕЙКА

Розтьохкався соловейко
На калиноньці;
Щось не спиться серед ногі
Сиротиноньці.

— Розваж, розвій, соловейку,
Мою тугоньку;
Чи забуду прикру людську
Я наругоньку?

Чи судилось мені мати
Свою квітоньку,
Чи тинятись вік по наймах,
Серед світоньку?

Чи знайду я коли-небудь
Власну доленьку,
Чи все тягти гуже ярмо
Та неволеньку?

Тьохка, плаге соловейко
На калиноньці,
Та не знає дати ради
Сиротиноньці.

ВІЧНИЙ КАЛЕНДАР ДЛЯ РОКІВ 1800–2000

Як послуговуватись табелею „Вічного календаря".

Перш за все треба запамятати, що всі переступні роки надруковані в тій табелі відмінним друком. Відмінним друком зазначені теж у відповідних рубриках місяці січень і лютий. Раз вони зазначені звичайним друком і тоді вони відносяться до звичайних років, а раз надруковані іншим друком і тоді вони відносяться до переступних років. Для інших місяців переступних років вживаємо цю табелю так, як при звичайних роках.

Табеля складається з трьох частин. В першій частині, що находиться з лівого боку, подані в цифрах дні місяця.

В другій, середущій, найбільшій частині, на верху подані назви місяців. Під тими назвами подані в сімох рядках, числячи згори вниз перші сім букв латинської азбуки в різних комбінаціях.

Під тими буквами, у 36 рядках, згори вниз подані роки від 1800 до 2,000.

В третій частині з правого боку подані назви днів тижня.

Як знайти потрібний вам день тижня.

Коли ви народились 22 грудня 1905 року і хочете знати який це був день в тижні то знайдіть наперед число 22 по лівій стороні, де подані дні місяця. Знайдете це число зараз в першому рядку. Тепер тягніть пальцем в праву сторону до місяця грудня, що є в третій рубриці і знайдете, що в тому рядкові під груднем є буква „С".

Затямте собі цю букву, або запишіть на куску паперу і шукайте тепер в рубриках де подані роки вашого 1905-го року. Коли ви знайшли той рік, то поведіть пальцем просто вгору до букви „С" і тоді від тої букви, що находиться в семій рубриці і в пятому рядку згори поведіть пальцем направо до самого кінця і там знайдете пятницю. Значить, ви народились в пятницю.

В той самий спосіб Ви знайдете, що 1-го листопада 1918 року це була пятниця, що 22 січня 1918 року, тобто день проголошення незалежности Української Народної Республіки це був вівторок, а 22 січня 1919 року, тобто день проголошення соборности Української Народної Республіки, це була середа.

Тим самим способом ви можете теж знайти якого дня хтось з ваших найближчих народився чи вінчався, чи теж якого дня хтось із ваших близьких чи знайомих помер. Мусите знати лише дату і рік.

Як знайти дати для днів тижня.

Цього способу вживаємо тоді, коли хтось каже, що щось наприклад сталося в четвер такого то року і такого то місяця, а не знає яка це була дата. Мама собі запамятала, що її син народився в четвер при кінці липня 1943 року, але не може точно сказати, який це був день місяця. Наша табеля поможе вам встановити той день.

Перш за все шукаймо за 1943-им роком і знайдемо його в пятій рубриці нашої табелі. Тепер тягнім пальцем до гори до того рядка де показаний четвер. Натрапляємо на букву „В". Шукаємо тієї букви під місяцем липнем і знаходимо в другій рубриці і в першому рядку. Тепер тягнемо пальцем наліво і маємо там дати усіх четвергів місяця липня 1943-го року. Тому, що мама казала, що її син народився при кінці липня, то це був день 29 липня. В той спосіб знаючи назву дня, ми можемо встановити дату про яку нам йдеться, але мусимо знати чи це було на початку місяця, чи в першій його половині, чи в половині місяця і т. д.

В подібний спосіб можемо знайти імовірний місяць і рік якоїсь події. Коли якась подія сталась в понеділок 5-го (але не знаємо якого місяця) 1811 року, то наперед знаходимо 1811 рік і тягнемо пальцем до понеділка та знаходимо там букву „В". Тепер знайдім дату 5 що знаходиться в пятому рядку з лівого боку і потягнім пальцем до букви „В". Знайдемо її під місяцем серпнем. Отож та подія сталась 5-го серпня 1811 гоку. Могла б вона статись 5 лютого якби було зазначено, що це був переступний рік, але 1811 рік не був переступним роком.

З роками є трохи трудніща справа. Ми не мусимо знати точного року, але принаймні приблизний, тоді наша табеля допоможе нам ближче уточнити той рік. Маємо подане, що щось сталося в суботу 29 лютого і маємо знайти імовірний рік. В тому випадку лютий є переступним роком, бо подано дату 29 лютого. Отож спершу знаходимо між датами цифру 29 і тягнемо пальцем до місяця лютого як переступного і знаходимо в першому рядку і в рубриці шостій латинську букву "F". Тепер знаходимо бокву "F" в рубриці, де зазначено субота, і тягнемо пальцем вниз по рубриці де зазначені роки. По дорозі натрапляємо на такі переступні роки: 1812, 1840, 1868, 1896 і т. д. В тих роках могла статитсь подія, що ми нею заінтересовані. Для переступних років зазначених іншим друком (скісним) треба брати на увагу місяці січень і лютий зазначені теж іншим друком. Тих зазначених іншим друком місяців не вільно вживати для звичайних років.

Ю. БУРЯК
Lamont, Buriak & Zivot
АДВОКАТИ, НОТАРІ і т. д.
510—511 CHILDS BUILDING
(Portage Ave. and Main St.)
WINNIPEG 2, MAN.
Tel. WH 2-8595
Полагоджуємо справи цивільні, карні, земельні, розводові, спадкові і т. д.

ОДИНОКЕ УКРАЇНСЬКЕ ПОХОРОННЕ ЗАВЕДЕННЯ У ВІННІПЕҐУ
Обслуговуємо українців в Манітобі від 1917 р.
ZAWIDOSKI
FUNERAL HOME
Досвідчена й гідна обслуга.

ВІЧНИЙ КАЛЕНДАР ДЛЯ РОКІВ 1800—2000.

Дні місяця	Січень Жовтень	Квітень Липень **Січень**	Вересень Грудень	Червень	Лютий Березень Листопад	Серпень **Лютий**	Травень	
1 8 15 22 29	A	B	C	D	E	F	G	**Понеділок**
2 9 16 23 30	G	A	B	C	D	E	F	**Вівторок**
3 10 17 24 31	F	G	A	B	C	D	E	**Середа**
4 11 18 25	E	F	G	A	B	C	D	**Четвер**
5 12 19 26	D	E	F	G	A	B	C	**Пятниця**
6 13 20 27	C	D	E	F	G	A	B	**Субота**
7 14 21 28	B	C	D	E	F	G	A	**Неділя**
	.....	.....	1800	1801	1802	1803	.....	
	1804	1805	1806	1807	.....	*1808*	1809	
	1810	1811	.....	*1812*	1813	1814	1815	
	.....	*1816*	1817	1818	1819	.....	*1820*	
	1821	1822	1823	.....	*1824*	1825	1826	
	1827	.....	*1828*	1829	1830	1831	.....	
	1832	1833	1834	1835	.....	*1836*	1837	
	1838	1839	.....	*1840*	1841	1842	1843	
	.....	*1844*	1845	1846	1847	.....	*1848*	
	1849	1850	1851	.....	*1852*	1853	1854	
	1855	.....	*1856*	1857	1858	1859	.....	
	1860	1861	1862	1863	.....	*1864*	1865	
	1866	1867	.....	*1868*	1869	1870	1871	
	.....	*1872*	1873	1874	1875	.....	*1876*	
	1877	1878	1879	.....	*1880*	1881	1882	
	1883	.....	*1884*	1885	1886	1887	.....	
	1888	1889	1890	1891	.....	*1892*	1893	
	1894	1895	.....	*1896*	1897	1898	1899	
	1900	1901	1902	1903	.....	*1904*	1905	
	1906	1907	.....	*1908*	1909	1910	1911	
	.....	*1912*	1913	1914	1915	.....	*1916*	
	1917	1918	1919	.....	*1920*	1921	1922	
	1923	.....	*1924*	1925	1926	1927	.....	
	1928	1929	1930	1931	.....	*1932*	1933	
	1934	1935	.....	*1936*	1937	1938	1939	
	.....	*1940*	1941	1942	1943	.....	*1944*	
	1945	1946	1947	.....	*1948*	1949	1950	
	1951	.....	*1952*	1953	1954	1955	.....	
	1956	1957	1958	1959	.....	*1960*	1961	
	1962	1963	.....	*1964*	1965	1966	1967	
	.....	*1968*	1969	1970	1971	.....	*1972*	
	1973	1974	1975	.....	*1976*	1977	1978	
	1979	.....	*1980*	1981	1982	1983	.....	
	1984	1985	1986	1987	.....	*1988*	1989	
	1990	1991	.....	*1992*	1993	1994	1995	
	.....	*1996*	1997	1998	1999	.....	*2000*	

ПЕРЕСТУПНІ РОКИ:

Першим переступним роком в тій табелі є 1800 рік. Кожний четвертий рік після нього є переступним, отже й 2000-ий рік є переступним роком.

Остап Вишня

Вольовий спосіб

Марину Кривоверху знав я дуже добре... Прекрасна жінка... Працювала вона в однім із „коматів"[1]) — а я туди (в „комат") частенько зазирав по ділах (ділов! ділов!). Ну, й познайомився...

Марина Кривоверха, розносячи чай, уздрить бувало і мене, та й до мене:

— Мо й ви випили?... Випийте!... Чайок — він не вредить!...

Марина, як бачите, була в тому „коматі" за служницю... Чай ото було розносить, а після „державних трудов", — „наслідки" було то підмітає, то ганчіркою повитирає, щоб чисто було скрізь.

Завхоз так їй і наказав, як бралася вона за працю:

— Щоб мені скрізь чисто було!

А Марина на те йому:

— Та то вже сама знаю. За те й гроші платите.

Справна була жінка Марина... Ніколи їй ніякого „заміченія"...

Була Марина з Полтавської губернії, округ ніяких не визнавала і казала завжди, як було спитаєш її:

— Якої ви округи, Марино?

— Та я-ж уже вам казала: Полтавської я губернії, а „в'єзду"[2]) Кобиляцького... То тепер округи, кажуть, пішли, а я як з села виїхала, так тоді ще писалося, що з „в'єзду".

Любив я з Мариною побалакати: землячка-ж, — полтавська.

Ну, ото було й спитаєш:

— Хто-ж ви така, Марино, українка, чи хто?

— Авже-ж не хто: полтавська, українка.

— А якою ви мовою говорите?

— Ото причепились! Такою, як чуєш... Якою люди, такою й я...

— Ви в школі вчилися, Марино?

— А як-же: дві зимі ходила.

— Так якою-ж ви мовою говорите?

— Та знаю вже я вас, знаю: вкраїнською говорю.

Побалакаємо ото так і розійдемося.

---

1) Народних комісаріятів, тобто міністерств.

2) Повіту.

кінка Марина, і
тна... І про па-
увати.

так, що давненько
Мариною бачився: не ходив до
того „комату".

Чимчикую якось улицею, а до мене:

— Драстуйте!...

— Дивлюсь — Марина.

— Драстуйте, голубочко! Ну, як воно, що воно? Де ви йдете?

— Та йду оце квитка купувати. Додому їду. Рощитали![3])

— Як?

— А так. Не видержала тої мови вкраїнської... „Здаменту не здала".

— Як? Розкажіть!...

— А так. Вчили ото нас на курсах, чи як вони, щоб усі по-нашому вивчились говорити й писати... Раніш ото воно „по-панському" все було... І я ото ходила, слухала... Як я людина не дуже ото грамотна, ходила так собі... „Трохи поспиш, трохи послухаєш". Коли ось комісія:

— Марино, — говорять, — Кривоверха!

Підходю...

— Звідки ви? — питають.

— Полтавська.

— Українську мову знаєш?

— А як-же... Руської не втну, а свою — кажу — знаю.

— Так скажіть нам, що таке „родовий відмінок"?...

Я їм одказую:

— Відмінка не чула, а що-до родів, то траплялося. Родила, — кажу, — од покійного чоловіка Пилипа, та Господь прибрав... Та воно й краще. Як удовою, та ще й з дитиною...

А вони мені:

— Не те! Не те! Ми не про те... „Відмінок"... А „падеж" знаєте що таке?

— Так чула від батька, що колись на скотину було таке лихо, падіж, а за моєї пам'яти не було такого.

— Не знаєте, — вони говорять, — ви граматики... Сквернувато. А про „вольовий спосіб" знаєте? Про „повелительное наклоненіє"?... Як воно в вас буде?

— А чого-ж не знаю. Звелять — зроблю, не звелять — не зроблю. Наше діло таке.

[3]) Звільнили з праці.

ЛІТОПИС УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В КАНАДІ

З відповідними показниками (індексами)

О. ВОЙЦЕНКО

Том I

Піонерська Доба: 1874—1918

304 сторінок друку

Ціна $4.50

Том II

Доба Росту й Диференціяції: Роки Після І-ої Світової Війни 1919—1924

400 сторінок друку.

Ціна $4.50

В твердій полотняній оправі $6.00

Замовляйте в місцевих книгарнях або в

UKRAINIAN VOICE

P. O. Box 3629, Sta. B.

WINNIPEG 4, MAN. CANADA

— Ну, йдіть, — кажуть.

Пішла я... Та оце бачите — на вокзал аж іду.

— Да-ааа!...

. . . . . .

Замислився я дуже: шкода мені землячки зробилося.

І чого я, — думаю, — не комісія?!..

Сів в автобус і їду.

Чую розмову:

— Откуда ви, Вадим Федорович?

— Ф-ф-у! Екзамен по українізації держал!...

— Ну і как?

— Прекрасно. Спросили меня про „вольовий спосіб"... Я їм как зашпандоріл:

— „Вольовий спосіб", ето бившеє повелітельноє наклоненіє. Полноє окончаніє, — говорю, форм „вольового способу" такоє... Ах, чорт, уже забил! Да ето і не важно... Однім словом, первая категорія...

— Поздравляю! А мнє еще предстоїт ета непріятность!...

Щасливий Вадим Федорович.

А Марині, бідолашній, не поталанило.

***

P. S. Не знаю, може мої тут приклади (про Маринин іспит) подібні до прикладів Виборного Макогоненка в його знаменитих гуморесках, — пробачте мені цей „плагіят", — я тут зовсім в іншу точку б'ю. Приклади тут мають другорядну вагу.

ВСТАВТЕ НОВІ ЕЛЕКТРИЧНІ ПРОВОДИ У ВАШІМ ДОМІ

— легким способом —

Фінансовим пляном Ситі Гайдро

для перероблення дротяних проводів

Цим пляном, який уможливлює вам поліпшити електричні проводи у вашім домі для задоволення електричних потреб теперішнього часу, можуть ним користуватися власники хат і дуплексів, що їх обслуговує Ситі Гайдро. Просто зарядіть аби ваш ліцензований електричний контрактор виконав роботу. Ситі Гайдро зарядить фінансування і висилатиме рахунок місячно в додатку до вашого рахунку за електричну обслугу.

City Hydro

Telephone: 946 8235

Winnipeg

О. ОЛЕСЬ

І досі ще цвітуть в уяві прапори...

І досі ще цвітуть в уяві прапори,
Теге юрба по вулицях шумливих...
О, сонце звільнене, горй,
Красуйся в усміхах щасливих!

І досі ще стоять в огах полки,
На зброї іскри хтось зриває...
Стоять полки... „Здорові, козаки!"
„Здорові батьку!" грім лунає.

Що сталось там? Забили джерело?!
Чому потоком ллється „слава"?...
О, Боже! щастя в нас було!
О, Боже, в нас була Держава!

Невже ми втратили Її?!
Невже у нас не стало сили
Хог крихту рідної землі
В руках лишити до могили?

....Спокутуймо ганьбу свою,
Зеднаймось всі в єдину лаву,
Знайдім в димах, в огні, в бою
Свою загублену Державу!

ЕНЦИКЛОПЕДІЯ УКРАЇНОЗНАВСТВА

в англійській мові, том І.

UKRAINE A CONCISE ENCYCLOPAEDIA

Люксусове видання — головний редактор

Володимир Кубійович

Вийшла з друку University of Toronto Press.

В зміст її входить: general information, physical geography and natural history, population, ethnography, language, history, culture and literature.

Libraries, government agencies, and all those seeking knowledge of Eastern Europe will find in the Encyclopaedia a wealth of fascinating and illuminating material not available elsewhere in the English language.

Має приблизно 1,130 стор., в добрій оправі, мапи, ілюстрації, кольорові таблиці.

Ціна 1-го тому з пересилкою $37.50

Замовлення посилати:

UKRAINIAN VOICE

Box 3629, Sta. B. **Winnipeg 4, Man.**

КОЛОМИЙКИ

Як я возьму коломийки співати, співати,
Затужиш ти і заплачеш, тай станеш гадати.

Коломийки це один з найбільш популярних видів народної пісенної творчости західної вітки українського народу. В них в мистецький спосіб відтворюється все, що стоїть у полі зору народу. В коломийках виявлені найрізноманітніші душевні зворушення й переживання людини викликані буднями і важливішими подіями збірного життя.

Коломийки мають різноманітний характер. Їм притаманний дотепний жарт, гостра сатира, щирий і теплий ліризм та стисла епічна розповідь.

В попередніх наших Календарях-Альманахах ми подали жмут коломийок зібраних з уст одного з наших піонерів, в такому виді як він їх запамятав ще як чув їх в старому краю. В цьогорічному Календарі ми подаємо жмут вибраних коломийок і так в кожному із наступних річників нашого Календаря будемо подавати дальші жмутки цікавіших вибраних коломийок. — **Редакція.**

Ізгадай мнє, мій миленький, два рази на днину,
А я тебе ізгадаю сім раз на годину!
Ізгадай мнє, мій миленький, в полі працюючи,
А я тебе ізгадаю, в постіль лєгаючи!
А де тота постілечка, що я на ній спала,
А де тото біле личко, що я цілувала?

●

Ой кувала зозулечка та в лісі на дуб'ю,
Відколи-с м'я поцілував, відтогди тя люб'ю.
Відколи-с м'я поцілував та в біле личенько,
То відтогди погибає за тобов серденько.

●

Ой на горі на високій сив коник пасе ся,
Люблю з милим танцювати, легонько трясе ся.
Ой того я хлопця люблю, що гарно танцює:
Кругленько ся обертає, в личенько цілує.

●

Ой у лузі на галузі два качури в'ют си,
Надо мною молодою, два леґіні б'ют си.
Ой бийте си, рубайте си, я одного буду,
Іванкова поєсинка, Василева буду!

●

Ой Василю, ой Василю, сорочку ти шию,
Купи мені коралики на біленьку шию!
Купи, мені коралики за лева, за лева,
Щоби люди пізнавали, що я Василева!

●

Ой годину я співаю, а годину плачу,
Та що тебе, мій миленький, так довго не бачу!

●

А де ж я вас, співаночки, де я вас подію?
Заберу вас в запасочку, по полю розсію.
А як прийде мій миленький нивоньку орати,
Буде тії співаночки по полю збирати.

●

Ой на дуб'ю кора груба, на дуб'ю, на дуб'ю:
Не знаєш ти, козаченьку, як я тебе люб'ю.
Не знаєш ти, козаченьку, як я тя кохаю:
Через тебе вдень роботи, вночі сну не маю.

●

Як я свого миленького не виджу на очи,
То мені ся, молоденькій, робити не хоче.
Як я свого миленького на оченьки вздріла,
Тогді мені роботонька у руках горіла.

●

Чорні очи, чорні очи, біда мені з вами:
Не хочете ночувати одну нічку сами.
Єдну єсте ночували, тай тоту не спали,
То вставали, то лягали, любка визирали.

●

Ой роздвій-ся, місяченько, на дві половини,
Одна світи миленькому, а другая — мині!

●

Ой летіла зозуленька та й на Дунай сіла...
Ой дала би-м своє життя, коби-м любка вздріла!

●

Щадіть через закупи в українській фірмі „Фудленд"

NATIONAL Foodland

878 MAIN STREET — WINNIPEG, MANITOBA

SELL-RITE WHOLESALE LTD., 860 Logan Ave., Winnipeg.

Мушу гори прорубати, долини зрівнати,
Щоби мені було видко до милої хати.

•

Коли б гори розкопати, ліси прорубати,
Щоби видно до милого, та й до єго хати!

•

Прийди, прийди, мій миленький, та й стань під віконце!
А я скажу своїй мамі, що то сходить сонце!

•

Я гадала, молоденька, що поле горіло,
А то мого миленького личко рум'яніло.
Я гадала, молоденька, що сонечко сходить,
А то милий чорнобривий по городі ходить.

•

За Василем сюди, туди, де Василь подівся?
Пішов Василь в гай зелений, тай зазеленівся.
Якби Василь в гаю сидів, пташки би співали,
Якби Василь на музиках, музики би грали.

•

Коломийко, коломийко, та й коломийочко!
А мій милий такий файний, як у риби очко!

•

Зроби мені, Федорику, на коновку денця!
Сшию я ти нове платє з мого полотенця.

•

Гой, ти гаю зелененький, та гаю, та гаю!..
Я за тебе, мій миленький, три гаразди маю.
Оден гаразд — наїсти си, другий — погуляти.
Але третий гараздочок, — до полудні спати.

•

Я на тебе, колодію, мала всю надію...
А ти пішов, мене лишив, де сє я подію?

•

Ой Василю, Василеньку, іще раз Василю,
Купи мені коралики на біленьку шию!
Купи мені коралики, купи мені перла,
А як підеш до другої, щоб тя колька сперла!

•

— Ой Аннице, біле лице, ци підеш за мене,
Ци зачістриш, ци запрядеш, погодуєш мене?

SWYSTUN, SWYSTUN & COMPANY
BARRISTERS & SOLICITORS
V. John Swystun, LL.B. Nestor W. Swystun, B.A., LL.B.
Nestor A. Kripiakevich, B.A., LL.B.
Associate
Theodore J. Lizakowski, B.A., LL.B.
608 Great Western Building
WINNIPEG 1, MANITOBA
356 Main Street
942 5191

— Ой бодай я, вражий сину, того не зазнала:
Зачістряти, запрядати, тебе годувати.

●

Як ти мене, мій миленький, важиш покинути,
Я ти такі кольки зішлю, не зможеш дихнути:
Ні дихнути, ні сапнути, ні на світі жити!
Будеш знати на другий раз, як мене любити!

●

Ой не шуми луже дуже, зелений шафране,
Тяжко мені на серденьку, як вечер настане.
Тяжко мені на сердечку, на моїм, на моїм,
А як мені тай не віриш, най буде на твоїм!

●

Ой коли м'я та й не любив, було ж м'я не брати,
Бо я тобі не грушечка: в саду коштувати...
Ба грушечку покоштуєш, та й далій закинеш;
А від мене, молодої, марне з світа згинеш.

●

Тей високо, тей ни низко листок на калині,
Тей далеко, тей не близько милий на Вкраїні.
„Та й упадь же, жовтий листку, з тої калиночки,
Тей верни си, мій миленький, з тої Вкраїночки".
— Тей не верну, моя мила, далека дорога...
Скину шєпку тей вклоню си: будь, мила, здорова!
Ой будь, мила, здоровенька, не забудь за мене,
Бо світ зийдеш, тей не знайдеш кращого від мене.

●

Нема Йвана, нема Йвана, нема Іваночка:
Лишилася по Івані їдна співаночка.

●

Тей на ланку пшениченька, на ланку, на ланку:
Тей дрібненьки кучєрики на тобі, Іванку,
Тей хто буде тей пшеницю, тей на лані жєти?
Тей хто буде Іванкові кучєри чесєти?

●

Сюди, лози, хилітеся, куди вітер віє!
Туди, очка, дивітеся, куди милий їде!
Кєжко лозам хилитися перед вітроньками...
Кєжко очкам дивитися перед сльозоньками.

●

CROPO FUNERAL CHAPEL

Одно з найновіших, модерних похоронних заведень у Вінніпеґу з каплицею на 300 осіб, від нікого незалежне.

MAIN & LUXTON, WINNIPEG

Telephone JU 6-8044

DR. M. KANCHIER

Дентист

413 Selkirk Ave.

WINNIPEG 4, MAN.

Phone 582-7044

Ой не світиш, місяченьку, заступила хмара;
Нема мого миленького, не пустила мама.
Чорна хмара розійде сі, ясний місяць зійде:
Єго мати ляже спати: він до мене прийде.

●

Нема мого миленького, нема мого Ясі...
Нема кому спитатися, чи виспала я сі.

●

Ой того я хлопця люб'ю, ой то моя душка,
Що чирвона китайочка коло капелюшка.
Ой того я хлопця люб'ю, що файно танцює,
Кругленько сі обиртає, в личенько цілує.

●

Та що кому та до того, що люб'ю Івана?
А в Івана очі сиві, та й я ни погана!

●

Ой Іване, Іваночку, мама ті вродила,
Та на мою головочку, що би-м ті любила!
Ой Іване, Іваночку, ходиш по лісочку;
Утни мені яворика та на колисочку!
Утни мені яворика того зеленого,
Та най собі віколишу хлопця молодого!

●

Що ви, очи, думаєте, що ви гадаєте?
Цілу нічку на розмові, а в день дрімаєте.

●

„НАЙБІЛЬШІ ТОРГОВЦІ
В ЗАХІДНІЙ КАНАДІ

PONTIAC — BUICK —
VAUXHALL — ACADIAN"

НОВІ ТА УЖИВАНІ АВТА.

ІВАН В. АНОНІЙЧУК

український продавець, член т. з.
GENERAL MOTORS MASTER
SALESMEN'S CLUB

WINNIPEG MOTOR
PRODUCTS LTD.

North Main at Church
Open Evenings

Phone JU 9-5381 Res. JU 6-4082
WINNIPEG, MAN.

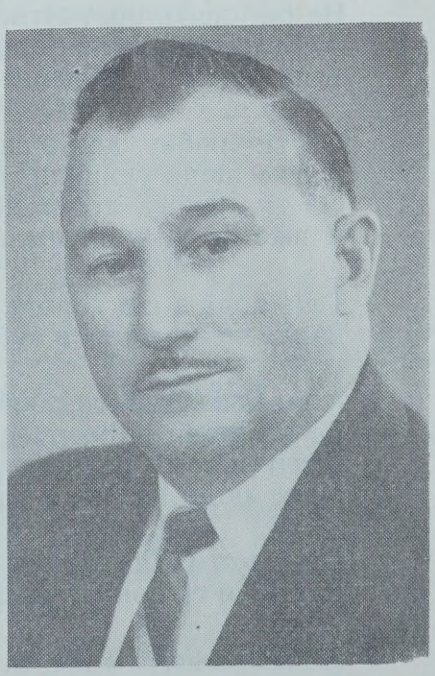

Ой у мого миленького кучері кручені:
Нераз-їм сі настояла з ними до вечері.
Нераз-їм сі настояла, що аж кури піли:
Водов двері підливала, щоби не скрипіли.

●

Болят мене руки, ноги, болят мене кости:
Та най би то від роботи, а то від любости.

●

Сім раз нараз поцюлював губки солоденькі;
Мастила їх мама медом, ще м була маленька.
Намастила медом мама, та й забула втерти,
Щоби були солоденькі до самої смерти!

●

Червоненький бурачок, зелененька гичка:
Любив мене мельничок, бо я невеличка.
Червоненький бурачок, гичка зелененька,
Любив мене мельничок, бо я молоденька!

●

Мати моя старенькая, поворожи міні,
Би ми серце не вмлівало за тими леґіні!
— Дівко моя молодая, поворожу тобі:
Є у мене паличейка, поломлю на тобі!

●

Любив мене деків син, хотів мене взяти...
Купив мені новий серп: — ходи, мила, жати!
А я взяла новий серп, кинула за себе:
— Я не жала в свого тата та й не буду в тебе!

●

Тато добрі, тато добрі, мати не лихая:
Не боронять погуляти, поки-м молодая.
— Гуляй доню, не бороню, та нагуляєш сі:
А як підеш за нелюба, лиш задумаєш сі!

●

Ой ти, любку, долів сидиш, та нічо не видиш:
А вже люди учинили, що ти в мене сидиш.
Ой ти, любку, долів сидиш, та нічо не чуєш:
А вже люди учинили, що в мене ночуєш!

●

Тече вода з-під города, попід переверти:
Взяли мене люди в зуби через твої жерти.

●

А як мене, любцю, любиш, не кажи нікому,
Бо то люди порозносять, як вітер солому!
Вітер солому рознесе, солома легенька...
Мене люди возьмут в зуби: я ще молоденька.

●

Ой у мого Николочка масна головочка:
Куди він сі повертає, туди мої очка.

●

Не спала я тої ночи, ні мої оченька,
Бо не була під головов милого рученька.

●

Била мене мамка сночи за милого очи...
А хоть буде сім раз бити, ни лишу любити!

•

Очка мої чорненькії, що робити з вами?
Не хочете ночувати єдну нічку сами.
Ой єдну-сте ночували, та й тоту не спали,
Лиш всю нічку в квартирочку любка візирали.

•

Доки д мені Василь ходив, васильок сі родив...
А як зачив Іваночок — густий барвіночок.

•

Відси гора, відси гора, відси долинонька:
Межи тими гороньками — моя дівчинонька.
Мушу гори порубати, долини зрівнати,
Щоби мені було видко аж до її хати!

•

А вже ж я ся не дивую, чому Марця красна:
Коло неї вчора рано впала зоря ясна.
Як летіла зоря з неба та й розсипалася:
Марця зору позбирала тай затикалася.

•

Ой Марійко, біла дівко, чекай до суботи!
Куплю я ти рашівочку, червоні чоботи.
У п'ятницю я їх куплю, в суботу підкую,
А в неділю та раненько тобі подарую.

•

Як би ни ліс, як би ни ліс, як би ни ліщина,
Ни був би я в Буковині, як би ни дівчина!

•

Катерино, засвіти но! Катерино, встань но!
Катерино, дай но їсти: тото буде файно!
Катерина засвітила, Катерина встала,
Катерина дала їсти, ще й поцілувала.

•

Ой заграй ми, музиченко, най си потанцюю!
Ой присунь ся, файно рибко, най ти поцілую!

•

Ой музика молоденький скрипочку ладнує,
А мені сі, молодому, душечка радує.

ДАРУНКИ РІДНИМ В УКРАЇНІ

Висилайте посилки своїм рідним та знайомим почерез нашу фірму

„УКРАЇНСЬКА КНИГА".

Достава ґарантована. Мито оплачуємо тут. Уживаних речей не висилаємо. Медицину висилаємо повітряною поштою. Заходіть, пишіть або телефонуйте за нашим цінником та інформаціями.

UKRAINSKA KNYHA

613 Selkirk Ave. **Winnipeg 4, Man.** **Ph. JU 6-1106**

А мені сі, молодому, душечка радує,
Ой що моє солодєтко в танці передує.

●

Ой піду я у лісочок, заграю в листочок,
Буде мила пізнавати чий то голосочок!

●

Повставайте, леґіники, до танцю, до танцю!
Беріть усі молодиці, мені лишіть Анцю!

●

Ой місяцю, місяченьку, і ти зоре ясна:
Засвіти ми на подвірє, де дівчина красна!

●

Як зачую коломийку, як зачую банду,
То покину дівчиноньку, хоч би яку ладну.

●

Як заграє коломийка, варта погуляти,
Чорнобриву дівчиноньку кругом обертати.

●

Єк гуляю, так гуляю, нічо я не знаю,
На мені си буки тешут з зеленого гаю...
Та най же си они тешут, я їх си не бою:
А любити не покину дівчиночку свою!

●

Коні мої вороніі, коні мої лисі!
Заорана доріженька до мої Марисі.
Заорана, заорана, та заволочена:
Ей, вже моя Марисуня з єнчим заручена.

●

Не диви ся, козаченьку, що дівка в віночку!
Питай людей і сам гляди, чи вшиє сорочку!
Не дивися, козаченьку, що коралів густо!
Питай людей і сам гляди, чи в голові пусто!

●

Ой любив я дві дівчини, обі — Катерини:
Розірвали моє серце на дві половини.
Ой любив я дві дівчині, обі Катерині,
Як би мама дозволили, женивбим-ся нині.

ВАЛЮТИ 97 ДЕРЖАВ У СВІТІ

Подаємо валюти, тобто вартости грошей 97 ріжних держав у світі у відношенні до американського доляра. Держави подаємо в поазбучному порядку. Валюти деяких держав таких, як от комуністичний Китай чи теж валюти цілого ряду новоповсталих африканських держав такі низькі, що їх взагалі не відмічують на міжнародніх біржах й тому ми їх не подали. Вартість гроша новоповсталих і господарсько неустабілізованих держав постійно хитається й це треба мати на увазі. — **Редакція.**

Австралія: 1 австралійський фунт = 20 шілінґам = $2.24

Австрія: 1 шіллінґ = 100 ґрошам = 3.8 ам. центам.

Альбанія: 1 лек = 100 ґвінтарам = 2 ам. центам.

Альжирія: 1 альж. франк = 100 сантімам = 20 ам. центам.

Арґентина: арґентинський пезо = 100 сентавос = 0.8 ам. цента.

Афґаністан: афґані = 5 ам. центам.

Барбадос: британський західньо-індійський доляр = 58 ам. центам.

Бельґія: 1 бельґійський франк = 100 сантімам = 2 амер. центам.

Бермуди: 1 бермудський фунт = 20 шіллінґам = $2.80.

Болгарія: 1 лев= 100 стотінкам = 8.5 ам. цента.

Болівія: 1 болівіяно = сентавос. За 100 болівіянів платять менше я 1 ам. цент.

Бразилія: крузейро = 100 сентавос = приблизно 0.5 ам. цента.

Британський Гондурас: 1 британсько-гондурський доляр = 100 центам = 70 ам. центам.

Бурма: кіят = 100 піясам = 21 ам. центам.

Велика Британія: 1 фунт стерлінґів = 20 шіллінґам = $2.80.

Венесуеля: болівар = 100 центімос = понад 29 ам. центам.

Вєтнам (південний): вєтнамський пястр за 100 тих пястрів платять понад $1.25.

Вєтнам (північний): донґ = 34 ам. центам.

Гаїті (острівна держава на карібськім морі коло Америки): один ґурд = 100 сентімам = 20 ам. центам.

Голляндія: фльорін або голляндський ґульден = понад 27 ам. центам.

Гондурас (республіка): 1 лемпіра = 100 сентавос = 50 ам. центам.

Гонґконґ: гонґконґський доляр = 100 центам = 17 ам. центам.

Греція: драхма = 100 лептам = понад 3 ам. центам.

Ґана (африканська нова держава): ґанський фунт = 20 шіллінґам = $2.80.

Ґватемаля (південно - американська республіка): один квецаль = 100 сентавос = $1.

Ґвінея (нова африканська держава): ґвінейський франк = 100 сантімам = ½ ам. цента.

Данія: 1 корона = 100 ерам = понад 14 ам. центам.

ЧИ ВИ ДОСТАВЛЯЄТЕ ЗБІЖЖЯ ДО ФАРМЕРСЬКОЇ КОМПАНІЇ?

Ви переконаєтесь, що Юнайтед Ґрейн Ґроверс є фармерською компанією в кожному значінню того слова . . . і вона діє по-бизнесовому. Її започаткували фармері. Уділи з правом голосування можуть набути лише фармері. І фармері є одинокі, які мають до розказу, щодо управління цією кооперативою.

ЦЕ Є ПОПЛАТНО ДОСТАВЛЯТИ ЗБІЖЖЯ ДО:

UNITED GRAIN GROWERS

Домініканська Республіка (Санто Домінґо): домініканський пезо = 100 сентавос = $1.

Еквадор (південно - американська республіка): 1 сукр = 100 сентавос = 5 ам. центам.

Еспанія: пезет = 100 сентімос = за 100 пезетів платять понад $1.50.

Етіопія: 1 етіопський доляр = 100 центам = понад 40 ам. центам.

Єгипет: 1 єгипетський фунт = 100 пястрам = $2.87.

Ємен (арабська держава на арабському півострові): срібний ріял = приблизно 80 ам. центам.

З. Д. А.: доляр = 100 центам,

Індія: одна індійська рупія = 100 пайзів = 21 ам центам.

Індонезія: одна рупія = 100 сенам = 2 ам. центам.

Ізраїль: ізраїльський фунт = 100 аґоротам = понад 33 ам. центам.

Іран: один ріял = 100 дінарсам = 1.30 ам. цента.

Ірак: іракський дінар = 1000 фільсам = $2.80.

Ірляндія: один ірляндський фунт = $2.80.

Ісляндія: ісляндська корона = 100 аврарам = понад 2 ам. центам.

Італія: одна ліра = 100 сентісімам = менше ніж 1 ам. цент (0.16).

Йорданія: один йорд. дінар = 1000 фільсам = $2.80.

Камбоджія: ріал (камбоджський пястр) = 2.8 ам. цента.

Камерун (афр. держава, колишня франц. колонія): — франк французької спільноти = 100 сантімам. За 100 таких франків платять понад 25 ам. центів.

Канада: доляр = 100 центам = 92 ам. центам.

Кенія (нова африканська держава): східньо-африканський шіллінґ = 14 ам. центам.

Кипр: кипрський фунт = 1000 мільсам = $2.80.

Колюмбія (південно - американська республіка): один пезет = 100 сентавос = 12.5 ам. цента.

Корея (південна): один вон = 100 хонам. За 100 вонів платять понад 75 ам. центів.

Коста Ріка (центральна Америка): 1 кольон = 100 сентімос = 15 ам. центам.

Куба: кубинський пезо = 100 сентавос = $1.

Куваїт (маленька арабська держава на арабському півострові): куваїтський дінар = $2.82.

Ливан (передньо - азійська держава): ливанський фунт = 100 пястрам = понад 45 ам. центам.

Ліберія (західньо-африканська муринська республіка): ліберійський доляр = 100 центам = 1 ам. дол.

Лібія (північно-африканська держава): один лібійський фунт = 100 пястрам = $2.80.

У. Шекспір

Коли твоє голо за сорок зим
Поріже невблаганний плуг життя
І стане одяг юності старим,
Що вже давно слід кинути в сміття,

Тоді себе самого запитай:
„Де дів ти скарб — красу юнацьких днів?”
Сховав в собі? А сором і відгай
Не пік твоє сумління, не палив?

Хіба хвали б ти менше заслужив,
Якби сказав: „Прекрасне це дитя,
Ось доказ мій, що я не марно жив”,
І тим би власне виправдав життя?

Тоді твоя, що вже холоне, кров
В твоїй дитині закипіла б знов.

Ліхтенштайн (князівство): швайцарський франк = 22 ам. центам.

Люксембурґ (маленька европейська держава): один люкс. франк = 100 центам = 2 ам. центам.

Ляос (південно-азійська держава): один кіп = 100 атам. За 100 кіпів платять понад $1.25.

Мадярщина: форінт = 100 філлерам = 8½ ам. цента.

Маляйзія (південно-азійська сфедерована держава): маляйзійський доляр = 100 центам = 33 ам. центам.

Марокко (західньо-африканська держава): діргам = 100 франкам = понад 19 амер. центам.

Мексик: мексиканський пезет = 100 сентавос = 8 ам. центам.

Монако (князівство): французький франк = 20 ам. центам.

Ніґерія (нова африканська держава): ніґерійський фунт = 20 шіллінґам = $2.80.

Нікараґва (середньо-американська республіка): кордоба = 100 центавос = понад 14 амер. центам.

Німеччина (західня): Дойче марк = 100 феніґам = 25 ам. центам.

Нова Зеляндія: новозеляндський фунт = 20 шіллінґам = $2.80.

Норвеґія: норвеґська корона = 100 ерам = 14 ам. центам.

Панама (середньо-американська республіка): бальбоя = 100 сентісімос = $1.

Пакістан: пакістанська рупія = 100 пайзам = 21 ам. центу.

Параґвай (південно-американська республіка): гварані = 100 сентімос = 0.8 ам. цента.

Перу (південно-американська республіка): соль = 100 сентавос. За 100 солів платять понад 3 ам. доляри.

Південно-африканська унія: ранд = 100 центам = $1.40.

Польща: злотий = 100 ґрошам = 4.2 ам. цента.

Портуґалія: ескудо = 100 сентавос = понад 3 ам. центи.

Румунія: лея = 10 банів = 16 ам. центам.

Савді Арабія: савдіріян = 20 квіршам = понад 22 ам. центам.

СЕЙФВЕЙ є та крамниця де Ви повинні робити всі свої закупи харчових продуктів.

- ЯКІСТЬ
- РІЖНОРОДНІСТЬ
- ОЩАДНІСТЬ

SAFEWAY
CANADA SAFEWAY LIMITED

Ель Сальвадор (середньо-американська республіка): кольон = 40 ам. центам.

Сирія (передня Азія): сирійський фунт = 100 пястрам = понад 45 ам. центам.

Совєтський Союз: рубель = 100 копійок = $1.12 (це совєтський офіційний курс, по суті на світових біржах за рубля платять далеко менше).

Тайван (Формоза, тобто національний Китай): тайванський доляр = 2.5 амер. цента.

Тайланд (Сіям): багт = 100 сатанг. За 100 багтів платять понад 5 ам. центів.

Тунісія (північна Африка): тунісійський дінар = приблизно $2.70.

Туреччина: турецький фунт або ліра = 100 пястрам (курушам) = понад 11 ам. центам.

Уруґвай (південна Америка): уруґвайський пезо = 100 сентесімос = понад 13 ам. центів.

Філіппіни: філіппінський пезо = 100 сентавос = 50 амер. центам.

Фінляндія: 1 фінл. марка = 100 пеніє = 31 ам. центам.

Франція: новий франк = 100 сантімам = 20 ам. центам.

Цейльон: цейльонська рупія = 21 амер. центам.

Чехословаччина: корона = 10 гелерам = 14 ам. центам.

Чіле: чілійський ескудо = 100 сентісімос = 68. ам. центам.

Швайцарія: швайцарський франк = 100 раппів = 22 ам. центам.

Швеція: шведська корона = 100 ерам = понад 19 амер. центам.

Югославія: один югосл. дінар = 100 пара = 1.13 амер. цента.

Ямайка (острівна держава на Карібськім морі): ямайський фунт = 20 шіллінґам = $2.80

Японія: одна єна = 100 сенам = менше ніж 1 цент (0.27 ц.).

Сердечні Побажання
для українських покупців

PALM DAIRIES LIMITED

500 Barry Downe Road
SUDBURY, ONT.
Phone: 675-8391

Найкращі Побажання
для українців

MARGUERITE & GERRY LOUGHEED

60-62 Eyre St. S.,
79 Durham St. S.,
Elm St. West in the President Hotel
New Sudbury Shopping Centre.

LOUGHEED'S LTD.

Сердечний привіт

JACKSON & BARNARD
FUNERAL HOME

233 Larch Street,
SUDBURY, ONT.

З щирим привітом

SUDBURY
STEAM LAUNDRY LTD
DRY CLEANERS

171 Larch St. SUDBURY, ONT.
Phone 675-6445

ТОВАРИСТВО УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ ДІМ У ВЕНКУВЕРІ. СВІТЛИНА ЗНЯТА З НАГОДИ 36-ЛІТНЬОГО ЮВІЛЕЮ, НЕДІЛЯ, 20. 2. 1964.

Перший ряд зліва направо: пані М. Богдан, А. Шевчук — контрольор, В. Швайківський — контрольор, пані Ф. Шевчук — секретарка, В. Єленяк — заступник, В. Кнігніцький — голова, І. Рабчак — касієр, П. Мельничук — контрольор, Д. Мацелюх, пані Д. Кирилюк.
Другий ряд: пані О. Сироїд, Є. Єлиняк, А. Гуцуляк, С. Ясінчук, А. Ферлей, панна А. Крупка, пані Т. Рабчак, М. Костюк; М. Тимчишин, А. Маланич, і Іван Пушка.
Третій ряд: пани І. Ґалай, Ед. Куцак, П. Швайківський, Й. Ясінчук, Д. Стручинський — бібліотекар, Ф. Богдан — бібліотекар, С. Тимчишин, І. Торупка, представник до КУК, С. Сироїд, М. Маланич і д-р М. Гуцуляк

ЛЕМКІВСЬКА ПІСНЯ

Під дубиною, під зеленою...

Під дубиною, під зеленою
Сидів там голуб з голубиною.

Сиділи в парі любувалися,
Своїми крильцями обнімалися.

А прийшов стрілець зо зелен луга
Тай одполошив з пари голуба.

Голуба забив, голубку з'ймав,
В своїм палаці єї притримав.

Завів голубку в свою світлину,
Сипле пшеницю, дає водицю.

Голубка не їсть, голубка не п'є,
Під дубиною плакати іде.

Чом же ти не їж, гом же ти не п'єш,
Під дубиною плакати ідеш?

„Як я мам їсти, як я мам пити,
Який світ красний — не мам з ким [жити!"

„Маю я, маю сім стів голубів,
Виберай собі, котрий ти любий".

„Я виберала, а што мі з того,
Неє тамтого — мого милого.

Мій бив миленький, горнобривень- [кий,
Лигком румяний, синокриленький.

***

Голуб з голубиною покохалися ніжно і жагуче. Чарівним здавався їм світ, коли в парі любувалися, будучи людьми ще. Та злі люди землі затьмарили їм сонце любови. Відібрали життя голубові, а голубку заточили в неволю. Сумує голубка сама. Кохання лиш раз у житті.

Вчать балади любити ніжно, щиро, гаряче.

The Ukrainian Poets

Є це прекрасно видана книжка — переклади на англійську мову найкращих українських поетів — їх вибрані твори.

Переклади зробили — проф. С. Г. Андрусишин і проф. Ватсон Кірконел. Є це так звана Антологія української поезії, бо в неї увійшли поезії давніших і сучасних поетів. Крім того передне слово та інші додатки і пояснення дають нагоду кожному читачеві, особливо молодшим, що не володіють рідним письмом пізнати красу і велич рідної поезії та познайомитись з її творцями.

Книжка в добрій оправі. Стор. 500.

Ціна $7.50

The Poetical Works of Taras Shevchenko the Kobzar

в англійській мові

Опрацювали: **д-р Ватсон Кирконел і д-р Кость Андрусишин.**

563 стор. друку.

З поясненнями і ілюстраціями, на доброму папері в полотняній оправі

Ціна $8.50.

Замовляти:

UKRAINIAN VOICE

Box 3629, Sta. B. Winnipeg 4, Man.

Андрій Качор

НАРОДИНИ КРЕДИТОВОЇ КООПЕРАЦІЇ В КАНАДІ Й УКРАЇНІ

Пам'яті д-ра Т. Кормоша, основоположника першої української кредитової кооперативи „Віра" в Перемишлі.

65-ліття КРЕДИТОВОЇ КООПЕРАЦІЇ В КАНАДІ.

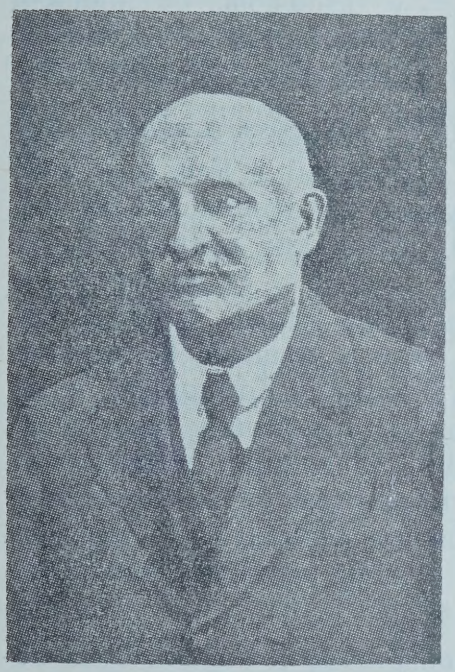

Д-р Теофіль Кормош.

У 1965 році кредитова кооперація в Канаді буде святкувати 65-ліття свого існування. Приємно при тому відмітити, що Канада була першою на американському континенті, яка мала зрозуміння для цього руху й дала йому повну підтримку. Першу кредитову кооперативу в Канаді, і в цілій Америці, заснував Альфонс Дежарден (1854—1921) в місцевості Леві, в провінції Квебек, у 1900 році.

Сам А. Дежарден, по фаху журналіст, репортер у парляменті, захопився рухом кредитової кооперації в Европі до такої міри, що впродовж 15 літ вивчає всі її види в різних краях Европи, зокрема докладно запізнається з двома основними системами цього руху в Німеччині, батьківщині кредитової кооперації, з системою сільських кредитових кооператив Ф. В. Райфанзена (1838—1888) і системою міських кредитових кооператив Г. Шульце-Деліча (1808—1883). І щойно збагнувши в детайлях суть і мету цього благородного руху — об'єднаними силами людей і їх капіталів, співпраця і самодопомога, змагатися з фінансовою лихвою — А. Дежарден береться за практичне перещеплення кредитової кооперації до Канади, а в 1909 р. й до ЗДА.

Спроба А. Дежардена була вдала й ми повинні бути йому вдячні за його велику піонерську працю, яку він проробив у Канаді й ЗДА, щоб приготовити ґрунт для кредитової кооперації і щоб її не

J. R. HNIDAN, B.A., LL.B.

АДВОКАТ, ПОВНОВЛАСНИК і НОТАР

614 Avenue Bldg.
265 Portage Ave.

WINNIPEG 2, MANITOBA

Office WH 3-5216
Res. Ph. HU 9-6532

тільки перещепити, але й закріпити на цьому ґрунті. Цією згадкою хай буде нам вільно вшанувати його світлу пам'ять у 65-ліття кредитової кооперації в Канаді.

Сьогодні в Канаді та ЗДА маємо тисячі кредитових кооператив, які об'єднують мільйони членів і які обертають тисячами мільйонів долярів. Щоб не бути голословними наведемо деякі цифри з найновішої статистики, за 1963 рік, які найкраще ілюструють динаміку цього руху, а саме:

	в Канаді:	в ЗДА:
Кредитових кооператив	4,622	21,518
Число членів у тих кооперативах	3,101,198	14,318,309
Сума майна (оборотові фонди)	$1,926,348,834	$8,175,923,203

Наведені цифри говорять самі за себе і не потребують коментарів.

Роблячи підсумки праці кредитової кооперації в Канаді у 1965 році, під час різних кооперативних святкувань по наших кредитових кооперативах — у Канаді маємо коло 60 українських кредитівок, які мають біля 25,000 членів і около 20 міл. дол. майна — та віддаючи належну пошану батькові кредитової кооперації в Канаді, А. Дежарденові, було б доцільно згадати й віддати таку ж пошану й батькові української кредитової кооперації, д-рові Теофілеві Кормошеві, який випередив Канаду на 6 літ, основуючи першу самостійну українську кредитову кооперативу „Віра" в Перемишлі, в Галичині, у 1894 році, яка стала матірю української кредитової кооперації на західньо-українських землях, що так гарно розвивалася під кермою своєї централі „Крайового Союзу Кредитового" (1898), пізніше відомого всім „Центробанку" у Львові.

Вправді перше щадничо-позичкове товариство в Україні було засноване раніше, 28 квітня 1869 р. в Гадячі, на Полтавщині, одначе воно не було ще виявом самостійного організованого українського життя — це був продукт петербурзьких впливів князя Васильчикова, Яковлева та інших і тому від цього товариства не можемо виводити історії української кредитової кооперації, яка на східніх українських землях знайшла для себе грунт аж після 1905 р.

ФУТРА! ФУТРА
Виконуємо нові футра для жінок і чоловіків та переробляємо старі по найновіших зразках моди. Теж маємо готові футра на продаж.
ЦІНИ УМІРКОВАНІ!
РОБОТА СОЛІДНА!
Для висилки рідним в УКРАЇНУ можете купити у нас по гуртових цінах („голсейл") ШКІРИ й МАТЕРІЯЛИ на УБРАННЯ як також інші речі.
MONTREAL FUR CO.
СТЕПАН КУШНІР, власник
502 Selkirk Ave. Winnipeg 4, Man.
Телефон JU 9-4445.

STRELL'S PRESCRIPTION PHARMACY
ARLINGTON at BOYD
Phone JUustice 6-1152
WINNIPEG 14, MAN.
Скора обслуга. — Безплатна достава.
A. STRELL — Аптекар

ПЕРШІ СПРОБИ ОРГАНІЗАЦІЇ КРЕДИТОВИХ УСТАНОВ В ГАЛИЧИНІ.

У Галичині, яка тоді була складовою частиною Австро-Угорської монархії, до 15 листопаду 1867 року, тобто до часу появи першого закону, що дозваляв громадянам Австрії творити добровільні організації приватного характеру, не могло бути й мови про творення будьяких освітніх чи економічних організацій.

На основі цього закону повстало перше наше найважніше товариство, матір всіх українських товариств і установ у Галичині, Матірне Товариство „Просвіта" у Львові, засноване 8 грудня 1868 року. Воно перше „переорало переліг" і підготовило ґрунт для організованого життя українського народу власними силами, власними засобами. Одначе були спроби без допомоги Просвіти, ще перед її заснованням і після цього, організувати наше економічне життя в Галичині, але всі ці спроби були безуспішні. Про них згадаємо тільки кількома словами.

Зараз по появі згаданого закону, бо вже 15 грудня 1867 р., засновується у Львові перший український Банк Рустикальний з метою допомагати селянам дешевим кредитом у боротьбі з лихвою. Але цих надій названа установа не виправдала і в 1883 р. мусіла зліквідуватися.

Дещо поправилися можливости для кооперативного руху в Галичині з появою першого кооперативного закону в Австрії в 1873 році. На основі цього закону твориться у Львові москвофільське „Общое

Five Roses

PRE-SIFTED

Flour

ДОБРЕ ПЕРЕСІЯНА МУКА

НАЙБІЛЬШ РЕСПЕКТОВАНА В КАНАДІ МАРКА В ДІЛЯНЦІ ПЕЧИВА.

Кредитноє Заведеніє для Галичини й Буковини", але і ця установа, мимо мільйонових підмог з Росії, у 1884 р. банкрутує і зражує тим нашу громаду до цього руху на кілька років.

Вправді була ще в 1873 році заснована в Галичині кредитова кооператива або т. зв. „Задаткова Каса", системи Шульце-Деліча, „Віра" в Тисьмениці, повіт Товмач, яка — як твердить наш дослідник Андрій Жук — була одною з перших кооператив в Австрії, заснована на згаданому вище законі з 1873 р., одначе ця кооператива хоч й була заснована українцями й поляками спільно, мала від самого початку польський характер і щойно в 1902 році її українці „відвоювали" і вона стала тоді українською. І тому її не беремо до уваги.

Поляки на західньо-українських землях в цьому відношенні нас випередили на повних 20 літ. Вони вже в 1874 р. заснували у Львові свій „Звйонзек Стоваржишень Заробкових і Ґосподарчих", який обслуговував і українців, але це була чужа нам установа і вона навіть не пробувала сприяти українському кооперативному рухові.

Цікаво, що навіть гарний розвиток „Народної Торговлі", заснованої в 1883 році, не допоміг побороти якесь упередження і „страх" до творення своїх, українських кредитових кооператив.

Щойно в 1890 рр. молода ґенерація наших молодих політиків і громадських діячів, вихованків „Просвіти" і пізніше її керманичів, таких як Кость Левицький, Евген Олесницький, Теофіль Кормош, Степан Федак, Кость Паньківський, Ярослав Кулачковський, Лесь Кульчицький

WINNIPEG WHOLESALE GROCERY & CONFECTIONERY LTD.
128 James Ave. E.
Winnipeg 2, Man.
Telephone WH 2-5469
Fred Ingaldson
President and General Manager
Res. JU 2-7654

Я. О. МАСЦЮХ
АДВОКАТ і НОТАР
Заступає в справах судових, цивільних і карних.. Полагоджує маєткові справи. Веде канцелярію під понижчою адресою:
Y. O. MASCIUCH, LL.B.
618 McIntyre Blk.,
Winnipeg 2, Man.
Office Phone: WH 3-0416
Res. Phone: JU 6-3974

ПАЧКИ В УКРАЇНУ
з оплаченим митом.
ПОВНА ҐАРАНТІЯ
Найнижчі ціни тільки у
VEGA **Overseas Parcel Service Ltd.**
919 Main St., Winnipeg 4, Man.
Phone WH 3-8813

EMPIRE DRUG CO. LTD.
801 Selkirk Ave. at Arlington St.
WINNIPEG 4, MAN.
Справна й надійна аптекарська обслуга.
Управитель-аптекар **Іван Симчич**
Телефон JU 6-2212

і інші, коли вони стали в проводі нашого національного життя, то почали думати про реорганізацію цілого українського суспільно-громадського життя в Галичині, а в тому й про організацію самостійних українських кооператив.

ТЕОФІЛЬ КОРМОШ ПІДГОТОВЛЯЄ ҐРУНТ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОЇ КРЕДИТОВОЇ КООПЕРАЦІЇ.

Батьком і основоположником самостійної української кредитової кооперації в Галичині треба вважати д-ра Теофіля Кормоша (1863—1927).

Він відважився, як на ті часи, просто на велике діло, бо мимо загального упередження до всяких кредитових організацій, в тому й до кредитових кооператив, д-р Т. Кормош рішив підготовити ґрунт і заснувати першу українську самостійну кредитову кооперативу, яка стала б прикладом і взором для започаткування української кредитової кооперації в Галичині взагалі. І це йому вдалося, про що хочемо подати коротку інформацію, попереджуючи її короткою згадкою про самого ініціятора.

Теофіль Кормош походив із старої священичої родини, що зайшла до Галичини із Закарпаття. Свою молодість провів у Арламівській Волі, пов. Мостиська, де під проводом свого батька, пароха цього села, заправлявся в громадській роботі. По закінченні правничих студій на Львівському університеті, та по відбуттю однорічної судової практики, розпочав адвокатську працю, як молодий конципієнт (практикант в адвокатській канцелярії), у Перемишлі. Тут, у тому часі, панувало ще москвофільство. Української інтелігенції було дуже мало й тому Т. Кормош розпочав свою працю від товарисько-розвагових імпрез і зустрічей в „Бесіді", а закінчив її будовою цілої низки культурно-освітніх і економічних установ.

Зокрема Т. Кормоша цікавив кооперативний рух, з яким він ближче запізнався в часі університетських студій. Він основно простудіював як діяв цей рух у Німеччині, Швайцарії, Англії та Австрії. Він бачив, як під боком, таки на українських землях, розвивалася польська і жидівська кредитова кооперація. Багато наших людей користало з послуг

Всяка АСЕКУРАЦІЯ
і ПРОДАЖ РЕАЛЬНОСТЕЙ
П. Крипякевич
STANDARD INVESTMENT COMPANY (P.K.) LIMITED
715 МекІнтайр Блок
Вінніпеґ, Манітоба
Телефон
WH 2-3892
Днями й вечорами.

Найкращий спосіб дістати купців на авта — це належно їх обслужити.
COMMUNITY CHEV - OLDS (1963) LTD.
1149 Main St., WINNIPEG
Відкрито для вашої вигоди до 2-ої год. ранку по півночі в обидвох приміщеннях:
1149 Main St. Ph. JU 9-8341
1591 Erin St. SU 3-6425

польської і жидівської кооперації, одначе нікому й в думку не приходило, що ці самі услуги, або ще й кращі, можна мати в своїй кооперативі.

Як ми слабо були економічно зорганізовані до часу першої світової війни, маючи вже 30 літ праці Народної Торговлі і 15 літ перших кредитових кооператив за собою, показують нам цифри із Статистичного Звіту Крайового Союзу Ревізійного за 1910 рік, а саме: На 2,777 кооператив у Галичині, було:

304 кооперативи членами Крайового Союзу Ревізійного,
282 кооперативи членами польського „Звйонзку Стоваржишень",
391 кооператив членами жидівського „Повшехного Звйонзку",
1,025 кооператив було під Патронатом Виділу Крайового, а
775 кооператив були членами жидівського „Східньо-Галицького Звйонзку", або нові й ще нездекляровані.

З того числа 2,777 кооператив було аж 2,310 кредитових, тобто 83.14% всіх кооператив, а знову ж з поміж усіх кредитових кооператив тільки 227 кооператив, або не цілих 10% були членами українського Союзу, а решта хоч й працювали серед українського населення, здебільша були в руках поляків, або жидів.

І тому не диво, що д-р Т. Кормош, як молодий адвокат і громадський діяч на терені Перемищини в 90 рр. мин. століття, бачучи цілу сітку польських та жидівських кредитових спілок і... ні одної україн-

ДЕ КВАЛІФІКОВАНІ ПРОДАВЦІ І ЛІЦИТАТОРИ
ПРОДАЮТЬ ВАШУ ХУДОБУ НА ВАШУ КОРИСТЬ

CANADIAN LIVESTOCK CO-OPERATIVE (WESTERN) LTD.
St. Boniface

BRANDON CO-OPERATIVE LIVESTOCK MARKET
Brandon, Manitoba

MANITOBA POOL ELEVATORS

ської, рішив зробити спробу зорганізувати хоч одну самостійну українську кредитову кооперативу та переломити це неоправдане упередження до кредитової кооперації, яка одинока, в цих умовинах, могла стати базою нашого економічного відродження взагалі.

Це треба було зробити ще й тому, щоб зневтралізувати польські політичні впливи по наших селах. Поляки при допомозі т. зв. „Кас ощадности", системи Райфайзена, що їх організував Патронат Виділу Крайового під проводом польських ксьондзів, дідичів і учителів-поляків, впливали посередньо, а то й безпосередньо, на полонізацію наших несвідомих селян і міщан.

Кормош бачив, які користи мають з наших селян ці чужі нам кооперативи; вони не тільки матеріяльно збагачували польське й жидівське суспільство, але ще наносили нам національну шкоду, бо вели денаціоналізаційну політику серед нашого селянства, а крім цього використовували свої впливи ще додатково при виборах до галицького сойму та до віденського парляменту.

Щоб підготовити ґрунт для наміченої мети, д-р Т. Кормош переводить на цю тему з нашими тодішніми передовими діячами цілу низку розмов, обговорює цю справу на різних сходинах і нарадах, пише про це багато статтей в львівському щоденнику „Діло", маючи на увазі, розбудову українських кредитових кооператив у цілій Галичині. Крім цього, він сам, основно студіює цю галузь економічної діяльности

СЕПАРАТОРИ І ДОЯРКИ
C. A. DE FEHR & SONS LTD.
78 Princess St. 10970—84 St.
Winnipeg, Man. — Edmonton, Alta.

MELNYK BROS. LTD.
ELECTRICAL CONTRACTORS
* Industrial
* Commercial
* Residential
Wiring for Automatic
Heating Range Installations
589 1487
1151 FIFE ST., WINNIPEG 17
After Hours Call
586 1383 339 8464

JACK'S FOOD BAR
Смачні обіди. Чемна й скора обслуга.
838 Main St. WINNIPEG
J. D. LICHARSON, Prop.

теоретично й практично, вивчаючи не тільки правні та ідеологічні основи кооперативного руху, але навіть вивчає книговодство й діловодство кредитової кооперації, щоб бути готовим практично цей рух очолювати й вести.

ПЕРША ВДАЛА СПРОБА У ПЕРЕМИШЛІ.

Вкінці, по такій солідній підготовці, д-р Т. Кормош рішив свій задум реалізувати практично в Перемишлі, де він був тоді адвокатом, мав за собою кілька літ громадської праці та сподівався на підтримку хоч у невеликому гурті своїх знайомих. Одначе це не було легко. Перемишль у тих часах був твердинею т. зв. староруської, або москвофільської партії, на чолі якої стояли такі діячі, як крилошани оо. Матковський і Войтович, проф. Н. Антоневич, д-р Кобузинський, Літинський, родина Черлянчакевичів і інші. Їх всіх треба було також приєднати до цих плянів, бо група народовців — гурток учителів ґімназії під проводом директора Г. Цеглинського і невеликий гурт світської та духовної інтеліґенції — була ще доволі слаба, щоб самостійно вона сама могла зорганізувати економічну установу.

„КОБЗАР" Т. ШЕВЧЕНКА

за редакцією проф. Леоніда Білецького

ПОСТАВТЕ ПОЕТОВІ ПАМ'ЯТНИКА У ВАШІМ ДОМІ!

Це видання в 4-ох томах має разом майже 2,000 сторінок. Містить статті, пояснення до поем, життєпис поета та малярські твори Шевченка в числі 50, з них 6 в кольорах. У твердій полотняній оправі. Справжня окраса і національна гордість кожного українського дому.

Ціна за всі чотири томи $25.00.

Можна набути в кожній українській книгарні або пишіть до:

UKRAINIAN VOICE

Box 3629, Sta. B. **Winnipeg 4, Man.**

Тому й не диво, що на основуючих загальних зборах першої української самостійної кредитової кооперативи в Галичині, які відбулися 22 травня 1894 р. в Перемишлі, взяли участь оба табори і як твердить проф. Д. Коренець, (один із пізніших співробітників д-ра Т. Кормоша), з малою тільки перевагою народовців. Одначе оба табори виявили свою громадську зрілість у формі компромісу, що видно вже із самої назви цієї першої кредитівки, яку схвалено на цих зборах, а саме: „Общество взаїмного кредиту „ВІРА", стоваришення зареєстроване з обмеженою порукою" в Перемишлі. Общество — це дань москвофільському таборові, а стоваришення — це ця сама назва в українській мові на означення кооперативи.

Зборами проводив, (як про це пише в своїх недрукованих спогадах проф. Д. Коренець), директор Г. Цеглинський, секретарював д-р Данило Стахура, а всі справи реферував д-р Т. Кормош.

Нова кооперативно-кредитова установа поставила собі за мету: „подавати своїм членам матеріяльну поміч через корисне поміщування ощадностей і уділювання позичок при помочі спільного кредиту під найкориснішими услів'ями". Це була кредитова кооператива системи Г. Шульце-Деліча.

Один уділ (пай) становив суму 20 зол. ринських, або 40 австрійських корон (около $8.00 — прим. А. К.) з п'ятикратною порукою.

MARION HOTEL

393 Marion St.
ST. BONIFACE,
Man.

* 28 Кімнат в готелі — вповні модерні
* 2 „ейр кондишонд" бенкетові залі
* Їдальна — Cocktail Lounge
* BEVERAGE ROOM BEER PARLOR
* Багато місця на паркування авт.

Телефон CE 3-1477

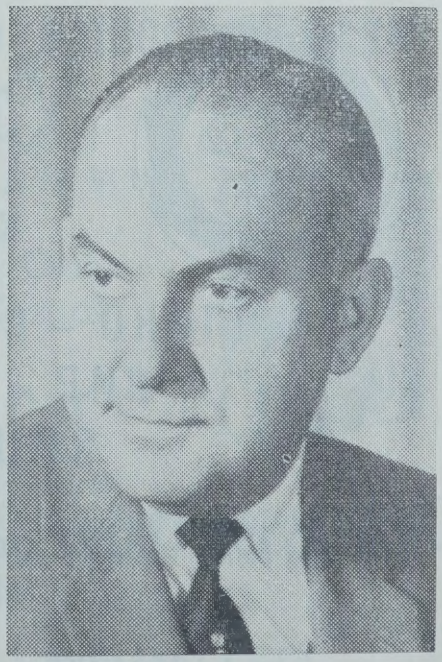

Г. І. МАРКО,
управитель

Один член не міг мати більше чим 50 уділів. Уділи можна було сплачувати ратами, найменше 1 зол. ринський.

Цікаво, що всі оголошення „Віри", згідно з компромісовим договоренням, мали бути поміщувані в українськім „Ділі" і москвофільськім „Галичанині". Позатим статут був опрацьований згідно з вимогами кооперативного закону з 1873 р.

Перший провід „Віри" скомплетовано також у дусі компромісу, а саме: головою т. зв. „совіту" (надзірної ради) обрано посла, проф. д-ра Н. Антоневича. До першої дирекції обрано двох народовців — д-ра Т. Кормоша і проф. Олексу Ярему та одного москвофіла Івана Хархана. Треба подивляти розум основоположників першої нашої кредитової кооперативи. Вони хоч бачили перевагу народовців, бо як каже проф. Д. Коренець, на 39 членів-основників — 27 належало до народовецького табору, одначе народовці не використовували цієї своєї переваги на загальних зборах, розуміючи, що для будови нової установи, для її сили й росту треба згоди, порозуміння і співпраці цілого суспільства. В тому дусі працювала від самих своїх початків „Народна Торговля" у Львові, а відтак ввесь український кооперативний рух на базі внутрішнього компромісу і співпраці став прикладом організованої праці нашого народу на рідних землях. І тому українська кооперація мала все гарні успіхи в праці.

ВИМАГАЙТЕ ЦІЄЇ
МАРКИ ЯКОСТИ
КОЛИ КУПУЄТЕ

МОЛОКО – СМЕТАНУ – МАСЛО
СИР – МОРОЖЕНЕ
ЯЙЦЯ та ДРІБ

MANITOBA DAIRY and POULTRY CO-OPERATIVE LTD.

Head Office — 570 Roseberry Street

ST. JAMES WINNIPEG 21, MAN.

Статут першої нашої кредитової кооперативи зареєстровано в суді 2 червня 1894 року, а день першого формального і фактичного урядування „Віри" визначено на 19 червня 1894 р. в приміщенні адвокатської канцелярії д-ра Т. Кормоша. Згодом, у місяці вересні того ж року, перенесено канцелярію „Віри" до „Руської Бесіди", де віднаймлено одну кімнату і де „Віра" перебувала аж до часу купна власного, великого, двоповерхового (три підлоги) будинку при вулиці Побереже ч. 1., над срібнолентим Сяном.

„ВІРА" — МАМА, А Т. КОРМОШ — БАТЬКО УКРАЇНСЬКОЇ КРЕДИТОВОЇ КООПЕРАЦІЇ В ГАЛИЧИНІ.

„Віра", яка стала матірю української кредитової кооперації в Галичині, відограла велику ролю не тільки в господарському і культурному житті Перемишля та перемиського повіту, але й цілої Галицької землі. За її прикладом, чи точніше за прикладом д-ра Т. Кормоша почали діяти інші наші діячі в різних містах Галичини та пробувати також упорядковувати кооперативним способом господарсько-фінансові справи своїх повітів. І так у Стрию, з ініціятиви д-ра Є. Олесницького, переходить в українські руки „Задаткова Каса" (1894), а згодом організується там ще й „Народний Дім" (1897), у Львові — заходами інж. В. Нагірного, д-ра Костя Левицького, д-ра Степана Федака, Костя Паньківського та інших господарських діячів — при Т-ві Взаємних Обезпе-

„НАЙКРАЩА ДЛЯ ВСЬОГО ВАШОГО ПЕЧИВА"

PURITY

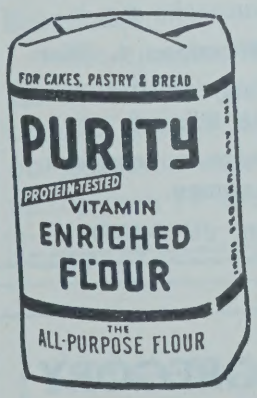

ЗБАГАЧЕНА МУКА ДЛЯ ВСІХ ПОТРЕБ.

Purity Rolled Oats
Red River Cereal
Brex

MONARCH

Fresh-Egg Cake Mixes
White, Chocolate, Golden Yellow, Dutch Spice, Coffee Mocha
Pie Crust, Tea-Bisk, Gingerbread, Sponge Puddings,
Brownie Mix.

MAPLE LEAF MILLS LIMITED

Toronto, Ont. Winnipeg, Man. Calgary, Alta.

чень „Дністер", твориться Кредитове Товариство „Дністер" (1895), в Бережанах починає діяти „Надія" (1895), в Станиславові спершу „Кредит Звязковий" (1895), а два роки пізніше „Народний Дім" розгорнули свою працю в повіті і в місті, в Бродах повстає „Самопоміч" і т. д.

Всі вище названі установи ставили собі те саме завдання, що й „Віра", а саме: збирати серед українського населення ощадности та підтримувати дешевим кредитом усіх наших громадян, що такого кредиту потребували на розбудову своїх господарств, а зокрема для наших селян для закупна землі та звільнення їх від лихварських позичок і для наших міщан, щоб допомогти їм втримати їхні торговельні чи ремісничо-промислові варстати праці, які все були загрожені та нищені чужим капіталом.

Д-р Т. Кормош, завдяки цій першій вдалій спробі з основанням „Віри", став батьком української кредитової кооперації в Галичині. Він став ним ще й тому, що він перший з українців опрацював і видав друком у 1895 році перший практичний „Підручник для ведення заробково-господарських стоваришень", спираючись на постанови закону з 1873 р. й на власному досвіді. В цьому підручнику, на 288 сторінках, автор помістив не тільки всі законні постанови про кредитову кооперацію та коментарі до цих законів, але зібрав і упорядкував цілу низку практичних порад для членів управ, надзірних рад, контрольних комісій і всіх зацікавлених у веденні й розбудові кредитової кооперації.

ПРИВІТ

від

FEDERAL GRAIN

LIMITED

809 Grain Exchange Building

WINNIPEG

CANADA

Д-р Т. КРАВЧУК

ДЕНТИСТ

Веде свою канцелярію під ч.:

1138 Main St., Winnipeg 4, Man.

Години прийнять від год. 9-ої ранку до 6-ої по полудні.

Вечорами тільки за попереднім домовленням.

Office Phone: JU 6-1559

YANDA, GREGORY & SNAYCHUK

BARRISTERS, SOLICITORS & NOTARIES

307 Royal Trust Bldg.,

EDMONTON, ALTA.

Підручник Т. Кормоша у великій мірі причинився до поширення кредитової кооперації в цілій Галичині. Підручник цей вийшов другим накладом автора у 1912 році в Перемишлі. Він був значно поширений і перероблений, маючи вже 576 ст. і XXXVIII сторінок додатків.

Праця „Віри", чи точніше д-ра Т. Кормоша, мала великий вплив на пробудження національної свідомости й національної амбіції в самому Перемишлі, де з того часу, наче гриби по дощі, почали виростати й розвиватися різні українські культурно-освітні та економічні установи. Сама „Віра" набула ще два нові доми (на Засянні і при вул. Словацького), допомогла вибудувати величавий „Народний Дім" та взагалі „Віра" допомогла народові відзискати віру у власні сили, зрушила думку серед народу, який досі не вірив, що він сам може кермувати своїми господарськими справами. Це вже був великий поступ.

Головними помічниками д-ра Т. Кормоша були: його брат о. Омелян Кормош і проф. Олекса Ярема.

Завершенням першого етапу в організації самостійних українських кредитових кооператив було заснування 3 травня 1898 року „Крайового Союзу Кредитового" у Львові, який розпочав свою діяльність 1-го січня 1899 р. як централя української кредитової кооперації в Галичині, відомої між двома світовими війнами під назвою „Центробанку".

В проводі цієї центральної кооперативної установи довгі роки стояли д-р Кость Левицький, Кость Паньківський і Омелян Саєвич, а в її Надзірній Раді та одним із членів основників був... Т. Кормош.

На передодні першої світової війни (в 1910 р.) „Віра" нараховувала вже 2,195 членів, а майно її осягнуло суму 1,572,060.46 австр. корон. Головою Надзірної Ради „Віри" в тому часі був о. Іван Стрийський, а в дирекції побіч Т. Кормоша були Спиридіон Губчак і Клим Вахнянин.

Не спиняючись дальше над історією самої „Віри" в Перемишлі — (це повинні зробити колишні її працівники) — підмітимо тільки, що спроба д-ра Т. Кормоша була вдала, бо вже з кінцем 1903 року, тобто по девяти літах організаційної праці, Крайовий Союз Кредитовий нараховував 70 членів-кредитових кооператив, а на передодні першої сві-

OLEKSHY & PIDRUCHNEY
BARRISTERS, SOLICITORS & NOTARIES
10822—82nd Ave. Edmonton, Alberta Phone: 433-1448
Також ведуть канцелярію в Thorsby, Alta.

DECORE and DECORE
Адвокати
902 McLeod Building, Edmonton, Alberta

тової війни, з кінцем 1912 року (як подає ред. А. Жук в „Самопомочі" ч. 1—2, 1914) той же сам Союз начисляв вже 412 членів-кооператив, а в тому 343 кредитових кооператив, не числячи коло 400 кредитових спілок під опікою Патронату Виділу Крайового та 257 кас при читальнях Т-ва „Просвіти".

ВИСНОВКИ ТА НАСЛІДКИ.

Як бачимо, з малого, але добре підготованого почину д-ра Т. Кормоша виросла українська кредитова кооперація в Галичині у велику силу. Вона вже до першої світової війни відограла важну ролю „санатора" нашого господарського життя, бо вона не тільки допомогла у віддовженні наших сіл і містечок, у ліквідації жидівсько - польської лихви в Галичині, але вона підготовила ґрунт, на якому виросла після першої світової війни ціла мережа кооператив усіх видів, до кооператив здоров'я включно, а зокрема вона підготовила ґрунт для сільськогосподарської кооперації з „Центросоюзом" і молочарської з „Маслосоюзом" у проводі.

Приклад „Віри", і нашої кредитової кооперації з перед першої світової війни в Галичині, став заохотою до організації й розбудови українського кооперативного руху на західньо-українських землях в рр. 1920-39, а успіхи нашої кооперативної праці на рідних землях між двома світовими війнами стали заохотою до організації й розбудови українських кредитових кооператив у вільному світі, а зокрема в Канаді та ЗДА.

А цією скромною згадкою хай буде вільно нам вшанувати пам'ять не тілько творців канадійської кооперації, але і всіх основоположників та творців українського кооперативного руху, а між ними зокрема хочемо, цією згадкою віддати шану основоположникові „Віри" в Перемишлі, незабутньому д-рові Т. Кормошеві.

Модерний і гарно уряджений
РЕСТОРАН І ДАЙНІНҐ ЛАВНДЖ
КАРПАТІЯ
10266 - 97 Стріт Едмонтон, Алта
Тел. GA 4-1213
поручає своїм Шановним Гостям великий вибір канадських та европейських страв та різнородних напитків. Винаймаємо наш ресторан на весілля, ювілейні прийняття та інші гостини.
Доставляємо готові страви та даємо обслугу на бенкети, весільні гостини та різні прийняття.
УПРАВА РЕСТОРАНУ „КАРПАТІЯ".

P. J. LAZAROWICH, Q. C.
BARRISTER, SOLICITOR, NOTARY PUBLIC
916 McLeod Building
Phones:
Office GA 25466
Res. GE 33653
EDMONTON, ALTA.

BASSIE, KEMPO, HOCHACHKA & SHEWCHUK
АДВОКАТИ й ПОВНОВЛАСНИКИ
10237-98th Street, Edmonton, Alta. Phone GA 4-7152

Поради для збереження здоров'я

ЖІНКИ Й МУЖЧИНИ

Д-р Т. Деллен сказав: „Жінки є говірливі. Стрічаються радо із своїми сусідками щоби обговорити свої проблеми. Я думаю, що роблять добре (сказав д-р Деллен), так повинні робити мужчини. Замість обговорювати політично-актуальні проблеми, повинні говорити про те, що їх турбує у щоденному житті.

Коли стрічаються жінки, розвязують свої язички і крім різних обговорених справ, вони теж заспокоюють свої внутрішні турботи.

Є найгірше „проковтувати" внутрішні турботи — як то роблять мужчини.

Мужчинам раджу: Не замучуйся, щоби твоя жінка-вдова була багатою. Іди на емеритуру не за скоро. Уникай контакту із людьми, які є характером неспокійні, які ширять довкруги гнів і неспокій. Уважай на свою вагу, раз до року **обовязково** дайся оглянути лікареві, жий умірковано із усім — і у всім, головно кури, пий алькоголь і каву **умірковано.**

***

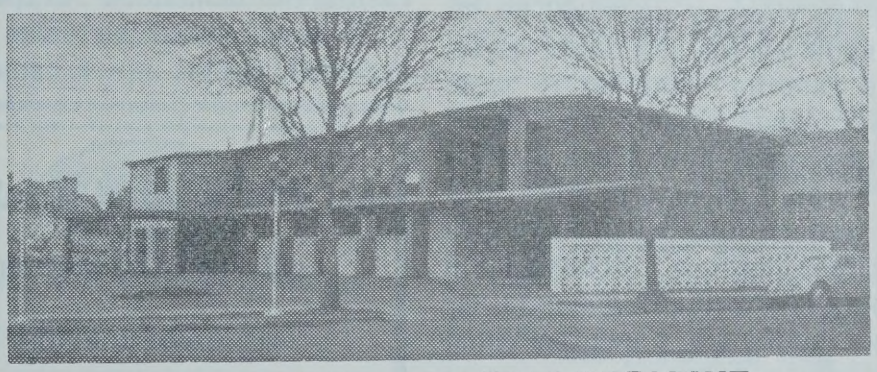

НАЙНОВІШЕ І НАЙМОДЕРНІШЕ
ПОХОРОННЕ ЗАВЕДЕННЯ В ЕДМОНТОНІ

Покірне зрозуміння, симпатії і сумлінна услуга — оце головні мотиви нашої професійної услуги. Можете бути певні, що всі деталі будуть поладнані з професійним умінням і ненастирливою ввічливістю, коли ми виконуємо свої обов'язки під час церемоній. Без уваги на годину, віддаль ми завжди до ваших послуг.

SOUTH SIDE MEMORIAL CHAPEL LTD.

ПОХОРОННІ УПРАВИТЕЛІ

Український представник, В. ЯДЛОВСЬКИЙ

8310 - 104 Street **Edmonton, Alta.** **Phone GE 3-8733**

—x—

Agents :

NISKU: ALFRED LECHELT
Phone: 446-2468

NEW SAREPTA: ALFRED SCHLENDER
Phone 92413

THORSBY: TONY LEFSRUD
Phone 36

CALMAR: ANDREW KLEIN
Phone 445-3404

HAY LAKES: HENRY ZUCHT
Phone 354

ЗЛЕГЧІМ ПРАЦЮ СЕРЦЯ!

Тепер дуже багато людей умирає, мовляв на „удар серця", особливо по великих містах і то між дуже діяльними торговельними підприємцями, всякими директорами, інженерами, політиками — взагалі між всіми тими, що живуть дуже напружено. Умирають на „серцеві" недуги, звичайно, ті особи, що ведуть надто напружене життя: які не досипляють ночі, прихапцем їдять, все кудись бігом ідуть, але одночасно замало мають хвилин відпочинку, особливо для відпруження нервів та мозку.

Треба ж пам'ятати, що серце наше ніколи не має відпочинку, а постійно, поки живемо, „працює" воно як помпа, що удержує нашу кров у постійному кружінні по тілі. А кров мусить постійно кружляти в нашому тілі, бо то саме кров доставляє поживу до кожної частини тіла, приносить туди й „опал" у виді кисня з повітря, без якого тіло не може жити та творити життєву енерґію і очищує кров із усяких непотрібних для тіла частинок, особливо з непотрібного двовуглевого ґазу.

То ж маймо милосердя над нашим серцем! Не перепрацьовуймо його! Добре висипляймося! Часто буваймо на чистому та свіжому повітрі! По праці розпружуймо свої нерви — працею в городі, прохідкою, розвеселім себе в добрім товаристві, на концерті, чи в кіні! Та що найголовніше: стараймося бути якнайчастіше у веселому та радісному настрою та щоб наш мозок працював легко, ясно й бистро, бо коли так мозок ділає, то це злегчує й працю для серця. Адже ж мозок розпоряджає і працею серця!

***

КІЛЬКА ПОРАД ДЛЯ ТОВСТИХ

1. Товсті люди мучаться скоріше тому, що їхнє серце мучиться під побільшеним тягарем тіла.

2. Вони часто дістають високе тиснення крови, що в свою чергу

КАРМЕЛЮК

Написав **М. П. Старицький**

Історичний роман в трьох томах.

Ця повість захоплює кожного від перших сторінок Всі три томи мають 861 стор. друку. Видання гарне,

Ціна — $5.00. В оправі — $7.00.

Замовлення висилайте на адресу:

UKRAINIAN VOICE

Box 3629, Sta. B. WINNIPEG 4, MAN.

Drs. Verchomin & Holubitsky

Лікарі і Оператори

207 Union Building

10023—102nd Ave.

EDMONTON, ALBERTA

UKRAINIAN BOOK STORE

P.O. Box 2414, 10348-101st St.

Edmonton, Alberta.

Маємо найбільший вибір:

УКРАЇНСЬКИХ КНИЖОК — ГРАМОФОНОВИХ ПЛАТІВОК.

Полотна — Канва — Нитки — Стінні календарі — Серпи — Сапи — Коси з приборами — Краски на писанки.

На бажання шлемо каталоги:

1. *Стінних календарів,*
2. *Рекордів,*
3. *Книжок та іншого товару.*

ще більше обтяжує серце й вкінці може допровадити до повного ослаблення серцевих м'язів.

3. У товстих людей більше жиру в крові, що доводить до затовщення печінки й серця, а також до артеріосклерози (звапніння жил).

4. З причини артеріосклерози товсті люди частіше дістають атаки серця й кровавлення в мозку (стровк).

5. Товсті особи, зокрема жінки в сорокових роках, часто дістають жовчеві каміня.

6. Вони частіше хворіють від діябету (цукрова хвороба), від подагри, та є менше відпорні проти всіх інфекцій (перестуда, грипа, бронхіт, запалення легенів і т. д.).

7. У товстих частіше розвивається атрофічний артрит (ревматизм, колін і клубів) і це внаслідок завеликого обтяження суглобних хрящів.

8. Вкінці товсті люди далеко тяжче зносять всі хірургічні операції й без комплікацій рідко коли обходиться.

Ось це є всі наслідки завеликої ваги тіла, що доводять до скорішої смерти товстих. Тому всі ті, що забагато важать, повинні зараз зачати превентивне лічення, т. зн. почати дієту. Нема таких пігулок, що скинули б з вас сало! Нагромаджені товщі мусять таки на вас згоріти в енергію, а діється це тоді, коли людина менше їсть, ніж витрачає енергії. Нормально людина витрачає 2,000—2,500 кало-

SCHOOL FURNITURE DIVISION

CHURCH FURNITURE

BANQUET TABLES
& STACKING CHAIRS

Меблі для шкіл, церков і заль.

ІВАН СУЛИМА
президент

8910-125 Ave.

Edmonton, Alberta
Phone 474-6461

715-42 St.
Saskatoon, Sask.

Д-р Г. Стефаник,
F.R.C.P.(C)
Лікар — спеціяліст внутрішньої медицини і внутрішніх хворіб (кишок, печінки, шлунка і т. п.)

728 Professional Bldg.
10830 Jasper Ave.
Of.: 422-2745; Res.: 484-3821
EDMONTON, ALTA.

Dr. A. S. NAY
DENTIST

520 Tegler Bldg.
Edmonton, Alberta
Phone GA 2-8553

рій денно, отже, як ви з'їсте їжі вартости 1,000 калорій, то недобір 1,000—1,500 калорій мусить бути покритий згорюванням вашого власного сала. В той спосіб зменшується вага тіла й іншого способу немає!

Пігулки можуть дещо зменшити апетит, але все одно треба точно числити вартість їжі в калоріях. Стисла дієта має від 600 до 1,000 калорій, і на тій дієті можна втратити 2 до 3 фунти на тиждень.

Отже, до діла товсті й череваті! Ви хіба не є своїми власними недругами? — Дієтою ви можете продовжити своє життя!

***

БЕЗСОННИЦЯ

Тут не говоримо про безсонницю, яка походить з тілесних причин: біль жолудка, ока, зуба, холод або горяч, але говоримо про психічну безсонність.

Безсторонньою фізіологічною причиною безсонниці є вразливість симпатичної нервової системи. На основі найновіших теорій спання, сон є вислідом згідности між симпатичними і парасимпатичними нервовими системами.

Вразливість або підвищену діяльність симпатичної нервової системи викликує надмірна праця.

Це велика помилка говорити: „Іди спати скоро, бо вже мало часу лишається".

Говорити так собі або другому, як він іде до ліжка, звичайно викликує противний вислід. Бо йти спати є несвідома процедура, а ми її робимо труднішою, коли намагаємося наклонити волю до того. Чим менше про те думаємо, тим ліпше. Зі сном справа так мається, як з нашою тінню, — як ми хочемо її зламати, вона втікає від нас.

Ліки або засоби проти безсонниці є такі:

1. Усунути попереднє нервове подразнення.

2. Усунути настирливу ідею або хід ідей.

ДОВБУШ

Повість про славного ватажка, легендарного лицаря Гуцульщини.

Написав **Віталій Волков.**

Друкована вперше Повість написана цікаво і захоплює своїм змістом від перших сторінок. **Сторінок 304.**

Ціна — $2.50

Замовляти

UKRAINIAN VOICE

Box 3629, Sta. B. WINNIPEG 4, MAN.

D. MELNYK, M. D.

Physician & Surgeon

PHONES :

Office 424-2323

Res. 488-6169

If no answer call 488 8181

216 Northgate Bldg.

10049 Jasper Ave.

Edmonton, Alta.

Д-р В. А. Шандро

Оператор, спеціяліст ниркових недуг та залози (Простейт ґленд), що реґулює моч

Член Королівської Комісії Хірургів

Тел. офісу: 488-9797

дому: 439-2408

116 St. & 100 Ave.

214 Le Marchand Bldg.

EDMONTON, ALTA

3. Усунути підсвідоме побоювання, що не заснемо.

4. Усунути неприємність гамору, галасу.

Загально дораджують таку методу: коли збираємось до спання, насамперед треба заспокоїти і контролювати себе, якщо було яке подразнення. Потім свідомо звільнім м'язи і нерви очей, чола, карку, уст, рук і ніг. Віддихаймо ритмічно, глибоко так, як особа, що вже заснула. Спокійно зверніть увагу на своє дихання, не думаючи про ніщо інше.

***

ЧОМУ МАЄМО СНИ?

Причини снів можуть бути тілесні або психічні.

Тілесні причини є такі: положення тіла, яке пригнітає серце, нестравність, загальне ослаблення.

Психічною причиною є: брак контролі над учинками та ідеями дня, головно над тими, які безпосередньо попереджують спання, або студіювання з турботою, журба, або емоційні суперечності.

Як такий стан лічити?

Найменше пів години перед спанням треба бути спокійним й опанованим. Тут дуже добре надаються вечірні молитви та іспит совісти.

***

ОЖИРІННЯ

Нормально росла людина важить стільки, скільки її зріст виходить поза метр. Менш-більш, якщо зріст людини становить 172 сантиметри, то її вага рівняється 68 кілограмам. (Сантиметер це 0.39 цаля; 1 кілоґрам це 2.20 фунта).

Причиною ожиріння найчастіше буває надмірне споживання про-

STERLING MEMORIALS LTD.

8503-118 Ave. Edmonton, Alta.

Branches — Lloydminster, St. Paul, Beverly, Edmonton

Виробляємо нагробні памятники з шведського ґраніту й італійського мармуру. Виконуємо замовлення поштою і висилаємо памятники де би не було в Канаді прямо до ваших дверей. Памятники проєктуємо й ґравіруємо написи. Ціни від $79.00 вгору. Оплачуємо пересилку до ваших дверей. На зимових замовленнях — велика знижка. Замовляйте тепер і щадіть. Одиноке українське виробництво памятників в Західній Канаді.

Пишіть за безплатним цінником.

Управитель **Петро Кокольський.**

дуктів, нестравний обмін матерії, брак руху. При такому ожирінні слід споживати якнайбільше яблук. Можна навіть один день у тижні прожити на самих яблуках. Не їсти мучних страв, часто купатися: літом у ріці, а зимою в лазні.

***

ПЕРША ПОМІЧ

При утопленні: усунути воду з утопленника, натискаючи йому живіт коліном, а голова щоб була нижче. Далі робити штучне дихання. Хворого кладемо горілиць і помірно рухаємо двома випростуваними руками утопленого, за кожним разом натискаючи на грудну клітку. Рятівник стоїть на колінах за хворим зараз при його голові.

***

ПОМІЧ ДЛЯ ОКА

Завжди, якщо до ока попаде щось сторонне, то промивати око теплою водою — полоскати. Далі може бути полоскання настоєм з ромашки, по полосканні прикласти чисте полотенце із звичайною олією або вазеліною.

***

ПОМІЧ ДЛЯ ВІДМОРОЖЕННЯ

Відморожене місце поступово розігрівати щораз теплішою водою. Пити чай, каву. Помастити вазеліною, несолоним гусячим смальцем або риб'ячим жиром.

***

ПОМІЧ ДЛЯ ОПІКІВ-ПОПЕЧЕНЬ

Легкий опік, почервоніння скірки лікуємо чистим спиртом, горілкою, курячим білком із яйця, або кислим молоком. Добрий є манґаніян потасу. Рану посмарувати одним із тих ліків і рану обв'язати беззараженою перев'язкою.

***

КРОВОТЕЧА

Пошкоджену жилу утискаємо перев'язкою а артерію перев'язуємо вище пошкодженого місця, спиняючи таким чином струю крові.

***

КРОВОТЕЧА З ЛЕГЕНІВ

Хворого садовимо вище головою і грудною кліткою, вдома підкладаючи під плечі одну-дві подушки. Холодний компрес на груди і протикашльні засоби, як кодеін.

***

ЗАЧАДЖЕННЯ

Винести зачадженого на двір, робити штучне віддихання, розтирати ціле тіло флянелею (подразнення скіри).

Негайно покликати лікаря.

Д-р Петро Г. Козяк
EYE SPECIALIST
СПЕЦІЯЛІСТ ВІД ОЧЕЙ
709 Tegler Bldg., EDMONTON
Тел. офісу: 422-8815
дому 434-1092

Д-р Віктор Байрак
(ХІРОПРАКТОР)
СПЕЦІЯЛІСТ ВІД ХРЕБТА, КОСТЕЙ І НЕРВОВИХ НЕДУГ, ЩО ЧАСТО СПРИЧИНЯЮТЬ БОЛІ В ЦІЛІМ ТІЛІ ТА ГОЛОВІ
Dr. V. A. BAYROCK
9617 - 111th Ave., Edmonton, Alta.
X-Ray
ТЕЛ. офісу GA 2-7656
дому GR 9-3480

КРОВОТЕЧА З НОСА

Відкинути голову дещо назад. Затиснути ніздрі носа. Потім ніздрі заткнути тампонами з вати. Холодний компрес на лоб, ніс потилицю.

***

ВКУШЕННЯ

При вкушенні гадиною, скаженим псом, скорпіоном і ін. треба в першій мірі перешкодити отруті вступити в організм. Отже треба перев'язати сильно рушником або шнурком повище від вкушеного місця так сильно, щоб перешкодити циркуляції крови та лімфи в поверхневих частинах. Далі треба введену вже отруту видалити, або знищити. Отже на місці вкушення зробити перехресний розріз скіри і висмоктати отруту (зараз виплювати). Отруту зруйнувати можна теж при помочі розпаленого заліза (ніж, шпилька і т. п.) прикладаючи його до місця вкушення.

Негайно покликати лікаря.

***

ПОТОВЧЕННЯ

Потовчення супроводяться нерідко спухненням даного місця і покриваються синяками (гематомами). На потовчене місце прикладати оклади з квасної води, або прямо холодні, а потім розгрівальні компреси. Потовчене місце унерухомити.

***

ЗАПОРИ

Розрізняємо запори короткотривалі і затяжні. Короткотривалі запори лікуємо настоєм сенесу, цвіту ромашки, листя перцевої м'яти. Настій можемо робити з усіх рослин, або з кожної окремо. Одна ложка зілля на склянку кип'ячої води. Процідити. Випити одну-дві склянки перед сном. Крім цього ще вживають компот з рабарбару, або теплого яблочного мусу. Механічним способом — за допомогою клізми.

КООПЕРАТИВНА ЗАСАДА — це ЯКІСТЬ та ОБСЛУГА на першому місці.

SUDBURY P. & C. CO-OPERATIVE DAIRY Ltd.

231 Spruce St. — 675-6485

Sudbury, Ont.

Д-р І. Смульський

ЛІКАР, ХІРУРГ і АКУШЕР

303 Professional Bldg.,
10830 Jasper Avenue

Edmonton, Alta.

Phone Office: GA 41814
Res.: HU 8-7441

HOTEL VENDOME

124 Front St., Sarnia, Ont.

Phone 344-1131

Модерні кімнати із першорядною їдальнею

Власники:

ВАСИЛЬ і ЕДВАРД СОЙКО

AERRO CONTRACTING LTD.

GENERAL CONTRACTORS

Phone 488-3123, Edmonton, Alta.

———o———

NEW AERRO FINANCE LTD.

Phone 488-3123, Edmonton, Alta.

———o———

AERRO GROCERIES LTD.

VALLEYVIEW
9142 - 142 Street
Edmonton, Alberta

SHOPRITE I. G. A.
188 Ave. & 48 Street,
Edmonton, Alta.

———o———

MAMCZASZ CONSTRUCTION LTD.

120 Avenue & 158 Street

Edmonton, Alberta

———o———

NADON PAVING LTD.

156 Street & 125 Avenue,

Edmonton, Alberta

———o———

AERRO FARMS LTD.

Winterburn, Alberta

———o———

Василь ДУХНІЙ й Наталія ДУХНІЙ

Власники.

ВСЯЧИНА

СОЛОМИНКА

Плила по річці за течією Соломинка. Бачить: потапає хтось! Заметушилась Соломинка, кидається сюди-туди. Кружляє навколо потапаючого.

Цієї миті Рятівний круг наспів.

— Ну, слава Богу! — вигукнула Соломинка. — Тягни його, а то мені вже не сила тримати. Передаю цілим і неушкодженим. Тільки ти не забудь мене до нагороди покликати! Адже, якби не моя оперативність, обов'язково втопився б!

***

На Філіпінських островах живе найменша в світі риба „бичок-пігмей" задовжки 1—1.5 сантиметра. (1 сантиметер = 0.39 цаля).

***

Знайдено з часів кам'яновугільного періоду відбитки комах, розмахом крил 1 метр і 15 сантиметрів. (1 метер = 39.37 цаля).

***

Родич дощового черв'яка австралійський дигастер досягає 3 метрів задовжки і ваги близько 700 грамів. (1 унція = 16 грамів).

***

Австралійська рослина „макроземія" досягає віку 15.000 років.

***

У Баренцовому морі зустрічається медуза полярна, яка має в діяметрі 2 метри, а щупальця 20—30 метрів.

***

Найбільша черепаха, яку досі зловлено, мала 2 метри 13 сантиметрів довжини, і на 1 метр 83 сантиметри ширини.

„ДОВІДКОВА КНИГА ПРО КУРЕННЯ І ЗДОРОВ'Я"

Під повищим наголовком канадське міністерство публічного здоровля і добробуту видало книжку про вплив курення цигарок на розвиток недуги рака легенів. Книжка, що має 170 стор. подає висліди досліджень американських, британських і канадійських медичних дослідників та інших спеціялістів, які виразно потверджують, що курення цигарок є серйозною небезпекою для здоров'я людей. Курення спричинює не лише рака в легенях, але й різні серцеві недуги, шлункові й кровні недуги, і вкорочує життя курця.

Завданням книжки — поінформувати громадянство про шкідливі наслідки курення, заохотити курців до занехання курення цигарок і відрадити від курення тих, що ще не курять.

КРИСТАЛІЗОВАНИЙ ЧАЙ

Ароматичне чайне листя при траспортуванні швидко вивітрює і втрачає свій приємний запах. Тому на Цейльоні почали виготовляти чай у кристалах. Він зручний при

SUDBURY MEMORIAL WORKS
NEAR PARKLAWN CEMETERY
453 Arnley St., Sudbury, Ontario
Telephone: 673-1846
N. G. RUFF P. C. RUFF R. G. RUFF

перевезеннях — його пакують у щільних коробках і довго зберігається його запах. Приготування його до пиття не дає більше клопотів, бо кристалики скоро розпускаються у гарячій воді.

ТРЕМТІТЬ МИШІ!

В боротьбі з мишами людина одержала ще одного помічника — механічного кота. Японський інженер сконструював його. Щоправда, кіт той мишей не ловить, але так страшенно нявчить (10 разів на хвилину) і так блискає очима, що навіть щурі кидаються навтіки.

ЩУКА МОРСЬКА

В американських водах і на узбережжі Аляски живе рідкісна риба — чорна щука. Протягом десяти-місяців року вона може перебувати в замерзлому стані. В коротке полярне літо вона з'являється в прибережних водах Чукотки.

Ukrainian Grammar

третє видання

ГРАМАТИКИ

Юліяна Стечишина

Найбільш практичний підручник для навчання української мови. Ним користуються студенти університетів та середніх шкіл в Канаді й Америці.

Ціна з пересилкою $5.50 за примірник:

Замовлення висилайте на адресу:

UKRAINIAN VOICE

P. O. Box 3629, Sta. B.

WINNIPEG 4, MAN. CANADA

С. Воскрекасенко

ОБІЦЯЛЬНИК

Не гув я прізвища такого,
Хог єсть і гірші у природі.
Це так презирливо про нього
У нас говорять у народі.

Він гемно вам назустріг встане
І вийде запросто з-за столу...
І вам одразу легше стане,
Мов з пліг упав тягар додолу.

Він запита вас: ги здорові?
Поможе вам у крісло сісти.
Ви стрілись вперш, а вже готові
Йому всі тайни розповісти.

Ах, головік! А що вже гулий...
Годину слухає й не дише.
— Згадайте, може, щось забули?
Спита і все в блокнот запише.

Та він для вас, як рідна мати,
Він знав, коли вас приласкати,
Де слово добре вам сказати,
Де головою похитати.

Він руку щиро вам потисне,
Всіх благ позигить на дорогу,
Під ліктик візьме ненавмисне
І проведе аж до порога.

За вас, да, да! Він битись буде,
Хай нагуваються тетері!...
І все, що обіцяв, забуде,
За вами загинивши двері.

РІЗНІ ШТУКИ

Спалити хустину від носа, щоби була неушкоджена...

Замочити хустину в сильній горілці і тримати її щипцями над огнем. Тоді хустина буде на позір горіти, але в дійсності буде цілком неушкоджена.

Як писати цибулевим соком?

Цього рода письма уживається до тайних коресподенцій. Витискається з цибулі сік і тим соком пишеться на білому папері що захочете. Коли письмо висохне, не буде його цілком видно. Коли ж її потримати над запаленим папером, тоді ціле письмо темніє і можна прочитати виразно зміст тексту.

Зробити, аби на овочі повстало яке ім'я

Одна сторона овоча, на яку ділають лучі сонця, як довго овоч висить на дереві червоніє або стається темнійшою від сторони противної. Отже треба яблуко або грушку (доки не доспіє) обв'язати в папір, на якому витято бажане імя, аби сонце могло ділати через витяті місця на овоч. Так осягнеться ціль і отримається овоч, на якому бажане імя буде означене темною краскою.

Носити огонь в руках

Приладьте собі масть з жовтка, ґуми і одробини крохмалю. Намастіть нею руки. Скоро поволока

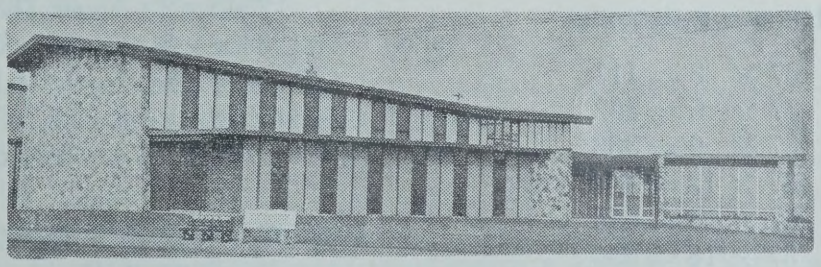

Одиноке УКРАЇНСЬКЕ ПОХОРОННЕ ЗАВЕДЕННЯ в АЛБЕРТІ

В годину смутку по втраті особи в родині, приятеля чи знайомого — удавайтеся за совісною і ввічливою обслугою в похороненні, бальзамуванні й в закупленні домовини та нагробних хрестів з міста чи фарми до:

PARK MEMORIAL FUNERAL DIRECTORS

9709-111 Ave., Phones GA 2-2331, GA 4-1633, Edmonton, Alta.

Філії в таких містах Алберти:

Vegreville, Ph. 2011; Lamont, Ph. 53; Vilna, Ph. 13; Smoky Lake, Ph. 16; Myrnam, Ph. 37 or 51; Mayerthorpe; Wildwood

В. М. Смолик, управитель

висхне, можна брати до руки жаріюче вугілля.

Як доводили, що земля плоска...

Коли у 1486 році Христофор Колюмб висловив думку, що Земля округла і за океаном на другому боці її, повинні існувати країни, населені людьми, то збори професорів Саламанського університету винесли рішення:

„Вважати Колюмба дурним і божевільним. Земля плоска і обмивається із усіх боків водою... А якби Земля була кулеподібною і на другій стороні існував континент, то там усе виходило б навпаки, тобто люди ходили б ногами вверх, а головою вниз, будинки висіли б у повітрі, а з хмари, дощ, сніг, і град падали б не зверху вниз, а навпаки, що звичайно суперечило б Божому вченню...

Цікаве множення

$37 \times 3 = 111$
$37 \times 6 = 222$
$37 \times 9 = 333$
$37 \times 12 = 444$
$37 \times 15 = 555$
$37 \times 18 = 666$

і т. д. збільшуючи за кожним разом множник на три. Отже дальші множники будуть 21, 24, 27 і т. д.

Чародійні числа

Число 142, 857 має в собі якусь чародійну силу. Помножити його через 2, дістанемо 285, 714. Це є всі ті самі цифри, що були попередно, тільки в іншому порядку.

Коли помножимо це число через 3, то дістанемо 428, 571, і знов тут будуть ті самі цифри, але в іншому порядку.

Коли помножимо через 4, то дістанемо число 571, 428, і тут знов будуть ті самі цифри, тільки знов в іншому порядку. Коли помножимо через 5 то дістанемо число 714, 285 і знов будуть ті самі цифри тільки в зміненому порядку. Коли ж помножимо це число через 6, то дістанемо 857, 142, що дає цифри в тім самім порядку тільки, що перші три цифри є переставлені взад.

Дивний рахунок в трикутнику на ч. 8

$1 \times 8 + 1 = 9$
$12 \times 8 + 2 = 98$
$123 \times 8 + 3 = 987$
$1234 \times 8 + 4 = 9{,}876$
$12345 \times 8 + 5 = 98{,}765$
$123456 \times 8 + 6 = 987{,}654$
$1234567 \times 8 + 7 = 9{,}876{,}543$
$12345678 \times 8 + 8 = 98{,}765{,}432$
$123456789 \times 8 + 9 = 987{,}654{,}321$

Дивний рахунок в трикутнику на ч. 9

$1 \times 9 + 2 = 11$
$12 \times 9 + 3 = 111$
$123 \times 9 + 4 = 1{,}111$
$1234 \times 9 + 5 = 11{,}111$
$12345 \times 9 + 6 = 111{,}111$
$123456 \times 9 + 7 = 1{,}111{,}111$
$1234567 \times 9 + 8 = 11{,}111{,}111$
$12345678 \times 9 + 9 = 111{,}111{,}111$
$123456789 \times 9 + 10 = 1{,}111{,}111{,}111$

ЗМІСТ

Стор.

О. Олесь: Живи Україно 28
Відкриття колеґії св. Андрея на площі Манітобського університету 29
С. Чарнецький: День 29-го березня 1864 р. (У 70-ті роковини української сцени) 34
С. Волинець: Сторіччя Українського Галицького Театру 35
В. Пачовський: Дума про Івана Безрідного 67
С. В. — Шевченківські дні у Вінніпеґу 69
Максим Рильський (сильветка і вибір поезій) 79
С. Волинець: Літопис української революції і державного будівництва (Гетьманська доба) 83
Язикова Феська 99
Свій дім — своя воля 102
Держави світу 103
А. Чехов: Лист шевчика Івася до дідуся 123
Два куми 126
Список місцевостей Рідного Краю 127
Усміхнімось 138
О. Маковей: Свідок 139
П. Грабовський: Уперед 142
Вічний календар для років 1800—2000 144
О. Вишня: Вольовий спосіб 147
О. Олесь: І досі ще цвітуть в уяві прапори 150
Коломийки 151
Валюти 97 держав світу 159
Лемківська пісня 164
А. Качор: Народини кредитової кооперації в Канаді й Україні .. 165
Поради для збереження здоров'я 179
Всячина 187
С. Воскрекасенко: Обіцяльник 188
Різні штуки 189

Редактор Календаря-Альманаха — **Степан Волинець.**

На першій сторінці обкладинки: *Загальний вид нових будинків Колеґії св. Андрея на площі Манітобського університету.*

INDEX OF ADVERTISERS

Page

Aerro Contracting Ltd., Edmonton 186
Baryluk & Kucher, Winnipeg 141
Bassie, Kempo, Hochachka & Shewchuk, Edmonton 178
Bayrock Dr. V. A., Edmonton 184
Buriak Julius, Winnipeg 145
Canada Safeway Ltd. 161
Charles Drug, Winnipeg 140
City of Winnipeg Hydro 149
Community Chev-Olds (1963) Ltd. 169
Cropo Funeral Chapel, Winnipeg 154
Decore & Decore, Edmonton 177
De Fehr, C. A. & Sons Ltd. 171
Empire Drug Co., Winnipeg 168
Federal Grain Limited 176
Five Roses Flour 167
Foodland, Winnipeg 152
The Great-West Life Assurance Company ..... Inside Back Cover
Hnidan J. R., Winnipeg 165
Hotel Vendome, Sarnia, Ont. 185
Jack's Food Bar, Winnipeg 171
Jackson & Barnard Funeral Home Sudbury, Ont. 162
Kanchier Dr. M., Winnipeg 154
Karpathia Restaurant, Edmonton 178
Koziak Dr. P. H., Edmonton 184
Krawchuk Dr. T., Winnipeg 176
Lazarowich P. J., Q. C., Edmonton 178
Lincoln Motor Hotel, Winnipeg — Outside Back Cover
Lougheed's Ltd., Sudbury 162
Manitoba Dairy and Poultry Co-operative Ltd. 174
Manitoba Pool Elevators 170
Maple Leaf Mills Ltd. 175
Marion Hotel, Winnipeg 173

Page

Masciuch Y. O., Winnipeg 168
Melnyk Bros. Ltd., Winnipeg 171
Melnyk Dr. D., Edmonton 182
Montreal Fur Co., Winnipeg 166
National Grain Co. Ltd., Back Outside Cover
Nay Dr. A. S., Edmonton 181
Olekshy & Pidruchney, Edmonton 177
Palm Dairies Ltd., Sudbury 162
Park Memorial Funeral Directors, Edmonton 189
Shandro Dr. W. A., Edmonton 182
Smulski Dr. John, Edmonton 185
South Side Memorial Chapel Ltd., Edmonton 179
Standard Investment Co. (P. K.) Ltd. 169
Stefanyk Dr. H., Edmonton 181
Sterling Memorials Ltd., Edmonton 183
Strell's Pharmacy, Winnipeg 166
Sudbury Memorial Works 187
Sudbury P. & C. Co-op Dairy Ltd. 185
Sudbury Steam Laundry Ltd. 162
Swystun, Swystun & Company, Wpg. 153
Ukrainian Book Store, Edmonton 180
Ukrainian Fraternal Society of Canada ..... Front Inside Cover
Ukrainska Knyha, Winnipeg 157
United Grain Growers 159
Vega Overseas Parcel Service Ltd. 168
Verchomin & Holubitsky Drs., Edmonton 180
Wescab Mfg. Ltd., Edmonton 181
Winnipeg Motor Products 155
Winnipeg Wholesale Grocery & Conf. Ltd. 168
Yanda, Gregory & Snaychuk, Edmonton 176
Zawidoski Funeral Home, Winnipeg 145

Щаслива Родина

Майбутнє забезпечене

Цей батько подбав, що його родина завжди буде мати комфорт забезпечення. Він зарядив солідну програму асекурації на життя і здоровя, що дає певну охорону тепер і прибуток у відставці, що його ніколи не зможе пережити.

Хай репрезентант Ґрейт-Вест допоможе вам уплянувати забезпечене майбутнє — якнайскорше.

THE **Great-West Life** ASSURANCE COMPANY

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ, ЧИТАЙТЕ і ПОШИРЮЙТЕ

"УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС"

Перший народний часопис в Канаді — піонер громадського й культурного життя в цій країні.

„УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС" приносить вісті з різних сторін світу і рекордує важливі події української еміґрації, а також і на рідних землях.

Статті на різні теми, спеціяльна літературна сторінка, Відділ „Довкола Дому", „З царини знання й науки", Відділ для фармерських справ і Відділ для Молоді, — все це дає різнородний, повчаючий і цікавий матеріял для всіх членів української родини.

Передплата в Канаді **$5.00,** поза Канадою **$5.50.**

UKRAINIAN VOICE

Box 3629, Sta. B., WINNIPEG 4, Manitoba, Canada.

B37162

NATIONAL

. . . нова й практична програма для більшої продуктивности фарм від

NATIONAL GRAIN COMPANY LIMITED

Нешонал Ґрейн впровадила селективну хемічну контролю бурянів у 1947 році. Від тоді Нешонал займає перше місце на полі конструктивної обслуги рільництва.

NATIONAL *first for the farmer*

NATIONAL GRAIN COMPANY LIMITED

Lincoln MOTOR HOTEL

1030 McPhillips St., Winnipeg 14, Man.

СТЕПАН БІЛЮК, Менаджер

ВАСИЛЬ НОСАТИЙ, Асистент

Линколн має 24 зі смаком умебльованих кімнат з телевізором, радіо, телефоном і індивідуальною температурою.

БЕНКЕТОВА ЗАЛЯ Линколна може примістити 500 осіб на вечерю і може бути поділена на секції.

Чарівна їдальня „КАРТГВІЛ" відділює з особливших характеристик Линколна. „КАРТГВІЛ" відділює їдальню від просторої КАФЕ ШАП, що разом має місця на 130 костумерів.

Привітний РАВНДЕЛЛ ЛАВНДЖ, що межує з їдальнею Картгвіл, особливо надається на товариські зустрічі перед вечерею або після кіна.

ЗАЛЯ ПОНДЕРОСА, модерна, але натуральна, що може примістити 200 осіб, напевно стане одною з найбільш популярних у Вінніпеґу.

За резерваціями на будь-яку оказію телефонуйте 589-7314.
Маємо подостатком місця на паркування авт.

– Оце лектор, так лектор
учений, одне слово -- і як говорить
ть -- (зітхає один)
Но так -- згодиується другий
Не те, що у нас, в селі,
що не скажуть - все ясно, а тут
дві години слухав аж упрів,
але нічогісінько не второпав.
Одразу пізнати освічену людину.

Що тебе найбільше вдарило у Нью-Йорку за час твого одно місячного перебування?

– Моя жінка, коли я над ранком вернув до кімнати в готелю

З якої це нагоди ти купив таку велику шоколяду

– А знаєш сьогодні вранці під час сніданку моя дружина була дуже

мила. Отож, певно сьогодні її уродини або річниця нашого шлюбу.

Найбільше враження

8″ x 10″

all purpose
tout usage

K-D

Дві курочки чубатенькі